

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

ਮੁਹੂ-ਪਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ 17

ਮੋਤ ਬਾਰੇ 71

ਤੁਟਕਲ 121

પૂર્વ-પરાપત્રી બારે

15-3-10

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਪੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚਾ, ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਨਨੀ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਹਾਲ ਅਗੇ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਿਹਰ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਦੇ ਖਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਤਕ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਕਾਰਨ ਆਪ ਵੀ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੋ।

ਸਜਨ ਜੀ! ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਖੇਤ ਸਾਨੂੰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਸਾਡੇ ਬੁਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਲ ਇਹ ਤੇਵਦੇ ਹਨ। ਅਰ ਜੋ ਦੁਖ ਅਸੀਂ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਰਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜਾਗ ਖੁਲ੍ਹੇ ਅਰ ਸਾਨੂੰ ਹੋਸ ਆਵੇ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜਾਗ ਨਹੀਂ ਖੁਲ੍ਹਦੀ। ਦੁਖ ਆ ਕੇ ਉਠਾ ਕੇ ਬਿਠਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਛੱਟੇ ਮਾਰ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਖੌਲ੍ਹੇ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਇਕ ਵੇਰ ਹੋਸ ਕਰਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਵੇਰ ਗਾਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਦੁਖ ਗਏ ਅਰ ਅਸੀਂ ਵੇਰ ਨਿਸ਼ਲ੍ਹੇ ਗਏ।

ਜੇ ਕਈ ਹਰ ਦੁਖ ਤੋਂ ਥਾਈ ਅਸੀਂ ਸਿਖਿਆ ਲਈਏ ਤਦ ਦੁਖ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਆਤਮ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਪੇੜੀ ਦੇ ਭੇਡੇ ਹਨ। ਹਰ ਦੁਖ ਸਾਡੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੋਂ ਤੋਂ ਉਦੇਰੇ ਥਾਂ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਇਉਂ ਦੁਖ ਦਾਰੂ ਹੋ ਛੁਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਹਰ ਦੁਖ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਜਾਵੇ, ਤਦ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜੇ ਦੁਖ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਨਾ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸਤਿਸੰਗ ਹੈ ਜੋ ਜਾਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾਮ ਦਾ ਦੀਪਕ ਜਗਾਈਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਉਸ ਵਿਚ ਦੁਖ ਦਾ ਤੇਲ ਧਾ ਕੇ ਨੂਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਵੇਰ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਖਲੋ ਕੇ ਆਖੀਦਾ ਹੈ :—

ਦੀਵਾ ਮੇਰਾ ਏਕੁ ਨਾਮੁ ਦੁਖੁ ਵਿਚਿ ਪਾਇਆ ਤੇਲੁ ॥

ਉਨਿ ਚਾਨਾਣਿ ਓਹੁ ਸਥਿਆ ਚੂਕਾ ਜਮ ਸਿਉ ਮੇਲੁ ॥

(ਆਸਾ ਮ: 1-32)

ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਜਦ ਭੋਗ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਦੋ ਛਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ : ਇਕ ਤਾਂ ਸੁਖ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲੱਭਣੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਾਸਨਾ ਦਾ ਚੰਗਿਆਂ ਹੋਣਾ। ਸਤਿਸੰਗ ਹੀਨ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦਿਸ ਵੇਲੇ ਤਪੋਂ ਰਾਜ ਤੇ ਸਾਜਾਂ ਨਰਕ ਵਾਲੀ ਭੋਗਣੀ ਭੁਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਰਥਾਤ ਸੁਖ ਪਾ ਕੇ

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

19

ਵਧੀਕ ਹਉਮੈ ਹੋਕਾਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਭ ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮਦ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਦ ਤੋਂ ਬੋਸ਼ਟਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਫੇਰ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚ। ਇਉਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉੱਤਮ ਵਕਤ ਤੋਂ ਲਾਭ ਦੀ ਥਾਂ ਹਾਣੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਬੋਟੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਭੋਗ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਸੁਖ ਅਤੇ ਟੋਂਟੀਆਂ ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸ਼੍ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਨਾ ਸ਼ੁਕਰੀ, ਉਦਾਸੀ, ਘਬਰਾ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਸੁਖ ਤੋਂ ਜੋ ਉਸਤਾਦ ਹੋਏ ਆਇਆ ਸੀ, ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾਊਂਦੇ। ਜਦ ਸਤਿਸੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਦ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਲਈ ਢਾਲ ਲਈਏ ਹਨ। ਸਤਿਸੰਗ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁੰਨ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਭੋਗ ਆਇਆ ਹੈ, ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਨੇਕ ਹਨ, ਤਦੋਂ ਵਤਰ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ, ਬੀ ਬੀਜ ਲਓ। ਅਰ ਇਉਂ ਦੁਹਾਈਆਂ ਕੰਨੀਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ :—

ਜਬ ਲਗੁ ਜਗਾ ਰੌਗੁ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ॥

ਜਬ ਲਗੁ ਕਾਲਿ ਗ੍ਰਾਸੀ ਨਹੀਂ ਕਾਇਆ ॥

ਜਬ ਲਗੁ ਬਿਕਲ ਭਈ ਨਹੀਂ ਬਾਨੀ ॥

ਭਜਿ ਲੇਹਿ ਰੇ ਮਨ ਸਾਹਿਗ ਪਾਨੀ ॥ (ਭੈਰਉ ਕਬੀਰ ਜੀ—੯)

ਤੇ ਜਦੋਂ ਆਵੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ ਦਾ ਵੇਲਾ ਤਦ ਸਤਿਸੰਗ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ : ਘਬਰਾ ਨਹੀਂ ਸੁਖ ਨੂੰ ਸੁਕਰ ਨਾਲ ਚੱਲ । ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਭਾਣਾ ਮਿਠਾ ਕਰ। ਇਸ ਦੁਖ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਭੇਰੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਭਾਵੇਂ ਖਰਾਬ ਹਨ, ਪਰ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਬਲ ਸੁਕਰ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਖ ਪਣੇ ਤੇ ਸੁਕਰ ਕਰੀਏ। ਅਰ ਜੋ ਮਨ ਸੁਕਰ ਵਿਚ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀਏ ਅਰ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਧਿਆਚ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਏ, ਤਾਂ ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਖੋਟ ਭਲੇ ਪਾਸੇ ਪੀ ਗਿਆ। ਐਉਂ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਆਵਸੀਂ ਜਿੱਤ ਦਾ ਪਾਸਾ ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੌੜਾਂ ਵੇਲੇ ਢਾਲਦਾ ਢਾਲਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਚੇਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਥ ਵੱਡਭਾਗੀ ਹੋ ਜੋ ਲਿਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਐਸੀ ਪਿਆਰੀ ਭੇਣ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਜੋ ਭਜਨ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੈ। ਅਥ ਭੋ ਭਲੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਟੁਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਆਨੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੇਰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੀ ਮਿਹਰ ਹੈ। ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਜੋ ਪਰਤਾਂ ਲਈਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹੋ ਸਤਿਸੰਗ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ। ਅਰ ਆਪਣੇ ਧਿਆਚ ਦੀ ਛਾਂ ਹੋਠ ਰਖੋ। ਆਪ ਤਕੜੇ ਹੋ ਅਰ ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੰਗੇ ਹਠ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹੋਂ। ਗੁਰੂ ਕਰੋ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਵਧੋ। ਜੋ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਬਲ ਭੁਗਾਡੀ ਸੁਦਤ ਪਰ ਅਸਰ ਪਾਣੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸੋਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪ ਦੀ ਇਸ ਬੇਦ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਅਰ ਮੈਂ ਦੂਰ ਬੈਠਾ ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਮਤ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਕਰੋ। ਜੋ 'ਦੁਖ' ਦੁਖ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ ਤੇ :

"ਸੁਖ ਮੈਂ ਨਾਪ ਆਰਾਧੀਐ ਸੁਖ ਕਾਹੇ ਕਉ ਲਾਗੇ ॥

ਦੁਖ ਮੈਂ ਨਾਪ ਆਰਾਧੀਐ ਸੁਖ ਦੁਕਹੂ ਭਾਗੇ ॥

ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਆਪ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੇਰਾ ਲਿਮਣਾ ਤੁਂ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਮਾਤਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਜਾਣੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਦਾ ਚੇਤਾ ਰਹੇ । ਦੂਖ ਸਾਡਾ ਅੰਪਣਾ ਸਹੇਤ ਹੈ । ਅਰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਫੜ ਫੜ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ । ਨਹੀਂ ਤੁਂ ਜਦ 'ਸਰਬ ਰੋਗ ਕਾ' 'ਅਉਖਧ ਨਾਮ' ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਤਦ ਦੁਖ ਕੀ ਮਜ਼ਾਲ ਹੋਈ ਟੁਰ ਨਾ ਜਾਏ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਹੀ ਖੇਦ ਵੇਲੇ ਡੌਲਣ ਨਾਲੋਂ ਅਰ ਹਠ ਵਾਲੇ ਧੀਰਜ ਧਾਰਨ ਨਾਲੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨੈੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਨਾ ਵਿਛੜਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਏ । ਜੀਕੂੰ ਬੰਦਾ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛਡਦਾ ਤਿਕ੍ਕੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਆਈਏ, ਸਦਾ ਉਮੇ ਵਿਚ ਖੇਲਦੇ ਰਹੀਏ, ਇਹੋ ਸਾਡਾ ਯਤਨ ਤੇ ਇਹੋ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੋਵੇ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

.....1910

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਭਾਈ ਨਹੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰਾਜੀ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਤੇ ਖਸ਼ੀ ਹੋਈ । ਪਹਾੜ ਸੈਰ ਕਰਨ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਵਾਹਿਨੂੰ ਨੂੰ ਘਰ ਨਾ ਛੱਡ ਜਾਣ । ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿ ਕੇ ਜਪਣ । ਕਿਸੇ ਕੁਸ਼ਗੀ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਦਿਲੀ ਪਿਆਚ ਨਾ ਕਰਨ । (ਭਾਵ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਓਥੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾ ਕਰੇ) ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਦੀ dullness (ਬੱਝ) ਬਾਬਤ ਸੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ । ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫਿਕਰ ਆਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੁਦਈ ਸੁਸਤ ਤੇ ਗਵਾਹ ਚੁਮਤ ਨਾਲ ਕੀ ਬਣੋ । ਹਠ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੇ ਜੋ ਚਾਰ ਸਹੇਜ਼ ਆਂਦੇ ਹੋ ਸੋ ਯੇ ਕੈ ਕੁੱਝਣ : “ਖਿਨੁ ਬੈਰਾਗ ਨ ਛੂਟਸਿ ਮਾਇਆ ।”

ਨਾਲੇ ਕੋਈ ਚੌਧਰੀ ਬਣੇ ਨਾਲੇ ਪਾਪੂਲਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸੈਕ ਅੰਦਰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰਖੋ, ਫਿਰ ਚਾਹੇ ਕਿ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਆਦ ਪਿਆ ਆਵੇ, (ਇਹ ਐਥੀ ਬੇਡ ਹੈ)। ਉਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿਆ ਹੈ ਹਠ ਕਰਕੇ ਥਾਣੀ ਪੜ੍ਹੇ, ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਨਜ਼ਰ ਵਜੋਂ ਕਿ ਮੈਲ ਕਿਥੋਂ ਪਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਛਿਆ ਜਾਵੋ । ਆਪ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ । ਮਦਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਗਰ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਗਿਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਦੋਂ ਮਦਦ ਕਾਰਗਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਹਿੰਮਤ ਹੀ ਨਾ ਕਰੇ ਤੇ ਲੰਮਾ ਹੀ ਪਿਆ ਰਹੇ ਤਦੋਂ ਮਦਦ ਕੀ ਸਵਾਰੀ, ਸਿਵਾਏ ਮਦਦਗਾਰ ਦੇ ਮੰਡੇ ਬਕਾਣ ਦੇਂ । ਪ੍ਰਯਤਨ ਦਾ ਮਾਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਧਾਓ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਦਦ ਕਰਕੇ ਹੁੱਟ ਜਾਇਆ ਕਰੋਗੇ :—

(ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਤੇ ਖੜੋਈਦਾ ਹੈ, ਤੁਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾ ਵਾਲਾ ਵਾਹਨ ਨਾ ਦਿਓ) ਇਹ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਘਾਟਾ ਹੈ । ਜਿਕੂੰ ਮਾਪੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੜੋਣਾ ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਸਿਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਠੀਕ ਉੱਕਰ ਗੁਰਮੁਖ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸਦਾ ਕੁੱਛੜ ਚਾਈ ਫਿਰਨ ਨਾਲ ਲੱਤਾਂ ਨਿਰਬਲ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ । ਜੇ ਚਿਤ ਨਾ ਲਗੇ ਤਦੋਂ ਹੋਰ ਹਿੰਮਤ, ਹੋਰ ਪਾਠ, ਹੋਰ ਸੇਵਾ, ਹੋਰ ਵੈਰਾਗ ।

ਹਮ ਸੁਦਾ ਖਾਹੀ ਓ ਹਮ ਦੁਨੀਆਏ ਦੁੰ ।

ਈਂ ਬਿਆਲ ਅਸਤੋ ਮੁਹਾਲ ਅਸਤੋ ਜਨ੍ਹੁੰ ।

ਵੈਰਾਗ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਓ, Dullness (ਬੋਲ) ਉਡ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਰਾਸ ਵਣਜ
ਲਈ ਮਾਪੇ ਹਾ ਦੇਣ ਤਦ “ਵਣਜ ਕਰਹੁ ਵਣਜਾਰਿਹੋ ਵਖਰੁ ਲੇਹੁ ਸਮਾਲਿ।” ਖੱਟੀ ਭਾਵੇਂ
ਘਟ ਹੋਵੇ ਪਰ ਘਾਟਾ ਨਾ ਪਵੇ। ਅੰਦਰ :—

ਲਗਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਲਗਾ ਰਹੁ ਹਰਦਮ ਕਦੀ ਨੇ ਛੌਲ ।
ਲਗਾ ਰਹੈ ਤਾਂ ਲੱਖ ਦਾ ਹਟੈਂ ਤਾਂ ਕੌਡੀ ਮੌਲ ।

‘ਚਰਨ’ ਜੰਗ ਫਤਹ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੇਗੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਾਲ Lift (ਸਹਾਰ)
ਏਥੀ ਚਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਿਹੁਸਤ ਦਾ ਪਰਮ ਧਰਮ ਪਰਸਪਰ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇ,
ਹੋਰ ਕੀ ਲਿਖਾਂ :

ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਕਰਿ ਮਨ ਮੌਰ ॥
ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਮੈ ਨਾਹੀਂ ਹੋਰ ॥

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

23-3-11

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਪੱਤਰ ਪਹੁੰਚਾ। ਪਿੜ੍ਹਾ। ਜੋ ਕੁਝ ਆਪ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਨਾ ਅਸਚਰਜ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੇ ਮਾੜਾਪਨ ਬਹੁਤਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿਉਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਆਸ ਰਖੀਏ ਤੇ ਨਿਕਲੇ ਆਸ ਦੇ ਉਲਟ ਤਾਂ ਦਿਲ ਉਦਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕੁਛ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੀ ਆਸ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਜੀ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਅਸੀਂ ਵਧੀਕ ਮਿਹਨਤ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਦੇਖ ਕੇ ਜੀ ਚੁਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ 'ਥੱਕ ਦੇਣਾ' 'ਪ੍ਰਿਕਾਰ ਦੇਣਾ' ਦਾਰੂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਜੀ ਸਪਤਨੀ ਤੇ ਕਠੋਰਤਾ 'ਮਜ਼ਾ' ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਦੇ ਕੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਯਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਨਿਰਾਸ ਹੋ ਕੇ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਵਰਤਾਉ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰੂਹਾਂ ਹਾਂ, ਜੇ ਅਸੀਂ (ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਗਾਹ) ਚਾਰ ਕਦਮ ਫੁਰ ਪਏ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮਦਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਾਂ।

ਉਹ ਬੋਬੀ ਅਭਿਆਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦੀ ਰੌਂ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਵਲਵਲਾ ਆਪਣੇ ਸਤਿਸੰਗੀ ਪਤੀ ਲਈ ਪੇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਅਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸਦਾ 'ਤਰਸ-ਯੋਗ' ਹਾਲਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਦਾਜਾ ਅੱਡੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਨ ਵਿਦਾਯਾ ਰਹਾਂ ਆਸਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮ ਤੇ ਦਸਤਕਾਰੀ ਸਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਹਿਜੀਲਤਾ, ਪਿਆਰ ਉਪਕਾਰ, ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਤੇ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੱਜਾਂ ਸਥਤੀਂ ਕਰਕੇ ਝੁਠ ਤੇ ਕਪਟ ਸਿਰਦੀਆਂ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਛ ਉਸ ਨਿਤਾਂਕੀ ਰੂਹ ਦੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਪਤੀ ਜੀ ਤੋਂ ਸਦਾ ਵਿੱਥ ਤੇ ਰਹੀ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਤਿਸੰਗ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਾ, ਇਹ ਦੁਸਰਾ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ birth low ਹੈ ਜਾਂ ਕਮੀਨ ਘਰਾਣੇ ਦਾ ਜੀਮ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ।

'ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ੍ਹਾ ਉਪਜਿਆ ਕਹਿਨ ਭਲੇ ਕੇ ਮੇਂਦੇ।'

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

ਉਹ ਬੀਬੀ ਬੀਮਾਰ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ, ਬੂਹਾਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਧਰਮ 'ਤੁਹਾਡੇਣਾ' ਨਹੀਂ ਪਰ 'ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ' ਹੈ, ਸੋ ਇਲਾਜ ਕਰੋ।

ਬੀਮਾਰਾਂ ਲਈ ਵੇਦ 'ਨਫਰਤ' ਨਹੀਂ ਵਰਤਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ 'ਤਰਸ' ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਬੂਹਾਨੀ ਬੀਮਾਰਾਂ ਲਈ ਕਿਉਂ 'ਨਫਰਤ' ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਤੇ 'ਤਰਸ' ਦਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ? ਸੋ ਸਾਰੇ ਵੀਰ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਰਲ ਕੇ ਉਸ ਨਿਬਲ ਭੈਣ ਲਈ ਤਰਸ ਕਰੋ ਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਬੇੜਾ ਬੇੜਾ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਭਰੋ।

ਮੈਂ ਆਪ ਦੀ ਯਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਤੇ ਖਿਮਾਂ ਨੂੰ ਉਲਾਂਭਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ, ਨਾ ਉਸ ਦਾ ਮੈਲ, ਘੱਟ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ; ਪਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਹੋਵੇ। ਗੁਰੂ ਸੁਆਰੀ ਤੋਂ ਕਿਉਂ 'ਨਫਰਤ' ਤੇ ਡਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਦਾਇਆ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਪਤੀ ਅਵਹੱਗਯਾ ਕਰਨੇ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਨਾ ਪਸਾਰ ਤੇ ਚੁਹੁਕਾਰ ਦੇ ਲਿਵਾਸ ਦਾ ਸਿਰੋਪਾਉ ਮਿਲੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਇਹ ਖੜਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡੇਗਲਣੇ।

"ਤੂੰ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਚੰਗਿਆਂ ਦਾ ਸੰਗ ਕੁਸਿਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।" ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਸਾਰ ਵਿਚ ਭੁਲਿਆਂ ਨੂੰ ਔੜੜੜੇ ਕੱਢ ਕੇ ਪਿਆਰੇ, ਅਤਿ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੋਹਿਲੇ ਨਾਲ ਸੱਦਾ ਤੇ ਹਾਕਰਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰਸਤੇ ਪਾਉਣ ਆਏ ਹਾਂ।

ਸੋ ਗੁਰੂ ਦੁਲਾਰੇ ਜੀ, ਨਾ ਡਰੋ ਤੇ ਨਾ ਪਰੋ ਹੋਵੋ, ਪਿਆਰ ਕਰੋ, ਅਰਦਾਸ ਸੋਧੋ ਤੇ ਭੁੱਲੋ, ਭਟਕੀ ਔੜੜ ਪਈ ਭੈਣ ਨੂੰ ਚੰਗਿਆਈ ਦੇ ਪਿਆਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਮਾੜਿ ਦਿਓ ਤੇ ਕਹੋ, "ਭੁਲੀ ਭੈਣ! ਇਉਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਉਂ।" ਬੇਸ਼ਕ ਇਹ ਖੇਚਲ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬੀਬੀ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਬੀ ਆਪਮਾਨ ਕਰੋ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਮਾਨ ਝੱਲ ਕੇ ਪਿਆਰ ਕਰੋ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਪਿਆਰ ਕਰੋ। ਕੀਹ ਅਚਰਜ-ਹੈ-ਗੁਰੂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਵੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ 'ਸ਼ਬਦ ਸੋਹਿਲੇ' ਦੇ ਅਸੀਂ ਹੱਲਕਾਰੇ ਹਾਂ, ਅਸਾਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਹੋਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਕੀਹ ਜਾਣੀਏ ਕਿਹੜੀ ਆਤਮਾ ਬਚਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਖਬਰੇ ਸਾਡੀ ਜੂਹੀ ਆਤਮਾ ਚੰਗੀ ਬਣ ਸਕੇ। ਸੋ ਨਾ ਭਰੋ :—

ਸਿਰ ਉਪਰਿ ਠਾਢਾ ਗੁਰੂ ਸੁਹਾ॥ ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੈ ਕਾਹਜ ਪੂਰਾ॥

ਪਿਆਰ ਕਰੋ ਪਰ ਉਚੇ ਰਹਿ ਕੇ।

ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਨ-ਸੀਲਤਾ ਤੇ ਸਹਾਰਾ ਧੰਨ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਹੋਰ ਧਾਰੇ। ਸ਼ਬਦਾਤ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਬੜੀ ਲੜਕੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੇਣ ਲਗੀ, ਆਪ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਢੇ ਸਾਂਡ ਸਿਤਰ ਲਗੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਗਈ, ਤੇ ਉਹ ਖਿਮਾ ਰੂਪ ਬੰਦੇ ਹੀ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦਾ ਪੱਣ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤਾ। ਤਉਂ ਸ਼ਬਦਾਤ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਐਤਨਾ ਹੀ ਆਖਿਆ, "ਸੱਚ ਹੈ ਜੋ ਗੱਜਦੇ ਹਨ ਉਹ ਵਸਦੇ ਬੀ ਹਨ" ਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਦਿਤਾ।

ਮੇਰੇ ਬਿਰਧ ਨਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਦਯਾ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਇਸਦੀ, ਚੰਡੀ ਸੀ। ਜਾਂ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਹ ਚੜ੍ਹਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਵਿਦਯਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਪਾੜ ਘੱਟਲੇ, ਪਰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਖਾਬਣਾ :—

‘ਦਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹ ਕਢਾਂਦੀ ਹੈ’ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਦੇਣਾ।

‘ਠੋਰ ਦੇਣਾ’ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਸ੍ਰਭਾਵ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿੱਲਾਂ ਮੇਰੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਣ ਦਾ ਯਾ ਪਿਛੇ ਕਿਸੇ ਜਨਮ ਦੇ ਕੁਸੀਗ ਦਾ ਫਲ ਹੈ, ਜੇ ਸਤਿਸੀਗ ਦੇ ਫਲ ਨਾਲ ਸੌਰ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਤ੍ਰ! ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਤੇ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਤੋਜ ਨਿਹਾਂਹੋ। ਜੇ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਈ ਲਈ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਸਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਤਮਾ ਦੇ ਰੋਗ ਲਈ ਵੀ ਕਿਉਂ ਲਾ “ਇਲਾਜ” ਹੈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਬੇਸ਼ਕ ਸੁਖ ਹੈ। ਪਰ ‘ਦੁਖ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸੁਖ ਰੋਗੁ ਭਇਆ’।

ਕਿਆ ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਇਕੱਲਾ ਸੁਖੀ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰੇ? ਯਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਦੁਖੀ ਕੱਟ ਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਵੇ?

ਜੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਵਿਚ ਇਕ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬੁਰਾਹ ਤੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਫਲ ਪਾਇਆ। ‘ਜਨ ਆਵਨ ਕਾ ਇਹੋ ਸੁਆਉ॥ ਜਨ ਕੇ ਸੰਗ ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਨਾਉ॥’ ਆਇਆ ਸਫਲ ਤਾਨੂ ਕੇ ਗਠੀਐ॥ ਜਾ ਸੁਰਸਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਭਠੀਐ॥’ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਬੁੜਿ ਮੰਗੈ ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਸਿਖ ਕੀ, ਜੇ ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ॥’

ਗੁਰੂ ਦਿਓ, ਪਰਹੇਜ ਕਰਾਓ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜੁਸਾਂ ਪਾਸ ਕਿਉਂ ਘੱਲਿਆ ਹੈ? ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ, ਗੁਰੂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ, ਕੋਲ ਰਖੋ, ਉਸ ਦੀ ਪੰਤਨੀ ਮਾੜੀ ਹੈ, ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ, ‘ਕੱਥ ਦਿਓ’। ਏਥੇ ਕਿਉਂ ਗੁਰੂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਨਹੀਂ? ਗੁਰੂ ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਹੇਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੁਰ ਦਾ ਸੁਭਾ ਪਲਟ ਦਿਓ, ਕਦੇ ਇਹ ਵੀ ਗੀਤ ਗਾਵੇ ਤੇ ਆਖੋ :

‘ਜਾਮ ਤੇ ਉਲਟਿ ਭਏ ਹੈ ਰਾਮ।’

ਸਜਣੋਂ, ਜਿਤਨਾ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਜਾਣੇਗੇ ਉਤਨਾ ਉਸਦਾ ਸ੍ਰਭਾਵ ਵਿਗੜਦਾ ਜਾਏਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਭਕੜੇ ਤੇ ਉਚ ਸੁਰਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਪਿਆਰ ਕਰੋ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰੋ ਉਤਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਵੀ ਮਾੜੇ ਸਾਂ, ਅੰਸਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਮਾੜੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਸਹਾਰੇ ਵਾਲੇ, ਕਿਸੇ ਉਥੇ ਪਿਆਰ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਮਾਚੇਪਨ ਨੂੰ ਝੱਲ ਕੇ ਸਾਡੇ ਤੇ ਮਿਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਿੰਨੇ ਉਚੇ ਤੇ ਉਚੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਐਥਾਂ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਮਤਿ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਤੇ ਰਸਤੇ ਪਉਣ ਦੀ ਬੇਚਲ ਉਠਾਈ ਸੀ, ਤਦ ਰਤਾ ਕੁ ਸੁਖ ਦਾ ਮੁੰਹ ਛਿੱਠਾ ਸੀ।

ਫੇਰ ਜੇ ਅੱਜ ਕੱਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਕੌਂਚੂ ਤੇ ਜਿੱਦਲ ਮੁੜਾ, ਜੋ ਪੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ

ਚਾਹੁੰਦਾ, ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ, ਦਿਨ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਵਧੀਕ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਵਧੀਕ ਪਿਆਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਵਧੀਕ ਦਾਨਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਵਧੀਕ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਫੇਰ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਕੁਛ ਨਾ ਕੁਛ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣੇਗਾ। ਹਰ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਹਰ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਜੋ ਕਠੋਰ ਹੋ ਚੁਕੇ ਪਾਪੀ ਵੀ ਹਨ ਉਹ ਭੁੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਿਦ ਬਿਦਾ ਕੇ ਬਦੀ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦਾ ਮੁੱਢ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਦੀ ਕੀ ਹੈ? ਭੁੱਲ ਦਾ ਪੱਕ ਜਾਣ। ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਸਰੂਪਤੀ ਸਿਖਾਇਆਂ ਬਦੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਨੇ 'ਇਕ' ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਇਕ' ਵਿਚੋਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਰਤਕ ਤੇ ਰਗੜ ਦੇ ਕਿਣਕੇ ਕੱਢ ਦਿਓ। ਪਰ 'ਇਕ' ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ 'ਦੇ' ਨਾ ਕਰੋ। ਉਸ ਨੂੰ ਨੇਕ ਖਯਾਲ ਦਾਨ ਕਰੋ, ਨੇਕ ਤੇ ਮਿੱਠੇ ਬਚਨ ਦਾਨ ਕਰੋ, ਨੇਕੀ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਵਰਤਾਉ ਦਾਨ ਕਰੋ ਨੇਕ ਸਿਖਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾਨ ਕਰੋ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੰਘੇ ਜੋ 'ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਪਰਮ ਪਰ ਪਾਇਆ ਸੂਬੇ ਕਾਸਟ ਹਕਿਆ॥' ਕਰ ਦੇਵੋ। ਹੋਰ ਸਤਿ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸੁਖ ਹੈ। ਸਭ ਨੂੰ ਯਥਾ ਯੋਗ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਈਰਖਾ ! ਪਰਮਾਰਥ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਇਹ ਹੈ : ਪਰਮਾਰਥ 'ਪ੍ਰੇਮ' ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਠੀਕ ਉਲਟ ਘੁਰਣਾ ਯਾ ਈਰਖਾ ਹੈ । ਕੋਈ ਸੈ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਛੇਤੀ ਰਸਾਤਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਇਹ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਨਾਮ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਪਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾ ਪ੍ਰੇਮ । ਜਦੋਂ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਫੁਰਿਆ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਹੋਣਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫੇਰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਇਹ 'ਹਰਿ-ਧਨ' ਦਾਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਤਿਸੰਗੀ ਦੀ ਉਦੀ ਸੁਰਤਿ ਦੇਖਾਏ, ਸਮਝੀਏ ਕਿ ਇਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਖਿਚ ਕੇ ਉਤੇਹ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਰ ਆਪ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਸੋਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਾਡਾ ਸਿਰ ਝਕਣਾ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਈਰਖਾ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਈਰਖਾ ਨਾਲ (ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ) ਉਹ ਈਰਖਾ ਸਤਿਸੰਗ ਨਾਲ ਪਟੇਗੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਟੇਗੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਬਾਂ ਈਰਖਾ ਆ ਗਈ ।

ਸੂਸ਼ਰੀ ਵੀਚਾਰ ਇਹ ਦਾਹੀਏ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖ ਕਿਸੇ ਪਰ ਮਿਹਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਉਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਏ । ਜੇ ਈਰਖਾ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਭੁੱਲ ਕਢ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਹਿਰ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਸਿਖਿਆਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋਏ, ਦੇਖੋ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਸਾ ਪਲਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਭੁੱਡਾਰ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਾਂ :—

ਭਗਤਿ ਭੇਡਾਰ ਗੁਰਿ ਨਾਨਕ ਕਉ ਸ਼ੁਉਧੇ
ਫਿਰਿ ਲੇਖਾ ਮੂਲਿ ਨ ਲਈਆ ॥

ਇਹ ਨਿਖੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਦਾਤ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਰਿਆ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਸ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਦਸ ਗਾਗਾਂ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੀਏ ਤੇ ਜੇ ਖੁਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਟੋਈਆ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੇ ਮੁੱਕ ਜਾਏਗਾ, ਪਰ ਦਰਿਆ ਅਮੁੱਕ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਜਿਤਨਾ ਵਧੀਕ ਪੀ ਸਕੀਏ ਪੀਵੀਏ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਘਰ

ਸਮੁੰਦਰ ਹੈ। ਜਿੰਨੇ ਵਧੀਕ ਪੀਣ ਉਠੀ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਨੌਜ ਪਵੇ ਕਿ ਸੁਕਰ ਹੈ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਜੀਵ ਵੀ ਸੂਖ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੇਖਲਾ ਕਦੀ ਨਾ ਕਲੀਏ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਜਾਉਂ, ਜਾਂ ਦਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਰੁਖ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਧਰ ਮਿਹਰ ਹੈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਣ ਮਦਦ ਕੇਉ। ਇਹ ਤੇਖਲੇ ਦਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨਿਊਨਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਕੋਟਿ ਉਧਾਰਦਾ ਭਾਈ ਦੇ ਨਾਵੇ ਏਕ ਕਣੀ ॥

ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੁਰਤੇ ਸਾਈਂ ਲੋਕ ਇਕ ਖਿਣ ਇਕੋ ਵਕਤ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਸੁਜਲਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਇਕ ਦਮ ਢੁਕ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰ ਆਖਦੇ ਹਨ :—

ਜਿਸੁ ਅੰਦਰਿ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ਹੋਵੇ ਤਿਸ ਦਾ ਕਦੇ ਨ ਹੋਵੀ ਭਲਾ ॥

ਇਹ ਈਰਖਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਲੀਦੀ ਹੈ ਉਹਦਾ ਤਾਂ ਖਬਰੇ ਕਦ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਸੀ, ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਉਸੇ ਦਮ ਪਤਾਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਭਲਾ ਗਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਨੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਸੂਲ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਆਖਦੇ ਹਨ :—

“ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ॥ ਜਬ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮੋਹਿ ਪਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ।

ਨਾ ਕੇ ਬੈਂਦੀ ਨਹੀਂ ਧਿਗਾਠਾ । ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਹਿਆਈ ।”

ਇਹ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਮੰਡਲ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਤੇਖਲੇ ਭਰਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਈਰਖਾ ਵੀ ਤੇਖਲੇ ਤੋਂ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਨਮ ਜਨਮ ਤੋਂ ਤੇਖਲੇ ਵਿਚ ਦਬੇ ਹੋਏ ਜਦ ਅਸੀਂ। ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਥੇ ਵੀ ਇਹ ਭਰਮ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਤਾਂ ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਨਾ ਰਹਿ, ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਮੈਥੇ ਅਗੋਂ ਨਾ ਲੰਘ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਈਡਾਲਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਾਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਵਸਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਏਸ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸੁਭਾ ਟੁਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰੇਮ, ਠੰਡ, ਖੁਸ਼ੀ, ਉਸਾਹ, ਦਾਤਾ, ਹਸ ਤੇ ਅਨੰਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਏਸ ਘਰ ਦਾ ਪੁੱਠਾ ਹਾਹ ਹੈ। ਜੇ ਦਾਤਾ ਜੀ ਕਿਸੇ ਪਰ ਵਧੀਕ ਕ੍ਰਿਪਾਲ੍ਹੁ ਦਿਸਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਨਹਾਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ ਕਿ ਆਹ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਤੁਹ ਪੁਗਣ ਲਗੀ ਹੈ, ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਗੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਓ, ਇਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ ਬਣੀਏ ਜੋ ਸਾਡੀ ਚੰਗਿਆਈ ਵਧ ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਵਲ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਹੈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਪਾਸੇ ਸਾਡੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਪਵੇ। ਇਹ ਵਹਿਮ ਕਦੇ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਵਹਿਗੁਰੂ ਕਿਸੇ ਖਸਾਮਦ, ਰੂਪ, ਪਦਾਰਥ, ਖਾਤਰ ਨਾਲ ਕੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਅਕੂਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਪ ਹੈ; ਵਿਚ ਕੁਲ ਕਿਥੇ ? ਤਾਂ ਤੇ. ਸਦਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਤੇ ਉਚਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣੀਏ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

10-11-1911

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਮਿਹਰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕਿਆਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਪਿਆਲ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬੀਮਾਰ ਹਾਂ, ਛੱਡੋ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਰਿਹਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਵੈਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕਰੋ। ਇਕ ਇਕ ਕਿਠਕਾ ਇਕ ਇਕ ਨਾਕ ਤੇ ਪੰਥਾ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਤੁਬੈਂ ਹੈ, ਜੇ ਮਰਜ਼ੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਨੇਮੇ ਵਿਚ ਲਾਈਏ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੇਰ ਮਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਰੋਗ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸੱਕ ਨੂੰ ਤਥੀਅਤ ਵਿਚੋਂ ਕਢੋ ਅਤ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਵੈਵਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਫਿਲ ਰਖੋ ਕਿ ਸਦਾ ਕੰਦਰੂਸਤ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਸੁਰਤ ਉਚੀ ਰਥੋ ਅਤ ਕਦੇ ਨਾ ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਕਲਾ ਵਿਚ ਜਾਓ।

ਖੁਲ੍ਹੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਰਹੋ, ਖੁਲ੍ਹੀ ਰੈਸ਼ਨੀ ਤੇ ਧੂਪ ਵਿਚ ਫਿਲੋ। ਕੁਂਦਰਤ ਨਾਲ ਦੌਸਤੀ ਪਾਓ, ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਸੰਸਾ ਨਾ ਲਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਅਨੰਦ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹੋ। ਸੋ ਅੰਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਸਮਝ ਕੇ ਇਸ ਸਵਾਦ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਰੋ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਹਦਾ ਹੋਗਾ ਹੈ, ਕਾਹਦਾ ਕੇ ਹੈ ਤੇ ਕਾਹਦਾ ਭਰਮ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਰਹੋ। ਇਸ ਦਾਨਣੇ ਟੁਰੇ ਤੁਸੀਂ ਰੋਗੀਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹੋ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੁੱਕ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਡੋਲਿਆ ਨਾ ਕਰੋ। 'ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ' ਇਹ ਹੁਕਮ ਲਗਾਤਾਰ ਅੰਦਰ ਰਖਿਆ ਕਰੋ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਸੋਚ ਰਿਤਾ ਨੇਕੇ ਨਾ ਫਟਕਣ ਦਿਆ ਕਰੋ। ਪਾਪੀ-ਪੁੱਲੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਛੱਡ ਕੇ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਯਾਦ ਪਕਾਓ। ਯਾਦ ਵਾਲੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਿਆਰ ਵਾਲੇ ਦੂਖ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ।

ਗੁਰੂ ਮੇਰੇ ਸੰਕਿ ਸਦਾ ਹੈ ਨਾਲੇ ॥

ਸਿਮਤਿ ਸਿਮਤਿ ਤਿਸੁ ਸਦਾ ਸਮੂਲੇ ॥ (ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫—੯੩)

ਇਹ ਰਸਤਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਰੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਐਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਸੁਖੀ ਰਹੋ।

—ਗੀਰ ਸਿੰਘ

ੴ

10-2-1912

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਸਾਂਤਕੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਦਿੱਸਣ ਦਾ ਚੌਰ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਾ । ਇਸ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਕੇਵਲ ਇਹ ਪਕਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹਨ । ਪਿਆਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜੇ ਹਨ, ਇਕ ਵਹਿਮ, ਫਿਰ ਖਿਆਲ ਤੇ ਫਿਰ ਪਿਆਨ, ਸੋ ਦਰਜੇ ਵਾਰ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਤਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਪਵੇ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਪਹਿਲੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਵਹਿਮ ਇਸ ਲਈ ਪਕਾਈਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਬੀਅਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਥੇ ਜਾਏ ਤੇ ਅਦਿਰ ਗੁਹਿਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧੇ । ਹੋਰ ਸੀ ਤੋਂ ਲਾਡੇ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦਾਰਾ ਦਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਦਾਤ ਜੀ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨੂੰ ਗੁਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਜੋ ਸੁਆਦ ਕੁਲਵਾਕੀ ਨੂੰ ਹੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਸ ਦਾ ਝਲਕਾ ਵਜਦਾ ਹੈ ਇਹ ਦਾਤੇ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੈ । ਉਹ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਹੇਠੇ ਪਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਰਸ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੂਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਠੇ ਪਹਿਰ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਪਕਾਉਣਾ ਚਾਹੀਏ, ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਨ । ਸਾਈਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਖਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਖੀਵੇ ਰਿਹਾ ਕਰੋ :—

ਜਿਸ ਵਾਕੀ ਦੇ ਛੂਲ ਸੁਹਾਵੇ ਹਰਿ ਨਾਮ ਜਪੈਂ ।
ਵਧਣ ਛੂਲਣ ਤੇ ਖਿੜਨ ਨਿਤ ਆਮ੍ਰਿਤ ਪੁਸ਼ਥ ਲਗੈਂ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

14-2-1912

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬਚੜੇ ਸਹਿਜਾਂਦੇ ਤੇ ਸ਼ਹਿਜਾਈਆਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੋਂ ਕੇ ਨਿਤਾਂਠੇ ਠਹੀਂ ਬਣੀਦਾ। ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਝੁਕੀਦਾ ਨਹੀਂ, ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਬਲਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੰਤ ਫਤਹ ਪਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਖ/ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਪਕਾਂਦੇ ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਿਥੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੁਛ ਲਾਡ ਲਈ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੁਖਦਾਈ ਸਾਮਾਨ ਢੁਆਲੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਖਿਆ ਵੀ ਆਪ ਕਰਦਾ ਹੈ।

‘ਆਪੇ ਦੌਤ ਲਾਈ ਦਿਤੇ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕਉ ਆਪੇ ਰਾਖਾ ਸੋਈ ॥’

ਸੇਰ ਬੱਚੇ ਹੋ ਕੇ ਸੇਰ ਰਹੀਦਾ ਹੈ। ‘ਨਾਮ’ ਦੇ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਬਾਲੀਦਾ ਹੈ। “ਦੀਵਾ ਮੌਰਾ ਏਕ ਨਾਭੁ ਦੁਸੁ ਵਿਚਿ ਪਾਇਆ ਤੇਲੁ ॥” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾ ਬਲਦਾ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਤੇਲ ਸੜਦਾ ਹੈ। ਸੁਕਰ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਐਸੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਹਾਨੂੰ “ਆਤਮ ਰਸ” ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਕੜੇ ਹੋਵੋ ਮੌਤ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ। ਜੇ ਹਰਦਮ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਕਾਲ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲੀਡਾ ਹੈ। ਜੇ “ਹੁਣ” ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿਲਜ਼ਹਾਰ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਐਸਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਮਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਤ ਕੀ ਸੀ ਹੈ? ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਕਾਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਤ ਕੀਹ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰਪੂਰ ਹੈ, ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਸ ਸ਼ੈਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਜੋਗ ਨੂੰ ਆਪ ਕੱਪਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਰੋਗ ਵੀ ਸੂਰਤਿ ਨੂੰ ਵਿਡੋਂ ਵੱਧ ਖਿੱਚਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਗਾਮ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੇ ਹਟਦਾ ਨਹੀਂ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ, ਲਿੱਕੇ ਰਸ ਵਿਚ, ਖਿੜਾਉ, ਹੁਲਾਸ ਤੇ ਉਡਸਾਹ ਵਿਚ ‘ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਕਰੋ, ਬੀਮਾਰੀ ਆਪ ਉਠ ਜਾਵੇਗੀ, ਬੀਮਾਰੀ ਕੋਈ ਸੈ ਨਹੀਂ। ਆਪਣਾ ਦਿੜ ਵਹਿਮ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ। ਸੁਰਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਬੀਮਾਰੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਜਮਾ ਕੇ ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਕਰੋ, ਪੱਕੇ ਵਿਸ਼ਵਸ ਵਿਚ ਰੋਗ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਣਕੇ ਕਿਣਕੇ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕਰੋ। ਸ਼ਾਹਿਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਰਾਜ ਕਮਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ। ਹੁਕਮ ਦਿਉ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਵੈਵ ਕੋਝ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦੇਣ।

ਭਾਈਸਾ ਕਰੋ ਕਿ ਬੀਮਾਰੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਏਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਗੱਲ
ਸਿੱਖੀ ਜਾਵੇ ਅਰ ਸ਼ੇਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸ਼ੇਰ ਰਹੇ ਤੇ ਰਾਜ ਜੰਗ ਕਮਾਓ। ਏਸੇ ਮੌਜ ਲਈਆਂ
ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਜੁੜੇ ਰਹੀਏ, ਠੰਢੇ ਰਹੀਏ, ਖੁਸ਼ੀ ਰਹੀਏ, ਉਤਸਾਹ ਵਿਚ ਰਹੀਏ,
ਅਰ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਝੂ ਤਕੜੇ ਤੇ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਰਹੀਏ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਬਾਕੀ ਸੰਸਾਰ 'ਨਾ ਸਿਖਯਾ'
ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਾਥੁਕੇ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ (ਅਰਬਾਤ) ਸਿਖ ਹੋਣ
ਕਰਕੇ ਸੁਖੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਂ ਅਰ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ :—

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਲਾਵੀ ਨੇਹੁੰ। ਹੱਸ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇਹੁੰ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

31-7-1912

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਘਬਰਾ ਤੇ ਕਾਹਲ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ; ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਸਦਾ ਵਸੋ। ਜਿਥੇ ਜਲਦੀ
ਹੋਵੇ ਉਥੋਂ ਸਾਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਰਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰ, ਪੰਡੀ,
ਆਦਮੀ, ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਉਸ
ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਗੁਣ, ਸਾਰੀਆਂ ਨੈਕੀਆਂ ਆ ਵਾਸਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਦਮ ਖਾਲੀ ਨਾ ਜਾਏ'
ਕੇਵਲ ਇਹ ਹਾਹੁਕਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਥਾਕੀ 'ਚੌਥੇ ਪਰੋ' ਕਰ ਛੱਡੀ। ਭਰਮ, ਸੰਸਾ, ਮੌਹ, ਵੈਰ,
ਭੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਮਨ ਤੇ ਨਾ ਪੈਣ ਦਿਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਸਰ ਘਟੇਗਾ ਉਠਾ ਹੀ ਨਾਮ
ਹੁਲਾਗਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਜੀ ਵਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਭਾਨੀ ਜੀ
ਇਹੋ ਅਸੀਂਸ ਦਿਤੀ ਸੀ :—

ਪੂਤਾ ਮਾਤਾ ਕੀ ਆਸੀਂਸ ॥

ਨਿਮਖ ਨੇ ਬਿਸਰਾਉ ਤੁਮ ਕਉ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਦਾ ਭਜਹੁ ਜਗਦੀਸ ॥

ਏਹੋ ਮੂਲ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹੋ ਮਨ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਸਦਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਾਂਝੀ
ਲਈ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਵੇ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ : ਰੁਖ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਸੇ ਪਸੇ ਜੁੜਿਆ ਰਹੇ। ਉਸ
ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ : ਨਾਮ ਨਾਲ ਐਉਂ ਸਦਾ ਲਗੇ ਰਹੀਏ—

ਰੇ ਮਨ ਐਸੀ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰਿ ਜੈਸੀ ਬੂਰ ਭਲਾ ॥

ਝੱਲਿ ਪਿਛਾਹਾ ਸਟੀਏ ਭੀ ਰਾਲ ਲਗੇ ਧਾਇ ॥

ਜੇ ਰੱਖਾਂ ਪੈਣ, ਮਨ ਢਹਵੇ, ਧੱਕੇ ਵੱਜਣ, ਸਗੋਂ ਭਜ ਭਜ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲਗੀਏ ਤੇ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਗਲ ਚੰਖੜੀਏ। ਪਹਿਲੇ ਕੁਛ ਸਮਾਂ ਹਨ ਕਰੀਦਾ ਹੈ ਫੇਰ ਸਿਮਰਨ ਸੁਰਤ ਦੇ
ਵਿਚ ਸਿਜਰਦਾ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਰਸ ਪੇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਅਰਹ ਮਨ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਭਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ
ਸੁਰਤ ਤੇ ਨਾਮ-ਇਕਮਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫੇਰ ਸਹਿਜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਦਸ਼ਾ ਦਿਹ ਹੈ।
ਪਹਿਲੀ ਮੰਜਲ ਹਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹਣ ਕੀ ਹਨ ? ਰਸ ਆਵੇ ਨਾ ਆਵੇ, ਦਿਲ ਲਗੇ ਨਾ ਲਗੇ, ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਣ ਰਹੇ
ਸੋਖ ਹਵੇ, ਦਮ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਲਾ ਥੈਂਡੀਏ। ਦਮ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪਰੋਂਦੇ ਕੱਢੀਏ। ਬੱਸ ਏਸ ਕਾਰੋਂ
ਨਾ ਉਕੀਏ :—

ਲਗਾ ਰਹੋ ਤਾਂ ਲਕਾ ਰਹੁ ਹਰ ਦਮ ਕਦੀ ਨ ਢੇਲ ॥

ਲਗਾ ਰਹੋ ਤਾਂ ਲਾਖ ਕਾ, ਹਟੋਂ ਤਾਂ ਕਉਡੀ ਮੌਲ ॥

—ਵੈਰ ਸਿੰਘ

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

ੴ

6-8-12

ਮਾਯਾ ਜੀ,

ਅਗੇ ਮਾਯਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਪਵਿਤ੍ਰਾਤਮਾ ਅਮਾਯ ਹੋ ਜਾਓ ਜੀ ।

ਪਦੂ ਪਹੁੰਚਾ, ਉਤਰ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪਿਆਰੇ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵਟਾ ਦਿਆਂ ਮਾਯਾ ਮੇਹਨੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਕੌਸ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਫਿਲਾਸਫੀ ਮੁਜਸ਼ ਅੰਧੇਰਾ ਹੈ, ਅਰ ਰਥ ਤੋਂ ਮੋਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਰਹਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਨਾਮ ਐਉਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਕੁੰਨ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਠੀਕ ਉਲਟ ਹੈ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਧਰੰਗੀ ਕਹਿਲਾਣ ਦੇ ਫਖਰ ਵਾਲੀ ਗੁਰੂ ਸੁਆਰੀ ਆਤਮਾ ਭੁਲ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹੇ। ਨਾਂ ।

ਉਹ ਮਾਯਾ ਭੁਲਣਹਾਰ ਜਾਂ ਝੁਲਾਣਹਾਰੀ ਨਾ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਸਿਮਰਨ ਰੂਪ ਹੋਵੇ, ਆਪ ਸਿਮਰੇ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਾਵੇ। ਮਾਯਾ ਮਾਯਾ ਨਾ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਬ੍ਰਹਮਰੂਪ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਹੋ ਬ੍ਰਹਮਾਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਸਗੀਰ; ਉਸ ਦੇ ਇੰਦ੍ਰੇ, ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਹਮਾਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣ, ਉਸ ਦਾ ਦਰਸਨ ਐਉਂ ਹੋ ਜਾਵੇ :—

ਜਨ ਆਵਨ ਕਾ ਦਿਹੈ ਸੁਆਉ ॥

ਜਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਚਿਰਿ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥

ਸੋ ਹੇ ਭਾਗਵਤੀ, ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੇਰੇ ਏਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਇਤਫਾਕ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ, ਅਰ ਲੱਗ ਕੇ ਕਰੋ, ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਰੋ, ਪਿਆਨ ਜੱਡ ਕੇ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਲਿਵ ਜਾਗ ਪਵੇ, ਲਿਵ ਧੋਕ ਜਾਵੇ ਤੇ ਫੇਰ ਮੇਰੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮੈਨੂੰ ਉਛਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਆਖੋ ਕਿ ਹੁਣ ਮਾਯਾ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨਵਤੀ ਕਰਕੇ ਲਿਖਾਂ, ਜਾਂ ਲਿਵਲੀਨ ਕੌਰ ਕਰਕੇ ਲਿਖਾਂ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੋ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਦੇ ਤਰੰਗ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਰੰਗ ਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਉਂ ਸੁਰਤ ਦੇ ਭਾਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਣ ।

ਪੂਰਨ ਪਤੀ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਝਣਨ ਵਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਇਹ ਸੈਂਕਵਿਤਾ ਦੇ ਕਟਾਖ਼ਯਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ, ਸਬਮੁਚ ਮੇਝਾ ਹਿਰਦਾ ਝੂਸਾਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਵੇਖਿਆ ਬਚੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਰ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਾਮਰਾਜ ਤੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਯਾਰੀ, ਉਦਮ ਕਰ, ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ, ਲਗੀ ਰਹੁ ਅਰ ਢੇਰ ਦੇਖ ਦਾਤਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁੜਦਾ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

35

ਸੁਰਤ ਦਾ ਟਿਕਾਉ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰੋ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਲਗੋ, ਇਕ ਨੂੰ ਸੇਵੋ ।
 ਕੁਝ ਮੁਖ ਦੇਕੁ ਵਿਰਲਾ ਕੌ ਲਹੈ ॥ (ਰਾਮ: ਓਅੰਕਾਰੁ—੭)

ਹੋਰ ਕੇ ਲਿਖਾ ?

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਗਿਰਸਥ ਵਿਚ ਗਿਰਸਥ ਦੇ ਜੰਜ਼ਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਚਾ ਕਰੋ । ਗਿਰਸਥ
 ਇਕ ਸਹਯਕ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਸਰੀਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਉਪਰੇ ਉਪਰੇ ਨਿਵਾਹਵੇ ।
 ਸੁਰਤ ਸਾਈਂ ਵਿਚ ਗਡੋ ! ਦੇਖੋ ਬਾਪੂ ਜੀ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ :

‘ਜੋ ਨਿਵਾਹੁ ਗਡਿ, ਜੋ ਚਲਾਉ ਨ ਬੀਏ ॥

ਇਹ ਜੋ ਚਲਣਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨੋਂ ਸਦਾ ਨਿਵਾਹਨਗਰ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਥਕ ਕਰਨੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ
 ਸਾਡੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਐਉਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :—

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:- ਬਾਕਿ ਰਹੀ ਕਿਵੇਂ ਅਪੜਾ ? ਹਥ ਨਹੀਂ ਠਾ ਪਾਨੁ ॥
 ਨਾ ਸਾਜਨ ਸੇ ਰੈਗੁਲੇ ਕਿਸੁ ਪਹਿ ਕਰੀ ਪ੍ਰਗਾਰ ॥

ਉਤਤ:- ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਜੋ ਕਰੀ ਮੇਲੇ ਮੇਲਣਹਾਰੁ ॥
 ਜਿਨ੍ਹਿਂ ਵਿਛੋੜੀ ਸੇ ਮੇਲਸੀ ਗੁਰ ਕੈ ਹੋਤਿ ਅਪਾਰਿ ॥

(ਰਾਮਕਲੀ ਮ: ੧, ਓਅੰਕਾਰੁ—੩੨)

ਆਮਾ ਜੀ, ਉਸ ਮੌਹਨੀ ਮੂਰਤ ਤੇ ਸੌਹਨੀ ਸੂਰਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੋ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਕੇ, ਸਿਮਰ ਕੇ ਉਸ ਜੀਵਨ ਦਾਤੇ, ਉਸ ਸੁੰਦਰ ਨੂੰ ‘ਮੰਚ ਸੁੰਦਰ’ ਕਹਿ ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤ
 ਕਰੋ, ਤੇ ਯਾਦ ਕਰੋ । ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਆਖੋ, ਹੋ ਸੋਹਣੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਾਂ, ਹੋ ਮੰਗੋ,
 ਮੇਨ੍ਹੁੰ ਅਪਣੀ ਕਰ ਲੋ । ਹੋ ਮੇਰੇ ਸਿਹਰ ਕਰ ਤੇ ਮੇਰਾ ਹੋ ਜਾ । ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹੋ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੇਰੀ ਹਾਂ ।
 ਮੇਰਾ ਦਮ ਤੇਰੇ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਾ ਜਾਵੋ ।

ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰਸ ਨਾ ਪਵੇ, ਮਨ ਨਾ ਲਸੇ ਤਦੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ :

ਹਮ ਪਾਬਰ ਗੁਰੂ ਨਾਵ ਬਿਖੁ ਭਵਜਲੁ ਤਾਰੀਐ ਰਾਮ ।
 ਗੁਰ ਦੇਵਹੁ ਸਬਦੁ ਸੁਭਾਇ ਮੈਂ ਮ੍ਰਿਦੁ ਨਿਸਾਰੀਐ ਰਾਮ ॥
 ਰਹਮ ਮੂੜ ਮੁਗਧ ਕਿਛੁ ਮਿਠਿ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਨੂੰ ਅਗੰਮੁ ਵੱਡ ਜਾਣਿਆ ॥
 ਨੂੰ ਆਪਿ ਦਇਆਲੁ ਦਇਆ ਕਰਿ ਮੋਲਹਿ ਹਮ ਨਿਰਗੁਣੀ ਨਿਮਾਣਿਆ ॥
 ਅਣੈਕ ਜਨਮ ਪਾਪ ਕਰਿ ਭਰਮੇ ਹੁਣਿ ਤਉ ਸਰਣਾਗਤਿ ਆਏ ॥
 ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਰੇਖਿ ਲੇਵਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਹਮ ਲਾਗਹ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਏ ॥

(ਤ੍ਰਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮ: ੪-੧)

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ, ਬਾਣੀ, ਸੁਕਰ ਇਹ ਤ੍ਰੈ ਤ੍ਰਪ ਹਨ, ਅਰ ਨਾਮ ਜਪ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਮਨ ਦੀ
 ਮੇਲ ਕੱਟੀ ਜਾਵੇ ਤਦੋਂ ਨਾਮ ਰੱਸ ਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਆਖਦੇ ਹਨ । ਉਦੋਂ ਨਾਮ
 ਨਿਵਾਸ ਤੇ ਹਰੀ ਨਿਵਾਸ ਇਕੋ ਗੱਲ ਹੈ । ਸੋ ਗੁਰੂ ਸੁਆਰੀ, ਮੇਰੀ ਅਸੀਸ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸਾਈਂ
 ਨਾ ਭੂਲੋ । —ਵੀਰ ਸਿੰਘ

6-9-1912

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਸੁਪਨ ਦਰਸ਼ਨ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਵਾਰਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਖਸ਼ਣ ਸੁਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਦਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ ਅਮੋਲਕ ਖੇਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਯਾਦ (ਸਿਮਰਨ) ਨੂੰ ਧੱਬਾ ਦੇ ਕੇ ਅੰਗੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਜੋ ਮਿਲੇ ਪਚਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਸ਼ੁਇਣ ਦਾ ਸੂਰਨ “ਸੁਰਤ” ਹੈ। ਦਰਸ਼ਨ ਅਨ ਪਹਿਲ ਹਨ ਜੋ ਸੁਰਤ ਸੁਖੀ ਹੈ ਤਾਂ, ਇਹ ਮਹਾਤਮ ਜੀ ਦੇ Subjective ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਰਥਾਤ ਸਾਡੇ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਸਾਡੀ ਆਤਮਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਤਮਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਤਣ ਵਾਲੀ ਮਾਈ ਚਰਖੇ ਨੂੰ ਜੱਦ ਕੱਤਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਚਰਖੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅਜਲ ਵਿਚ ਸੁਆਮੀ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੈਤਮ ਜੀ ਸੁਰਤ ਦੇ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰ ਹੋ ਕੇ (ਫਾਇਲ ਹੋ ਕੇ) ਮਿਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਖੀ ਮੇਲ ਯਾ ਸਿਸਟਾ ਮੇਲ ਕਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ Subj ective Union ਆਖਦੇ ਹਨ। Objective ਮੇਲ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੈਤਮ ਜੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੀ ਸੁਰਤ ਧਾਰ ਕੇ ਖਲੋ ਜਾਣ, ਖਾਣ, ਪੀਣ, ਸੇਵਾ, ਕਰਾਉਣ ਬਾਪੜੇ ਏਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਖੀਵੇ ਪਏ ਹੋਈਏ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤ ਉਪਰਲੇ ਤੋਂ ਨਿਰੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮਛੂਲ (Objective) ਅਰਥਾਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਜਗਤ ਵਿਚ ਭੱਸਦੇ ਹਾਂ। ਸੋ ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਸਾਨੂੰ ਭਾਸਦੇ ਤੇ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਪਰ ਕਹੇ ਦਰਸ਼ਨ, ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਭਾਸਦੇ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸੁਰਤ ਸੁਖੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਗ ਕੁ ਬਣੀਕ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਧਿਆਲ ਨਾਲ ਸਮਝੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਗੁਰੂ ਰਾਹੇ ਤੇ ਕਦੇ ਸਿਖ ਚਾਹੇ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਖੇਲ ਸਾਡੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ, ਦਾਤਾ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਤ ਕਰੀਏ। ਉਸ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਸਦਾ ਉਡੀਕਵਾਨ ਰਹੀਏ। ਜਦੋਂ ਬਕੜੇ ਸੁਹਰ ਕਰੀਏ। ਦਾਤਾ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੁਰਖ ਦਾ ਸ਼ਹੀਮਣੀ ਸੁਖ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਆਪ ਸਭ ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰੇ, ਧੰਨ ਗੁਰਦੇਵ, ਨਿੰਦਕਾ ਦਾ ਦਾਰੂ
ਇਹ ਹੈ :—

ਫਰੀਦਾ ਇਹੁ ਤਨੁ ਭਉਕਣਾ ਨਿਤ ਨਿਤ ਲੁਖੀਐ ਕਉਣੁ ।

ਕੌਨੋ ਬੁਜੇ ਦੇ ਰਹਾ ਕਿਤੀ ਵਗੈ ਪਉਣੁ ॥੮੮॥ (ਸਲੋਕ ਫਰੀਦ)

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੧੧

6-9-1912

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਅਸਿਥ ਵਸ਼ਤੂ ਸਾਧੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਜੋ ਸਦਾ ਸਾਧੀ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਾਧਨ ਕੀ ਸਾਰਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਹੈ, ਨਵੀਂ ਜਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਜੜ੍ਹ ਵਸਤਾਂ ਜਦ ਜਾਣ ਲੋਬਣ ਤਾਂ ਜਾਨ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਿਡ ਬੁਟੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਕੇ ਮੁਰਦਾ ਤੋਂ ਜਿੰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੌਰੀਂ ਹੀ ਆਤਮ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜਦ ਸਾਨੂੰ ਆਤਮ ਜੀਵਨ ਵਲ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਤਮ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਏਸੇ ਕਰ ਕੇ ਆਕਿਆ ਹੈ:—

ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਜਨਮੇ ਗਵਨੁ ਮਿਟਾਇਆ।

ਇਹ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਵਸ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਮੁਰਦੇ। ਮੁਰਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੀਕੂੰ ਲੈ ਜਾਣ। ਸਦਾ ਜੀਉਂਦਾ ਸਤਿਗੁਰ, ਪਿਆਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਬਖਸ਼ੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਜਨਮੀਏ। ਆਤਮ ਜੀਵਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਜਾਮਾ ਮਿਲੇ। ਫੇਰ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਦਾ ਸਿਮਰਨ, ਧਿਆਨ ਆਦਿ ਸਾਮਾਨ ਉਸ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਜਲ ਭੋਜਨ ਸਮਾਨ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਰ ਸਨੇ ਸਨੇ ਉਹ ਜੀਵਨ ਮੌਲ ਪਵੇ:—

ਦਾਤੀ ਸਾਹਿਬ ਸੰਦੀਆ ਬਿਆ ਚਲੈ ਤਿਸੁ ਲਾਲਿ ॥

ਇਕ ਜਾਂਕੰਦੇ ਨਾ ਲਹੀਨਿ ਇਕਨਾ ਸੁਤਿਆ ਦੋਇ ਉਠਾਲਿ ॥

ਟੇਕ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਉਸ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੇ ਹੈ। ਜੇ ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਤਾਰ ਲਵੇ। ਇਹ ਦਾਨ ਕਰੇ ਕਿ ਝੋਲੀ ਅੱਡੀ ਰਹੇ, ਅਗ਼ਜ਼ਾ ਬੱਝੀ ਰਹੇ, ਦੁਆਰਿਊਂ ਪਰੇ ਨਾ ਜਾਈਏ। ਏਹੋ ਲਿਵ ਲਗੀ ਰਹੀ ਕਿ ਦਾਤਾ ਬੜਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੈ, ਦਾਤ ਮਾਈ ਕਿ ਆਈ, ਦਾਤਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੧੨

13-12-72

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਕਲ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਸੈਂ ਇਕ ਖੜ ਤੁਸੀਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਾਂ ਅਰਥਾਤੇ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਤਕ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਹਜ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਰੇ ਨਹੀਂ *Anaîtred* ਹੋਏ ਹਨ ਅਰ ਇਕ ਉੱਚੇ ਟਿਕਾਣੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਪਵਿੱਤਰ, ਪਿਆਰ ਵਾਲਾ ਤੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਗੁਰਕ ਬਸਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ 28 ਬਰਸ ਅਠਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਬਰਸ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸੌਂਕ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੰਮ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਲਗਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹੋ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਅਤ ਮੈਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਜੋ ਭੋਜਨ, ਉਹੀਂ ਰਜਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹੋ ਕਰਨਾ। ਮੇਰੀ ਨੈਕਰੀ ਹੈ, ਨੈਕਰੀ ਕੀ ਤੇ ਨੱਖਰਾ ਕੀ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰ ਕਾਯਮ ਰਹੇ, ਮਨਮੁਖਤਾ ਨਾ ਆਵੇ, ਮੈਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਾਂ ਅਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾ ਵੱਖਾ ਪਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂ।

ਇਹ *Trial* ਸਾਂਝੀਂ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਲੰਘਾਇਆ ਹੈ। ਕਮਾਲੀਏ ਪਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪਿਆਸ ਕੀਤਾ, ਖੇਡ ਦੇ ਦਿਨ ਹੱਥ ਤੇ ਮਦਦ ਦੇ ਕੇ ਲੰਘਾਏ। ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਚੰਗਾ ਲੰਘਿਆ। ਏਨ ਉਹ ਦਾਤਾ ਜੋ ਹੋਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸੁਖ ਹੈ।

—ਚੀਰ ਸਿੰਘ

੧੩

20-1-1913

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਇਸ ਜੀਵ ਦੇ ਕੌਮ ਦਿਕਾਂ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਰ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ। 'ਪ੍ਰੇਮ' ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਚੋਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ, ਇਹ "ਸਿਮਰਨ" ਹੈ। ਚਾਹੇ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਕਰੀਏ, ਚਾਹੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਰੀਏ ਤੇ ਚਾਹੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਯਾ ਸੁਣ ਕੇ।

"ਧਿਆਨ" ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਆਪਣੇ ਸੰਕਲਪਾਂ, ਵਿਕਲਪਾਂ, ਮਨੋਰਾਜਾਂ ਤੇ ਅਨਹੋਣੀਆਂ ਉਧੋਨਬੁਣਾਂ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਧਿਆਲ ਮੌਜ਼ ਮੌਜ਼ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਦੇ ਵਲ ਰਖੇ। ਜਦ ਪੱਕਦਾ ਪੱਕਦਾ ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਨਾਲ ਧਿਆਰ ਨਿਰੰਤਰ ਉਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਰੱਹਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਧਿਆਨ' ਕਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਪਕਾਊਣ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਲ ਲਿਵ ਲਾਇਆਂ, ਸ਼ੀਖਰ ਕੰਮ ਸੌਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਕੰਮ ਫੇਰ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਅਲਿਪਤ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਦੇਹ ਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਆਸਰਮ ਵਿਚ ਵੱਸੇ ਤੇ ਪਹਿੱਤਰ ਰਹਿ ਕੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਏ, ਪਰ ਸੁਰਤਿ ਅਲਿਪਤ ਰਹੇ : "ਸਾਚ ਨਾਮੁ ਸੇਰਾ ਮਨ ਲਾਗਾ ॥ ਲੋਗਨ ਸਿਉ ਸੇਰਾ ਠਾਠਾ ਬਾਗਾ ॥" ਇਹ ਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਨੀ ਕਰੀ ਚਲੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਖ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਰਨਹਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿਸੰਗੀ ਹਨ ਅਰ ਬਖਸ਼ੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਥੱਸ ਇਹੋ ਕੁਛ ਕਰੀ ਚਲੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਿਰ ਤੇ ਹੈ, ਆਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋੜਦਾ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੇ ਭਾਵੋਂ ਭੌਜੀ ਫਿਰਨ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹਣ ਪਰ "ਸਿਰ ਉਪਰਿ ਠਾਢਾ ਗੁਰੂ ਸੂਰ" ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੋੜਦਾ, ਨਾਮ ਰੰਗ ਵਿਚ ਛੱਥਾ ਦੇ ਕੇ ਹੋ ਛੋੜਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਮਾਣ ਧਾਰਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਪੂ ਖੜਾ ਹੈ, ਅਰ ਧਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਜਪਾਵਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਡਰ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੧੪

20-1-1913

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

“ਸ਼ਾਹ ਸਰਫ ਨ ਹੋਹੁ ਉਤਾਵਲਾ । ਇਕ ਸੱਟ ਨ ਥੀਂਦੇ ਚਾਵਲਾ ।
ਇਕਦਮ ਨ ਮਿਲੇ ਬਾਬਲ ਰਾਉਲਾ ॥ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹੇ ਨ ਖਰਾ ਉਤਾਵਲਾ ।”
“ਰੰਗ ਲਾਗਤ ਲਾਗਤ ਲਾਗਤ ਹੈ । ਭੈ ਭਾਗਤ ਭਾਗਤ ਭਾਗਤ ਹੈ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕਾ ਸੋਇਆ ਇਹ ਮਨ ਜਾਗਤ ਜਾਗਤ ਜਾਗਤ ਹੈ ॥”

ਆਤਮਾ ਦੇ ਉੱਨੱਤ ਹੋਣ ਲਈ ਸਿਮਰਣ ਹੈ, ਸਿਮਰਣ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਲਈ ਖਿੱਚ ਹੈ, ਅਰ ਖਿੱਚ ਸਿਮਰਣ ਦਾ ਫਲ ਹੈ । ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਾਤ ਹੈ, ਆਹਲ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ । ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਦਰ ਦੇ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ । ਮੰਗਦੇ ਕੀ ਤੇ ਕਾਚਲੀ ਕੀ ? ਕਾਚਲ-ਕੜਾ ਕੰਮ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ ।ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਆਪਸਾਂ ਕਿ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਅੜੋਲ ਰਹਿਣ ਦਿਆ ਕਰੋ, ਉਤਾਵਲ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਕਰੋ । ਖਿੱਚ ਬੁਰੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਟਿਕਾਊ, ਨੰਢ ਤੇ ਰਸ ਭਰੀ ਚਾਹੀਏ । ਉਤਾਵਲ, ਟੋਟ, ਰੰਜ ਤੇ ਦੂਖ ਡਰੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਰੰਗ ਵਿਚ ਝੁਸਾਡੀ ਨੀਂਦ ਉਸ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਪਲਟਾ ਨਹੀਂ ਛਾਂਦੀ, ਜਿਸ ਬਾਬਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

“ਆਉ ਸਤਾਰੀ ਨੀਦੜੀਏ” ਜਾਂ “ਜਾਗਨ ਤੇ ਸੁਪਨਾ ਭਲਾ ਬਸੀਐ ਪ੍ਰਭ ਮੰਗਿ ॥”
ਇਸ ਨੀਂਦ ਦਾ ਇਕ ਮਿਟੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਬਕਾਨ, ਟੋਟ, ਬਲਕਿ ਥੀਮਾਰੀਆਂ ਰਾਚੀ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਸੁਕਰ ਕਰੋ, ਘਬਰਾਓ ਨਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬਹੁਤ ਤਰੁੱਠਸੀ ।

ਸਬਰ ਮੰਡ ਕਮਾਣ ਦੇ ਸਬਰੁ ਕਾ ਨੀਹਣੇ ॥
ਸਬਰ ਸੰਦਰ ਬਾਣੁ ਖਾਲਕੁ ਖਤਾ ਨ ਕਰੀ ॥ 115 ॥
ਸਬਰ ਅੰਦਰਿ ਸਾਥਰੀ ਤਨੁ ਏਵੈ ਜਾਲੋਨ ॥
ਹੋਨਿ ਨਜ਼ੀਰਿ ਖੁਦਾਇਦੈ ਭੇਤ੍ਰੁ ਨ ਕਿਸੇ ਦੇਨਿ ॥ 116 ॥
ਸਬਰੁ ਏਹੁ ਸੁਆਉ ਜੇ ਜੂ ਬੰਦਾ ਦਿਝ ਕਰਹਿ ॥
ਵਹਿ ਬੌਵਹਿ ਦਰੀਆਉ ਟੁਟਿ ਨ ਬੌਵਹਿ ਵਾਹੜਾ ॥ 117 ॥

ਇਹ ਬਖੇ ਫਰੀਦ ਜਿਨ ਛੱਡੀ ਵਰੇ ਸਬਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦੀ ਮੱਤਿ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ, ਦਾਤਾ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਦਮ ਨਾਲ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਇਲਾਹੀ ਨੈਣ ਖੋਲੇ । ਇਹ ਨੈਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ “ਉਹਿ ਨੇਤ੍ਰੁ ਅਧ੍ਯ ਸੇ” ਦੀ ਮੁਖਸ਼ੀ ਛੱਡੋ, ਇਲਾਹੀ ਨੈਣ ਨਾਲ

ਤੱਕੋ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿੱਸੇ, ਅੰਗ ਸੰਗ ਦਿੱਸੇ, ਆਜਮਾ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦੇਵੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਪ੍ਰਤਿਗੁਰੂ ਪਿਆਰ ਕਰੋ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੌਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਾਚਾ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰ ਮਿਥਰ ਕਰੇ : “ਸਾਈ ਅਲਖੁ ਅਪਾਰੂ ਭੋਰੀ ਮਨਿ ਵਸੈ। ਦ੍ਰਖ ਦਰਦੂ ਰੋਗੁ ਮਾਇ ਮੇਡਾ ਹਣੁ ਨਸੈ॥...ਬਿੰਦਕ ਗਾਲਿ ਸੁਣੀ ਸਚੇ ਤਿਸੁ ਧਣੀ॥ ਸੁਖੀ ਹੂ ਸੁਖੁ ਪਾਇ ਮਾਇ ਨ ਕੌਮ ਗਣੀ॥”

‘ਸਥਰੁ ਤੋਸਾ ਮਲਾਇਕਾ’ ਅਰਥਾਤ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਖੁਗਾਕ ਸਥਰ ਹੈ। ਫਲ ਕਿ ਹੈ ? ‘ਦੀਦਾਨੁ ਪੂਰੇ ਪਾਇਸਾ’। ਸੁਕਰ ਤੋਸਾ ਛਕੀਰਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਫਲ ਕੀ ? ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਨਿਵਾਸ। ਸੁਕਰ; ਸੁਕਰ; ਧੰਨ; ਧੰਨ; ਧੰਨ; ਇਹ ਤਪਾਂ ਸਿਰ ਤਪ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੧੫

26-1-13

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਦਿਸਦਾ ਸੰਸਾਰ ਸਭ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਹੈ ਪਰ ਅਲਦਿਸਦਾ ਸੰਸਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜੀਵਨ ਆਧਾਰ ਉਹੀ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਹਵਾ ਦਿਸਦੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਆਸਰਾ ਪਉਣ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਕ ਮੰਡਲ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਸਰਾ ਉਹੋ ਹੈ। ਉਸੇ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਵਧਣਾ ਸੁਖ ਤੇ ਸਦਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸੰਸਾਰਕ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਕੀਹ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਛਿਨ ਭੰਗਰੀ ਖੋਡ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

5-2-1913

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਸੁਰਤ ਉਰੀ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣੀ ਇਹੀ ਸਾਰ ਸੁਖ ਹੈ । ਬਾਕੀ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇਬ ਨਹੀਂ । ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੁਖ ਝੱਟ ਦੁਖ ਵਿਚ ਪਲਟਦੇ ਹਨ, ਮੰਗੋ ਤਾਂ ਜੀ ਤਰਸਦਾ ਹੈ, ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਜੀ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਪਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖੁਸ਼ਣ ਤਾਂ ਸੜਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਨਾਮ ਰਸ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਅਰ ਕੇਵਲ ਉਹੀ ਅਸਲ ਸੁਖੀਆਂ ਹੈਂ ।

ਬਾਕੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਦਾ ਹਨ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਜੂਰ ਹੈ, ਲਿਵ ਲਗੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਦਾ ਹਜੂਰੀ ਹੈ ।

ਜਤੁ ਪਾਹਾਲੁ ਸੀਰਜੁ ਸੁਨਿਆਰੁ ॥
ਅਹਰਣਿ ਮਤਿ ਵੇਦੁ ਹਥੀਆਰੁ ॥ }
ਭਉ ਖਲਾ ਅਗਨਿ ਤਪ ਤਾਉ ॥ }

ਇਸ ਦੀ ਟਕਸ਼ਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਘਾੜਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜੋ ਜਤੀ ਧੀਰਜੀ, ਉਸਲ ਮਰ ਵਾਲੇ, ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ, ਭੈ ਵਾਲੇ, ਤਪ ਵਾਲੇ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲੇ ਹੋ ਕੇ ਨਾਮ ਜਾਪਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮਾਲਕ ਦੇ ਦਰ ਦੇ ਆਸਾਵੰਦ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਨਦਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਫੇਰ ਨਦਰਾਂ ਦੀ ਨਦਰ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਸੋ ਓਦਰਨਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਹਿਲੇ ਘਾਲ ਘਾਲਣੀ ਹੈ, ਫੌਰ ਰਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

17-2-1913

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਹੁਣ ਤੁਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਉਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾਮ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਜਪ ਸਕਦਾ। ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਸਿਹਤ ਐਸਵਰਯ, ਪਦਾਰਥ, ਨਾਮਣਾ-ਇੱਤਤ ਤੇ ਫੁਰਸਤ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ 'ਅਪਣੀ ਮਿਹਰ' ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਲ ਤੁਸਾਡੇ ਨਿਭਲ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ, ਜੇ ਇੰਨੀ ਫੁਰਸਤ, ਖੁਸ਼ੇ ਜੰਗਲ, ਉਜਾਝੇ, ਇਕਾਂਤਾਂ, ਉਲੜਣਾਂ ਤੋਂ ਵਿਹਲ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਸਿਮਰਨ ਨਾ ਕਰੋ, ਟੁੱਟ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਨਾ ਲਗੋ, ਇਕ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਆਸ਼ਕੀ ਨਾ ਕਮਾਓ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰਨ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। "ਗੋਸਾਈ ਮਿਹੰਡਾ ਇਠੜਾ ॥ ਅੰਮ ਅਥੇ ਬਾਵਹੁ ਮਿਠੜਾ ॥" ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਦਾਤੇ ਦੀ ਯਾਦ ਤੇ ਧਿਆਨ ਤੇ ਲਿਵ ਵਿਚ ਜੀ ਨਹੀਂ ਖੁਭਦਾ, ਜੇ ਜੀ ਨਾ ਖੁਭੇ ਤਾਂ ਹਠ ਕਰਕੇ ਘਾਲ ਦੇ ਅਸੂਲ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਲ ਕੇ ਯਾਹੀ ਹੋਈ ? ਸੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਏਹੋ ਹਨ। ਇਸ ਇਲਮ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਕਾਹਦੇ ਲਿਹਾਜ਼। ਸਬਕ ਪਕਾਣਾ ਹੈ, ਜੇ ਨਾ ਪਕਾਈਏ ਤਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੋ ਹੁਣ ਘੋਸਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨੀਆਂ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਟਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਐਸਵਰਯ, ਪ੍ਰਤਾਪ, ਮਿਦਾਨਿਆਂ, ਯਾਰੀਆਂ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਵਿਚ secondary place ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਨਾਮ ਨੂੰ Primary function of Life ਬਣਾਓ। ਹੁਣ ਅਵਸਰ ਹੈ, ਹੁਣ ਅਵਸਰ ਹੈ ਦੁਣ ਮੌਕਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਫੇਰ ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੋਂਨ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਜਵਾਨੀ ਵੀ ਅਪਣੀ Zenith ਲੰਘ ਚੁਕੀ, ਫੇਰ ਕਿਹੜਾ ਵੇਲਾਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਲੱਗਣ ਦਾ ਆਵੇਗਾ ? ਨਾਮ ਨਾਲ ਖੜਮਸਤੀਆਂ ਛੋੜ ਦਿਓ, ਇਕ ਰਿਤ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਲਗੇ ਤੇ ਜਨਮ ਜਿੱਤ ਜਾਓ। ਨਹੀਂ ਤੇ "ਸਭ ਇਕਨੇ ਹੋਇ ਆਇਆ ॥ ਘਰਿ ਜਾਗਨ ਵਾਟ ਵਟਾਇਆ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਲਾਹਾ ਲੈ ਗਏ ਮਨਮੁਖ ਰਲੇ ਮੂਲ੍ਹ ਗਵਾਇ ਜੀਓਂ" ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦੇ ਉਹ ਮਨੁਖ ਸ਼ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਨਾਮ ਰਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਕਤ ਹਨ, ਸਾਕਤਾਂ ਲਈ ਅੱਗੇ ਦੁਖ ਹੈ, ਸੋ ਅਠੇ ਪਹਿਰ ਹਨੀ ਤਸ ਵਿਚ ਰਹੋ। ਸਤਿਸੰਸਾ ਫੌਰੀਤਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਏਹੋ ਲਾਹਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ Social ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੁਸਾਡੇ ਫਰਜੇ ਉੱਚੀ Position ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਹਦ ਹਨ।

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓਂ

ਜੇ ਸਤਿਸੰਗ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨੇ ਪਹਿਰ ਕਿਵਦੇ ਵਿਚ ਸਾਈਂ ਦਾ ਸਦਾ ਸੰਗ
ਵਸਾਓ, Tact ਨਹੀਂ ਵਰਤਣੇ। ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਹ ਸੁਜਾਨ ਹੈ “ਅਗੇ ਸਾਹੁ ਸੁਜਾਣੂ ਹੈ ਲੈਸੋ
ਵਸਤੁ ਸਮਾਲਿ ।” ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪਲਟਾ ਦਿਓ। ਸਾਹੀਂ ਸਾਈਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ
ਦੇ ਗਦਾ ਬਣੋ। ਸਭ ਧਰਮਾਰਥਾਂ ਨੇਕੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਉਚਾ ਜਾਣੋ। ਨਾਮ ਨਾਲ ਲੋਲਾਓ,
ਇਹ ਸਾਈਂ ਦੇ ਸਰ ਦੀ ਗਦਾ ਗਰੀ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੧੮

12-4-13

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਕਰਤੱਵਯ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਤਰ ਆਤਮੋ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਜੋਤਿ ਜਗਦੀ ਰਖੇ ਤੇ ਸਰੀਰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹੇ। ਅਲੁਹ ਜੋ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਦੀਪ ਜਗੇ, ਇਹ ਅੰਦਰ ਰਹੇ ਬਾਹਰ ਨਾ ਪ੍ਰਗਟੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਕਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਫੇਰ ਹਉਮੈਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਹੋਰ, ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਰਹੋ ਤੇ ਸਦਾ ਸੁਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਸਦਾ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹੋ। ਹੋਰ ਸੁਖ ਤੋਂ ਅਸੀਸਾਂ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

29-10-1913

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ ਇਕ ਐਸੀ ਕਾਂਗ ਭਰੀ ਲਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਾਰੇ ਹਦ ਬੰਨੇ ਭਨਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਚਿੜੋਂ ਰੱਕਦੇ ਰੱਕਦੇ ਮੱਲੋਮੱਲੀ ਇਹ ਗੱਲ ਲਿਖੀਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਨਾਮ' ਦੀ ਥੀ ਜਾਣੀ ਰਹੇ। ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਮਾਜ਼ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਸਾਧਨ ਛੱਕਟ ਹਨ। ਇਕ ਨਾਮ 'ਸਚ' ਹੈ।

ਅਬ ਕਲੂ ਆਇਓ ਰੇ। ਇਕੁ ਨਾਮੁ ਬੌਵਹੁ ਬੌਵਹੁ ॥

ਅਨ ਗੁੰਡ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ॥ ਮਭੁ ਭਰਮਿ ਭੂਲਹੁ ਭੂਲਹੁ ॥ (ਬੰਸਤ ਮ:5-18)

ਇਕ ਨਾਮ ਫਲਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਛਡਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਤਾਰਦਾ ਹੈ।
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਧਿਗੁ ਧਿਗੁ ਜੀਵਾਇਆ। (ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੮-ਪੜ੍ਹ)

ਇਹ ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੰਗੜਿਆਂ ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਜਪੀਦਾ ਹੈ, ਜੀਭ ਨਾਲ ਜਪੀਦਾ ਹੈ। ਅਰ ਮਨ ਨਾਲ ਜਪੀਦਾ ਹੈ, ਜਪਦਿਆਂ ਇਹ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਦੋਂ ਮੈਲ ਉਤਰਦੀ ਹੈ ਰਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਪਦੇ ਤਾਂ ਹੋ, ਪਠ ਕੋਰ ਜਪੋ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਰਣਾਂ ਨੂੰ ਨੈੜੇ ਜਾਣ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਜਪੋ, ਅਰ ਲਗਾਉਣ ਜਪੋ।

ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਨਾਮ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕੈ ਸਦ ਕਾਮ ॥

(ਸ੍ਰਵਖਾਨੀ 17-6)

ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਜੋ ਜੋ ਜਪੇ ਤਾਕੀ ਗੁਰ ਹੋਇ । ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਗਟ ਸਭ ਲੋਇ ॥

ਇਹ ਹਰਵ ਕੇਵਲ ਚੇਤਾਵਨ ਮਾਤਰ ਹਨ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪਰਸਪਰ ਚੇਤਾ ਕਰਾਣਾ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹਲਾਸ਼ੇਠੀ ਦੇਣੀ ਇਹ ਹੀ ਪਿਆਰ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਮੇਹਰ ਕਰੇ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੨੦

14-1-1914

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਚਿਤ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਾਬਤ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿਖਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਸੁਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬਕ ਹਨ, ਜਠਮਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਬਕ, ਇਕ ਚਾਥ ਹਰਡਾ ਲਫਜ਼ “ਵਾਹਿਗੁਰੂ” ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਲਗੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ‘ਜਪ’ ਹੀ; ਸਾਧਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਲਿਵ ਲਗ ਗਈ, ਹਰਛ ਪੱਕ ਗਿਆ।

“ਨਾਮ ਤੁਲਿ ਕਛੁ ਅਵਰੁ ਨ ਹੋਇ ।”

ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਹ ਦੁਹਾਈ ਦੇਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਨਾਮ ਜਪੇ, ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੋਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਗ੍ਰਿਹਮਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਕਰਕੇ ਰਸ ਵਿਚ ਢੰਗ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਸੰਤਗੁਰ ਦੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਦੀ ਕਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਆਪਣੇ ਉਲੜਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਚੰਗਾ ਜਾਣਦੇ ਰਹੀਏ, ਤਦ ਚਿੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਗਨ ਖਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਸ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦਾ। ਜਦ ਚਿੱਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਯਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਰਗਨ ਖਾਂਦਾ ਯਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭੈ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਯਾ ਕਿਸੇ ਸੌਚ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਰਸ ਕਿਥੇ ?

—ਵੀਰ ਮਿੰਡ

11-2-14

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

“ਸੰਸਾ” ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਹੈ। ਜਦ ਸੰਸਾ ਨਹੀਂ ਭਲੋਂ ਮਨ ਮੁਕਤ ਹੈ। “ਸੰਸਾ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਹੈ” ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਵਖ ਹੈ।

“ਸਹਮੈ ਜੀਉ ਮਲੀਣੁ ਹੈ ਕਿਤੁ ਸੰਸਾਰ ਪੌਤਾ ਜਾਏ” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਤੇ ਆਪ ਉਤੱਤ ਦੇਂਦੇ ਹਨ :—

‘ਮੰਨੁ ਧੋਵਹੁ, ਸਥਾਦਿ ਲਾਗਹੁ ਹਰਿ ਸਿਉਂ ਰਹਹੁ ਚਿਤੁ ਲਾਇ।’

ਸੰਸੇ ਦਾ ਇਲਾਜ ਇਹ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਕਿਉਂ ਬਣਿਆ ਤਦੋਂ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਸੁਰਤ ਸਾਈਂ ਨਾਲ intune, ਇਕ ਸਵਰ ਹੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੰਸਿਆਂ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਕਹੁ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਂਦਾ। ਕੌਸ਼ਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕਰਨੀ ਛੁਲਾਇ ਹੈ, ਬੜੇ ਬੜੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਮਿਟੀਆਂ ਛਾਣ ਗਏ। ਸੁਰਤ ਏਕਾਗਰ ਹੋਣ, ਰਸ ਭਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਹਿਜਾ ਉਠਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਲਗੇ ਚਲੋ। ਸੰਸਾਰਕ ਵਿਦਿਆ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਵਰਹੇ ਲਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੰਗੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਚੀ ਵਿਦਿਆ ਲਈ ਕੁਛ ਵਕਤ ਲਗਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

25-3-14

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਚੁਝੇਵਾਂ ਬਹੁਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਮੌਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਨ ਇਸ ਦਾ ਭਰਮ ਕਰੋ। ਛਕੀਰੀ ਇਕ ਕਠਨ ਖੇਡ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਬਿਆਲ ਇਸ ਦਾ—ਸਹਲ ਅੰਗੂਰੀ ਵਲ ਧੈ ਕੇ ਸਾਫਲਤ ਵਲ ਰੁਖ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਢੋ, ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਕਤ ਦਾ ਸਮਵੰਧ ਇਸ ਪਾਸੇ ਏਕਾਤ ਲਗਾਓ, ਇਸ ਨੂੰ ਨੁੱਖ, ਸੰਸਾਰ ਗੋਨ ਸਮਝੋ। ਦਿਲ ਨੂੰ ਸਿਧਾ ਤ੍ਰਕ ਸਾਂਈ ਵਲ ਲਾਓ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਯਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਯਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਯਾਰ ਵਿਚ ਘਿਰ ਕੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ ਤੋਂ ਸਦਲਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਓ। ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਨੂੰ ਓਹ ਤਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਇਸਟ-ਦੇਵ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪਯਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਛ ਕਰੋ। ਮੇਰੀ ਵਲੋਂ ਤੇਖਲਾ ਮੋਟ ਛੱਡੋ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਅੱਗ (ਗੁੱਸਾ) ਰਖਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਪਰਸੰਨ ਹਾਂ। ਆਸੀਸ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੨੩

18-2-1915

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਭਲਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬਾਲ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇ ਤਦ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬਾਲ ਲੱਭ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਦਿਲ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਜੇ ਨਾਮ ਭੁੱਲਿਆਂ ਤੇ ਇਹ ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨਾਮ ਨਾਲ ਕੀਹ ਪਿਆਰ ਪਿਆ ? ਜੇ ਪਿਆਰ ਹੋਵੇ, ਕੁਝ ਹੱਛਾ ਨਾ ਲਗੇ, ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਫੇਰ ਚਰਖਾ ਨਾ ਚਲਾ ਪਵੇ । ਸੋ ਬਾਬਾ ਜੀਓ, ਜਨਮ ਸਫਲ ਕਰੋ ਅਹਲਾ ਜਨਮ ਸਫਲ ਕਰੋ, ਦੰਮ ਸੰਘੇ ਨ ਗੁਆਚੀ, ਪੀਡੀ ਗੰਢ ਪਾਓ, ਨਾਮ ਦਾ ਲਗਣਾ ਮੁੱਦਤਾਂ ਤਕ ਲੜ ਛਿਜਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੀਡੀ ਪਾਓ ਗੰਢ । ਜਾਪੈ । ਏ ਦਮ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣੇ, ਏਹ ਦਿਨ ਵੱਡ ਨਹੀਂ ਆਵਣੇ । ਸਰਦਾਰੀਆਂ ਅਮੀਰੀਆਂ, ਸੁਖ ਹਾਸੇ, ਜਸ਼ਾਡਤਾਂ, ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੌ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਉਕੇ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਏਗਾ । ਅਜ ਵੱਡੇਸ ਰਾਗ ਕਢੋ, ਇਸ ਦੀ ਵਾਰ ਕਢੋ, ਵਾਰ ਦੀ 15, 16, 17 ਪੈੜੀ ਪੜ੍ਹੋ । ਹਾਂ ਜੀ ਸੱਚ ਸੱਚ ਕੇ ਪੜ੍ਹੋ । ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ । ਇਹੋ ਸੱਚ ਪਿਆਰ ਹੈ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਾ ਵਾਰ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਨਾਮ ਗੁਆਚੇ ਤੇ ਹਾਹੁਕਾ ਭੜੋ, ਰੋਖੋ, ਫੇਰ ਲਗ ਪਾਓ, ਤੁਰਤ ਲਗ ਪਚਿ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੨੪

22-2-1915

ਪਿੱਤਰ ਆਤਮ ਜੀਓ,

‘ਦਮ’ (ਸੁਆਸ) ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਆਵਾਏ; ਦਮ ਰਤਨ ਜਵਾਹਰ ਹਨ। ਮੰਡੇ ਠੀਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ, ਫੇਰ ਠੀਕਰੀਆਂ ਸੁੱਟ ਕੇ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਠੀਕਰੀਆਂ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਸਿੰਨ ਕੁ ਦੁੱਖ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁ ਦੁੱਖ ਅਸੀਂ ਦਮਾਂ ਦੇ ਬਿਰਥਾ ਜਾਣ ਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਸੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਦਮ ਠੀਕਰੀਆਂ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਪਰ ਹਰ ‘ਦਮ’ ਹੀਰੇ ਲਾਲਾਂ ਦੇ ਢੁੱਲ ਹੈ। ਹੀਰਾ ਗੁਆਚੇ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਪੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਠੀਕਰੀਆਂ ਵਾਂਝੁਣਾਂ ਲਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਗਵਾਏ।

ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਲਾਲਾਂ ਦਾ ਵਣਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਲਾਲ ਜਵਾਹਰ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਠੀਕਰੀਆਂ ਦਾ ਵਣਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ : “ਮਤਿ ਵਿਚਿ ਰਤਨ ਜਵਾਹਰ ਮਾਣਿਕ ਜੇ ਇਕ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣੀ” ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਕੀਹੈ ਹੈ? “ਸਭਨਾ ਜੀਆਂ ਕਾ ਇਕੁ ਦਾਤਾ, ਸੇ ਮੈਂ ਵਿਸਰਿ ਨ ਜਾਣੀ”। ਮਰਨਾਉਂ ਆਦਮੀ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀਰੇ ਦੇ ਕੇ ਜੇ ਇਕ ਦਮ ਦਾ ਜੀਵਨ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਇਕ ਦਮ ਬੀ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਲੱਝਦਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਦਮ ਐਵੇਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਐਵੇਂ ਨਾ ਗੁਆਇ ਬਾਬਾ, ਦਮਾਂ ਨੂੰ ਦੰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੌਤੀਆਂ ਵਾਂਝੁਣ ਸਫਲ ਬਿਤਾਓ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੨੫

30-7-17

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ,

ਕੰਵਲ ਫੁਲ ਜਦ ਖਿੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਖਿੜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਸੂਰਜ ਸਨਮੁਖ ਖਿੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

ਸਾਡਾ ਮਨ ਜਦ ਨਾਮ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਖਿੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਨਮੁਖ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਇਹ ਉਪਕਾਰ, ਤਰਸ, ਮੋਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਛੁਟ ਹੋਰਨਾਂ ਅਗੇ Objectivੇ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਦਾਸੀ ਛਾਊਂਦੀ ਹੈ । ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਅਗੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਵੇ, ਸੁਖ ਠੰਢ ਪੈ ਜਾਸੇ ।

ਹੋਰ ਅਈਸ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੨੯

15-3-21

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ,

ਆਪ ਦੇ ਸਿਰ ਪਰ ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਿਠਾਜਮਾਨ ਹਨ ਜੇ ਮੁਕਤੀ ਤੇ ਆਤਮ ਗਲੀ ਦੇ ਦਾਤਾ ਹਨ। ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਮਦਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦਾਸ਼ ਇਕ ਗਾਰੀਬ ਸਿੱਖ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਝਾੜਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਚਿਤ ਵਿਚ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਬਖਸ਼ਨ ਤਾਂ। ਹੋਰ ਆਪ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭਲੇ ਚਿਤ ਵਾਲਿਆਂ ਆਪਣੀ ਭਲਧਾਈ ਦਾ ਅਕਸ ਪਾਣਾ ਹੋਏ, ਦਾਸ਼ ਕਿਸੇ ਮਾਨ ਮੌਗ ਨਹੀਂ। ਆਪ ਦੇ ਪੱਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੋਵਿਆਂ ਸੋਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਂਕੀ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਸ਼ ਇਕ ਕਿਰਤੀ ਗਾਰੀਬ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰ ਖੜਾ ਆਪ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਯਾਚਨਾ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਦਾਸ਼ ਇਸ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵਡਯਾਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇ।

—ਵੀਰ ਸਿੱਘ

੨੭

13-2-25

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਅਥਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ । ਰਸ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕਾਹਲ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਧੀਰਜ
ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਨੇਮ ਵਿਚ ਲਗੇ ਰਹੇ । ਸੁਆਦ ਵਲ ਨਾ ਤਕੇ, ਇਹ ਤਕੇ ਕਿ ਜੀਡ ਪਰ ਸਾਈਂ
ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ । ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਾਈਂ ਦੀ ਯਾਦ ਹੈ । ਛੇਰ ਰਸ ਸਾਈਂ ਆਪੇ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ।
ਇਸ ਉਸ ਦੀ ਮੇਹਰ ਹੈ । ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਘਾਲ ਹੈ ।

ਗੁਰ ਅਸੀਜ਼ ।

—ਵੌਰ ਸਿਧ

੨੮

15-1-1926

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚਾ। ਪਜਾਰ ਦਾ ਧੰਨਫਲਵਾਦ ਹੈ। ਸਫਲ ਯਾਤ੍ਰਾ ਹੋਈ,
ਵਾਚ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।

2. ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਚਮਤਕਾਰ ਨਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਛਪ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਮੁਕ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।
3. ਆਪ ਦੀ ਪੁਛ ਬਾਬਤ ਵਾਕਿਆਤ ਏਹ ਹਨ—

ਪੰਥਕ ਖੋਤਡ ਵਿਚ ਚੀਫ ਮਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ, ਸੈਂਟਰਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਮਾਲਵਾ
ਦਰਬਾਰ ਆਦਿ ਜਥਿਆਂ ਤੇ ਸਿਖ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਿਥੋਂ
ਤਕ ਪੜਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਸਜਣਾਂ ਦਾ ਕੰਠਡ ਹੈ।

4. ਵੈਟ ਦੇਣ ਵਿਚ ਆਪ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਆਪ ਲਿਖਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨੂੰ
ਚਾਹੀਏ ਵੈਟ ਦੇਵੀਏ। ਇਹ ਖੁਲ੍ਹੂ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਆਪ ਵਰਤੋਂ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤੇ ਯੋਗ
ਸਮੱਝੇ ਅਪਣਾ ਵੈਟ ਦਿਓ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੨੯

17-1-26

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਪਣੀ ਮੇਹਰ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ੇ। ਉਚੇ ਰਸ ਵਿਚ ਖੀਵੇ
ਤੇ ਸੂਚੇ ਸੱਚੇ ਬਲਾਵੇ।

ਪੜ੍ਹ੍ਹ ਪੁੱਜੇ। ਬਸੰਤ ਅੱਜ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਆਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ
ਗੋੜੀ ਟਾਂਗੇ ਵਿਚ ਛਿਹਰਟੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਏ ਸਾਂ। ਕ੍ਰੀਬ ਸਾਢੇ ਅਠ ਓਥੇ ਅੱਪਜ਼ ਗਏ ਸਾਂ
ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਹੀ ਮੁੜ ਆਏ ਸਾਂ। ਬੜਾ ਸੁਆਦ ਸੀ।

ਬਸੰਤੀ ਰੁਮਾਲ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਥੈਂਕਸ।

ਆਪਣੇ ਬਾਬਤ—ਅਜੇ ਓਥੇ ਟਿਕੋ, ਓਥੇ ਹੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ ਹੈ। ਨਿੱਲੁਰਧਾਰ
ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੌਹ ਵਸਣਾ ਹੈ, ਬੁਕ ਲਾਓ ਤੇ ਪੀਓ।

ਨਾਮ ਨਾ ਭੁੱਲੋ, ਸਤਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮਿੱਠਾ ਮਿੱਠਾ ਲਗੋ। ਓਹ, ਜੋ ਕਦੇ ਮਾਤਾ ਕ੍ਰਿਪਤਾ
ਜੀ ਦੇ ਗਿਆ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਨੂਰ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਰਹੇ।

—ਫੀਰ ਸਿੰਘ

੩੦

12-12-27

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਕਰੋ, ਹੋਰ ਅਸਾਂ ਪਾਸ ਕੀਹ ਦਾਰੂ ਹੈ।

'ਜਿਉ ਅਪੁਲੈ ਹਥ ਟੱਹਣੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ॥'

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੩੧

3-4-28

ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਜੀ !

ਵਿਦਯਾ ਵਿਚ ਤੁੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਹੋਰ ਕਰੋ। ਪਰ ਪੱਡਮੀ ਵਿਦਯਾ ਦਾ ਇਕ ਨੁਕਸ ਬੀ ਹੈ, ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸੰਟੀਰੋਅਲ ਸੁਖਾਂ ਵਲ ਵਧੇਰੇ ਪਾਊਂਡੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੂਖਮ ਤੇ ਸੰਟੀਮੈਂਟ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਸੁਖਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਠ ਫਿਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਯਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪੁਰਾਤਣ ਕਲਚਰ ਨੇ ਜੋ ਕੁਛ ਲਭਾ ਹੈ ਉਸ ਵਲ ਰੁਖ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਏ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਤੇ higher life ਵਲ ਰੁਖ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇਹਾਂ ਦੀ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਤੁੱਕੀ ਹੋਵੇ, ਨਿਰੀ ਦਿਮਾਗੀ ਤੁੱਕੀ ਇਕ ਅੰਗੀ ਤੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਅਗੇ ਚਲ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਹੋਰ ਅਸੀਸ !

—ਫੌਰ ਸਿੰਘ

੩੨

15-9-31

ਪਵਿੱਤਰਾਤਮਾ ਜੀ,

ਤੁਸਾਂ ਹੁਣ ਇਸ ਏਕਾਂਤ ਵਿਚ ਤੱਥਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਨਾਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕ੍ਰਿਲਗਦਾ ਹੈ, ਸੰਕਲਪ ਘਟਣ ਤੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਲਗੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਬੜਾ ਆਨੰਦ ਹੈ, ਜਗਤ ਦੇ ਮੇਲਾਂ ਗੇਲਾਂ ਐਸ਼ਵਰਜਾਂ ਵਿਚ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਸੁਖ ਹੀ ਸੁਖ ਰੂਪ ਹੈ; ਹੋਰ ਤਾਂ ਨਮਿਤਾਂ ਨਾਲ ਸੁਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨਿਮਿਤ ਹੱਟਿਆਂ ਹੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਅੰਗ ਸੰਗ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੩੩

1-9-32

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀਓ,

ਆਪ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਕਾਰਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਦੇ ਕੇ ਏਥੇ ਪੂਜਾ ਹੈ। ਆਪ ਮੇਰੇ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਜਾਲ੍ਹ ਹੋ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਨਮ੍ਰਿਥਿਨੈ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਮਨਾ ਲਿਖੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਰਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਨਾ ਮੇਡਾ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਨਾ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਕਾਰ। ਮੈਂ ਆਪ ਦਾ ਬਹੁ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਸਾਂ।

ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਸੁਖ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੩੪

28-10-34

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਟੇਕ ਲੱਭ ਕੇ ਟੁਕ ਜਾਣਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ । ਕਿਉਂਕਿ ਹਿਰਦਾ ਇਕ ਡੈਲਣੀ ਵਸਤੂ ਹੈ । ਇਹ ਬਾਹਰ ਦੇ ਆਸਰੇ ਲੈ ਕੇ ਟਿਕਦਾ ਹੈ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਟਿਕੇ ਫੇਰ ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਜਾ ਟਿਕੇ । ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਤੰਤੇ ਕਉ ਪਰਮ ਤੰਤੁ ਮਿਲਾਇਆ ॥

ਮੋ ਨਾਮ ਜਪੀ ਚਲੋ, ਸਨੈ ਸਨੈ ਸਭ ਕੁਛ ਹੋ ਵੈਸੀ ।

ਹੋਰ ਸੁਖ ਹੈ । ਮੌਸਮ ਸੁਹਣਾ ਹੈ । ਸਰਦੀ ਵੱਧ ਹੈ । ਸਵੇਰੇ ਟੈਮਪ੍ਰੈਚਰ ਸਾਡੇ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿਚ 50 ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੁਪਹਿਰ 66 ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 54 । ਬਰਮਾਂਮੀਟਰ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਲਗ ਗਈ ਹੈ । ਹੋਰ ਅਸੀਸ । ਨਾਮ ਚਿਤ ਰਹੇ । ਚਿਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਹੇ । ਪ੍ਰਸੰਨਠਾ ਅਡੋਲ ਰਹੇ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੩੫

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ,

ਲਗੇ ਰਹਿਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਖਦਾਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਵਕਤ ਕਾਫੀ ਮਿਲਦਾ ਹੋਸੀ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਬਾਣੀ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਵਧੀਕ ਵਕਤ ਦਿਓ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਵੀਰ ਜੀ ਦਾ ਹਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚੌਜ਼ ਹਨ : 'ਦਾਤੀ ਸਾਹਿਬ ਸੰਦੀਆ ਕਿਆ ਚਲੇ ਤਿਸੁ ਨਾਲਿ ॥ ਇਕ ਜਾਗੇਦੇ ਨਾ ਲਹੀਨ ਇਕਨਾ ਸੁਤਿਆ ਦੇਇ ਉਠਾਲਿ ॥' ਭੁਸੀਂ ਪਿਆਰ ਤੇ ਖਿੱਚ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰੀ ਚਲੋ, ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਦਸਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਵੇਲੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਦਰੁਸਤ ਗੱਲ ਆਪੇ ਫੁਰੋਗੀ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਤਿਸੰਗੀ ਮਨਭਾਊਂਦਾ ਸਾਥੀ ਲੱਭ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਸੂਰੀ ਦਾ ਪਾਠ ਸਿਖਾਲ ਦਿਓ। ਜਪ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਬੇਨਜੂਡੀ ਕੀਤੇ Voice of the wilderness (ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਕੁਕਾਂ ਦੈਣੀਆਂ) ਹਨ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਪਾਸ ਬਿਆਲ ਕਰਕੇ, ਸੁਣਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਆਪਕ ਜੋਤਿ ਮੁਲਸੀ ਤੇ ਕਦੇ ਬੇਰ ਪਾਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅੰਦਰ ਵੱਸ ਜਾਏਗਾ, ਨਿੰਦਕਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਆਪੇ ਘਟ ਜਾਏਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਸਿਖਾਈ ਚਲੋ, ਅਪਣੀ ਬਾਬਤ ਤੱਥਲਾ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਬੋਹੜ ਦਾ ਦਰੱਬਰ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਉਗਿਆ ਕਰਦਾ। ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਯਾਦ, ਪਿਆਰ, ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਤੇ ਇਸ ਪਰ ਸੂਕਰ, ਇਹ ਸਭ ਤਰੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਕਰ ਕਰੋ ਤੇ steady (ਲਗਾਤਾਰ) ਚਾਲ ਨਾਲ ਟੁਗੀ ਚਲੋ। ਨਾਮ ਵਿਦਿਆ ਹੈ ਜੇ ਸਹਜ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਦੀ ਹੈ : 'ਹਰਿ ਕਾ ਬਿਲੋਵਨ ਬਿਲੋਵਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ! ਸਹਜਿ ਬਿਲੋਵਹੁ ਮੈਸੇ ਤੜ੍ਹ ਨ ਜਾਈ!' H. S. ਬਾਬਤ Hopeless (ਨਿਰਾਸ) ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਜਿਸ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਊ ਨਾਲ 'ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ' ਦਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਨਾਵਣਾ ਹੈ।.....ਜਦ ਲਗੇ ਰਹਵੇਗੇ ਕੀ ਤਅੱਸਥ ਹੋ ਕਿ ਮੈਲ ਨਾ ਕੱਢੋ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਆਤਮ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ Dark cell (ਅੰਧੇਰੇ ਖੁੰਜੇ) ਵਿਚ ਵੀ ਪੈ ਜਾਵਣ। Go on working steadily and slowly. Be kind and show him, what on account of Pure love a sikh of Guru Nanak has got in himself. (ਲਗਾਤਾਰ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਲਗੇ ਰਹੇ, ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾਓ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨਾ ਸੁੱਚਾ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਬੇਥਵਾਂ ਤੇ uncentered (ਕੇਂਦਰ-ਰਹਿਤ) ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਨਿਖਸਮੇ ਤੇ ਨਿਗਸਮੇ preach ਕਰਦੇ (ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ) ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਰੂ ਨੂੰ centre (ਕੇਂਦਰ) ਬਣਾ

ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫੌਰ ਏਹ ਅੰਦਰ ਮਹਿਕ ਤੇ
ਸੁਰੰਧ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ।

ਜੇ ਕੁਝ ਮਨ ਦੇ ਛੇਤੀ ਚੰਗਾ ਹੋਵਣ ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ ਖੇਤਲ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਉਸ atmosphere (ਵਾਯੂਮੰਡਲ) ਕਰਕੇ ਸੀ, ਜੋ ਮੁੜਾਨ ਵਿਚ ਰੱਬ ਤੋਂ ਭੁੱਲੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ
ਪੈਦਾ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਕੇ ਹੁਣ ਉਹ clear (ਸ਼ਾਫ਼) ਹੋ
ਗਿਆ ਹੈ, ਤੁਸਾਂ ਆਪਣੇ ਗਿਰਦ ਸਫ਼ਾ ਰੂਹਾਨੀ ਮੰਡਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਸੁਖ ਰਹੇ । ਬੇਮੁਖ ਲੋਗਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਗੰਦ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਗੰਦ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
ਨਾਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨਜਾਣੇ ਜਾਂ ਜਾਢੇ ਬਲ ਉਸ ਪਾਸੇ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਾਤਮਕ ਸੁਖ
ਵਾਲਾ ਬਨਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਫਿਕਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਹੈ ਜੇ ਅਥਾਂਕਿਆਂ
ਦਾ ਆਪ ਰਾਖਾ ਤੇ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ ।

—ਵੀਨ੍ਕੇ ਸਿੰਘ

੩੯

4-10-49

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓਂ,

ਇਨਸਾਨੀ ਵਲਤਾਉ ਤੋਂ ਜੇ ਨਜ਼ਰ ਉਚੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਭਾਣੇ ਤੇ ਜਾ ਟਿਕਦੀ ਹੈ। ਤਦ ਫੇਰ ਸਿੱਖੀ ਰਹ੍ਗੀਤਿ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਥਾਣੀ ਇਹੋ ਸਿਖਾਲਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਜੀਅ ਕੀ ਬਿਉਬਾ ਹੋਂਦ ਸੁ ਗੁਰ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ਲਾਈ” (ਗੁਜਰੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ 5 ਸਫ਼ਰਾ 519) ਇਸ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਆਪ ਦੀ ਸਹਾਯਤਾ ਕਰੋ।

ਆਪ ਨੇ ਜੇ Sentiments ਲਿਖੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮੁਵਮੈਟ ਦੇ ਗੁਜਰ ਚੁਕੇ ਸੇਵਦਾਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ, ਪਿਆਰ ਵਾਲੀ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਕਾਬਲੇ ਕਦਰ ਹੈਨ। ਜੋ ਜੋ ਸੇਵਕ ਸੱਚੇ ਇਲੋਂ ਸੇਵਾ ਭਾਵ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਗਏ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਲ ਥਾਇ ਪਾਵੇ ਤੇ ਜੋ ਹੁਣ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸਿਦਕ ਇਲੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਜੋ ਸੇਵਾ ਦਾ ਫਲ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਦਯਾਨਤਦਾਰੀ ਦੀ ਰਾਇ ਦਾ ਵਖੇਵਾਂ ਇਕ ਇਨਸਾਨੀ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤਕਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਪਰਸਪਰ ਸਹਾਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹਿਜੇ। ਇਹ ਵਖੇਵਾਂ ਕਦੇ ਭੀ ਜਾਤੀਆਂਤ ਵਿਚ ਵਖੇਵੇਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਬਣੇ ਤਾਂ ਹੀ ਪੱਥ ਉਨ੍ਹਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਾਜੀ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਅੰਲ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਰਾਇ ਦਾ ਵਖੇਵਾਂ ਕਿਤਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਉਸ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਰਵ ਤੇ ਪਰਸਪਰ ਭੂਤਗੀ-ਭਾਵ ਤੋਂ ਢੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਾਡੀ “ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀ” ਵਿਚ ਵਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਟੂਰ ਗਿਆਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਆਟਾ ਹੁਣ ਵਧੇਰੇ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਵਲੇ ਸਰਦਾਰ ਸੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਤਿਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਪੰਥ ਸੇਵਕ ਮੈਜ਼ੂਦਾ ਮੁਸਕਲਾਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਲਈ ਮੈਜ਼ੂਦਾ ਮੁਸਕਲਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਯਤਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ।

ਇਕੱਲ ਇਨਸਾਨ ਲਈ ਔਖੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ, ਇਕੱਲ ਨੂੰ ਏਕਾਤ ਬਣਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਆਸਰਾ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਆਪ ਦਾ ਸਹਾਇ ਰਹੇ, ਨਾਮ ਸ਼ਾਨ ਵਾਫਰ ਕਰੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਛਾਣੇ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ ਛੇਤੀ ਬਖਸ਼ੇ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓਂ

੩੭

ਪਿਆਰੇ ਸਰਦਾਰ ਜੀਓ,

ਆਪ ਜੀ ਦਾ 12 ਅਪਰੈਲ ਦਾ ਪੜ੍ਹ ਪੁੰਜ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਤਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਦੇਠੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਖਿਮਾ ਕਰਨੀ।

1. 24 ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬਾਬਤ ਮੈਂਨੂੰ ਬਰਮੁਰਦਾਰ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਦੀ ਪੁਛ ਦੱਸੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਮੰਦੀਪੀ ਇੜ ਨੌਟ ਲਭਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਨਹੀਂ। ਅਧੂ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਣੀ ਬਾਬਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥੇਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸੂਫ਼ਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਾਬਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਰਾਇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਪਉਂਦੇ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਗਿਆ ਸਾਂ ਤਾਂ ਉਥੇ ਜਮਨਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇਕ ਬੜਾ ਜਿਹਾ ਬਾਈਂ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਦਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਪਰ ਥੈਂਡ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਡਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਰਚਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

2. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇਂਦਰ ਬਾਬਤ—ਆਪ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਦੁ ਪਹਿਲੋਂ ਛਫਿਆ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਵੇਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ edit ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ, 7 ਬਰਸ ਲਗਾਏ ਸਨ ਤੇ ਪਹਿਲੋਂ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਤੀਜੂਂਕੇ size ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਦੋਂ ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਪਦ ਕ੍ਰਮ ਬਾਬਤ ਵੀਚਾਰ ਹੋਈ ਸੀ ਤਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਕ੍ਰਮ ਰਖਣਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਹ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪੜਾ ਹੀ ਹੋਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਕ ਸਜਨ ਭਾਲ ਕੇਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋਰ ਪਦ ਕਿਹੜੇ ਪਾਉਣੇ ਜੋਗ ਹਨ, ਜਦੁ ਉਹ ਕੰਮ ਮੁਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੋਈ ਇਸ ਪਰ ਵਕਤ ਲਗਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਤੇ ਵਿਤਪਤੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ। ਤਦੋਂ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਪਦ-ਕ੍ਰਮ ਬਾਬਤ ਮੈਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗਾ ਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕ੍ਰਮ ਬਦਲ ਜਾਣਗਾ।

ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਜੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਸਫ਼ਾ (ਉ) ਜੋ ਕੋਸ਼ ਦੀ ਦੁਸੀ ਵੇਰ ਦੀ ਭੁਮਿਕਾ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਬਹੁਤ ਮੌਤੇ ਹਰਛਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਵਾਚ ਲਵੇ ਤਾਂ ਪਦ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਸੁਖੇਨਤਾ ਹੋ ਜਾਣੇਗੀ। ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਢ ਦੇ ਸਾਫ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਬੜੇ ਹੀ ਮੌਤੇ ਟੈਪ ਵਿਚ ਰਿੱਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕ੍ਰਮ ਵਖੋਜਨ ਅਖਰ ਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਸਿੰਘ ਲਭਿਆ ਪਦ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ।

ਆਪ ਦੀ suggestion (ਸੁਝਾ) ਇਸ ਨੂੰ ਢੂਮ੍ਰੇ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੀ ਮੈਂ
ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ਤੇ ਆਸ ਹੈ ਤੀਜੀ revised edition
ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ।

ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ : ਉਹ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦੇ
ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ।

ਹੋਰ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਹੈ । ਆਸ ਹੈ ਆਪ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ ਆਨੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੩੮

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ ਜੀ—

ਆਸ ਹੈ ਸੁਖਾਂ ਸਹਿਤ ਹੋਸੇ ।

ਭਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਗੀਟਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਹਰੋਂ ਮਿਤਰ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਢੂਰ ਜਾਣ ਦੀ ਤੇ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗ ਰਹਿਣ ਦੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਨਿਜ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੇ ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਹਿਮਤਿ ਹਾਂ । ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਥੀ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਸੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਕੁਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਜੁਦਾਈਆਂ ਨੇ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਬੁੜ੍ਹੇ ਪੇਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੁ ਡਾ ਇਥੋਂ ਢੂਰ ਜਾ ਵਾਸਲਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਗ ਪੈਣਾ ਹੋਰ ਘਾਟਾ ਪੇਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ । ਸਾਂਝੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ ਭਰ ਜੁਟੇ ਰਹੀਏ ਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸੁਟੇ ਹੋਏ in harness ਹੀ ਵਿਦਾ ਹੋਈਏ ਜਿਵੇਂ ਪਾਂਧਰੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪਿਆਰ ਸਹਿਤ ਇਹ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਤੇ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਆਪ ਦੇ ਗੋਸ਼ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਛੁਟੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪ ਹੋਰ ਵੀਚਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਾਲ agree ਕਰੋ । ਚਾਹੇ detail ਵਿਚ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਦੀ adjustment ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਪਰ main ਗੱਲ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਜੀ ਖਾ, ਖਾ, ਦੀ, ਦੇ ਮਿਤ੍ਰ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਵਿੱਖ ਤੋਂ ਨਾ ਜਾਓ ਤੇ ਵਿਚੇ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ guide ਕਰੋ ਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਵਲ ਲਈ ਚਲੋ ।

ਆਪ ਜੀ ਜੇ ਸਿਰ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਖੜ੍ਹੇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਸਦ ਹੋਰ ਥੀ ਕਈ ਆ ਮੌਢਾ ਛਾਨ੍ਹਾਂ, ਜੇਸਾ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਚੁਹੜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੈਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਫੇਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੰਡਲ ਵਧ ਖਲਾਵੇ । ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਢੀਵਾਨ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹਾਂਗਾ ਅੇਰ ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਟਿਕਾਵਾਂਗਾ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਭਾਰੀ ਅੱਡਾ ਬਨਾਵਾਂਗਾ ।

ਸੇ ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਇਹ ਆਖਾ ਪੁਰਨ ਕਰੋ ਤਾਂ ਪਰਮ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਸੀ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਮੈਤ ਬਾਰੇ

ੴ

4-11-09

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਪਵਿਤ੍ਰਾਤਮਾ ਜੀ,

ਪਿਆਰੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਥਰ ਚਿੱਠੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਿਆਰੇ 'ਆਪ ਤੋਂ' ਵਿਛੁੜ ਗਏ ਹਨ। ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਸਾਡੇ ਸੁਭਾਵ ਤੇ ਮੋਹ ਮਾਝਾ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਦਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹਿਰਦਾ ਭੋਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਛੋੜਾ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਰਨ ਦੀ ਥੀ ਕੁਛ ਵਧੀਂ ਵਿਥ ਤੇ ਛੱਡ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਇਮ ਦਾ ਫਲ ਨਿਕਲੇ ਤਦ ਸਚ ਮੁਚ ਏਹ ਵਿਛੋੜਾ ਤਾਰਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਥ ਐਸੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜੋ ਕੁਛ ਮਰਦਾ ਕਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਤ੍ਰਕੀ ਦੀ ਸ਼ੱਕ ਤੇ ਤੁਰਦਾ ਤੁਰਤਾ ਅਟਬ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਲੁਕਵੀਂ ਥਾਂ ਸੋਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਾਗ ਕੇ ਫੇਰ ਟੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਦਿਖਾਇਆ ।

ਮਰਤਾ ਜਾਤਾ ਨਦਰਿ ਨ ਆਇਆ ।

ਏਹ ਸ਼ਰੀਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਮਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਨਾਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਵਿਚ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਤ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਆਸੀਂ ਮਰੋਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ :—

ਸਦਾ ਰਹੈ ਕੰਚਨ ਸੀ ਕਾਇਆ ਕਾਲ ਨ ਕਬਹੂੰ ਬਿਆਪੈ ॥ (ਪਾ: 10)

ਪਰ ਆਸੀਂ ਆਪ ਮਰਨ ਨਾਲ ਮੋਹ ਪਾਇਆ ਹੋਯਾ ਹੈ : ਅਸੀਂ ਹਰ ਘੜੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਚਿੱਤਾ ਕਰਨੀ, ਕੁੜਨਾ, ਭਰਾਂ ਵਿਚ ਰੁੜਨਾ ਹੈ, ਤੈ ਵਿਚ ਤੋਖਲੇ ਕਰਦੇ ਰਹਣੇ ਏਹ ਕਹੀਆਂ ਤੇ ਕੁਦਾਲ ਹਨ : ਜੋ ਸਾਡੇ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਘਸਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਏਹ ਗੱਲ ਬੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਰਥਾਂ ਵਾਂਹੂ ਟੱਪਦੇ ਰਹੀਏ; ਪਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣੀਏ, ਆਪਣੇ ਖਲ ਦੇ ਜਾਣੂ ਹੋਵੀਏ। ਇਸ ਕਾਇਆ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ; ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਲ ਲਵੀਏ ਤੇ ਰਜ ਰਜ ਕੇ ਪੀਵੀਏ ; ਜੋ ਮੌਤ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰਨੇ ਹਟ ਜਾਵੇ। ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਿਸ਼ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਦੇ ਕਲੋਸ ਵਿਚ ਨਾ ਪਾ ਸਕੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੁਰਮਾਲੀ ਦੇ ਹਨ :—

“ਤੇ ਪੀਂਵਹਿ ਸੰਤ ਕਰਹਿ ਮਨਿ ਮਜਨੁ ਪ੍ਰਥ ਜਿਨ੍ਹੁ ਸੇਵਾ ਕਰੀਆ ।”

ਤੁਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਵੇਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਲਿਖਾਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਅਨਜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜੋ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਵੀਰ ਤੋਂ ਵਿਛੋਲਿਆ ਹੈ? ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਰੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਨੇ ਆਖੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਰ ਏਹ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮਨ ਨੂੰ ਚੌਗੀ ਭੀ ਲਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਏਹ ਗੱਲ ਮਾੜੀ ਹੈ, ਅਰ ਸਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੰਠਰ ਚਿਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਖ ਰਹਿਆ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਰਮ ਸਨੌਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਛ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋਲੇ ਝੱਲੇ ਹਨ: ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਮੈਂਹੂੰ ਦੋ ਮਹਾਨ ਗੁਰਮੁਖ ਸੰਤਾਂ ਦੇ, ਜੋ ਆਤਮ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸੇ ਤੁਰ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਵਿਛੋਲੇ ਸੱਲ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਚੌਗੀ ਤਲਹ ਕਰਦਾ ਤੇ ਬੜੇ ਨਰਮ ਦਿਲ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਹਾਂ। ਪਰ ਸਚ ਸਰ ਹੈ ਅਤ ਉਹ ਏਹ ਕੈ:—

“ਮੀਤ ਕਰੈ ਸੋਈ ਹਮ ਮਾਨਾ ॥ ਮੀਤ ਕੇ ਕਰਤਥ ਕੁਸਲ ਸਮਾਨਾ ॥”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਿਚੁ ਹੈ। ਮਿਚੁ ਜੋ ਕਰੇ ਸੋ ਕੁਸਲ (ਭਲਾ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਿਚੁ ਨੇ ਜੋ ਕੁਛ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਅਸਾਂ ਸੁਖ ਕਰਕੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਕਰਨੇ ਨੂੰ ਦੁਖ ਮਨਦੇ ਹਾਂ? ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੁੱਲ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਐਉਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਹੈ:—

“ਸਭ ਕਿਛੁ ਅਪਣਾ ਇਕੁ ਰਾਮੁ ਪਰਾਇਆ ॥”

ਅਸਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਉਪਰਾ ਤੇ ਪਰਾਇਆ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਾਣਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਦੀ ਅਸੀਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਾਣੀਏ ਤਦ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਉਪਰਾ ਜਾਣਾਈਏ। ਫੇਰ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਦੁਖ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਪਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੇ ਵਿਛੋਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ ਆਪਣਾ ਜੇ ਸਦਾ ਜੀਵੇ ਤਦ ਵਿਛੋਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਜੇ ਵਿਛੋਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਖ ਕਾਹਦਾ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਮਿਚੁ ਪਿਆਰੇ ਜਦ ਵਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲੋਂ ਉਪਰੇ ਜਾਤੇ। ਤਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋਲੇ ਦੀ ਪੀੜ ਕੀ ?

ਅਸੀਂ ਸੁੱਧਣਾਂ ਸੁਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ, ਸਾਡਾ ਕਾਕਾ ਰਾਜੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਕਾਕੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਉਪਰਾ ਸਮਝ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੋ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੋਵੇ ਆਪਣਾ ਤੇ ਕਾਕਾ ਉਸ ਦੀ ਭੇਜੀ ਹੋਈ ਦਾਤ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਕਹੀਏ। ਤਦ ਵਿਛੋਲੇ ਵੇਲੇ ਦੁਖ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਅਖ਼ਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਵਸਤ ਅਰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਅਰਪਣ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਲਾ ਵੀਜਾਰੁ ਕਰੋ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਹੋ ਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਹਾਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਤੁਸੀਂ ਰੰਜ ਕਿਉਂ ਹੋਵੇ? ਦੁਖ ਕਿਉਂ ਕਰੇ? ਜੋ ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਕੋਲ ਸੱਦਿਆ ਹੈ, ਤਦ ਆਸੀਂ ਸੁਕਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਕਾ ਸੁਕਰੀ? ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੇ

ਭੀ ਵੈਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਨ ਜੋ ਕੁਛ ਹੈ, ਏਹ ਇਕ ਕਸ ਦੱਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮੋਹ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਿਸੇ ਫਿਆਰੇ ਦਾ ਟੁਚ ਜਾਣਾ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀਨ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ-ਸ਼ੁਭਹਿਆਂ ਨਾਂ ਕਲਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਲਕ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। ਮਾਲਕ ਸੁਧੀ ਨੈਕੀ ਹੈ। ਅਰ ਓਹ ਲੋਕੀ ਜੀ ਲੋਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋਂ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਟੁਰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਏਹ ਸਿਖਾਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਮਲੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣੀਏ। ਤਾਂ ਜੋ ਅਗਿਆਨੀ ਰਹਿ ਕੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਦੁਖ ਨਾ ਪਾਸੀਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਦੇ ਹਨ :—

ਮਾਲਿਆ ਮੌਹੁ ਪਰੇਤੁ ਹੈ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਣੁ ਅਹੋਕਾਰਾ।
ਏਹ ਜਮ ਕੀ ਸਿਰਕਾਰ ਹੈ ਏਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰਿ ਜਮ ਕਾ ਛੰਡੁ ਕਰਾਰਾ।
ਮਨੁਜ ਜਮ ਮੰਗਿ ਪਾਈਐਨਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਪਿਆਰਾ॥
ਜਮਪੁਰਿ ਬਥੇ ਮਾਰੀਐਨਿ ਕੋ ਸੁਣੈ ਨ ਪੂਕਾਰਾ॥

(ਵਾਰ ਕੁਜਰੀ ਮ: 3-12)

ਇਸ ਦਾ ਦਾਰੂ ਏਹ ਹੈ :—

ਜਾ ਗਿਣ ਬਖਸੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਿਤੈ ਅਸਥਿਰੁ ਰਹੈ ਸੰਮਾਇ॥
ਨਾਨਕ ਮਨ ਹੀ ਤੇ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਨਾ ਕਿਛੁ ਮਰੈ ਨ ਜਾਇ॥

(ਵਾਰ ਕੁਜਰੀ ਮ: 3-13)

ਹਣ ਤੁਸੀਂ ਵੀਚਾਰ ਗਰ ਲਵੇ ਕਿ ਦੌਸ਼ ਸਾਡਾ ਸਾਡਾ ਹੈ। ਜੋ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲਵੇ ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਦ ਅਸੀਂ ਕੀ ਵੇਖਾਂਗੇ? ਕਿ "ਨਾ ਕਿਛੁ ਮਰੈ ਨ ਜਾਇ॥" ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤੇ ਸੁਰਤ ਮਨ ਹੀ ਅਸਥਿਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੋ ਹਨ। ਇਕ ਨੂੰ ਇਨਮਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਹਰਤ ਸੌਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਦੂਜਾ ਉਨਮਨ ਹੈ ਜੋ ਅੰਦਰ ਗੁਪਤ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਨਮਨ ਤੋਂ ਉਨਮਨ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਦ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਬਲ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਹਾ ਕਿ ਕਬੀਰ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਗੁੱਝਾ ਭੇਤ ਦਸਦੇ ਹਨ।

ਇਹੁ ਮਨੁ ਸਭਤੀ ਇਹੁ ਮਨੁ ਸੀਉਂ॥	ਊਨਮਨ ਏਹ ਹੈ।
ਇਹੁ ਮਨੁ ਪੰਚ ਤਰ ਕੌ ਜੀਉਂ॥	}
ਇਹੁ ਮਨੁ ਲੋ ਜਉ ਉਨਮਾਨ ਰਹੈ॥	
ਹਉ ਤੀਨ ਲੋਕ ਕੀ ਬਾਤੈ ਕਹੈ॥	

(ਗਉੜੀ ਬਾਵਨ ਅਧਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ-33)

ਸੋਂ ਕਰਨ ਸੋਗ ਗੱਲ। ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਥਦ ਦੇ ਪ੍ਰੰਮੀ ਹੋ ਕੇ ਇਨਮਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਨਮਨ ਵਿਚ ਜਾ ਵਸਦੇ। ਇਉਂ ਸੁਰਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਤਦ ਸਾਨੂੰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਦੁਖ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਫਿੰਗੀ ਰਸਤੇ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਕੋਈ ਪਿਆਰਾ ਤੁਰ ਜਾਵੇ ਅਗੀ ਸੌਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸੌਕ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦਾ ਬਲ ਖੁਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਬੇਮੁਖਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਏਹ ਸਹਸਾ ਉਠਦਾ ਹੈ :

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

ਹਾਇ ਹੁਣ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਏਹ ਵਿਜੰਗ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਇ ਐਸਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਕਿਆ। ਏਹ ਸ਼ਹਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਲੀਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਰ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਾ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਵੱਡਨ ਦੇਂਦਾ। ਤਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ:—

ਸਹਸੈ ਜੀਉ ਮਲੀਣੁ ਹੈ ਕਿਤੁ ਸੰਜਮਿ ਪੈਤਾ ਜਏ ॥

ਉਤਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ :—

ਮੰਨ੍ਹ ਪੇਵਹੁ ਸਬਚਿ ਲਾਗਾਹੁ ਹਰ ਸਿਉ ਕਹਹੁ ਚਿਤ ਲਾਗੈ ॥

ਸੇ ਜੀ ਮਨ ਧੋਵਉ । ਜੋ ਅੰਦਰ ਚਾਨਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਭੇਦ
ਲੱਭ ਪਵੇ । ਤਦ ਫੇਰ ਸਾਨੂੰ ਜਮ ਜੋਹ ਨਾ ਸਕੇ । ਜੇ ਹਨੌਰਾ ਰਹਿਆ ਤਾਂ ਬੁਰੂ ਜੀ
ਦੱਸਦੇ ਹਨ :—

ਏ ਮਨ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੁ ਸਦਾ ਸਥਾਨੇ ॥

ਏਹੁ ਕਟੈਬੁ ਤੁ ਜਿ ਦੇਖਦਾ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤੇਰੈ ਨਾਲੋ ॥

ਸਾਥਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤਿਸੁ ਨਾਲਿ ਕਿਉ ਚਿਤ ਲਾਈਐ ॥

ਐਸਾ ਕੰਮ ਮੁਲੇ ਨ ਕੀਤੇ ਜਿਤੁ ਅੰਤਿ ਪਛੋਤਾਈਐ ॥

ਸਤਗੁਰੂ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਿ ਤੁ ਹੋਵੈ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ ॥

ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਮਨ ਪਿਆਰੇ ਤੂ ਸਦਾ ਸਚੁ ਸਮਾਲੇ ॥ (ਅੰਦੇਸ-17)

ਸੋ ਇਹ ਬਿਧ ਚਾਨਣੇ ਦੀ ਹੈ ।

ਇਕ ਹੱਦ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਟੁਰ ਗਏ ਪਿਆਰੇ ਲਈ ਸੋਕ ਕਰਦੇ ਹੋ ਰੋਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਕਲੋਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਮੋਹ ਦੀ ਖਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਪੂੰਦੀ ਤੇ ਭਾਰਿਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ ਦੇ ਸੂਬਮ ਸਰੀਰ ਤੇ ਪੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਪਿਆਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਰੋਂਦੇ ਹਾਂ ਸੌ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਆਰੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਡ ਦੇਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਨ ਕਰਦੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ :—

“ਮਤ ਸੇ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਹੋਵਸੀ ਸੇ ਮੈਂ ਮੂਲਿ ਨ ਭਾਇਆ ।”

ਤਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਏ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਂ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸੋ ਸਾਡਾ ਸੌਕਾ
ਪਾਣੀ ਲਈ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੁਖਾਂ ਤੇ ਵਲੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਦੇ ਹਾਂ :—

“ਵਾਲੇਵੇ ਕਾਰਣ ਖਾਬਾ ਰੋਈਐ ਰੋਵਣੁ ਸਿੰਗਲ ਬਿਕਾਰੇ ॥”

ਮਾਡਾ ਸ਼੍ਰੋੜ ਕਰਨਾ ਐਉਂਦਿ ਭੀ ਅਕਾਰਥ ਹੋਇਆ। ਹਾਂ, ਸਫਲ ਰੌਣਾ ਇਕ ਹੈ :—

‘ਨਾਨਕ ਰੈਨਾ ਬਾਬਾ ਜਾਣੀਐ ਜੇ ਰੋਵੈ ਲਾਇ ਪਿਆਰੇ ॥’

ਹੁਣ ਪਿਆਰ ਦਾ ਰੋਣਾ ਕੀ ਹੈ ? ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਰ ਜੀ ਦੇ ਚਲਨਾਂ ਵਿਚ

ਗੁਰੀਏ ਕਿ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ . ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦੇਹ । ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੀਏ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ :

'ਅੰਤ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲਿਆ ਮੈ ਪਿਛੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਿਅਹੁ ਨਿਰਥਾਣੁ ਜੀਉ ॥'

ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜੇ ਨਿਰਥਾਣੁ ਕੀਰਤਨ ਇਕ ਮੁਗਾਡ ਹੈ, ਅਰ ਆਤਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰਿਆ ਭੁਦਨ ਹੈ । ਜੋ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਲਾਹੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਪਰ ਹਾਇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ

'ਰੈਵਣ ਵਾਲੇ ਜੇਤੜੇ ਸਭਿ ਬੰਨਹਿ ਪੰਡ ਪਰਾਲਿ ।'

ਪਰ ਪਿਆਰੇ ਲਈ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ? ਇਕ ਪਾਠ ਬਹਾਦਰੀ ਲਈ ਰਖ ਛਨੀਦਾ ਹੈ । ਪਿਆਰੇ ਸਜਨ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਨਿਰਥਾਣੁ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਕਿੰਨੇ ਪਾਠ ਤੁਸਾਂ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਭਜੇ ਹਨ ? ਜੇ ਭੇਜੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਾਹ ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੋਕ ਜੂਰ ਕਰੇ । ਗੁਰੂ ਦੇ ਡਾਣੇ ਨੂੰ ਮੈਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੰਨੇ । ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੋ । ਤੇ ਏਕਾਂਤ ਥੱਠੇ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰੋ, ਅਰਦਾਸ ਸੋਧੋ ਜੋ ਗੁਰੂ ਉਨਹਾਂ ਦੇ ਆਤਮਾਂ ਨੂੰ ਨੌਜ਼ੂਨੂੰ ਤੇ ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਰਖੋ । ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਲ ਕੇ ਉਨਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਸੁਣਓ । ਕਿਸੇ ਸੁਗਮ੍ਭਾਖ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਮਿੰਨਤ ਕਰੋ ਜੋ ਵੀਰ ਦੇ ਆਤਮ ਸੂਖ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਸੋਧੋ । ਕੀਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ ਮਸਕੀਨ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਵੇ ਭਰਨੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਸਾਡੇ ਜਿਸ ਰਾਹੇ ਅਸੀਂ ਟੁਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਥੀ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਉਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਕਰੀਏ । ਅਸੀਂ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਆਹੀਏ ਜੋ ਐਖ ਨਾ ਵੇਖੀਏ । ਏਹ ਸੁਆਸ ਅਤਿ ਅਮੇਲਕ ਹਨ । ਲੱਖੀਂ ਸ੍ਰੋਤੀਂ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਗਾਵੇ । ਕੌਦੀ ਸੁਆਸ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਸੰਸਨ ਜੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਾ ਜਾਵੇ । ਮੇਰੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਕਰਨੀ ਜੇ ਆਪ ਜੇਸੇ ਪਾਂਵਕੁਤਮਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਂਗੂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਅਸਲ ਵਿਚ ਏਹ ਆਪਣੇ ਮੱਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਹਨ । ਅਰ ਆਪ ਲਈ ਚਿਤਾਵਨੀ ਮਾਤ੍ਰ ਹਨ ਕਿ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਿਛੋੜਾ ਹੁੰਦਾ ਤਦ ਸੁਰਤ ਛੋਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਸਜਣਾਂ ਦਾ ਫਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਦੂਮੁਖ ਬਿੜੀ ਵਲ ਚੇਤਾ ਕਰਾਂਦੇ ਜਾਣ । ਤਾਂ ਜੇ ਮੌਹ ਮਾਰ ਨ ਪੱਤੇ । ਏਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਧਾਰਨਾਂ ਸੁਧਾਰੀ ਦੀ ਦਾਤੀ ਹੈ ।

ਰਮਣ ਕਉ ਰਾਮ ਕੇ ਕੁਣ ਬਾਦ । ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਧਿਆਣੀਐ ॥

ਪਰਮੇਸਰੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਾ ਕੇ ਸੁਆਦ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਸਿਮਰਤ ਏਕੁ ਅਚੂਤ ਅਚਿਨਾਸੀ । ਚਿਨਸੇ ਮਾਇਆ ਮਾਦ ।

ਸਹਜ ਅਨਦ ਅਨਹਦ ਪੁਨਿ ਬਾਣੀ ਬਹੁਰਿ ਨ ਭਏ ਬਿਖਾਦ ॥੧॥

ਸਨਕਾਇਕ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਗਾਵਤ ਗਾਵਤ ਸੁਕੁ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ॥

ਪੀਵਤ ਅਮਿਉ ਮਨੋਹਰ ਹਰਿ ਰਸੁ ਜਪਿ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਬਿਸਮਾਦ ॥੨॥

(ਸਾਂਕੇਤਿਕ ਮ: 5-80)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਰਖੋ ਤੇ ਆਪ ਦੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਗਰਪੂਰੀ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

4-11-1909

ਪਿਆਰ ਸਰਦਾਰ ਜੀ,

ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੱਤ੍ਰ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਹ ਦੁਖ ਯਾਦ ਕਰਾਵਾਂ। ਜਿਸ ਵਲੋਂ ਕਿ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਹਲਾਵਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੁਖ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣਾ ਹੀ ਪੇਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਝੱਲਣ ਦਾ ਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਵਤੀਰਾ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਖ ਦੀ ਅਸਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣੀਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਰਤਾ ਸਾਨੂੰ ਘੱਟ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੋਣਗਾਰਾ ਨੂੰ 'ਦੂਖ' ਕਰ ਕੇ ਬਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਚਮੁਚ ਹੀ ਅਣੀਆਲੇ ਤੀਰ ਹੋ ਕੇ ਵਜਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕਾਈਚਿਹਨਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਵੇ ਬੀ ਐਸੇ ਹੀ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੁਖਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਧਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸੱਜਨ ਮਿੱਤ੍ਰ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਦਾ ਬਤਾ ਹਰਜ ਹੋਇਆ, ਬਤਾ ਬਹਿਰ ਹੋਇਆ। ਗੋਗਾ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤਨ ਹੋਈ ਪੀੜ੍ਹਾ ਦੀ ਵਧ ਵਨ ਵੀਚਾਰ ਵਧੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਕੇ ਕਾਇਮ ਰਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੌਰ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤ ਐਸਾ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਸੱਜਨ ਭੀ ਦਲੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੇ ਵੇਗ ਨੂੰ ਪਲਟੇ ਫੇਣ ਦੀ ਆਜਾਦੀ ਲਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਾ ਕਰਨੇ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਨਯੂਨਤਾ ਸਵਲਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਬੀ ਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੇਕ ਪੱਤ੍ਰ ਲਿਖਾਂ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਿ ਆਪ ਸਤਿਸੰਗੀ ਹੋ ਅਰ ਸਾਫ਼ਦ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਮੌਟ ਵੀਚਾਰ ਦਾ ਕਿਆਲ ਆਪ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੇ ਸਕੇ। ਇਹ ਹਰਛ ਲਿਖਦਾ ਹੈ।

ਖਿਆ ਕਰਨੀ ਮੈਂ ਆਪ ਦੇ ਦਰਦ ਨਾਲ 'ਹਮਦਰਦ' ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਜੋ ਪੀੜ੍ਹ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਪੀੜ੍ਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰ ਲੈਣ ਯਾ ਵੇਡਾਣ ਦਾ ਕੁਛ ਗੁਣ ਨਹੀਂ, ਹਾਂ ਇਹ ਮੇਰਾ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੀੜ ਨਾ ਰਹੇ, ਪੀੜ ਸਦਾ ਭੁੱਲ ਕਰ ਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਹਨ, ਸੋ ਅਸੀਂ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਮੌਹੂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਲ ਕਦੇ ਖਿਚੇ ਸਨ। ਜਦ ਉਹ ਵਿਡੜਦੇ ਹਨ ਤਦ ਉਹ ਮੌਹੂ ਦੁਖ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰਾ ਜਨਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀਂ। ਸੁਰਤ ਦਾ ਅਡੋਲ ਕਰਨਾ ਮਨੁਖ ਬਨਮ ਦਾ ਪਰਮ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ। ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਸਤੇ ਦੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਤਦ ਹਰ

ਦੁਖ ਤੇ ਵਿਛੋੜਾ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਗਿਰਾਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭੌਜਾ ਦੁਖ ਪਏ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਆਪਣੇ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਉਲਟ ਕਰਨਾ। ਪੀੜ ਸੁਰਤ ਗਿਰਾਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਘਦਾ ਧਰਮ ਹੈ ਕਿ ਸਦੀਵ ਅਹਿੱਤਿਲੰ ਕੇਂ। ਪੱਥਰ ਯਾ ਜੜ੍ਹ ਦੀ ਤਰਹ ਕਠੋਰ ਹੈ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਸਿਦਕਵਾਨ ਹੋ ਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਕੁਛ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਅਗਿਆ ਵਿਚ ਚੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇਕੀ ਕੁਨ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਨੇਕੀ ਹੀ ਨੇਕੀ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਛ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਜਿਸ ਦੁਖ ਤੋਂ ਮਾਝੀ ਸੁਰਤ ਪਿਲਕੇ ਪੀੜਤ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਲਕ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਭਲਿਆਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣੇ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਥੁੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚਪੇੜ ਮਾਰ ਕੇ ਕੌੜਾ ਦਾਰੂ ਪਿਲਾਈਦਾ ਹੈ, ਬੱਚਾ ਚਪੇੜ ਤੇ ਕੁਵੱਤਣ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿਚ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾਰੂ ਦਾ ਕੁਣ ਕੀ ਹੈ। ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪਿਆਰੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਕਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਸਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਆਸੀਂ ਸਮਝ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ (ਦਰਦ) ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਰ ਸਾਡੇ ਮੰਦ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਸਾਡਾ ਦਰਦ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪ ਸਾਡੇ ਲਾਲ ਹਮਦਰਦ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕਰ ਦੁਖ ਦੇ ਘੁੰਮਣਘੇਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਕਠਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਹੀ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਭੁਲਾਂਦਾ ਤੇ ਦਾਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਗੋਂ ਜਾਰਾਉ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਰਾ ਉੱਚੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖੀਏ :

"ਕਹਾ ਸੁ ਭਾਈ ਮੀਤ ਹੈ ਦੇਖੁ ਨੈਨ ਪਸਾਰਿ ॥"

(ਬਿਲਾਵਲ ਮ: 5—31)

ਸਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰੇਤਾਂ ਜੀਵ ਚਲੇ ਗਏ, ਤੇ ਚਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਥਾਦੀਲੀ ਹਰ ਛਿਨ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਤਥਾਦੀਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਸੰਸਾਰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮੌਤ ਬੀ ਇਕ ਤਥਾਦੀਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਸ਼ਟ ਯੁਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿੰਦ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਮੌਤ ਇਕ ਸਰਾਜਾ ਅਟਕਾਉ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰਹ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵਕਤ ਮੁੱਕ ਕੇ ਮੌਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਮੌਤ ਦਾ ਵਕਤ ਬੀਤ ਕੇ ਫੇਰ ਐਸੀ ਜਿੰਦਗੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਰ ਇਹ ਦੱਕਰ ਜੋ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਤਦ ਤਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਸੁਰਤ ਪੱਕ ਨਹੀਂ ਗਈ, ਸੋ ਜੋ ਇਹ ਦੁਖ ਤੋਂ ਫੇਰੇ ਉਹ ਅਪਣੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਪਕਾਵੇ। 'ਜੇ ਕੋ ਜਨਮ ਮਰਣ ਤੇ ਫੇਰੇ। ਸਾਧ ਜਨਮ ਕੀ ਸਰਨੀ ਪਰੇ।'

ਸਾਧ ਜਨ ਸਾਧਨ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਧਨ ਜਿੰਦਕੀ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਤ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਹੇਤ ਹੈ। ਦੁਖ ਬੀ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਹੇਤ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਦਾ ਜਾਗਤੀ ਜੰਤਿ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਬਨਾ ਸਕਦਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਦਾ ਅਵੰਨ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਬਨਾ ਸਕਦਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਦਾ ਕਲਾਣ ਸ਼ਰੂਪ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੇ ਦੁਖ ਤੇ ਪੀੜਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਤਦੇ ਭਕਤ ਜੀ ਛੁਪਮਦੇ ਹਨ :

'ਨਾਰਾਇਣ ਨਿੰਦਸਿ ਕਾਇ ਝੂਲੀ ਖਵਾੰਹੀ ॥ ਦੁਕਿਤੁ ਸੁਕਿਤੁ ਥਾਰੋ ਕਰਮੁ ਰੀ ।'

ਜੇ ਸੁਰਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ :—

“ਜੈਸੇ ਜਲ ਮਹਿ ਕਮਲ੍ਲੀ ਨਿਰਾਲਮ੍ਭੁ ਮੁਰਗਾਬੀ ਨੈਸਾਣੇ ।

ਸੁਰਤਿ ਸਥਚਿ ਭਵ ਸਾਗਰੁ ਤਰੀਥੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੇ ॥”

ਏਹ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਸੁਰਤ ਹੀ ਤਰ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਸੁਰਤ ਦੀ ਪਕਿਆਈ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਬਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਝੱਲ੍ਹੂ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਆਪ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲੰਗੀਪਤ ਜੀ ਸਰੀਰ ਸਮੇਤ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਸੇ । ਅਰ ਇਕ ਪਠਾਣ ਨੂੰ ਕੈਂਦ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਸੀ । ਸੇ ਹੈ ਤਾਂ ਏਹ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਬਲ ਦਾ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਆੰਸ਼ ਹਾਂ :

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਇਹੁ ਰਾਮ ਦੀ ਅੰਸੁ । ਜਸ ਕਾਗਦ ਪਰ ਮਿਟੈ ਨ ਮੰਸੁ ॥

ਸ਼ਹਨਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰਦੁ ਸ਼ਾਹਜਾਂਦੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਹਾਇ ਸੋਕ ਅਸੀਂ ਸੁਰਤ ਕਮਜ਼ੂਰ ਕਰਕੇ ਕੰਗਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਨਰਪਤਿ ਏਕੁ ਸਿੰਘਾਸਨਿ ਸੋਇਆ ਸੁਪਨੇ ਭਾਇਆ ਭਿਖਾਰੀ ॥

ਅਛਡਰਾਜ ਬਿਛੁਰਤ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸੋਗਤਿ ਭਈ ਹਮਾਰੀ ॥

ਸੋ ਜਦ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਨਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰਦੁ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਹਜਾਦੇ ਹਾਂ । ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਪਰ ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਹੈ । ਪਰ ਹਾਇ ਸੋਕ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੰਗਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਅਸੀਂ ਨਿਰਥਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਭਿਖਾਰੀ ਹੋ ਗਏ ਰਾਜਾ ਵਾਂਨੂ ਦੁਖੀ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰਤ ਨਿਰਥਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਗਿਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਰ ਹਰ ਸੱਟ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਦੁਖ ਦੇ ਆਧਾਂ ਦੁਖ ਵਿਚ ਗਿਰਨਾਂ, ਦੁਖ ਵਿਚ ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ ਅਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਨਾ ਕਰਨੀ, ਆਪ ਆਪਣੇ ਬਲ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੂੰ ਗਵਾਣਾ ਹੈ । ਦੁਖ ਨੂੰ ਦੁਖ ਨਾ ਸਮਝਣਾ, ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਉਚੇਰੀ ਰਖਣਾ, ਅਰ ਜਿਸ ਤਰਹ ਇਕ ਉਡਦਾ ਪੰਥੀ ਕਿਸੇ ਹੇਠਲੇ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਤੱਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰਹ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਖੋਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚੇ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖਣਾ, ਹਰਖ ਸੋਕ ਤੋਂ ਅਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਜਨਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਤ ਪੱਕੇ । ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਦੁਖ ਜੋ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਪਕਾਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਆਵੇ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਇਟਾਂ ਦੁਖ ਸਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮਿਟੀ ਤੋਂ ਪੱਥਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਖ ਦੀ ਭਠੀ ਸਾਨੂੰ ਪਕਾਂਦੀ ਹੈ :

“ਦੁਖ ਦਾਰੁ ਸੁਖੁ ਰੋਗੁ ਭਾਇਆ ॥” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੁਰਤ ਦੇ ਪਕਾਣ ਦੇ ਪੰਧ ਤੇ ਭੁਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ, ਤਦ ਹਰ ਦੁਖ ਸਾਨੂੰ ਪਕਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਗਰੜ ਹਾਂ, ਤਦ ਹਰ ਦੁਖ ਸਾਨੂੰ ਗਿਰਾਂਦਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ‘ਦੀਵਾ’ ਮੇਡਾ ਏਕੁ ਨਾਮ’ ਕਹਿ ਕੇ ‘ਦੁਖੁ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਤੇਲੁ’ ਦਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਲ ਇਹ ਦਸਿਆ ਹੈ “ਉਨਿ ਰਾਨਣਿ ਓਹੁ ਮੱਖਿਆ ਚੂਕਾ ਜਮ ਸਿਉ ਮੇਲੇ ॥” ਸੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰਸਦ ਏਹ ਹੈ । ਅਰ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਦਰ ਤੋਂ ਭਿਖਾਰੀ ਹਾਂ । ਸਾਡਾ ਛਰਜ

ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕ-ਦੋਕ ਕੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲਿਆਵੀਏ। ਵਿਗੋਚੇ ਤੇ ਘਾਟੇ ਸਾਡੇ ਜ਼ਬਦ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਂਦੇ। ਪਿਆਰ ਦੀਆ ਯਾਦਾਂ ਤੇ ਮੌਹ ਦੇ ਵਲਵਲੇ ਸਾਨੂੰ ਠੰਡੇ ਨਹੀਂ ਧੋਣ ਦੇਂਦੇ। ਅਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ :—

ਜੇੜਾ ਮੋਹੁ ਪਰੀਤਿ ਸੁਆਦ ਸਭਾ ਕਾਲਖ ਦਾਗਾ ਦਾਗਾ ॥ (ਧਨ: ਮ: ੫-੫)

ਮਿਰ ਉਪਰਿ ਠਾਢਾ ਗੁਰੂ ਸੁਗਾ । ਨਾਨਕ ਤਾਕੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ॥ (ਸੁਖਮਠੀ)

ਸੋ ਪਿਆਰੇ ਜੀ ਆਪ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੋ, ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝਦੇ ਹੋ। ਮੇਡਾ ਲਿਖਣਾ ਕੇਵਲ ਚੇਤਾ ਕਰਾਣ ਲਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਏਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਪ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕੇਵਲ ਦੁਖ ਪਏ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁਖ ਭਰੀ ਸ਼ਾਹਨਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਾਣਾ ਸਜਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਦੂਲਾਰੇ ਹਾਂ ਅਰ ਉਸ ਦੇ ਦੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣ ਪੇਦਾ ਕਰਨੇ ਏਹ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਦੂਖਾਂ ਕਲੋਸਾਂ ਥੀਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਸ੍ਰੁਦੂ ਦੀ ਆਰਾਪਨਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਦੂਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁਖਮਠੀ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਮਹਾਂਅਮ ਏਹ ਦਾਗਦੇ ਹਨ :—

'ਦੁਖ ਰੋਗ ਬਿਨਸੇ ਭੈ ਭਰਮ ॥'

ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਦੋ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ ਦੁਖ ਭੈ ਰੋਗ ਹਨ, ਸੋ ਜੋ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੀਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਸੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਹੋਣਾਂ ਦੁਖ ਰੋਗ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੈ ਤੇ ਓਹ ਆਪਣੇ ਦਰੋਂ ਘਰੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਭੈ ਭਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖੇ, ਅਤੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸਿਦਕ ਭਰੋਸਾ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਰਖੇ।

'ਅਸਥਿਰੁ ਚੀਜ਼ ਸਮਾਧਿ ਸਰੋਣੀ ॥

ਸਦਾ ਬਨੀ ਰਹੈ ।

ਪਿਆਰੇ ਵੀਤ ਦੇ ਗੁਣ ਸਾਨੂੰ ਗੁਣ ਦਾਨ ਕਲਨਾ। ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਸਾਨੂੰ ਵਸੀਕ ਨੇਕ ਦਿਆਲੂ ਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਨਾਵੇ ਅਰ ਸਾਨੂੰ ਮਾਯਾ ਵਿਚ ਖਰਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

4-11-09

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਆਪ ਸਭ ਕੁਛ ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ਮੇਰਾ ਲਿਖਣਾ ਕੈਵਲ ਚੇਤਾ ਕਰਾਣ ਲਈ ਹੈ।

ਦੂਖ ਪਏ ਤੇ ਅਪਣੀ ਸੁਖ ਭਰੀ ਸ਼ਾਹਨਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਾਉਣਾ ਸੱਜਣਾ ਦਾ ਧਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਦੁਲਾਰੇ ਹਾਂ, ਅਰ ਉਸ ਦੇ ਦੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਏਹ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਦੁੱਖਾਂ ਕਲੋਸ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਗੁਰੂਂ ਦੀ ਆਰਾਧਨਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਰੋਗਾਂ ਤੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਭੈਯ ਤੇ ਭਰਮ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਏਹ ਦਸਦੇ ਹਨ :—

“ਦੂਖ ਰੋਗ ਬਿਨਸੇ ਭੈ ਭਰਮ ॥

ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਦੋ ਕਾਰਣ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ ਦੂਖ ਤੇ ਰੋਗ ਹਨ। ਸੋ ਜੋ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੀਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੈ ਤੇ ਭਰਮ ਦੋ ਨਾਸ਼ ਹੋਯਾਂ ਦੂਖ ਰੋਗ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਓਹ ਆਪਣੇ ਦਰੋਖਾਰੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਕੇ ਭਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖੇ ਅਤੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸਿਦਕ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਰਖੇ।

“ਅਸਥਿਰੁ ਚੀਤ ਸਮਾਧਿ ਸਰੋਣੀ ॥”

ਸਦਾ ਬਨੀ ਰਹੇ।

ਪਿਆਰੇ ਵੀਰ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਸਾਨੂੰ ਵਧੀਕ ਨੇਕ ਦਿਆਲੂ ਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਨਾਵੇ, ਅਰ ਸਾਨੂੰ ਮਾਝਾ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੱਕੇ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

24-11-09

ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਮਜਨ ਜੀ,

ਆਪ ਦਾ ਪੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚਾ। ਆਪ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਵੀਰ ਦੇ ਵਿਖੇਗ ਦਾ ਸਮਾਜਾਰ ਬੋਸ਼ਕ ਐਸੀਆਂ ਕਿਚੀਆਂ ਤਣਾਵਾਂ ਦਾ ਭੁਨਕਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਬਿਹਥਲ ਕਰ ਦੇਵਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ। ਅਰਧ-ਅਧੀਰ ਫਤਹਿ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਰੰਜ ਆਖੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਫਤਹਿ ਕਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੁਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਿਧ ਮੇਲੀਏ ਤਾਂ ਅਰਥ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਫਤਹ ਹੈ। ਗੋਯਾ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਫਤਹ ਦੌਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸੈਂਟ ਰੋਣ ਕਰਕੇ ਪਰਸਪਰ ਸੱਹਚਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਉਸ ਦੇ ਮੰਡਲ ਮਾਯਾ ਦੇ ਵੇਹੜੇ ਵਿਚ ਖੇਡਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਖਾਲਸਾ ਮਾਯਾ ਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਫਤਹਿ ਸਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਬ-ਸ਼ਰਣਤੀਮਾਨ ਕੋਵਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਸੋ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਕਰਕੇ ਨਿਰਸੰਸੇ ਫਤਹ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਬਲੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਫਤਹ ਰੰਜ ਕਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਦੇ ਘਰ ਵਸਿਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਫਤਹਿ ਨਿਸਚੇ ਵਸਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਚ ਜਾਣੋ ਕਿ ਮਨ ਹਾਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਤੋਗੇ, ਘਰ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਤੁਸੀਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਹੀ ਨਾ ਬਣੀਏ ਤਦ ਹੋਰ ਫਤਹਿ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਨਾ ਆਵੇ।

ਇਹ ਵਿਖੇਗ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁੰਨ ਜਾਈਏ; ਏਹ ਸਾਨੂੰ ਗਾਫਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦਾਂ ਤੋਂ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਛੱਟੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋਸ਼ ਕਰੀਏ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੀਏ। ਸੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲੇ ਆਓ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੋਸ਼ ਨੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਲੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਏਹ ਮਾਡੀ ਹੋਸ਼ ਯਾ ਜਾਗ ਯਾ ਜਾਹਰੀ ਅਕਲ ਹੀ ਪਰਦਾ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਗੇ ਖਲੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਉਸੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੇ ਆਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਪੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲਗਦੇ ਹੋ।

ਇਹ ਗੱਲ ਜੋ ਆਪਣੇ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਤ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਭਿਲਾਖਾ ਵਿਚ ਰਾਧਾ ਸਵਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਪਈ ਫਿਰਦੇ ਹੋ, ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਬੋਸ਼ਕ ਸੋਨਾ ਜਿਥੋਂ ਚਾਹੇ ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

ਖਰੀਦੇ, ਪਰ ਕਸਰੇ ਸੋਨਾ ਨਹੀਂ ਵੇਚਿਆ ਕਰਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਦਵੈਖ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪ੍ਰੰਤੂ ਆਤਮ ਤਲਾਸ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਖਾ ਬੈਠਣਾ ਬਜ਼ਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਤ ਦੇ ਆਚਾਰਜ ਕੰਨਾਂ ਦੀ ਘੁੰ-ਘੁੰ ਹੈ ਅਨਾਹਦ ਸ਼ਬਦ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਤਾਂ ਡਰ ਕੇ ਪੈਰ ਪਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਤਿਆਰ ਹੋਨਗੇ।

ਸ਼ਬਦ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ, ਇਕ ਆਹਤ ਤੇ ਇਕ ਅਨਾਹਤ। ਆਹਤ ਓਹ ਹੈ ਜੋ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਵੱਜਣ ਜਾਂ ਸੁਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹੋਵੇ, ਜੇਸੇ ਹੱਥ ਤੇ ਹੱਥ 'ਮਾਰਿਆਂ ਯਾ ਵਾਜੇ ਵਜਾਇਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਾਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਕਿਆਂ ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਨਾਹਤ ਸ਼ਬਦ ਓਹ ਹੈ ਜੋ ਦੋ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮੇਲਣ ਯਾ ਪਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਰਖੇ ਪਰ ਇਕੱਲਾ ਪਦਾਰਥ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਤੇ ਅਨਾਹਤ ਸ਼ਬਦ ਆਤਮ ਖੇਡ ਹੈ, ਸਰੀਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੰਨਾਂ ਦੀ ਘੁੰ-ਘੁੰ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਪਰਦਿਆਂ ਨਾਲ (ਆਵਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਲੱਹੜਾਂ) ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਆਹਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜੋ ਆਚਾਰਜ ਅਨਾਹਤ ਕਰੇ ਉਸ ਦੀ ਰਹਿਨਮਾਈ ਭਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੰਜ਼ਲ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਿਗੀ। ਜੋਕਰ ਦਸ ਤੋਨ ਕੁਨੀਠ ਖਾ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਦ ਪਦੇ ਅਨਾਹਤ ਵਾਜੇ ਵਜਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਜੋ ਅਵਸਥਾ ਕੁਨੀਠ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਓਹ ਸਰੀਰਕ ਹੈ, ਆਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ : ਕਿ ਅਨਾਹਤ ਸ਼ਬਦ ਕੰਨਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਓਹ . ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਸਾਧਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਯਥਾ ; 'ਪ੍ਰਭੁ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਅਨਹਦ ਕੁਨਕਾਰ'। ਇਹ ਕੁਨਕਾਰ ਸ਼ਬਦ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮਨ ਦਾ ਕੰਮ ਅਰ ਜਦ ਸਿਮਰਨ ਅਜਪਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਸਿਤੀ ਅਵਸਥਾ ਲੰਘਕੇ ਪਹਾ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਅਗੇ ਸ਼ਬਦ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਨਾਹਤ ਹੈ, ਤਿਸਤੇ ਅਗੇ ਏਕੇ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਸਥਾਰਥ ਹੈ। ਸੇ ਮਿੜ੍ਹ ਜੀ, ਜਿਸ ਮਤ ਦੇ ਆਚਾਰਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਾਪਲੇ ਵਿਚ ਹਨ ਉਥੋਂ ਆਪ ਕੀਹ ਲਈਗੇ, ਸਿਵਾ ਮੁਗਾਲਤੇ ਹੈ। ਜੋਕਰ ਆਪ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕ੍ਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਸੁਰਤ ਦਾ ਸਾਧਨ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦੇ ਹੋ, ਤਦ ਏਹ ਅਲੁਣੀ ਸਿਲਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਹੋਰਨਾ ਮਤਾਂ ਵਾਂਝੂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪੇ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਖਾਬੀ-ਟੱਪਲਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਾ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪ ਦੀ ਨਾਵਾਕਵੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਣਾ। ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਸੱਚ ਹੈ, ਅਰ ਨੌਰਾ ਸੱਚ, ਤੇ ਨੌਰਾ ਸੱਚ ਸੁਆਦੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਂਕ ਕਰਦਾ। ਕੀ ਆਪ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਸ ਮਾਰਗ ਪਰ ਕਦਮ ਪਰੋ ਜਿਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਨੰਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ, ਤਦ ਓਹ ਸਾਰਾ ਕੁਛ ਜੋ ਉਸ ਰਸਤੇ ਦਾ ਰੋਕੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਰ ਚਿਤ ਨੂੰ ਫਿਆਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਦਿਤ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮਸਲਨ :-

- (1) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਨੀਂਦ।
- (2) ਸੇਵ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਪ ਸ਼ੜੱਪ।
- (3) ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੁਖ ਜਾਣਨਾ।
- (4) ਆਪਣੇ ਅਜੋਗ ਆਰਾਮ ਰਸ ਤੇ ਭਾਹਸ਼ੀ।

ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਧਨ ਕੋਈ ਮਾਸੀਨ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਝੂ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ, ਜਿਕ੍ਰੀ ਹਠ ਯੋਗ ਦੇ ਅਮਲ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਏਹ ਤੇ ਭਗਤੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ ਵਾਹਿਖੁਰੂ

ਸਾਨੂੰ ਪੁਤੇ ਵਾਂਝ ਪਿਆਰ ਕਰੋ, ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਖ ਲਭਦੇ ਹਨ। ਪਿਆਰੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪੈ ਜਾਣਾ ਇਹ ਸਿਥੀ ਹੈ, ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਇਸ ਪਿਆਰ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜੋ ਜੋ ਕੁਛ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਅਪੋ ਨੂੰ ਅਨਜਾਣ ਜਾਣਕੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਾਫ਼ ਲਿਖ ਦਿਤਿਆਂ ਅਪਨੀ ਭੁਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹੋ ਹੀ ਬਿਨਡੀ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰੋ। ਬਿਨ੍ਹ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਕਾਰਜ ਰਾਮ ਹੋਣਾ ਕਠਨ ਹੈ। ਸਤਿਸੰਗ ਲਈ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਸਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਸੰਤ ਬਾਰਿਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ ਤਜਾਰ ਬਰ ਤਯਾਰ ਹਨ।

ਕਰਨੀ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸੁਹਖਤ ਬਿਨਾ ਠੰਡ ਕਠਨ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਰਹੀ ਦਲੀਲ ਤੇ ਆਲਮਾਨਾਂ ਤਸੱਲੀ। ਸੋ ਪੁਸਤਕ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ ਜੋ ਦਸਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਬਨਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਜੈਕਟ ਟੁਟ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈਏ ਤਦ ਉਥੇ ਸੜਕ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਭਰੋਸਾ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਾਖਾਤ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਤਦ ਗੁਰੂ ਕਹਿ ਰਹਿਆ ਹੈ:—

‘ਬਾਣੀ ਤਾਂ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੂ ਕੇਰੀ ਬਾਣੀਆਂ ਸ਼ਿਰਿ ਬਾਣੀ’ ਤੇ ਫੇਰ ਕਿਰ੍ਚੂ ਪੜ੍ਹੋ। ਐਦਾਂ ਕਿ ਬਾਣੀ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਓ। ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ

“ਜੇ ਤਨਿ ਬਾਣੀ ਵਿਸਰਿ ਜਾਇ। ਜਿਉ ਪਕਾ ਰੋਗੀ ਵਿਲਲਾਇ ॥”

(ਧਨਾ: ਮ: 9--5)

ਐਸਾ ਪਿਆਰ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਵੇ ਕਿ ਜੇ ਬਾਣੀ ਵਿਸਰੇ ਤਾਂ ਰੋਗੀ ਦੀ ਤਰਹ ਪੀੜਾ ਹੋਣ ਲਗ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਇਸ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਤੇ ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ।

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ ॥

ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨੁ ਮਾਨੇ ਪਰਤਿਖ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥

(ਨਟ ਮਹਲਾ 4—ਅਸਟ :—4)

ਜਦ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਰਸ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਦ ਕਾਰਜ ਰਾਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਸ ਪਿਆਰੇ ਅਗਲੇ ਰਸਤੇ ਬਾਣੀ ਆਪੇ ਖੁਲਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਗਾਡੀ ਰਾਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੁਛ ਖੇਲ ਰਹੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਪਰ ਬਾਣੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਏ ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਏ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੰਗ ਸੰਗ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ 24 ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚੇਤਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈਗਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੀ ਭੁੱਲ ਵਿਚ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਜੇ ਕਦੇ ਬਣੀ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਚੇਤਾ ਰਹਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੁਣ ਰਹਿਆ ਹੈ ਤਦ ਕਾਰਜ ਰਾਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਥਾਏ। ਅਸੀਂ ਜਦ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਨਾਮ ਤਕ ਜਿਸ ਦਾ ਜਸ ਬਾਣੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹਰ ਸੁਆਸ ਇਹ ਚੇਤਾ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਿਆਰਾ ਸਾਡੀ ਬਾਣੀ ਸੁਣ ਰਹਿਆ ਹੈ ਅਸੀਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਵਟੇ ਹਨੀਂ ਪਾ ਰਹੇ। ਪਰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ, ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਸ ਪਿਆਰੇ ਨਾਲ

ਪ੍ਰੇਮ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚੋਗਾ। ਇਹ ਸੁਰਤ ਲਗਣ
 ਦੀ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਵਾਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ
 ਦਾ ਘਰ ਬਣਾਵੇਗਾ। ਬਾਣੀ ਏਕਾਂਤ ਥੈਨ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਚੌਤੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ
 ਕਿ ਬਾਣੀ ਦਾ ਮੁਦਾਆ ਯਾ ਮਾਅਬੂਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ
 ਪਠ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤਦ ਹੀ ਆਤਮ ਰਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਦਸਤਕ ਜਾ ਵਜਦੀ ਹੈ ਉਸ
 ਵੇਲੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਤੈ ਅਦਬ ਤੇ ਪਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਦਾ ਉਡਣਾ
 ਰੁਕ ਜਾ ਦਾ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਸੁਆਦ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ, ਅਰ ਛੇਤੀ ਸੁਖੀ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਬਾਣੀ ਦਾ
 ਕੁਛ ਹਿੱਸਾ ਐਸਾ ਪੜਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜੀਭ ਪਾਠ ਕਰੇ ਤੇ ਕੰਨ ਸੂਲਨ ਤੇ ਕੁਛ ਅਰਸੇ ਬਾਹਦ
 ਜੀਭ ਕਰੇ ਤੇ ਜੀਭ ਮਾਨ ਨ ਕਰੇ ਕਿ ਮੈਂ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਫੇਰ ਹਿਰਦਾ ਹੀ ਪਿਆ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੇ
 ਤੇ ਜੀਭ ਅਡੋਲ ਬਿਰਾਜੀ ਰਹੇ। ਜੇ ਕੁਛ ਸਮਾਂ ਐਉਂ ਅਭਯਾਸ ਪੱਕ ਜਾਵੇ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ
 ਖਾਸ ਲੱਡਣ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਗੇ ਵਲ ਸੁਰਤ ਦਾ ਰੁਖ ਪੈ ਕੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਵਿਚ ਲਗ ਜਾਂਦੀ
 ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੱਲ ਟੁਢ ਜੇਹੀ ਹੈ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸੀਂ
 ਦਿਨੀਂ (ਅਹੰ ਖ੍ਰਮ) ਦੀ ਮਜ਼ਲ ਪ੍ਰੰਤ ਜਾਣਾ ਚੁਦਾ ਹੈ, ਕੁਛ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਖਦੀ
 ਯਾ ਛੋਲੀ ਦੀ ਰਿਪ ਰਿਪ ਦੀ ਲੋੜ ਪਹਿਲੀ ਮਨਜ਼ਲੇ ਰੀ ਧੇ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਛ ਲਿਖ
 ਰਹਿਆ ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਕਿਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਵਿਚ
 ਲਓ ਲਿਖ ਦੇਣਾ। ਆਪ ਦੀ ਪੁੱਛ ਐਸੀ ਵਸੀਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਤਰ ਕਠਨ ਹੈ ਜੇ
 ਕਦੀ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਉਤਰ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਛ ਹੋਰ ਪੁਛਣਾ
 ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ। ਉਹ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਸੇ ਉਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
 ਅਪਨੀ ਨਾਵਾਕਢੀ ਨੂੰ ਲੁਕਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੪੩

23—3—10

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਆਪਦੀ ਪਿਆਰੀ ਸੁਪਤਨੀ ਜੀ ਦੇ ਵਿਛੋਜੇ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਕੋਤਾਂ
ਦੀ ਵਾਰਿੰਡਾ ਚਿਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗੁਰਯ ਭੈਦਾਂ ਦੇ ਆਸਚਰਜ ਵਿਚ ਲੌ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਤਾਵੇਂ ਤਬੀਅਤ ਨਾ ਮੰਨੋ, ਗਲ ਅਸਲ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਪਣੇ ਹਰ ਸਲ੍ਲਕ
ਵਿਚ ਚਾਹੇ ਭਾਸਣ ਨੂੰ ਮਿਠਾ ਹੋਵੇ ਰਾਹੇ ਕੌੜਾ, ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਰ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਲੁਸ਼ਟ ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਮਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਿਰਾਸ
ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਓਹ ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਕ ਗਾਲਤ ਖਿਆਲ ਹੈ।
ਜੋ ਮਲਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਹੈ ਓਹ ਸਦਾ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ।

'ਸੋ ਜੀਵਤ ਜਿਹ ਜੀਵਤ ਜਿਆ ॥' ਤੇ ਜੋ ਭੁੱਲਾ ਪਿਆ ਹੈ ਓਹ ਜੀਉਂਦਾ ਹੀ
ਮੁਰਦਾ ਹੈ। 'ਨਾਮ ਬਿਛੂਨ ਜੀਵਨ ਕਉਨ ਬਾਮ' ॥

ਸੋ ਸੰਜਨ ਜੀ, ਬੀਬੀ ਜੀ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਸਨ, ਜੋ ਆਪਦੇ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ
ਅਮਰ ਹੈ, ਤਦ ਓਹ ਮਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਓਹ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਜੂਦ
ਲੋਈ ਮੌਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ ਦੁਖਿਤ ਹੋਣਾ ਯੋਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾ ਕਰੇ
ਭੁੱਲ ਸੀ, ਤਦ ਮੌਤ ਕੋਈ ਮੌਤ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲੋਈ ਮੌਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸ਼ੋਕਦਾਈ ਹੈ
ਹੀ ਨਹੀਂ।

'ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਥ੍ਰਹਮੁ ਦਿਖਾਇਆ ॥ ਮਰਤਾ ਜਾਤਾ ਨਦਰਿ ਨ ਆਇਆ ॥

(ਗਊੜੀ ਮ: 1—4)

ਭਰਮ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਬਿਛੂਨ ਇਉਂ ਹਨ, ਜਿਹੋ

'ਜਿਉ ਸਾਸ ਬਿਨਾਂ ਮਿਰਡਕ ਕੀ ਲੋਗਾ ॥' ਜੀਵਤ ਮੌਨਣਾ ਹੀ ਕੀ ਹੈ। ਯਾਦ
ਜੀਵਨ ਹੈ, ਭੁੱਲ ਮੌਤ ਹੈ, ਜਿਉ ਬਨਸਪਤੀ ਦੇ ਭਾਲੇ ਧਾਰਵੀ ਪਦਾਰਥ ਮੁਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਉ
ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਭਾਲੇ ਬਨਸਪਤੀ ਮੁਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਉ ਮਨੁਖ ਦੇ ਭਾਲੇ ਜੀਵ ਮੁਰਦਾ ਹੈ ਤਿਉ
ਯਾਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ 'ਭੁੱਲ' ਵਾਲੇ ਮੁਰਦਾ ਹਨ। ਬਸ ਇਹ ਜੀਵਨ ਹੈ ਇਹ ਮੌਤ
ਹੈ। ਹੋਰ ਮੌਤ ਜੀਵਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਨਾ ਰਹਣ ਵਾਲੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਆਸਰੇ
ਕਾਇਮ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ। ਜੀਕਰ ਵਿਛੜ ਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਛੋਜਾ

ਪਿਆਰੇ ਜੀਉ

ਪਿਆਰ ਦੀ ਪਿਚ ਮਾਰੇ । ਰਦ ਸਾਡਾ ਅਸਲ ਪਿਆਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀਏ ਤੇ ਇਕ ਸਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀਏ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਜ ਸਾਡੇ ਅਪਣੇ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਹੋਣ । ਵਿਛੜੇ ਸਜਣ ਨੂੰ ਠੰਢਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਓ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀਚਾਰ ਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੁਖ ਵਿਚ ਹੋਵੇ । ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਹੋਵੋਗੇ । ਪਰ ਸਜਣਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਬੀ ਕੇਵਲ ਇਹੋ ਹੋਕਲਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਦਾਲ ਭਾਣਾ ਹੈ । ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਸੁਖ ਭਾਣਾ ਹੈ ।

'ਹੁਕਾਮੁ ਮੰਨਿਐ ਹੋਵੈ ਪਰਵਾਨੁ ।

ਤਾਂ ਖਸਮੇ ਕਾ ਮਹਲੁ ਪਾਇਸੀ ।'

(ਵਾਰ ਆਸਾ ਮ: 1—15)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਪਰ ਤੇ ਪਰਵਾਰ ਪਰ ਫੜਲ ਕਰੇ ਤੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਪੁਰੀ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ ਤੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਣੇ ਦੇ ਤਾਉਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਬਤ ਕਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਨੌਜੇ ਕਰੋ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

15—4—1910

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ,

ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਮਿਥੁ ਤੇ ਭੁਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪਤੀ ਜੀ ਦੇ ਵਿਖੇਗ ਦੀ ਵਿਧਿਆ ਬਕੀ ਦਰਦਨਾਕ ਹੈ, ਪਰ ਹੈ ਇਹ ਸਾਡੇ ਮਾਲਕ, ਸਾਡੇ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ, ਜਿਸਦੇ ਪਾਸ ਅਸੀਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਥੇ ਸਾਡੇ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਸਦਾ ਤੇ ਸੱਚਾ ਘਰ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਸ਼ੋਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭੁਸਾਡੇ ਲਈ ਬੜੀ ਕਠਨਾਈਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੈ ਅਰ ਸੰਸਾਰ—ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੈ, ਦਾਤੁ ਇਕੋ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਾਲਕ ਤੇ ਮੌਲਾ ਨੂੰ ਉਸ ਰੱਬ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਫੜੇ, ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਜਪੇ। ਇਹ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਛਾਏ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਲੰਘਾਏ। ਸਿਖ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ। ਸਿਖ ਉਹੋ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ; ਸਿਖ 'ਜਨ' ਹੈ ਤੇ ਸਿਖ 'ਬੰਦਾ' ਹੈ, 'ਜਨ' ਦੇ 'ਬੰਦਾ', 'ਸੰਵਰ' ਦੇ 'ਸਿਖ' ਅਮਰ ਹਨ। ਸਹਦਾਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾ ਸਮਝੇ ਕਿ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਜੀਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਾਮ ਵਿਚ ਜੀਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਚੌਲਾ ਵਣਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਮ ਜਪੇ, ਤਕੜੇ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੀਂਦਾ ਸਮਝੇ। ਆਪ ਨਾਮ ਜਪੇ ਤੇ ਲਿਵ ਵਿਚ ਆਓ, ਜੋ ਚੌਲਾ ਫੌਜੇ ਰੂਸੀਂ ਦੀ ਇਥੇ ਅੱਖੜੇ। ਸੰਸਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ, ਉਹ ਲੰਘ ਜਾਣੇ ਵਾਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਲੰਘਾਓ। ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਮਨ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੋ। ਬੜਾ ਕਠਨ ਹੈ, ਭਾਣਾ ਖਰਾ ਕਠਨ ਹੈ, ਅਰ ਅਸੀਂ ਨੰਕਰ ਹਾਂ। ਰੱਬ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਨੰਕਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁਕਮ ਰਸ਼ਾ ਨਾਲ ਮਰਜ਼ੀ ਮੇਲਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਅਉਲਾਦ ਹਾਂ, ਅਉਲਾਦ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਮਾਂ ਦੀ ਚੁਪੈੜ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਲਾਡੀ ਸਮਝਣਾ। ਕਾਵੀ ਜੰਤੇ, ਸਿੱਖੋ ਇਹੋ ਹੈ। ਇਹ ਬੰਡੇ ਧਾਰ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਵਿਖੇਗ ਤੇ ਅਸਹਿ ਦੁਖੀ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਣਾ, ਸਿਰ ਧਰ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਤੇ ਨਾਮ ਵਧੀਕ ਜਪਣਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੁਕਿਤ ਸੁਕਿਤ ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਫਲ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਦਾਰ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਹਰਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕਦਾ ਹੈ, ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਨੂੰ ਮੇਟ ਦਿੱਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਟੁੱਟਕੇ ਨਾਮ ਜਪੋਗੇ, ਸੰਤਾਪ ਮਿਟੇਗਾ। ਬਾਕੀ ਜੀਵ ਨਿਰੋਲ ਰਚ ਅਰਪਨ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਅਗੇ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਜਾ ਸਿਰ ਧਰ ਮੰਨੋ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਚੰਚੜੇ। ਮਾਂ ਚੁਪੈੜ ਮਾਰੋ ਤਾਂ ਬੰਚਾ ਮਾਂ ਦੇ ਵਧੀਕ ਗਲ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਸੇ ਸ਼ੇਰ ਹੋ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪੋ।

ਨਾਮੀ ਪਤੀ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਾ ਸਦਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੁਝ ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਜਾਸ਼
 ਅਮਰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਸੋ ਨਾਮ ਜਪੇ, ਲਿਵ ਲਾਓ, ਤਕੜੇ ਹੋਵੋ, ਪਤੀ
 ਵਰਕਾ ਜੀਵਨ ਬਨਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦੋਲਾ ਛੋਕਕੇ ਤੁਸੀਂ ਪਤੀ ਪਸ ਜਾਓ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ
 ਵਿਗੋਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਚੇ ਹਾਂ, ਉਦੋਂ ਨਾਮੀ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਕੋਈ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਓਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ
 ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋਂ, ਕਾਕੀ, ਥੋਰ ਹੋ ਜਾ ਤੇ ਨਾਮ ਜਪ, ਪਤੀ ਨੂੰ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸੁਗਾਰ
 ਘੱਲ ਨਾਂ ਸਮਸ਼ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕੱਠੀ ਹਾਂ। ਨਾਮ ਜਪ, ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਸੂਰਾ
 ਸਤਿਗੁਰੂ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜੰਮੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
 ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਕੋ ਅਰਦਾਸ ਤੇਰੇ ਪਤੀ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੂਹਰੇ ਥੋਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਤੇਰਾ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇ ਅਰ ਤੇਰੇ ਪਤੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਜਲ
 ਨੂੰ ਅਰਸ਼ੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਖੋ।

ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪੌੜ੍ਹ ਸੂਣਾ ਕੇ ਆਖਣਾ ਕਿ ਭਜਨ ਕਰੋ ਤੇ ਜਨਮ ਸਵਾਰੇ, ਅਸੀਂ
 ਕੇਵਲ ਭਜਨ ਲਈ ਹੀ ਆਏ ਸਾਂ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰੋ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਸਾਡਾ
 ਬੇਲੀ ਹੋਵੋ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਤੁਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਨੇ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ,
 ਪਾਵਿਤ੍ਰਤਾ, ਪ੍ਰੇਮ, ਨੈਮ, ਸਿਮਰਨ ਭਜਨ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਵੋ;—

“ਛਣਿ ਘਲੇ ਸਭ ਦਿਵਸ ਸਾਸ ਨਹ ਬਦਨ ਘਟਨ ਤਿਲੁ ਸਾਰ ॥”

ਅਰੋਗਤਾ ਲਈ ਜੋ ਪਾਠ ਇਥੇ ਰਖਿਆ ਸੀ ਉਸਦਾ ਅੱਜ ਭੋਗ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਸੁਖ ਵਾਸਤੇ, ਫਿਰ ਹੋਰ ਪਾਠ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਅੰਗ ਸੰਗ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੪੫

1910

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ,

ਆਪਦਾ ਪੜ੍ਹ ਪੁੱਜਾ, ਆਪਦੇ ਪੜ੍ਹ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਰਦ ਹੋਇਆ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕੌਤਕ ਚੌਜਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ : ਆਪਦਿਆਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਘੱਲਦੇ ਹਨ, ਸੱਦਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੁਖੀ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਣਾ ਮਿੱਠਾ ਕਰਕੇ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਪਰ ਮੰਨਣਾ ਬੜਾ ਕਠਨ ਹੈ : “ਬਿਖਮੁ ਤੇਰਾ ਹੈ ਭਾਣਾ” ਪਰ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਇਹੋ ਹੈ ; ਭਾਣਾ ਮਿੱਠਾ ਤਾਂ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋਵੇ, ਸਾਂਝੀ ਜੀ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦੇ ਹੋਣ, ਫਿਰ ਦਿਸਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਮਿਠੇ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਨੈੜੇ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਆਣਾ ਜਾਣਾ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਆਣ ਜਾਣ ਵਾਡੂ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਘੱਲੇ ਪਾਹੁਣੇ ਗੁਰਸਿਖ ਘਰ ਆਏ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸੱਦੇ ਉਠ ਗਏ : ਆਪਣਾ ਮੌਹ ਮਾਯਾ ਜਿੰਨਾਂ ਪਏਗਾ ਉਨਾਂ ਦੂਖ ਹੋਏਗਾ। ਜਿੰਨਾਂ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸੇਵਾ ਮਾਤ੍ਰ ਦਾ ਭਾਵ ਰਹਿ ਜਾਏਗਾ ਉਨਾਂ ਸੁਖ ਰਹੇਗਾ :—

“ਬਾਰਬਾਰ ਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਜਪੀਐ ॥ ਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਧੂਐ ॥

ਜੇ ਰੋਆ ਹੋਵਤ ਸੋ ਜਾਨੇ ॥ ਪੂਰ੍ਵ ਅਪਨੇ ਕਾ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਨੈ ॥

(ਸੁਖਮਨੀ 1.—6, 7)

ਇਹ ਮਾਰਗ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਹੈ । ਨਾਮ ਚਿਤ ਰਹੇ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੪੯

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

3—2—1912

ਰਾਜੂ ਮਾਲੁ ਜੋਬਨੁ ਸਭੁ ਛਾਂਵ ॥ ਰਥਿ ਫਿਰੇਦੇ ਦੀਸਹਿ ਬਾਵ ॥

ਦੇਹ ਨ ਨਾਉਂ ਨ ਹੋਵੈ ਜਾਗਤ ॥ ਓਥੇ ਦਿਹੁ ਐਥੇ ਸਭੁ ਰਾਗਤ ॥

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕੌਣੀ ਮਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ : 'ਫਲਾਣਾ ਮਰਗਿਆ' ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ 'ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਦੇ ਮੰਡਲ' ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੇ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਦੇ ਮੰਡਲ' ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਹੁਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਮੰਨੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ । ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਮਝ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਣਡਿਠਾ ਦੇਸ਼ ਦਿੱਸਦਾ ਨਹੀਂ । ਜੇ ਸਾਧਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਚਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਤਦੋਂ ਅਸੀਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ "ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਆਨਾ ਲੁਕਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ? ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅੋਖਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਹੁਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਕਿਵੇਂ ਬੀ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ।" ਅਸੇ ਅਸੇ ਵਾਕ ਘਬਰਾ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਾਂ । ਅਸੀਂ ਕੀਹ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਦਸ਼ਾ (1) ਜੀਉਂਦੀ ਹੈ, (2) ਜਾਗਣ ਦੀ ਹੈ, (3) ਤੇ ਬਹੁ ਵਾਲੀ ਹੈ । ਪਰ ਭੁਲੇਖਾ ਏਥੇ ਹੈ । ਇਹ (1) ਜੀਉਣ ਦੀ ਬਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਏਥੇ ਰਸਾਂ ਕਸਾਂ ਵਿਚ ਲਗੀ ਸਾਈਂ ਸੁਰਤ ਤੋਂ ਵਿਛੁੜੀ ਆਤਮ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਮੁਰਦਾ ਹੈ । (2) ਅਸੀਂ ਮੋਹ ਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਾਂ, ਜਾਗਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ । (3) ਅਸੀਂ ਸੰਸੇ ਭਰਮਾਂ ਤੋਂ ਭੁਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਰ ਵੇਲੇ ਬੰ-ਬਹਵੇ ਤੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਹਾਂ । ਉਪਰਲੇ ਸਥਦ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੁਛ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਫਿਰਦੇ ਰਥ ਦੀ ਛਾਇਆ ਹੈ । ਇਹ ਨਿੱਗਰ ਤੋਂ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਜੱਗ ਸਾਰੀ ਹਾਤ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਕਲ ਵਿਚ, ਜਾਗ ਵਿਚ ਤੇ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਵਿਚ ਤੇ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਹਾਂ । ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਗਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਥੇ ਦਿਨ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਜਾਗ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਾਂ । ਜਿਸ ਨੂੰ "ਅੱਗਾ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਹਨੋਰਾ ਬਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਓਥੇ ਚਾਲਣਾ ਚਰਾਗ ਦਿਨ ਹੈ । ਤਾਂ ਤੇ ਸਿਦਕ ਧਾਰ ਕੇ ਸਿਮਹਨ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਜੇ ਨੀਂਦ ਖੁੱਲ੍ਹੇ । ਸਤਿਗੁਰ ਆਖਦੇ ਹਨ : 'ਮੈਹੁ ਮਾਇਆ ਵੇ ਸਭ ਕਾਲ ਖਾਇਨ' । ਅਣਡਿਠਾ ਸੱਚਾ ਹੈ, ਜਾਗਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਚਾਲਣਾ ਚਰਾਗ ਹੈ । ਤੇ ਇਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਹੈ । ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਜੱਗ ਹੈ ਤੇ ਜਾਗਦਾ ਕੇਵਲ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਅਣਡਿੱਠੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦੀ ਤੇ ਸਾਂਈਂ ਦੀ ਲਿਵ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

17-3-1912

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਪਰਮਾਰਥ ਦਾ ਰਸਤਾ 'ਖੰਡੇ ਧਾਰ ਗਲੀ ਅਤਿ ਭੀੜੀ' ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਪੇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਫੇਰ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਤੋਟ ਪੈਕੇ ਘਬਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । 'ਸਫ਼ਾ ਤੇ ਨਿਰੋਲ' ਵਿਡ ਮੁਸਥ ਚੜ੍ਹੀ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਨਿਰਡੇਡਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਤੋਥਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਮੌਤ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ? ਮਰਦਾ ਕੁਛ ਨਹੀਂ, ਮਰਕੇ ਬਿਗੜਦਾ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸਖਤ ਗੁਰਜ ਤੇ ਪੇਚਦਾਰ ਵਿਦਿਆ ਹੈ । ਕਦਮ ਕਦਮ ਤੇ ਉਕਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਵਿਦਯਾਰਥੀ ਹਾਂ, ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਰਸਾ ਦਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਾ ਹੈ, ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਅਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਲਾਂ ਦੇ ਦਾਗ ਧੋਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਉਚਿਅਂ ਬਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਫਿਰ ਸੂਕਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਕਾਨ 'ਤੋਂ ਕਢੇ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

ਜਦ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਜਦ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਵਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਘਾਲ ਨਹੀਂ ਤੱਕਦਾ, ਪਰ ਮਿਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਜਦ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਇਕਰਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਤਾਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ

'ਕਾਝਾ ਅੰਦੇਸਾ ਕਿਉ ਕੀਜੇ ।'

ਦੁਖੀਆਂ ਨੂੰ 'ਨਾਮ' ਦਾਰੂ ਹੋ ਕੇ ਆਪ ਰਾਜੀ ਕਰੇਲਾ । ਸੁਰਤ ਜਦ ਅਰੋਗ ਹੋ ਗਈ ਤਦ ਸਰੀਰ ਸੁਰਤ ਦੇ ਮਗਰ ਟੁਰੇਗਾ ਅਰ ਅਰੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ॥—'ਜਿਤ ਵੇਖੋ ਰੋਗਾਂ ਘਾਣਿ ॥' ਤਦ ਆਪਣੇ ਉਚ ਦਾਰੂ ਦੀ ਟੇਕ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਯਤਨ ਰਹੇ ਕਿ ਅੰਦਰ ਰਸ, ਮਿਨਾਸ, ਸੂਖ ਨਾਮ ਤੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਗੁਲਾਰੇ ਵੇਗ ਵਿਚ ਰਹਿਣ । ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ, ਕੋਈ ਹੋਣੀ, ਕੋਈ ਗੋਲ, ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਕਲੇਸ਼ ਨਾ ਪੈਣ ਚੋਵੇ । ਨਾਮ ਅਹੋਗ ਹੈ, ਨਾਮ ਜਾਪਿਆਂ ਦੇਹ ਅਰੋਗ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ:—

ਸਦਾ ਰਹੈ ਕੰਚਨ ਸ੍ਰੀ ਕਗਿਆ ਕਾਲ ਨ ਕਬਹੂੰ ਬਿਆਪੈ ।

(ਪਾ: ੧੦)

'ਨਾਮ ਅਉਖਧੁ ਜਿਹ ਰਿਦੇ ਹਿਤਾਵੈ ॥ ਤਾਹਿ ਰੋਗੁ ਸੁਪਨੈ ਨਹੀਂ ਆਵੈ । ਹਦਿ ਅਉਖਧੁ ਸਭ ਘਟ ਹੈ ਭਾਈ । ਗੁਰ ਪ੍ਰੂਪੈ ਬਿਨ੍ਹ ਬਿਧਿ ਨ ਬਨਾਈ ॥ ਗੁਰਿ ਪ੍ਰੂਪੈ ਸੰਜਮੁ ਕਹਿ ਦੀਆ । ਨਾਨਕ ਤਉ ਫਿਰ ਸੂਖ ਨ ਥੀਆ ॥'

(ਗਉਂ: ਬਾ: ਅਖੜੀ ਮ: ੫—੪੫)

ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਲਾਵੀਂ ਨੇਹੁ, ਹੱਸ ਕੇ ਸੁਜਾਰੀ ਦੇਹੁੰ ।
ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਰਸ ਭਰੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਜੀਵੇ ।

ਹੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛੌਡੀ ਤੇ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਯਾਦ ਬਖਸ਼ਿਸ਼:—

ਝਾਲਾਏ ਉਠਿ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਆਰਾਧਿ ॥

ਕਾਰੂ ਰੁਝੈ ਨ ਵਿਆਪਈ ਨਾਨਕ ਮਿਟੈ ਉਪਾਧਿ ॥

(ਗੁਰੂ: ਬਾ. ਅ: ਮ: 5—25)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਆਪ ਇਹ ਦਾਨ ਮੰਗਿਆ ਸੀ :—

“ਕਬਹੂ ਨ ਬਿਸਰੈ ਹੀਏ ਮੇਰੇ ਤੇ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੀ ਦਾਨੁ ਮੰਗਾ ॥”

(ਬਿਲਾ: ਮ: 5—101)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਅੰਤ ਲਾਲ ਨਹ ਲਾਗੈ ਪੀਰ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਕਰਮ ਧਰਮ ਰੂਮ ਚਉਪੰਡੀ ਸਾਜਹੁ ਸਰ੍ਹ ਕਰਹੁ ਰੂਮ ਸਾਰੀ ॥

ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੌਹੁ ਜੀਤਹੁ ਅੈਸੀ ਖੇਲ ਹੰਰ ਪਿਆਰੀ ॥

ਉਠਿ ਇਸਨਾਨੁ ਕਰਹੁ ਪਰਭਾਤੇ ਸੋਏ ਹਰਿ ਆਰਾਧੇ ॥

ਇਉਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਨੋ ਤਾਂ ਜੋ :—

“ਬਿਖੜੇ ਦਾਉ ਲੰਘਾਵੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ॥

ਸੁਖ ਸਹਜ ਸੇਤੀ ਘਰਿ ਜਾਤੇ ॥”

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੪੮

11—7—1912.

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪਾਠ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਨਾ, ਟੁਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਵਿਹਲੇ ਵਰਤਾਂ ਵਿਚ 'ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ' ਉਚਾਰਨਾ ਅਤ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਖਿਆਲੁ ਨੁਕਤੇ ਵੱਲ ਰਥਣਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਤੇ ਦਾਤ ਹੈ—ਬੱਸ ਇਹ ਕਰਤਥ ਕਰੀ ਚਲੀਏ, ਮਿਹਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਤਿਗੁਰ ਆਪੇ ਝੁੱਢਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਨਾਮ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ (ਅੰਦਰ) ਵੱਸਦਾ, ਇਹ ਲੰਮੀ ਖੋਡ ਹੈ । ਬੱਚਾ ਵਿਦਵਾਨ ਤਾਂ ਕਦੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਥਕ ਪਕਾਂਦਾ ਰੱਜ ਹੈ, ਅਤ ਸਥਕ ਪਕਾਣੇ ਕਰਕੇ ਮਾਪੇ ਤੇ ਉਸਤਾਦ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਸੌਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਮਨ ਲੱਗੇ ਯਾ ਨਾ, ਸਥਕ ਪਕਾਈ ਚੱਲੀਏ । ਆਪੇ ਫਿਰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤ ਮਨ ਵਿਚ ਮਾਣ ਰਖੀਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਦ ਹੈ :—

ਸਿਰ ਉਪਰਿ ਠਾਢਾ ਗੁਰੂ ਸੂਰਾ ॥ ਨਾਨਕ ਤਾਕੈ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੰਸਾਂ ਪਰ ਨਹੀਂ ਰੀਝਦਾ—ਕੰਮ ਸੁਭ ਕਰੋ, ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਮਰਨ ਪਰ ਲੀਭਦਾ ਹੈ । ਮੇਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਨਾ, ਮੇਤ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ? ਅਜਲ ਵਿਚ ਮਰਦਾ ਕੁਛ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਚੌਲਾ ਵਟੀਂਦਾ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਮਰਕੇ ਸੁਖ ਪਾਏ ਹਨ । ਮਰਕੇ ਅੱਗੇ ਸੁਇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗ ਹੈ । ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਪਿਆਰੇ ਢੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਕਾਂ ਸੰਗਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿਸੰਗੀਆਂ ਵਿਚ ਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਮੇਤ ਮੰਗੀਦੀ ਥੀ ਨਹੀਂ । ਆਵੇ ਤਾਂ ਡਰੀਦਾ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਦੇਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦੀ ।

ਕਰੀਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ 'ਗੁਣ' ਸੰਭਾਲੀ ਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਸਮਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਅਸੀਂ ਬਾਣੀ ਧਾ ਨਾਮ ਦੇ ਆਪਾਰ ਨਾਲ ਬਤੀਤ ਕਰੀਏ—
ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਰ ਤੇ ਹੈ ਅਤ ਓਹ ਸਦਾ ਸ਼ਹਾਈ ਹੈ :—

ਖਿਖੜੇ ਦਾਉ ਲੰਘਾਵੇ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਖ ਸ਼ਹਸ ਸੇਤੀ ਘਰਿ ਜਾਤੇ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਤਾ ਮਿਹਰ ਕਰਨਹਾਂਦਾ ਹੈ । ਕੌਰਤਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ—ਇਹ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ।

ੴ

11—12—12

ਪਰਮ ਕਿਰਪਾਲੂ ਤੇ ਸੱਚੇ ਦਰਦੀ ਜੀ,

ਮੇਰੇ “ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ” ਵੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਬੋੜੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਝੱਟਪੱਟ ਸੱਦੇ ਪਠ ਦਾਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸੀਤਲ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲੇ ਪਿਆਰੇ ਤੋਂ ਸਰੀਰਕ ਵਿਛੋੜਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਦੇ ਕੌਮਲ ਦਰਦੀ ਹਿਰਦੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਦਰਦ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਰ ਖਤ ਭੇਜ ਕੇ, ਫਠ ਰੱਖ ਕੇ ਦਰਦ ਵੰਡਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਆਪ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਆਪ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹੋ, ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਝੰਡਿਆਂ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰਾ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਜੂਰੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇ ਵਿਚ ਰਖੋ ਅਰ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਿਆਰਾ ਭਗਤ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੫੦

26-12-12

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਮੇਰੇ ਵੋਰ ਜੀ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਰਸੀਏ ਤੇ ਨਿਸ਼ਧਾਪ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਕਾਲੀ ਬੇੜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਇਕ ਪਰਮ ਪਿਆਰਾ ਉਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਖੇਗ ਕਰਕੇ ਕਈ ਕੰਮ ਤੇ ਚਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਹੈ :—

ਜਿਸਕੀ ਬਸਤੁ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਰਾਖੋ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਆਖਿਆ ਮਾਨੋ ਮਾਖੋ ॥

ਉਸ ਤੇ ਚਉਗੁਨ ਕਰੋ ਨਿਹਾਲੁ ॥ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬੁ ਸਦਾ ਦਇਆਲੁ ॥

ਸਾਡੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸਿਖਾਈ ਬਾਣਾ, ਕਮਰਕੱਸਾ ਸਵੇਦ ਸਜਾਂ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਤੜਕੇ ਅਰਦਾਸ ਸੁਧਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੇੜੇ ਵਿਚ ਸਿਧਾਹੀ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਬੱਸ ਫੇਰ ਜਦ ਉਦਾਸੀ ਪੈਣ ਲਗਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸੇਚ ਕੇ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੌਂ ਤੋਂ ਸੂਖਾਂ ਨਾਲ ਟੋਠਿਆ ਸੀ ਤੇ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਾਇਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਕਾਹਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਖਿਆਲ ਦੀਆਂ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਉੜੇ ਸਿੱਕੇ ਆਕੇ ਪਾਂਚੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਫੇਰ ਦਕਾਉ ਵਲੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸੁਕਰ ਵਲ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਮਿਹਰ ਕਰਸੀ ਅਰ ਸਾਡੇ ਸਿਦਕ ਦੀ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਅੱਡੋਲ ਰਖਸੀ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਜੇ ਕੰਮ ਵਧੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਤੇ ਕਰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਨਿਤ ਜਾਸਣ : ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੋ ਅਖਦਾ ਹੈ : “ਉਸ ਤੇ ਚਉਗੁਨ ਕਰੋ ਨਿਹਾਲੁ ॥ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਦਇਆਲੁ ॥” ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਬੀ ਸੋਕ ਨਾ ਕਰੋ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਜਣ ਉਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ, ਚਉਰਾਸੀ ਮਰਦੀ ਹੈ, ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੈ ਨਾ ਕਰੀਏ, ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪੀਏ। ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਸਿਮਰਨ ਟੁੱਟੇ ਤੱਤੋਂ ਰੋਣ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਪਾਪ ਹਨ ਜੋ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਭਰੋੜਦੇ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ੇ ਅਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਕੜਛਾ ਭਰ ਭਰ ਦੇਵੇ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

24-9-1915

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਕੱਲ ਆਪ ਦੀ ਤਾਰ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਵਮਈ ਪਥਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਾਂ ਗਿਹਾਸਤੀ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਬੜੇ ਹੀ ਅਸਹਿ ਤੇ ਵੇਧਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਤੇ ਰੁਕਣਾ ਸਾਡੇ ਵੱਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਤੀਰ ਕਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਚਲ ਚੁਕੇ ਕਦ ਰੁਖਦੇ ਹਨ? ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਕਰਦੇ ਕਰਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਪਾਈ ਹੋ ਤੇ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਂ ਬੜੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਬਿਰਹੋਂ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਦ ਇਹ ਸਭ ਕੁਛ ਸਾਡੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਮਾਲਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਯਤਨ ਇਹੋ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਵਿਛੋੜਾ ਤੇ ਖੇਚਲਾ ਆਈਆਂ, ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਿਲੀ ਨਾ-ਸੁਕਰੀਆ, ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਗਿਰਾਵੁੰਡ ਵਿਚ ਆਕੇ ਸਾਰੀ ਉਸਤ ਦੀ ਕਮਾਈ, ਦਿਲ ਦਾ ਟਿਕਾਊ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰਤਾ ਭੇਰਾ ਕਿਣਕਾ ਥੀ ਗਵਾ ਬਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਹਨੌਰੀਆਂ ਤੇ ਝੱਖੜਾਂ ਦੇ ਝੁਲਿਆਂ ਬੜੀ ਗੁਸ਼ਿਆਰੀ, ਜੇਹੇ ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰੀ ਉਸਤ ਦੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਸੰਗ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਏ ਤਨਲੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅੰਦਰੋਂ ਡਾਢ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਛਾਦ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੁਰਤ ਨੂੰ ਗਿਰਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਰ ਬੀ ਹੰਡਲਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੱਕ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਸੇ ਵਧੀਕ ਯਤਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਬੀ ਸੋਚ ਹੀ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤੇ ਭਰਤਾ ਨਾ ਇਕੱਠੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਇਕੱਠੇ ਟੁਕੁਦੇ ਹਨ। ਇਚਕਾਰ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਕਸ਼ਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵਿਛੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਕਦ ਤੇ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਮਾਲਕ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਤੇ ਸਾਡਾ ਯਤਨ ਬਾਖੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਦਰ ਸੋਡਾਲੀਏ, ਕਿ ਨਾਮ ਦੀ ਰਾਸ ਇਸ ਹੱਦੀ ਵੇਲੇ ਜਿਵੇਂ ਬਚ ਜਾਵੇ। ਸਿਰ ਸਿਰ ਨਿਬੋਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਦੇ ਹੁਣ ਨਾਮ—ਵੱਖਰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਤੇ ਚੋਖਾ ਲੱਦ ਲਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗਾ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਆਵੇਗਾ, ਅਤ ਸੱਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣੇ ਪੈਂਦਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਤੇ ਯਤਨ ਇਹ ਕਰੋ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਾਮ ਦੀ ਰਾਸ ਬਚੇ ਅਤ ਅੰਦਰ ਜੋ ਕਣੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਆਈ ਹੋ, ਉਹ ਭਾਣੇ

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

ਤੇ ਸ਼੍ਰਵਰ ਦੀ ਓਟ-ਨਾਲ ਬਚਾਈ ਜਾਵੇ । ਦੂਸਰੇ ਬਿਰਹੋਂ ਦੀ ਚੌਟ ਨੂੰ ਸੀਲ ਸੰਤੋਖ
ਨਾਲ ਝੱਲਿਆ ਜਾਏ ।

ਵਿਛੋੜਾ ਇਹ ਸਦਾ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਨਾਸਤਕਾਂ, ਥੇਮੁਖਾਂ, ਗਾੜਲਾਂ ਲਈ ਸਦਾ ਦਾ
ਵਿਛੋੜਾ ਹੋਊ ਪਰ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋ ਚੁਕੇ ਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਤਰਫੇ ਲੈ ਰਹੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਲਈ ਇਹ
ਵਿਛੋੜਾ ਕੁਝ ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੫੨

.....1926

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਪੜ੍ਹ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਸ਼ਾਹੁੰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ
ਅਪਨੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਕੂਲਾ ਕੂਲਾ ਪਿਆਰੇ ਬਖਸ਼ੇ। ਅਪਨੀ ਮਿਠੀ ਯਾਦ ਦਾਨ ਕਰੋ,
ਉਸਦਾ ਪਯਾਰਾ ਪਯਾਰਾ ਨਾਮ ਸਡੀ ਰਸਨਾ ਨੂੰ ਤੁਖਤ ਬਨਾ ਕੇ ਉਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਸਾਡੇ ਮਨ
ਉਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਓਸ ਗਬਾਰ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਈਏ ਜਿਸ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ
ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਪਰਲੋਕ, ਸਾਈਂ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸੂਰ ਦੇ ਓਪਰੇ ਦਿੱਸਣ। ਸਾਨੂੰ ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
ਸਚੀ ਹਸਤੀ ਨੇੜੇ ਦੀ ਹਸਤੀ ਤੇ ਪਿਆਰੀ ਪਿਆਰੀ ਦਿਸੇ। ਅਸੀਂ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸੁਖੀ
ਵਸੀਏ, ਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਣਾ ਤੇ ਨੇੜੇ ਨੇੜੇ ਦਿਸੇ। ਸੋ ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਸਾਡੇ ਮਨ ਮੰਦਰ
ਵਿਚ ਵਸੇ, ਅਸੀਂ ਐਉਂ ਜੀਵੀਏ, ਮਨ ਵਸਾਕੇ ਸਾਈਂ ਨੂੰ ਜੀਵੀਏ।

ਲਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਅਚਾਨਕ ਤੇ ਨਾ ਅਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ
ਹੋਇਆ ਹੈ, ਚਿਲ ਨੂੰ ਕੂਲਾ ਕੂਲਾ ਬਿਰਹਾ ਝੰਝੰਲਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਭ
ਇਹ ਲਓ ਕਿ ਸਾਈਂ ਦੇ ਪਯਾਰ ਵਿਚ ਘੁਲ ਜਾਓ। ਲਾਜ਼ਾਂ ਜੇ ਸਾਈਂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ
ਤੱਕੀ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਈਂ ਦੀ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਭੇਬਾ ਲਾ ਲਓ। ਤੁਸੀਂ ਕੋਲ ਸਾਚਿ ਤਾਂ ਤਕਿਆ
ਹੋਸੀਂ ਨੇ। ਮੇਰਾ ਪਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ਼ਾਂ ਸੁਖੀ ਹੈ। ਅਗੋਂ “ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ” ਜਾਣੇ ਜਾਂ
ਉਸਦੀ ਮਿਠੀ ਮਿਠੀ ਗੌਂਦ ਜਾਣੇ, ਜਿਸ ਗੌਂਦ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਕੁਛੜ ਦੇ ਬਾਲ ਵਾਛੂ ਸਦਾ। ਇਹ
ਮਾਣ ਹੋਵੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੇਰਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਸਦਾ ਹਰੀ ਗੌਂਦ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਗੌਂਦ, ਸੇਰੀ
ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਦਾਵਾ ਹੋਵੇ, ਕਿ ਓਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਸੰਸੇ, ਮੇਰੇ ਹਨ,

“ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੇਰਾ ਹੈ!”

ਇਹ ਪਯਾਰ ਝਰਨਾਟ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਛਿੜੇ, ਇਹੋ ਜੀਵਨ ਹੋਵੇ ਇਹੋ ਮੁਕਤੀ। ਇਹ
ਸੁਹਲੇ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੀ ਉਸ ਦਰੋਂ ਇਹੋ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੇਰਾ ਤੇ ਮਿਠਾ
ਮਿਠਾ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਪਿਆਰਾ ਮੇਰਾ ਮੇਰਾ ਲਗੇ।

ਭੈਣ ਆਪਣੀ ਮਰ ਗਈ ਨਾ ਜਾਣੋ, ਉਹ ਗਈ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਭਨਾਂ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ
ਸਫਲ ਹੈ ਜਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋ ਨਾਮ ਰੰਗ ਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਲਾਜ਼ ਦਾ ਪਿਆਰ ਇਹ ਹੈ
ਕਿ ਉਸ ਵਾਂਝੂ ਨਾਮ ਜਪੇ, ‘ਨਾਮ’ ਦੀ ਪੀਘ ਘੁਕਾਓ। ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰੋ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪੜ

11-7-1928

ਸ੍ਰੀ ਜੀਓ ਜੀ,

ਆਪ ਦਾ ਪੱਤ੍ਰ ਪੁੱਜਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਈ ਚਿੰਨ ਝਾਕ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਦੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਕੇ ਕਿ ਵੁਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਟੋਰਿਐਟੈ ਅਸਚਰਜ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦੁਤੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਉਤੇ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਬਰ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਅਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਰੀਰਕ ਵਿਯੋਗ ਮਨ ਨੂੰ ਉਕਤਾ ਤੇ ਘਬਰਾ ਦਿੱਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਨ ਜੇ ਨਾਮ ਅਭਯਾਸ ਨਾਲ ਸੁਰਤ ਉਚੇ ਘਰਾ ਵਿਚ ਉਠੋਣ ਦੀ ਅਭਯਾਸੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਨ ਦਾ ਘਾਊ ਛੇਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਜਪਣ ਆਏ ਹਾਂ “ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ ਕਉ ਬਾਣੀ”। ਹੋਰ ਕਿੱਤੇ ਨਿਰਥਾਰ ਮਾੜ੍ਹ ਹਨ। ਜੇ ਨਜ਼ਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਏਹ ਵਿਛੋਕੇ ਸੂਖ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਦਾ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, “ਅਸੇ ਭਿਥੇ ਜਾਣਾ” ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਧੋਪ ਕੇ, ਸਵਰੀਜ ਕੇ, ਉਚੇ ਹੋ ਕੇ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਸੂਖ ਹੈ, ਚਾਲਣਾ ਹੈ, ਰਸ ਹੈ, ਮਿਲਾਪ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਮੈਲਿਆਂ ਗਿਆਂ ਉਥੇ ਹੁਮੱਸ ਤੇ ਵਿਛੋਗਾ ਹੈ। ਤਾਂਤੇ ਏਥੋਂ ਉਸੱਲ ਤੇ ਉਚੇ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਵਿਯੋਗੀ ਸੱਟਾਂ ਵਿਚ ਮਨ ਹੋਣਾ ਆ ਕੇ ਥੇ-ਸਾਂਈਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਛੂ ਰੁੜ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਰੀਏ ਕਿ ਮਨ ਨਾਲ ਲਗਾ ਰਹੇ : “ਏ ਮਨਾ ਮੇਰਿਆ ਤੂ ਸਦਾ ਰਹੁ ਹਰਿ ਨਾਲੇ॥ ਹਰਿ ਨਾਲ ਰਹੁ ਤੂ ਮਨ ਮੇਰੇ ਦੂਖ ਸਭਿ ਵਿਸਾਰਣਾ॥” ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਨਾਮ ਚਿੰਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਦੂਖ ਤੋਂ ਸੂਖ ਵਿਚ ਚੜਦਾ ਹੈ। ਸਦਾ ਮਨ ਨੂੰ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਜਤਨ ਜਾਚੀ ਰਹੇ, ਇਹ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਦਾ ਸੁਖਦਾਤਾ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੇਹਰ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਬਖਸ਼ੇ, ਰਜ਼ਾ ਬਖਸ਼ੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ। ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਂਝ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਘੱਲੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਗੁਰਸਿਖ ਘਰ ਆਏ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉਠ ਗਏ। ਆਪਣਾ ਮੌਹ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਪਏਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਖ ਹੋਏਗਾ। ਜਿੰਨਾ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇ ਬਾਬੀ ਸੇਵਾ ਮਾੜ੍ਹ ਦਾ ਭਾਵ ਰਹਿ ਜਾਏਗਾ, ਉੱਨ੍ਹਾਂ ਸੂਖ ਰਹੇਗਾ।

ਬਾਰੋ ਬਾਰ ਬਾਅ ਪ੍ਰਭੂ ਜਪੀਐ॥ ਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਧ੍ਰੀਐ॥

ਜੋ ਹੋਆ ਹੋਵਤ ਸੋ ਜਾਨੈ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨੇ ਕਾ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਨੈ॥

ਇਹ ਮਾਤਰਾ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੫੪

13-2-30

ਪਜਾਰੇ ਜੀਓ,

ਤੁਸ੍ਰਾਂ ਦਾ ਖਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਹੋ ਕੇ ਇਥੇ ਪੁਜਾ ਹੈ।

ਕਾਕੀ ਗੁਰਬਚਰਨ ਕੌਰ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਖਬਰ ਵਾਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬੀਬੀ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ। ਅਜ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਆਪ ਦੇ ਪੜ੍ਹ ਤੋਂ ਇਹ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਖਬਰ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਚਾਰ ਦੁਖ ਅਸਲ ਦੁਖ ਗਿਣੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੁਖ ਵਿਛੋੜਾ ਹੈ। ਵਿਛੋੜਾ ਕਈ ਚੰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰਤੂ ਐਲਾਦ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਬੜੀਆਂ ਕੇਮਲ ਦਿਲ-ਤਰਬਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਥੁ ਸਜਨ, ਸੰਖੇਪੀ ਭਲਾ ਲੇਚਣ ਵਾਲੇ ਫਿਰ ਕਈ ਇਕ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮਝੇਤੀਆਂ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਛੁੱਕੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਲੱਗੇ ਜਖਮ ਦੀ ਪੀੜਾ ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ ਮਿਟ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਲਈ ਕੁਛ ਕੁਛ ਠੰਡ ਜੇਹੀ ਭਾਸ ਕੇ ਫੇਰ ਉਹੋ ਦਿਲ-ਪੀੜਾ ਫਿੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਾਊ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੇ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਾਰੂ ਓਸ ਤੋਂ ਉਚੇ ਉਚੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਓਥੇ ਦਾਰੂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਰਤੂ ਚਾਹੇ ਪਰਸਪਰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਤਤਫ਼ਤ ਪਕਾ ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਦੀਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਤਦ ਬੀ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਇਸਨਾਨ ਨਾਲ ਪੀੜਾ ਵੱਡਣ, ਠੰਡ ਪ੍ਰਚਾਉਣ ਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲੈਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਬੀ ਸਿਵਾ ਲਿਖੀ ਯਾ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਮਝੇਤੀ ਤੇ ਖਯਾਲ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਹੋਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ।

ਜੇ ਇਨਸਾਨ ਸਾਈਂ ਦੇ ਪਯਾਰ ਵਿਚ ਲਗ ਕੇ ਅੰਦਰ ਅਪਣੇ ਪਯਾਰ-ਲੁਵਾ ਬੰਨ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਰ ਸੀ ਨੂੰ ਫੇਰ ਓਸ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪ ਇਕ ਉਚੇਰੇ ਟਿਕਾਲੇ ਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਿਸ਼ਟੀ ਕੁਛ ਐਸੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵ ਪੀੜਾ ਦੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਸੂਤਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸੂਤ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੂਰਮਾ ਆਪਣੇ ਘਾੜਾਂ ਦੀ ਦਰਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਤੋਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਦੇ ਬਦਲਿਆਂ ਐਤਨੇ ਫਰਕ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਮਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਹੋਰ ਫਰਕ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਛਡ ਛਿਡਿਆਂ ਤਾਂ ਮਨ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਥਾਂ ਠੀਲਿਆਂ ਵਾਂਝੂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਧਰ ਦੇ ਬੁਲੇ ਆਏ ਉਧਰ ਲੈ ਗਏ ਤੇ ਜੇ ਜਿੰਦਗੀ ਨੇ ਲੂਟਾ

ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਕੇ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਦਾ ਮੰਦਰ ਰਚ ਲਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾਹਰ ਬੱਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਦੁਖਾਂ ਦਰਦਾਂ ਵੇਲੇ ਜਾ ਵੜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਛੌਂਝਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਸਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਰਤਦੀ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ ਗਯਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਲੁਵੇ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਠੰਡਾਂ ਪਾਊਣ ਵਾਲੇ ਚੰਦਨ ਤੇ ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਲਹਮਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਜਗਤ ਨੂੰ ਕਰਤੇ ਦਾ ਖੇਲ ਦਸਿਆ ਹੈ ਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਏਥੇ ਹੋਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਨਤੀ ਹੋਣ ਅਰਥ ਆਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਅਪਣੇ ਆਪੇ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੇ ਜਗਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਜਗਤ ਦੇ ਕੇਂਦ੍ਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਪੱਖ ਵਿਚ ਟੇਕ ਲੈ ਕੇ ਟਿਕ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਇਕ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਜੋ ਆਪੇ ਦਾ ਹੈ—ਹੁਮੈਂ ਨਹੀਂ—ਖੜ੍ਹੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਜਗਤ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਸਮਝ ਕੇ ਸੁਹਣੀ ਬੂਧੀ ਤੇ ਦਰਘ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਦੁਖਾਂ ਦਰਦਾਂ ਵੇਲੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਇਹ ਅਮਲੀ ਧਰਮ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਪੱਖ ਸਾਖੀ ਪੱਖ ਯਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚ (Subjective) ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਟੇਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਟਿਕ ਕੇ ਦੁਸਰਾ ਅਮਲੀ ਪੱਖ ਇਸ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਵਿਚ ਉਪਕਾਰ ਤੇ ਨੇਕੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਆਪ ਆਪੇ ਤੇ ਟਿਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਟਿਕਾਉ ਵੰਡਦਾ ਹੈ। ਦੁਖਮਾਂ ਤੇ ਮਲਮ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੀੜਾ ਹਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਮਲੀ ਧਰਮ ਤੇ ਟੁਹਿਆਂ ਫਿਰ ਦੁਖਾਂ ਦਰਦਾਂ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਖਦੇ ਹਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਘਲੇ ਦੁਖ ਸੁਖ ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ ਭਲੇ ਲਈ ਹਨ, ਜੋ ਸਮਝ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਾਹ ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਤਾਂ ਵਾਹ ਵਾਹ। ਤੁੰ ਭਾਣੇ ਤੇ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤੇ ਚਿਤ ਨੂੰ ਫੁਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਚਿਤ ਤਾਂ ਦੀਪ ਸਿਖਾ (ਦੀਵੇ ਦੀ ਲਾਟ) ਵਾਂਕੂ ਡੈਲਦਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਭਯਸੀ ਪੁਰਖ ਇਸ ਨੂੰ ਟਿਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਕੁ-ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਸਿਧਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਖਾਂ ਦਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਹਿਰ ਪਛਾੜੇ ਬਾਜੇ ਵੇਲੇ ਟਿਕ ਕਰੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਉੱਚੇ ਲੁਵੇ ਤੋਂ ਡੇਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੇ ਡੇਰ ਚੜ੍ਹਨਾ ਕਠਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲੁਵੇ ਤੇ ਟਿਕਾ ਸੈਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਦੁਖ ਦਰਦ ਵੇਲੇ ਪਹਿਲੇ ਇਸ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਲਗਦੇ ਹਨ:—ਮਨ ਕਿਤੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਉਖੜ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਜਤਨ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਵਿਛੁੜੇ ਪਾਸਾਰੇ ਨਾਲ ਮੌਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਖਦਾਯਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੰਦਰ ਗਡੀਆਂ ਤਣਾਵਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਲ ਪੂਰ੍ਹ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ—ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰਮਿਤ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਵਲ ਹੋ ਕੇ ਗ੍ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਨਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੱਖਿਆਂ ਨ ਕਰੋ, ਉਸ ਚਿਤ ਦੀ ਸਿਵਣਤਾ ਦਾ ਲਾਡ ਉਠਾਓ, ਇਕ ਅਪਣੇ ਲਈ ਇਕ ਵਿਛੜੇ ਪਿਆਰੇ ਲਈ। ਆਪਣੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਜਾਓ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅਸੀਂ ਆਪ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਦੁਖ ਪਾਏ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇ ਲਓ, ਸਾਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਦਾ ਬਿਰ ਦਿਸ ਪਲ੍ਲ ਤੇ ਤੁਸਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਗੜ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੌਮਲ ਹੋਏ ਚਿਤ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵਧੇਰੇ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਟੁਟ ਗਏ ਪਿਆਰੇ ਲਈ ਇਸ ਪਿਆਰ ਦੀ ਬਿਚ ਦਾ ਇਹ ਲਾਭ ਉਨਾਓ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਤੇ ਮਨਮੋਹਨ

ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਨੈਣ ਛੁਹਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਠਦੀਆਂ ਦੇ ਸੌਮ ਨ ਖਨਾਓ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸੌਚੋਕਿ
ਹੁਣ ਜਿਸ ਹਾਲ, ਜਿਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਉਹ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਲਈ ਕੀਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ,
ਸੋ ਗੁਰਮਤ ਸਾਨੂੰ ਦਸਦੀ ਹੈ :

ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਜੀਰਤਨੂੰ ਕਰਿਆਹੁ ਨਿਰਖਾਣੁ ਜੀਉ ॥ (ਰਾਮ: ਸਤ-5)

ਸੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਮੰਡਲ ਰਚ ਦੇਈਏ, ਇਹ ਇਕ ਅਰਦਾਸ
ਹੋਵੇਗੀ, ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ, ਅਰਦਾਸ ਭਾਵਪੂਰਕ ਗੈਥ ਦੀ ਵਸਤੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ
ਭਾਵ ਦੀ ਤੀਖਣਤਾ ਦੇ ਖੰਡ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਹਰ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਦੂਰ ਤੋਂ ਦੂਰ
ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਤੇ ਪੰਹੁੰਚ ਰਖਦੀ ਹੈ, ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਕਰੇ ਕਰਨੇ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਹੜੇ ਪਯਾਰੇ ਨੂੰ
ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਯਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਕਰਦੇ ਸਾਂ ਅਰਥਾਤ ਪਾਠ
ਤੇ ਅਰਦਾਸ ।

ਏਹ ਅਮਲੀ ਗੱਲਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਟੋਕ ਵਾਲੇ
ਹੋ, ਪਾਠ ਕਰ ਕਰਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਸੁਣ ਰਹੇ ਤੇ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਹੇ । ਇਸ ਪਾਸੇ ਲੋਗੋਂ, ਲਡਾਈ ਜੀ
ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰੇ ਨੂੰ ਏਸੇ ਪਾਸੇ ਲਾਓ, ਅਸਲੀ ਠੰਢਾਂ ਇਸੇ ਪਾਸੇ ਹਨ, ਸਿਦਕ ਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ
ਹਨ, ਸਿਦਕ Bliaid faith ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇਕੁਰ ਦੀ ਸੈ ਹੈ, ਜਿਕੁਰ ਯੂਕਲਿਡ ਦੇ
ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ Axiom ਮਨ ਕੇ ਟੁਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਦਯਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਹੈ ਤੇ ਪਯਾਰ ਪੁੰਜ ਹੈ, ਇਹ Axiom ਵਾਂਝ ਅੰਦਰ ਬੰਨ੍ਹ
ਕੇ ਟੁਰੀਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਗੇ ਚਲ ਕੇ ਨਾਮ ਅਡਯਾਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਆਪਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
ਤੇ ਮਨ ਤਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਦਿਸ਼ਟਾ ਪਖ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇ ਹੋਣ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ
ਮਤ ਦੇ ਨੁਕਤਾ ਖਿਆਲ ਬਦਲਦੇ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੇਰ ਚਿਤ ਅਮਲੀ
ਤੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੁਖ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਹੁਣ ਉਦਾਸ ਨ ਹੋਵੋ
ਜੇ ਮਨ ਦੂਵੇਂ ਤਾਂ ਅਪਨੀ ਕਲਯਾਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਚਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਦਾਸ
ਵਿਚ ਲਗ ਜਾਓ ।

ਗਰਭ ਘੋਰ ਅੰਧ ਤੇ ਕਾਢਹੁ ਪ੍ਰਭ ਨਾਨਕ ਨਦਰਿ ਨਹਾਹਿ ॥

(ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ 5—19)

ਫੇਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ :

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਗਲਿ ਦਇਆਲ ਗੁਰ ਲੇਹੁ ਮੁਗਧ ਉਧਾਰੇ ॥

(ਬਿਲਾਵਲ ਮ: 5—34)

ਏ ਫੇਰ

ਨਾਨਕ ਦੀਜੇ ਨਾਮ ਦਾਨੁ ਰਾਖਉ ਹੀਐ ਪਰੋਇ ॥

(ਗਊੜੀ ਬਾਵ : ਅਖਰੀ—55)

ਇਹ ਦਾਨ ਮੰਗਦਿਆਂ ਮਨ ਦੀ ਦ੍ਰਵਹਣਾ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਮਰਨ
ਦਾ ਹੈ ਸੁਖੈਨ ਫੁਰੋਗਾ । ਦੂਸਰੇ ਕਾਵੀ ਜੀ ਲਈ ਪਾਠ ਅਰਦਾਸ ਕੀਰਤਨ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ

ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਖ ਮਿਲੇ ਤੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਅੱਪਕੇ । ਹੋ ਜੋ ਕਢ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਾਡੇ ਵਸੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਮਾਹੂਥੀ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਫੇਰ ਭੀ ਹੋਣਗਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੇ ਜੋ ਵਸੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਮਨ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣ ਦਾ ਕੀਹਾ ਗਾਣ, ਮਨ ਉਚਿਅਾ ਕਰਕੇ ਅਧਾਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਫਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ । ਵਿਛੁੰਬੇ ਪਕਾਰੇ ਨੂੰ ਕੌਰਤਨ ਦੀ ਪਕਾਰ ਭਰੀ ਸੁਗਾਤ ਪਹੁੱਚਾਈਏ ।

ਗੁਰੂ ਆਪ ਦਾ ਤੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਇਸ ਵਿਛੋਂਕੇ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇ । ਇਲ ਉਚਾ ਸੁਚਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਈਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਧ੍ਰੂ ਹੋ ਜਾਏ । ਤੁਸਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉੱਜਲ ਹੋਵੇ ਜੇ, ਇਸ ਉੱਜਲ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਜਗਤ ਪੀੜਾ ਘਟਣ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਯਤਾ ਮਿਲੇ ।

ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਰਮ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਕਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਆਖਿਆ ਹੈ ਤਜਾਰਾ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਓ, ਕਰਮ ਕਰੋ ਤੇ ਫੇਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਲਗੋ ਰਾਂ, ਇਹ ਅੰਦਰੋਂ ਲਗੇ ਰਹਿਣਾ ਨਿਸ਼ਕਰਮ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਕ੍ਰੂ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜੁੜ ਜਾਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਮਾਨੇ ਇਕ ਅਕ੍ਰੂ ਅਵਸਥਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਇਸ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਜਗਤ ਵਿਚ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਇਹ ਕਰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਭਲਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਭਲ ਦੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਤਜਾਗਣੀ ਇਹ ਕਰਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਸਿਖੀ ਸਿਦਕ ਭਰੋਸਾ ਤੇ ਨਾਮ ਬਖਬੇ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੫੫

18-2-30

ਪਖਾਰੇ ਜੀਓਇ,

ਪਤਾ ਲਗਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਤਾ ਜੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਆਪ ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋ ਪਰ ਮਾਣਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਛਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਕਿਸੇ ਉਮਰੇ ਥੀ ਸਹਾਤਨਾ ਉਖੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦਾ ਪਯਾਰ ਜਗਤ ਵਿਚ ਫੇਰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚਸਮੇ ਤੋਂ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਹੁਕਮ ਅਜਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਜਣ ਲਈ ਬਿਨਸਨ ਤੇ ਬਿਨਸਨ ਲਈ ਉਪਜਣ ਲਾਗਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿਲੀ ਖੇਡੇ ਨਾਲ ਝੱਲਣਾ ਤੇ ਐਕ੍ਰੂੰ ਮਨੋ ਮਨ ਸਮਾਉਣਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਹਿਸੂਸੀ ਰਜਾ ਦੀ ਤਾਰ ਨਾਲੋਂ ਬੇਸੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਕਦੇ ਬੇਸੂਰਾ ਹੋ ਕੇ ਨਾ ਵੱਜੇ। ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਮਨ ਦਾ ਇਕ ਸਵਰ ਹੋਏ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਹੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜਿਆਂ ਵੇਲੇ ਭੁਲ ਆਪਾਂ ਤੇ ਪਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਉਹਲਾ ਟੁਟ ਕੇ ਇਕ ਵੇਰੀ ਮਨ ਸਚਾਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਨਕਾਬਧ ਜਾ ਖੜ੍ਹੇਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵੇਖ ਲੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਟਲ ਅੰਤ ਇਹ ਹੈ, ਓਹ ਵੇਲਾ ਹੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨੂੰ ਸਮਝੇ।

ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੂੰ ਆਇਆ ਲਾਹਾ ਲੈਣਿ ॥

ਲਗਾ ਕਿਤੁ ਕੁਡਕੜੇ ਸਭ ਮੁਕਦੀ ਚਲੀ ਰੈਣਿ ॥ (ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮ: 5—13)

ਇਹ ਸਮਝ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਤੁਕੜੇ ਹੋਵੇ, ਸਿਮਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹੋਦ ਅੰਦਰ ਸਿੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਛਿਨ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੀਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਹਾਂ, ਤਿਵੇਂ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਏਥੇ ਅੱਪੜਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਈਂ ਹੈ, ਅਰ ਸਾਡੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਵਸ ਕੇ ਸਾਡੇ ਲੋੜੇ ਤੋਂ ਨੋੜੇ ਹੈ, ਇਸ ਪਰਬਾਇ ਦਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ:—

ਜਾ ਕੇ ਰਿਦੇ ਵਿਸਵਾਸੁ ਪ੍ਰਭ ਆਇਆ ॥

ਤੁੰ ਗਿਆਨੁ ਤਿਸੁ ਮਨਿ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ॥ (ਸੁਖਮਨੀ 18—2)

ਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਰਹੇ, ਭੁਲ ਪਵੇ ਤਾਂ ਦੂਰ ਕਰੋ, ਸਦਾ ਯਾਦ ਵਿਚ ਵਸੋ ਜੋ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਮਨ ਨੂੰ ਸਦਾ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਖੋ ਤੇ ਹੁਣਹਾਰ ਕੇ ਵਾਕਿਆ ਵਾਪਰੇ ਤੇ ਇਲਾਹੀ ਤਾਰ ਨਾਲ ਮਨੁ ਇਕ ਸਦਾ ਸਵਰ ਰਹਿ ਕੇ ਸੁਖੀ ਰਹੋ। ਮੌਰੀ ਦਿਲੀ ਹਮਦਰਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਠਾਲ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਦੀ ਛਾਯਾ ਪਾਵੇ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਡੰਰ ਨਾਲ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲਾਈ ਰਖੋ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਖਾਰੇ ਜੀਓਇ

ਪਈ

13-2-30

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ,

ਆਪ ਦਾ ਪੜ੍ਹ ਸੈਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਫੇਰੇ ਹੋਏ ਪੜ੍ਹੇ ਤੋਂ ਸਗਲਾਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਛ ਤਾਮੌਰ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਧਰ ਫੇਰ ਬਾਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਂ ਗਏ ਤੱਥ ਸਾਰਾ ਬਹੁ ਪੈ ਗਿਆ।

ਆਪ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮੰਦਿਅਤ ਲਗਾ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ ਉਸ ਸਾਡੇ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਠੰਡੀ ਛਾਂ ਦੀ ਛਾਂਵੇਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਛਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਮਕਦੀ, ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਵਡੇਰੀ ਇਹ ਢਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਤਨੀ ਹੀ ਸੰਪਣੀ ਮਿਠੀ ਤੇ ਠੰਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਜਗਤ ਚਲਦੀ ਸਰਾਂ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਉਪਜਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਬਿਨਸਣਾ ਉਸ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਢੂਸਰਾ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਤੇ ਅਮਰ ਅਟਲ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿੜੇ ਦਿਲ ਝਲਣਾ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੁਛ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੁਕਮ ਹੈ ਤੇ :

ਤਿਸਕਾ ਹੁਕਮੁ ਬੁਝਿ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥ (ਸਖਮਾਨੀ 14—1)

ਦੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਸੁਖ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਸਦੇ ਹਨ ਐਸੇ ਵਿਛੋੜੇ ਨੂੰ ਬੀ ਜਜ਼ਾ ਸਮਝ ਕੇ ਅਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕ ਸਵਰ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਏ ਜੋ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਕਦੇ ਬੇਸ਼ੁਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਸਾਂ ਬੀ ਉਸੇ ਰਾਹੇ ਟੁਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੇ ਉਹ ਗਏ ਹਨ; ਤੱਥ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬੀ ਆਪਣੀ 'ਨ ਤਿਆਗੀ' ਉਤੇ ਸੋਕ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸੋਕ 'ਸਦਾ ਤਥਾਹ ਰਹਿਣ' ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਵਿਚ ਬਦਲਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਪਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਸਥੀ ਨਾਲ ਪਿਆਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਖਿਤ ਵਿਚ ਇਹ ਚਾਹ ਉਪਜੀ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਪੰਥ ਸ਼ੇਵਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਸਾਰੀ ਉਤਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹੁਣ 'ਨਾਮ' ਨਾਲ ਨੇਹੁੰ ਲਗੇ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਖਸ਼ੇ ਦਿਨ ਸਾਈਂ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਤੇ ਸਿੱਖ ਗਿਹੁ ਵਿਚ ਆਗਮਨ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਣ ।

ਮੇਰੀ ਦਿਲੀ ਹਮਦਰਦੀ ਸਾਰੇ ਪੜਦਾਰ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਨ ਹੈ ਕਿ ਮਿਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੇ ਤੇ ਅਪਣੇ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇਵੇ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

22-2-32

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ,

ਮੈਂਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਤੋਂ ਭਾਈ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਖਤ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਖਸ਼ਰ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਸੇ ਅਤ ਬੜਾ ਅੱਡਾ ਸਿੰਘੀ ਜੋਵਨ ਬਸਰ ਕਰਦੇ ਸੇ, ਐਸੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਬੜਾ ਦੁਖਦਾਈ ਤੇ ਪਰਵਾਰ ਤੇ ਪੰਥ ਲਈ ਦੁਖ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਖੇਗ ਵਿਚ ਆਪ ਦੇ ਅਰ ਆਪਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਮੌਜੀ ਵਿਲੀ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੇਹਰ ਨਾਲ ਆਪ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ਹੋ, ਐਸੇ ਵਿਛੋੜੇ ਬੜੇ ਦੁਖਦਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਏਹ ਸਾਰਾ ਕੁਛ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਕਰਤਾਰ ਜੀ ਦਾ ਅਟਲ ਹੈ ਤੇ ਸਰੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਰਮ ਪਿਆਰਾ ਮਿਤ੍ਰ ਮੰਨ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਰਖਵਾਲਾ ਤੇ ਆਸਰਾ ਪਰਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਛ ਮਿਤ੍ਰ ਵਲੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਿਠਾ ਕਰਕੇ ਮੰਨਣੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਭਾਣੇ ਦੀ ਝਾਲ ਨਹੀਂ ਝਲ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਦਾਤ, ਆਪ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਭਾਣੇ ਲਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਭਯਾਸੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਸਰਾ ਟੋਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਓਥੇ ਸਰੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਹਨ :—

ਬਗਰਾਵਰ ਬਾਰ ਪ੍ਰਤ ਜਪੀਐ। ਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਇਹ ਮਨ ਤਨ ਧੂਪੀਐ ॥

ਜੋ ਹੋਆ ਹੋਵਤ ਸੇ ਜਾਨੈ। ਪ੍ਰਤ ਅਪਨੇ ਕਾ ਹੁਕਮ ਪਛਾਨੈ ।

ਫਿਰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਤਿਸਕਾ ਹੁਕਮ ਬੂਝ ਸੁਖ ਹੋਇ ॥

ਸੌ ਗੁਰਸਿੰਖੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਆਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਮੀਠਾ ਲਗੈ ॥

ਨਾਮ ਪਦਾਰਥ ਨਾਨਕ ਮਾਂਗੋ' ॥

ਗੁਰੂ ਸਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਨੂੰ ਘਰ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਦਾਤ ਤੇ, ਸਿੰਖੀ ਸਿਦਕ ਬਖਸ਼ੇ ਤੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਅਰਸਾਂ ਦੇ ਸੁਖ ਵਿਚ ਰਖੇ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਯਾਰੇ ਜੀਓ,

ਪ੍ਰਯਾਰੇ ਛਾਕਥਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਤਾਰ ਆਪ ਵਲੋਂ ਪੁਜਾ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਬੀ ਨਿਤ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਸ ਹੈ ਮੇਰੀ ਬੀ ਪੁਜ ਗਈ ਹੋਸੀ। ਰੰਜ ਭਿਤ ਚਾਂਗਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਸਜਨਾਂ ਜੋਗ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖਾਂ ਪਰ ਸਰੀਰ ਕੁਛ ਮਸਤਾਨਾ ਜਿਹਾ ਰਹਿਣੇ ਕਰਕੇ ਲਿਖ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਗੁਰਮੁਖ ਸਜਣ ਭਾਗ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ ਕੋਈ ਨਿੱਕੀ ਜੋਹੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਤੇ ਅਪਣੇ ਰਥੀ ਰੋਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਬੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕਾਰਜ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਦਰਦ ਭਰੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਦਿਲੀ ਹਮਦਰਦੀ ਤੇ ਪਿਆਰ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਧਰ ਪੰਥ ਵਲ ਖਿਆਲ ਕੌਤਿਆਂ ਆਪ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਪੰਥ ਲਈ ਨਾ ਭਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਹੈ, ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤੇ ਗੁਰਸਿਖੀ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਦਾ ਸਚਾ ਤੇ ਸੁਚਾ ਰਾਹ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਰਦਾਨ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 25 ਬਰਸ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਹੀ ਨਜ਼ਿਰ ਸੀ, ਇਡਾ ਪਦਾਰ ਵਾਲਾ ਦਿਲ, ਇਡਾ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸੱਚਾ ਦਿਲ ਤੇ ਇਡੇ ਉਮਾਹ ਵਾਲਾ ਗੁਰਸਿਖੀ ਦੇ ਚਾਉ ਵਾਲਾ ਦਿਲ ਕਦੇ ਕਦੇ ਹੀ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਮੁਦਤਾਂ ਦੇ ਚਾਹੇ ਸੰਭਲਪ ਕਾਨਫ੍ਰੈਂਸ ਦੇ ਦੀਦਾਰੇ ਸਰਹਦ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸੇ ਆਪ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਚਲਾਣੇ ਨੇ ਭਾਰੀ ਵਿਗੇਚੇ ਪਾਏ ਸਨ, ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਆਪ ਹੀ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਮਰਥ ਹੈ। ਸਜਨ ਜੀਓ! ਜੇ ਅਸੀਂ ਪਰਵਾਰਿਕ ਤੇ ਪੰਥਕ ਘਾਟਿਆਂ ਵਲ ਤੱਕੀਏ ਤਾਂ ਨਿਠਾਸਾ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਹੀ ਉਦਾਸੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਗੁਰਸਿਖੀ ਵਲ ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਲ ਤੱਕੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਣਾਂ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆਂ ਹੋ ਤੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਸੇ ਮਨਤਵ ਤੇ ਵਰਤਿਆਂ ਹੋ ਜਿਸਦੇ ਅਸੀਂ ਜਾਣ੍ਹ ਨਹੀਂ ਪਰ ਦਾਤਾ ਆਪ ਜਾਣ੍ਹ ਹੈ, ਪਯਾਰੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਤੇ ਗੁਰਸਿਖੀ ਪ੍ਰੇਮ ਵਲ ਤੱਕਿਆਂ ਕੋਈ ਤੇਖਲਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਆਪ ਦੀ ਆਤਮਾ ਇਸ ਭਾਣੇ ਪਾਗਰੋਂ ਗੁਰ ਮੇਹਰ ਦੀ ਛੜ੍ਹ ਛਾਇਆਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਪਰੇ ਗਈ ਹੋਸੀ। ਐਸੇ ਸੁਹਣੇ ਜੀਵਨ ਪਰ ਅਰਜਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮੇਹਰ ਹੀ ਮੇਹਰ ਵੱਸਣੀ ਚਾਹੀਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮੇਹਰ ਕਰੇ ਵਸ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਖ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਹਣੇ ਜੀਵਨ ਵਲ ਤਕ ਤਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੇਹਰ ਤੇ ਭਾਵ ਤਕੀਆ ਦ੍ਰਿੜ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਮੂਜਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗੁਰਥਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ

ਕੀਰਤਨ ਜਾਪ ਜਿਤਨਾ ਹੋਵੇ ਬੌਜਾ ਹੈ । ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਸੀ : ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਿਆਹੁ ਨਿਰਿਸਾਣੁ ਜੀਉ ! ਇਹੋ ਪਿਆਰ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਹੋ ਅਮਰੀ ਸੁਗਾਡ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਛੁੰਜੇ ਪਯਾਰੇ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ।

ਜੇਹੜੇ ਕੰਮ ਉਹ ਛੋੜ ਗਏ ਹਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਣ ਬਰਕਤ ਦੇਣ ਜੋ ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਜੀ ਸੰਭਾਲ ਖੜੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭ ਪੂਰਨਿਆਂ ਪਰ ਟੁਰਨ । ਪਰਵਾਰ ਲਈ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਲਈ, ਬੀਬੀ ਜੀ ਲਈ ਸਹਾਰਾ ਬਣਨ, ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੱਥ ਧਰੋ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਖਾਨਦਾਨ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣਿਆ ਰਹੇ । ਸਿਖੀ ਦਾ ਇਕ ਸੋਮਾ ਸਦਾ ਸੁਲਸੀਤ ਰਹੇ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਡੇ ਪਰਮ ਮਿੜ੍ਹ ਹਨ, ਉਹੀ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਤੇ ਸਹਾਈ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਟੇਕ ਧਾਰਨੀ ਸੁਖ ਦੇਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਜਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ “ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਠਾ ਲਾਗੈ ॥ ਹੋਰਿ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਨਾਨਕ ਮਾਂਗੈ ॥ (ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫—42) ਤੇ ਟੁਰੈ ਤੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਟੇਕ ਲੈ ਕੇ ‘ਦੇ ਲੰਮੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੀਐ’ (ਵਾਰ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧—21) ਪਰ ਅਮਲ ਕਰੋ । ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਚਲਣੀ ਸਾਰਾਂ ਹੈ, ਸਭ ਨੇ ਚਲਣਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਇਹੋ ਵੀਚਾਰ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਸਾਡਾ ਹਰਦਮ ਸਾਂਈਂ ਨਾਲ ਲਗਿਆ ਬੀਤੇ । ਸ਼ਾਲਾ ! ਸਾਡੀ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਕਦੀ ਵਿਥ ਨ ਪਵੇ, ਇਹੋ ਗੁਰਸਿਖੀ ਹੈ, ਇਹੋ ਜੀਵਨ ਹੈ, ਇਹੋ ਗੁਰਮੁਖਦਾਈ ਹੈ । ਆਪ ਸਾਰੇ ਸਜਨ ਗੁਰਸਿਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਵੋ, ਬਾਵਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਸਜਨ ਤੇ ਗੁਰਥਾਣੀ ਦੀ ਵਖਾਖਯਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਿੜ੍ਹ ਅਪਦੇ ਪਾਸ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅਸ ਹੈ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਭਾਰੀ ਸਹਾਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਸੀ । ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰੋ “ਸਮਰਥ ਗੁਰੂ ਸਿਤਿ ਹਥ ਪਰਿਆਉ” (ਸਵ: ਮ: 4)

ਬੱਚੇ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨਕਸੇ ਬਦਮ ਤੇ ਉਠਣ ਤੇ ਪਰਵਾਰ ਸੁਖੀ ਤੇ ਸੁਹੇਲਾ ਰਹੇ । ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਾਕਟਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਤੇ ਮਿਹਰ ਹੀ ‘ਮਿਹਰ ਵਰਸਾਵੇ ਤੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿਖੀ ਸਿਦਕ ਭਰੋਸਾ ਆਰਥਕ ਤੇ ਪਰਮਾਰਥਕ ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਦਾਨ ਕਰੇ । ਮੇਰੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਕੇਚ ਲਿਖਣੀ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੫੯

22-8-32

ਪਿਆਰੇ ਸਰਦਾਰ ਜੀਓ,

ਸਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਜੋ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਸੋ ਪੜ੍ਹ ਸੂਣ ਕੇ ਹੀ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਨਿਜਦੇ ਬੂਨੀ ਸੰਬੰਧ ਨਾਲ ਸਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਜਨਾਂ ਲਈ ਉਹ ਕਿਤਨਾ ਕੁ ਦੁਖਦਾਈ ਹੋਇਆ ਹੋਉ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਫਿਰ ਇਕੋ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਇਤਨੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸ਼ਖਸੀ ਬਲਕਿ ਕੌਮੀ ਅਸਹਿ ਖੇਦ ਹੈ। ਕਈ ਵੇਰ ਆਪ ਜੋਗ ਪਿਆਰ ਤੇ ਦਰਦ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਉਦਮ ਆਇਆ, ਪਰ ਇਸ ਖਿਆਲ ਤੇ ਕਿ ਲਿਖਣਾ ਮੁੜ ਹੋਈ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਅੱਲੇ ਜਖਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਸੌਚ ਵਿਚ ਰੁਕ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਫੇਰ ਦਰਦ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪ ਜੋਗ ਇਕ ਦੇ ਖਿਆਲ ਲਿਖਾਂ ਜੋ ਹਨ ਤੇ ਖ਼ਜਾਲ ਤੇ ਖ਼ਜਾਲ ਮਾੜ੍ਹ ਦਫਦ ਵਿਛੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਸਕਾਂ ਪਰ ਕੀ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨਸਾਨ ਪਾਸ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬਹਕਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 'ਖਿਆਲਾ' ਦਾ ਵਟਾਂਦ੍ਰਾ ਹੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬੁਧ ਜੀ ਪਾਸ, ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ 45 ਕ੍ਰੋੜ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਪੂਜ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਮਾਈ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਵਾ ਇਉਂ ਆਪ ਸੌਚ ਵਿਚ ਧੋ ਗਏ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਇਸ ਮਰਮੀ ਦੁਖ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਢੂਰ ਕਰਾਂ। ਜੋ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਟ੍ਰਿਵਿਆ ਸੋ ਢੂਰ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਜਿਵਾਉਣਾ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਕਾਦਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੌਚ ਦੇ ਬਾਦ ਆਪ ਨੇ ਆਖਿਆ : ਮਾਈ ਥੱਡੇ ਚਾਵਲ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਘਰੋਂ ਕਿ ਜਿਸ ਘਰ ਮੇਡ ਦਾ ਫੰਰਿਸਤਾ ਕਦੇ ਨ ਵੱਡਿਆ ਹੋਵੇ। ਮਾਈ ਗਿਰਾਂ ਵਿਚ ਟੋਲਨ ਗਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਘਰ ਐਸਾ ਨ ਮਿਲਿਆ। ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਦਰਦ ਭਰੀ ਵਿਖਿਆ ਮੇਜ਼ੂਦ ਸੀ। ਸਭ ਦੀਆਂ ਸਿਰ ਬੀਤੀਆਂ ਸੂਣ ਸੂਣ ਕੇ ਮਾਈ ਨੂੰ ਆਪ ਹੋ ਕੁਛ ਪਰਵਾਸ ਆਣ ਲਗ ਪਈ, ਜਦੋਂ ਮੁੜਕੇ ਆਈ ਤਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਸਾ ਘਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਤਦੇ ਬੁਧ ਜੀ ਨੇ ਬਾਕੀ ਕਸਰ ਉਸ ਦੀ ਦਿਲੀ ਕਸਕ ਦੀ ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਢੂਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਾਈ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੈ, ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਦੁਖ ਉਪਦੇਸ਼ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹੋ ਪੀਂਡਾ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਅਨਸਥਿਤਤਾਈ ਜਾਗ ਦੇ ਕੇ ਹਿਲੋਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸਮਾ ਬਿਰਥਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਪਣੇ ਅਗੇ ਨੂੰ ਸਵਾਰ ਲੇ। ਜੀਵਨ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੋ ਜੀਓ ! ਇਨਸਾਨੀ ਸਿੰਦਰੀ ਤੇ ਗ੍ਰਹਸਤ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਅਕਹਿ ਅਸਹਿ ਵਿਛੋੜੇ
 ਦੇਖਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਜੋ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਸੋ ਲੰਘਦੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੁ ਸ੍ਰੀ
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸ਼ਤਿਸੰਗ ਕਰਕੇ ਦਿੜ੍ਹ
 ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪੀੜਾ ਘਟਦੀ ਘਟਦੀ ਕਿਸੇ ਉਚੀ ਮਰਮੀ ਦਰਦ ਦੀ ਸ਼ਰਕ ਪਕੜ
 ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਪਲਟਾ ਥਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਅਪੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
 ਉਹ ਇਹ ਆਮਤ ਵਾਕਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਮਝ ਲਈਏ ਤਾਂ
 ਸੁਖਿਨਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਨਦੀ ਵਗ
 ਰਹੀ ਹੈ ਕਾਲ ਦੀ । ਉਸ ਦੇ ਇਮ ਕਿਨਾਰੇ ਅਸੀਂ ਵਸਦੇ ਹਾਂ, ਪਰਲੇ ਕਿਨਾਰੇ ਥੀ ਵਸਤੀ ਹੈ
 ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਇਸ ਨਦੀ ਨੂੰ ਤਰਕੇ ਪਾਰ ਜਾ ਲਗਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਹਨ ।
 ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਛੋੜ ਕੇ ਵਿਛੁਡਨਾ ਇਵੇਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤਰਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਵਿਛੁਡਨਾ,
 ਭਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਮੁੜ ਮਿਲ ਪਈਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪਰਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਤਦ
 ਤਕ ਮੇਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਦ ਤਕ ਆਪ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਨ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਕਦੇ ਇਹ
 ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿੜ੍ਹ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮਰਦਾ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਕਾਯਾਂ ਪਲਟਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਮੇਲੇ
 ਹੋਣੇ ਹਨ ਤਦ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਪੀੜਾ ਬਹੁੰ ਹੀ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਇਹ
 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ :—

ਸਭਨਾ ਮਰਣਾ ਆਇਆ ਵਿਛੋੜਾ ਸਭਨਾਹਾ ॥

ਪੁਛਹੁ ਜਾਇ ਸਿਆਇਆ ਆਗੈ ਮਿਲਣੁ ਕਿ ਨਹਿ ॥

(ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਮ: ੧-੧)

ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਰ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਸਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਨੂੰ ਵੇਦਨਾ ਹੈ, ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਪੀੜਾ ਹੈ । ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਚਿਤ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਦਨਾ ਨਹੀਂ
 ਹੈ, ਕਿਉਂ ? ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਾਹਿਬ ਯਾਦ' ਨੇ ਉਚੀ ਸੁਰ ਤੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ।
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਅਠੇ ਪਹਰ ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਲਗ ਰਹਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਟਿਕਾਣੇ ਅੱਪੜ ਗਿਆ
 ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ ਪਰ ਕਾਣਾਂ ਦਾ ਤਥਾਗ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ
 ਮੌਹੂਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੱਧੇਰੇ ਸੁਆਦਲੇ ਤੇ ਪੀੜਾ ਰਹਿਤ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ । ਇਸ
 ਕਰਕੇ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਆਰੇ ਜੋ ਕਾਲ ਦੀ ਨਦੀ ਤਰੇ ਹਨ ਸੋ ਨਦੀ ਨੇ ਲੋਪ
 ਨਹੀਂ ਕਰ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਪਰਲੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪੁਚਾਏ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ
 ਨੇ ਫਿਰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਜੀਵਨ ਜੋ ਕਈ ਦਰਜਿਆਂ ਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੁਖਦਾਈ
 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਉਣ ਤਕ ਦੇ ਅਕਹਿ ਅਵਸਰਾ ਤਕ ਵਾਲੇ ਹਨ ।
 ਵਿਛੋੜੇ ਫੇਰ ਕਿਤੇ ਥੀ ਨਹੀਂ । ਹਰ ਹਾਲ ਤੋਂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸੁਖ ਤੇ ਮੇਲ ਹੈ । ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੋਲਨ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ । ਇਹ ਤੋਂ ਫੇਰ ਦੁਸਰਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ
 ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਕਿ "ਸਾਹਿਬ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆ ਵੇਦਨ (ਪੀੜਾ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੈ" ਤਾਂ
 ਅਸੀਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਵਸੀਏ ਜੋ ਅਸੀਂ ਥੀ ਵੇਦਨਾ ਵਿਚ ਨਾ ਆਈਏ । ਸਾਰੇ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਜੀਵ ਦੀ ਇਸ ਅਵਸਰਾ ਦੇ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਿਹਰ

ਕੀਤੀ ਹੈ, ਰੁਕ ਰੁਕ ਵਿੱਚ ਫੁਰਮਾਜਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਠੋਚਥ 'ਸਾਈਆਂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ'
ਯਾ ਇਉਂ ਕਹੋ ਕਿ ਸਾਈਆਂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ।

ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੂ ਆਇਆ ਲਾਹਾ ਲੈਣਿ ॥
ਲਗਾ ਕਿਵੁ ਕੁਛਕੜੇ ਸਭ ਮੁਕਦੀ ਬਲੀ ਗੈਣਿ ॥

(ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮ: 5—73)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਹਿਲ੍ਹਣੇ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ :

ਪਰਦੋਸੁ ਝਾਗਿ ਸਉਦੇ ਕਉ ਆਇਆ ॥ (ਆਸਾ ਮਹਲਾ 5—6)

ਤੂ ਇਥੇ ਕੋਈ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹੈ, ਹਰਿਨਾਮੁ ਦਾ ਵਖਰ ਏਥੇ ਵਿਹਾਇਣਾ ਹੈ
ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਹੋ ਕੇ ਚਲਣਾ ਹੈ :

ਯਾ ਸੁਗ ਮਹਿ ਏਕਰਿ ਕਉ ਆਇਆ ॥ (ਗਊ: ਬਾਵਨ: 6)

ਦਿਹ ਵੱਖਰ ਹੈ ਜੋ ਵਿਹਾਇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਪ੍ਰਾਲਾ ਸਿਮਰਨ ਹੈ । ਵਹਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣਾ ਹੈ :—

ਆਵਤ ਹੁਕਮਿ ਬਿਨਾਸ ਹੁਜਮਿ ਆਗਿਆ ਭਿੰਨ ਨ ਕੋਇ ॥

ਆਵਨ ਜਾਨਾ ਤਿਹ ਮਿਟੇ ਨਾਨਕ ਜਿਹ ਮਨਿ ਸੋਇ ॥

(ਗਊ: ਬਾਵਨ: 7)

ਤਾਂ ਤੇ ਵਿਛੋਕਿਆਂ ਵੇਲੇ, ਸੁਖਾਂ ਵੇਲੇ, ਸਾਈਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਵੇਲੇ ਸਲਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ
ਸੁਖਦਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤ ਸਰੀਰਾਂ ਚੱਲਣਾ ਹੈ, ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਕਰਕੇ ਆਪੂ ਘਟ ਰਹੀ
ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਅਸੀਂ ਸਾਈਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਖੋਏ । ਜੇ ਹਰ ਸੁਆਸ ਐਉਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ
ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰਾ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ।

ਇਉਂ ਚਰਨ ਜਨਮ ਕਾ ਹੋਇ ਉਪਾਰ੍ਹ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਪ੍ਰਾਨ ਆਧਾਰ੍ਹ ॥

(ਸੁਖਮਨੀ 19—24)

ਜੋ ਇਹ ਖਾਲ ਪਰ ਪਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਵਿਛੁੜੇ ਪਿਆਰੇ ਜੀਉਦੇ ਹਨ, ਇਥੋਂ
ਨਾਲੋਂ ਕੁਛ ਵਧੇਰੇ ਢੰਗੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹਨ ਅਰ ਸਾਡਾ ਬੀ ਇਥੋਂ ਜਾਣਾ ਇਕ ਦਿਨ
ਨਿਸਚੇ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਸੇ ਤ੍ਰੀਕੇ ਤੇ ਕਮਕਬੰਦ ਰਹੀਏ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੁਖ ਵਾਲੀ
ਅਦਸੰਥਾ ਵਿਚ ਹੋਈਏ ਤੇ ਸਭ ਪਯਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਮਿਲਨਾ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਠਾਕ ਸਾਡੇ ਅਗੇ
ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

ਠਾਕ ਨ ਹੋਤੀ ਤਿਨਹੁ ਦਰਿ ਜਿਹ ਹੋਵਹੁ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ॥

ਜੋ ਜਨ ਪ੍ਰਭਿ ਅਪੁਣ ਕਰੇ ਨਾਨਕ ਤੇ ਧਨਿ ਪੈਨਿ ॥

(ਗਊ: ਬਾਵਨ:-28)

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਦ ਖੇਤ ਮੌਰੇ ਸਰੀਰ ਨੇ ਘਰੂਤ ਦੂਖ ਦੈਖੇ ਤੇ ਬਲੇ ਹਨ, ਮੌਰੇ
ਆਪਣੇ ਤੇ ਬੀਤਿਆ ਤਜ਼ਰਬਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਛੋਜੇ ਤੇ ਸੱਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਜਦ ਲੋਕਾਂ
ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

ਅਵਾਜਾਈ ਪੁਛ ਗਿਛ, ਮੇਲ ਹਮਦਰਦੀ, ਪਿਆਰ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੋ ਕੇ ਬਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਤਦੋਂ ਪੀੜਾ ਜੋ ਸਗੋਂ ਸੱਜਗੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਨ ਕਿਵੇਂ ਝੱਲੀ ਗਈ ਮੁੜ ਦੁਖੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਚੁਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੈਨ ਜੋ ਪੁਰੀ ਸਹਾਯਤਾ ਦੇਂਦੇ ਤੇ ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ ਮਲ੍ਹਮ ਲਾ ਕੇ ਘਾਵਾਂ ਮੇਲਦੇ ਹਨ, ਪਿਆਰ ਦੀ ਨੀਂਦ ਨੂੰ ਛੱਣੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਖੁਲਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਸੁਖ ਦੀ ਨੀਂਦ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਨਾਮੀ ਪੁਰਖ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਹਖਤ ਬਹੁਤ ਸੁਖੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਹੋਈ ਦਿਖਾਲਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਿਆਂ ਮਨ ਸੂਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਜਿਹਾ ਸੁਭਾਗ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦੇ ਪਾਡਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਐਸੀ ਕੌਮਤੀ ਦਾਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਿਰ ਤੇ ਛੜ੍ਹ ਛਾਯਾਂ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਹ ਸਹਾਯਤਾ ਫਿਰ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਉੱਦੱਸ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਲੜ ਲਗਿਆਂ ਸੁਖ ਹੀ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਸਰੀ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰਾ ਜੋ ਵਿਛੁੜਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕੇਸਾ ਸੀ? ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਰੀਰ ਰਹਿਰ ਹੋ ਗਏ ਪਿਆਰੇ ਨਾਲ ਅਸਥੂਲ ਪਿਆਰ ਤਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਸੂਖਮ ਪਿਆਰ ਹੀ ਕਰ ਸਕੀਦਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਵਿਛੇਕੇ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਰੰਤਕੀਅਤ ਦਾ ਪਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋ ਦੁਖ ਪੁਜਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪੀੜਾ ਵਿਚ ਰਦ ਯਾ ਉਸ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਢੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਲੇ ਵਿਚ ਬਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਕਿਸ ਹਾਲ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਕਿਸ ਲੋੜ ਵਿਚ ਹੈ ਇਸ ਪਾਸੇ ਸਿਵਾ ਗੁਰਮੁਖਤਾਈ ਦੇ ਮੰਡਲ ਦੇ ਬਜਾਲ ਘੱਟ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਿਅਹੁ ਨਿਰਬਾਣੁ ਜੀਉ ॥

(ਰਾਮ; ਸੰਦ—੫)

ਇਸ ਤੋਂ ਪੜਾ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆਰੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਭੋਗ ਪਿਆਰ ਲਈ ਪੁਆਉਣੇ ਤੇ ਅਰਦਾਸੇ ਕਰਾਉਣੇ ਏਹ ਕੁਛ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪਾਰਲੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਜਣਾਂ ਨੂੰ ਅੱਪੜਦਾ ਹੈ। ਸੁਖ ਵਾਲੀ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਥੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਕਾ ਏਥੇ ਪੜਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰੁਖ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰ ਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਲ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣ ਕਰਕੇ ਯਾ ਸੁਣਕੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਲੱਡਣ ਅਗੇ ਜਾ ਕੇ ਸੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਹਨ। ਐਸਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਕ ਕਰਨਾ ਵਿਹਤ ਨਹੀਂ, ਐਸਿਆਂ ਲਈ ਪਾਨ ਤੇ ਅਰਦਾਸੇ ਸੁਖਦਾਈ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਾਵੇਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰਲੇ ਦੇਸ਼ ਸੁਖ ਅੱਡਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਰੇ ਇਸ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਐਸੀ ਕੋਈ ਅਮੋਲਕ ਵਸੜ੍ਹ ਹੈ ਕਿ ਤੀਜੇ ਪਾਡਸ਼ਾਹ ਜੀ ਜੋ ਆਪ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ ਸਨ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਕੀਰਤਨੁ ਨਿਰਬਾਣੁ ਜੀਉ ॥'

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਧਰਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਲ ਵਿਛੁੜਿਆਂ ਪਿਆਰਿਆਂ

ਲਈ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਭੋਗ ਪਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਆਸਰਾ ਬੜਾ ਉੱਤਮ ਹੈ, ਆਸ ਹੈ ਇਸ ਆਸਰੇ ਆਪ ਸੁਖੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਸੇ ਤੇ ਵਿਛੜੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਖ ਦਹਗੁਣਾਂ ਹੋ ਕੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤੇ ਸੁਗਦਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਸੀ । ਮੇਰੇ ਖੁਸ਼ਾਲ ਵਿਚ ਭੋਗ ਪਾਠ ਹੋਰ ਪੁਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਵਿਛੜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੇ ਉਹ ਸੁਖ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬੀ ਅੱਪੜ ਗਈਆਂ ਹੋਣ ਇਹ ਗਜ਼ਾ 'ਮੈਂ ਸੁਰਕਾਣੀ ਆਧਾਰੂ ਹੈ' ਬੜਾ ਸੁਖ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਦਾ ਸਹਾਇ ਹੋਵੇ, ਅਪਨੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਉਚਾ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਦਾਨ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਖਸ਼ੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਤਾਣ ਤਕੀਆ ਤੇ ਸਿਦਕ ਬਖਸ਼ਿ । ਵਿਛੜੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੇਹਰ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਟਿਕਣਾ ਬਖਸ਼ੇ । ਸਾਨੂੰ ਨਾਮ ਦੀ ਬੈਰ ਦਰੋਂ ਪਾਵੇ ।

ਦੂਖ ਸੂਖ ਪ੍ਰਭ ਚੇਵਨਹਾਰ ॥

ਅਵਰ ਤਿਆਗ ਤੂ ਤਿਸਹਿ ਚਿਤਾਰੁ ॥

(ਸੁਖਮਨੀ 15—4)

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਵਿਤ੍ਰਾਤਮਾ ਜੀਓ,

ਜੋ ਨਾਮ ਜਪੇ ਸੋ ਲਿਵ ਵਿਚ ਜੀਉ ਉਠਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਲਿਵ ਵਿਚ ਜੀਉ ਪਵੇ ਸੋ
ਸਤਿ। ਸੰਤ ਬਾਬਤ ਹੁਕਮ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

ਕਬੀਰ ਸੰਤ ਮੂਏ ਕਿਆ ਰੋਈਐ ਜੋ ਅਪੁਨੇ ਗਿਹਿ ਜਾਇ ॥

ਰੋਵਹੁ ਸਾਕਤ ਬਾਪੁਰੇ ਜੁ ਹਾਟੈ ਹਾਟ ਬਿਕਾਇ ॥ (ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ—16)

ਸੰਤ ਦੇ ਟੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਖ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੇਵਕਤ ਟੁਰ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵੇਰ, ਪਰ ਉਹ ਬੇਵਕਤ ਸਾਨੂੰ ਬਿਰਹਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਉਹ
ਭਲਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਭਲੇ ਵਿਚ ਤੇ ਸਾਈ ਦੇ ਕੀਤੇ ਵਿਚ ਦੁਖੀ
ਹੋਣੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਵਰਜਣਾ ਚਾਹੀਏ, ਅਪਣੇ ਵਾਲੇਵੇ ਵਾਲੇ ਪਯਾਰ ਅਰਥਾਤ ਮੋਹ ਵਾਲੇ
ਪਿਆਰ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਬਿਹੜੇਂ ਦੀ ਤਪਤ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਥੀ ਵਰਜਣੇ ਦੀ ਬਣਦੇ ਹਨ,
ਕਰਨਾ ਕੀਹ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਆਪ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ, ਆਪ ਸੰਤ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਟੁਰਨਾ, ਆਪ
ਨਾਮ ਜਪਣਾ, ਲਿਵ ਵਿਚ ਜੀਉ ਉਠਣਾ, ਵਿਛੜੇ ਸੰਤ ਲਈ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਨ ਕਰਵਾਣੇ ਤੇ
ਕਰਨੇ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਗੁਰੂ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪਰਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ
ਤੇ ਮੋਹਰ ਦੀ ਛਾਪ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾਨ ਮਿਲੇ, ਅਸੀਂ ਜਗਤ ਜਲ੍ਹਦੇ ਤੋਂ ਉਬਹੀਏ,
ਸਾਨੂੰ ਠੰਡ ਪਵੇ ਤੇ ਆਤਮ ਰਸ ਆਵੇ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਈਂ ਮਿਠਾ ਲੱਗੇ, ਜੇ ਆਸੀਂ ਚੰਗੀ ਹੋਵੀਏ
ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਜੋ ਅਗੇ ਟੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਠੰਢੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਤੋਂ ਭੁਲਿਆਂ ਹਾਰ ਹਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ, ਵੈਰਾਗ ਉਪਜੇ, ਵਿਛੜੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਵਿਯੋਗ
ਵਿਚ ਮਨ ਨਰਮ ਹੋ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਸ ਆਪ ਦੁਵਣ ਵਾਲੀਆਂ ਛਿਨ੍ਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੁਸ਼ਕ
ਗਯਾਨ ਨਾਲ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਨਰਮੀ, ਓਰ ਪੰਘਰ, ਉਹ ਵੈਰਾਗ, ਉਤ
ਦੁਵਣਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਯਾਰ ਵਿਚ ਪਲਟ ਲੈਣੀ, ਖਲਾਲ ਕਰਨਾ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਡੇ
ਪਯਾਰ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਡਾ ਅਸਲੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ
ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਸੌਚ ਨੂੰ ਪਲਟਾ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀਏ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਰਜੋਈ ਕਰੀਏ, ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਚਰਨੀਂ ਲਾਵੇ, ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ੇ ਤੇ ਡਾਹੜੇ
ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਗਾਵੀਏ :—

ਹੈ ਅਚੂਤ ਹੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਅਬਿਨਾਸੀ ਅਖ ਨਾਸ ॥
 ਹੈ ਪੂਰਨ ਹੇ ਸਰਬਮੈ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਗੁਣਤਾਸ ॥
 ਹੈ ਸੰਗੀ ਹੈ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੈ ਨਿਰਗੁਣ ਸਭ ਟੇਕ ॥
 ਹੈ ਜੋਵਿਦ ਹੈ ਗੁਣਨਿਧਾਨ ਜਾਕੈ ਸਦਾ ਬਿਖੇਕ ॥
 ਹੈ ਅਪਰੰਪਰ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਹਿ ਭੀ ਹੋਵਨਹਾਰ ॥
 ਹੈ ਸੰਤਹ ਕੈ ਸਦਾ ਸੰਗਿ ਨਿਧਾਰਾ ਆਧਾਰ ॥
 ਹੈ ਠਾਕੁਰ ਹਉ ਦਾਸਰੇ ਮੈ ਨਿਰਗੁਣ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਕੋਇ ॥
 ਨਾਨਕ ਦੀਜੈ ਨਾਮ ਦਾਨੁ ਰਾਖਉ ਹੀਐ ਪਰੋਇ ॥

(ਗਊ: ਬਾਵਨ: 55)

ਹਾਂ

ਨਾਨਕ ਦੀਜੈ ਨਾਮ ਦਾਨੁ ਰਾਖਉ ਹੀਐ ਪਰੋਇ ॥

ਢੂਜੀ ਗਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਦੀ ਸੰਤ ਮਾਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ
 ਸਿਮਰਦੀ ਰਸ ਮਾਣਦੀ, ਸਹਿ ਸੂਭਾ ਜਗਤ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਅਨੇਕ ਦੁਖੀਆਂ ਨੂੰ, ਸੂਫ਼ੇਦ
 ਧੋਜ ਲੋੜਵੇਂਦੀ ਨੂੰ ਉਹ ਲੁਪਤ ਮਦਦ ਦਿਤਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਦੋ ਕੇ ਜਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ
 ਕਰਦੀ। ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਥੀ ਇਹ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਵੈਗਗ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਮੱਤ
 ਲਵੇਂ ਕਿ ਅਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਕਜ਼ੇ ਪਰ ਢਾਲੋਂ।

ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਅਗੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਹੈ ਇਹ, ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੌਕ
 ਵਧੇ, ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਲਿਵ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਪਕੜੇ ਦੂਸਰਾ ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ
 ਲੋੜ ਵੇਂਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਮਾਤਾ ਦੇ ਹਥੋਂ ਸਹਾਯਤਾ ਪਹੁੰਚਦੀ ਸੀ ਹੁਣ ਆਪ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਤੀਜਾ
 ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ।

ਧਨ ਦਾ ਇਹ ਵਰਤਾਉਂ ਤਾਂ ਅਪਨਾ ਸੁਖ ਹੈ ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਿਰ ਦੁਖ
 ਹਰਨ ਦੀ, ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਖਲਾਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ।
 ਉਧੁਰ ਧਨ ਦਾ ਸਭਲ ਵਰਤਾਉਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਕਠਨ ਕੰਮ ਹੈ।
 ਅਕਸਰ ਅਸੀਂ ਅਪਣੀ ਹਉਂ ਨੂੰ ਪੱਧੇ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਗਤ ਨੂੰ ਲਾਭ
 ਘਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵੇਰ ਕੁਛ ਹਉਂ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵਰਤਾਉਂ ਵਿਚ ਹੈਂਕੜ ਆ ਜਾਂਦਾ
 ਹੈ। ਦਾਨ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਵੰਡ ਇਕ ਸਾਰਾ
 ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਈਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਅਗੋਂ ਦੇ ਕੇ ਸੁਖ ਮਨਾਉਣ, ਉਹ ਜੋ ਬਹੁਤੇ
 ਵਿਰਸੇਦਾਰ ਬਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਤੇ ਦਾਨੀ ਹੋਣ, ਧਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੁਖ ਹੈ, ਸੋ ਇਸ
 ਜਗਤ ਵਿਚ ਦੁਖ ਬਹੁਤ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਹਰਨ ਵਿਚ ਧਨ ਦਾ ਖਰਚ ਹੋਣਾ
 ਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਦੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਹੀ ਧਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਧਨ ਐਉਂ
 ਨ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਦਾਤਾ ਹਾਂ, ਐਉਂ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਈਂ ਦੇ ਦਰ ਦਾ ਮੰਗਤਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਉਥੋਂ
 ਖੇਡ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਮੇਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਸੋ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਾਂ। ਦੂਸਰੇ
 ਦੇਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੋਤਿ ਦੂਸਰੇ ਵਿਚ ਜੋ ਅਪਣੇ ਵਿਚ ਹੈ।
 ਜਦ ਜੋਤਿ ਦੀ ਏਕਤਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਸਗੀਰ' ਦੀ ਤੇ 'ਹਉਂ' ਦੀ ਜੋ ਢੂਲੀ ਹੈ ਇਹ ਭੁਲੇਵਾ।

ਇਸ ਭੁਲੇਵੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਦੂਏ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਦੁਖੀਏ ਦਾ ਸ੍ਰਵ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਦੁਖ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ :

ਉਹ ਜੋਤਿ ਜੋ ਮੰਨੇ ਤੇ ਦੂਬੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਸਾਂਝੀਂ ਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਭ ਵਿਚ ਜੋਤਿ ਉਸਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਐਉਂ ਸਮਝੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਦੂਏ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਉਸੇ ਜੋਰੀ ਸਰੂਪ ਅਗੇ ਭੇਟਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਹੋਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਯਤਾ ਕਰ, ਦੇਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦਾਨ ਕਰੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦੂਲੇ ਨੂੰ ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਰਗਤ ਵਿਚ ਲਿਆਵੇ, ਮੇਲ ਵਿਚ ਲਿਆਵੇ, ਅਰਥਾਤ ਸਾਡਾ ਮਨ ਵਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਨਾਲ in rapport with ਆਵੇ, ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਹੀਣੀ ਦਸ਼ਾ ਦੇ in rapport with ਨਾਂ ਆਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੋਂ ਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਟਾ ਪੱਖ (Subjectivity) ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਚਾਰਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਤਰੀਕੀ ਵਿਹੜੇ ਹੈ ਕਿ : ਜੋ ਦੇਵੇ ਸੋ ਸਾਂਝੀਂ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠਾਕਰਾਂ ਦੇ ਪੂਜਕ ਮੋਹਨ ਕੌਂਗ ਠਾਕਰਾਂ ਅਗੇ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਜੋ ਦਾਨ ਕਰੋ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਈਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਖੋ, ਫਿਰ ਸਾਡਾਨ ਹੋ ਕੇ ਜਿਥੇ ਦੇਣਾ ਹੈ ਦੇਵੇ, ਦੇ ਕੇ ਫਿਰ ਖਾਲ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਦੇਣਹਾਰ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਲੈਣਹਾਰ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਸਾਈਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਧਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਏਹ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਿਥੇ ਦੇਣ ਜੋਗਾ ਹਾਂ, ਤੁਕ ਪੜੋ :—

ਤੇਰੋ ਕੀਆ ਭੁਝਹਿ ਕਿਆ ਅਰਪਉ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਤੁਹੀ ਚਵਰ ਚੌਲਾਰੇ ॥

(ਪਨਾ: ਰਵਿਦਾਸ)

ਫਰ ਪੜ੍ਹੋ :—

ਕਬੀਰ ਮੇਰਾ ਮੁਖ ਮਹਿ ਕਿਛੁ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੈ ਸੋ ਤੇਰਾ ॥

ਤੇਰਾ ਤੁਤ ਕਉ ਸਉਪਤੇ ਕਿਆ ਲਾਗੇ ਮੇਰਾ ॥ (ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ—203)

ਐਉਂ ਧਨ ਤੇ ਐਉਂ ਹੀ ਤਨ ਤੇ ਐਉਂ ਹੀ ਮਨ ਅਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਮਝੇ, ਦੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਧਨ, ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਵਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਲਿਵ ਵਿਚ ਆਪਾ ਸਮਰਪਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਆਪਣਾ ਆਪਾ। ਐਉਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਕੇ ਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਦਾਨ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਆਪ ਉੱਚਾ ਹੋ ਕੇ ਦਿਸ਼ਟਾ ਪਦ ਵਿਚ ਆਵੇਗਾ, ਤੇ ਨਾਲ ਜੋ ਨਾਮ ਜਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸਦੀ ਸਹਾਯਤਾ ਨਾਲ ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਸੋ ਨਿਕੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਛੋੜ ਦਿਓ, ਵਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਭੁਲੇ ਹੋਏ ਯਾ ਅਵੇਸਲੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਵਾਨ੍ਹੁ ਹਾਵੇ ਤੇ ਹਾਹੁਕੇ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਓ। ਬੇਸ਼ਕ ਵਿਗੋਚੇ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਭੁਹਾਡੀਆਂ ਚਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਈਂ ਤਾਰਨਹਾਰ ਸਿਰ ਤੇ ਹੈ, ਸਹਾਈ ਹੈ, ਉਪਰ ਮਾਤਾ ਦਾ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਮਰੀ, ਉਹ ਜੀਵਚਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਗਈ ਹੈ, ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਾ ਸੁਆਰੇ, ਉੱਚਾ ਕਰੋ, ਨਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਲਾਣਾ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਫਲਾਣਾ ਵਿਗੋਚਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਂ ਇਹ ਸੋਚਾ ਆਉਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਓ ਤੇ ਇਸ ਸੋਚ ਵਿਚ ਜਾਓ ਕਿ ਸੰਤ ਮਾਂ ਉੱਚੇ ਸਾਰਿਸੰਗ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਹੈ,

ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਬੰਸਾਰ ਜਾਂਦਾ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਜਾਵਾਂ ਮੈਂ ਥੀ ਓਥੇ ਜਾਵਾਂ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਰਾਜ ਬਹਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਸੁਹਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗੇ ਸੁਹਾਲੇ ਅਮਲ ਕਰਾਂ । ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਸਮਝ ਕੇ, ਉਚੀ ਸਮਝ ਕੇ, ਹਾਵਾ ਨਾ ਕਰੋ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਆਪਾ ਉਚਾ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਵਿਚ ਲਗੇ ਰਹੋ, ਬਾਣੀ ਦਾ ਲੜ ਫੜੀ ਰਖੋ, ਨਾਮੀ ਸਤਿਸੰਗ ਮਿਲੋ. ਤਾਂ ਲਾਭ ਉਠਾਓ, ਦਾਨ ਨੂੰ ਚਿਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਧਨ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰੋ । ਐਉਂ ਸਹਜ ਸੁਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਧਿੜਿਆ ਗੁਲਾਬ ਸਹਜ ਸੁਭਾਵ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖੁਸ਼ਬੂ ਦਾਨ ਕਰਦਾਂ ਗੁਲਾਬ ਜਤਲਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਤੇ ਅਹਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਆਪ ਆਕੜਦਾ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਹੁਸਨ ਵਿਚ, ਅਪਣੇ ਖੌਜੇ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਕੌਮਲਤਾ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਪੜਾ ਹੈ । ਐਉਂ ਸਤਿਜਾਤ ਦੀ ਮੇਹਰ ਨਾਲ ਆਪਾ ਜਿਣੋ, ਆਪਾ ਸੁਆਰੇ, ਆਪਾ ਉੱਚਾ ਕਰੋ, ਆਪਾ ਸਾਈਂ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਮੇਲ ਲਓ । ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ, ਸੰਤ ਮਾਤਾ ਦਾ ਸਤਸੰਗ ਮੰਡਲ ਵਾਲੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਵਿਯੋਗ ਐਉਂ ਤੁਸਾਡਾ ਅੱਗਾ ਸੁਆਰਨਹਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੇਹਰ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚ ਸੁਖ ਮਾਣੋ, ਢਕੀਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ ਹੈ :

ਤੇਨੂੰ ਰੱਖ ਨਾ ਭੁਲੋ ਦੁਆ ਢਕੀਰਾਂ ਦੀ ਏਹਾ ।

ਗੁਰਾ ਇਕ ਦੈਹਿ ਬੁਝਾਈ ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਕਾ ਇਕੁ ਦਾਤਾ ਸੋ ਮੈ ਵਿਸਰਿ ਨ ਜਾਈ ॥

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਛੁਟਕਲ

੯੧

.....1909

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਦਿਲ ਦਾ ਲਗਣਾ ਤੇ ਨਾ ਲਗਣਾ, ਦੁਖ ਤੇ ਸੁਖ, ਖੋਚਲਾ ਤੇ ਆਰਾਮ ਏਹ ਸਾਰੇ ਤੇ
ਨਾਲ ਪਿਆਨ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਐਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ
ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਜਪਣ ਦੀ ਝੱਲ ਪੱਕ ਜਾਵੇ ਤਦ ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਨ ਬੀ
ਇਸ ਦੇ ਮਹਾਰ ਹੈ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬੀ ਮਹਾਰੇ ਹਨ ਤੇ ਦੁਖ ਬੀ ਅਪੇ ਢੂਰ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਦਿਲ ਬੀ
ਆਪੇ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ :—

ਸਭੇ ਗਲਾਂ ਵਿਸਰਨੁ ਇਕੋ ਵਿਸਰਿ ਨ ਜਾਓ ॥ (ਸਿਰੀ ਮ: 5)

‘ਨਾਨਕ ਲੇਖੇ ਇਕ ਗਲ ਹੋਗੁ ਹਉਮੇ ਝਖਣਾ ਝਾਖ ॥’ (ਵਾਰ ਆਸਾ—8)

ਇਕ ਗੱਲ ਇਹੋ ਹੈ

“ਕਾਰਜਿ ਕਾਮਿ ਬਾਟ ਘਾਟ ਜਪੀਜੇ ॥” (ਆਸਾ ਮ: 5—61)

“ਵਿਸਰੁ ਨਹੀਂ ਦਾਤਾਰ ਆਪਣਾ ਨਾਮੁ ਦੇਹੁ ॥” (ਸੂਹੀ ਮ: 5)

ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਖ, ਜਿੰਕੂ ਦਾਇਰੇ ਦਾ (Centre) ਕੇ ਦ੍ਰਿੜੁ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਦਾ
ਕੇ ਦ੍ਰਿੜੁ ਨਾਮ ਨੂੰ ਬਲਾਓ, ਇਸੇ ਦ੍ਰਿੜੁ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਘੁੰਮੇ, ਧਯਾਨ ਬੀ ਇਸੇ ਘੇਰੇ
(Circumference) ਵਿਚ ਪਦੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁਖ ਬੀ ਸਨੇ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਜਨਮਾਂ ਦੀਆਂ
ਕੁੱਲਾਂ ਲਗਾਉਣ ਜਪਣ ਨਾਲ ਹਟਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਪੇ ਅਰ ਖੈਦਾਂ ‘ਸਾਵਧਾਨ ਏਕਾਰਾਰ ਗੀਤ’।
ਜੇ ਦਿਤ ਨਾ ਲਗੇ ਰਦ ਦਬਾ ਕੇ ਲਗੇ ਹੋਰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਲਗੇ। ਦੂਨੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਸੁਖ
ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰੋਗ ਅਰੋਗ ਦੀ ਰਤੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ। ਸੁਰਤ ਜਦ ਸਾਵਦੁੰਦੀ
ਹੈ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਦਰਸਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੀਯਤ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਏਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

‘ਸਹਜ ਸੂਭਾਹਿ ਹੋਵੇ ਜੋ ਹੋਇ ॥

ਕਰਣੈਹਾਰੁ ਪਛਾਣੈ ਸੋਇ ॥’ (ਸੁਖਮਨੀ—14)

ਸਾਹਿਆਂ ਪਾਹਿਆਂ ਜੋਗ ਫਤਹਿ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

.....1910

ਪਿਆਰੇ ਜੀ!

ਅਪ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਐਉਂ ਹਨ :—

'ਸਿੱਖ' ਲਡਜ ਵਿਚ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ 'ਗੁਰੂ' ਦੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸੁਹਾਗਣ' ਲਡਜ ਵਿਚ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ 'ਪਤੀ' ਦੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਦੋ ਮੰਡਲ ਹਨ, 'ਗੁਰੂ' ਤੇ 'ਸਿੱਖ'।

ਗੁਰੂ ਮੰਡਲ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਦਾਸ "ਸਿੱਖ" ਹੈ।

(1) ਮੌਜਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ 'ਗੁਰੂ' ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨਿਰਾਕਾਰ, ਢੁਗੁਣ ਤੇ ਭਿੰਨ ਰੂਪ ਰੋਖ ਤੋਂ ਨਯਾਰਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਇਹ ਸਰੂਪ ਤੋਂ 'ਸਤਾ ਮਾਤ੍ਰ' 'ਚੇਤਨ ਮਾਤ੍ਰ' ਤੇ "ਪ੍ਰੇਮਾਨੰਦ" ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਕ੍ਰਿਕਾਲ ਅਥਾਏ ਰੂਪ ਹੈ, ਪੂਰਨ ਚੇਤਨਯ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਹੈ।

ਪਰ ਜਦ ਸੰਸਾਰ ਰਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜੇ ਬਿਰਦ ਯਾ ਜੇ ਹੋਰ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰੀਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਰਚਦਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰਤਾਪੁਰਖ ਕਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਸਰੂਪ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਿਰਾ ਰਚਨਾ ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਕਦਾ। ਰਚ ਕੇ ਪਾਲਨ ਬੀ ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਅਰਥਾਤ ਪਾਲਨਹਾਰ ਯਾ ਗੋਪਾਲ ਹੈ ਤੇ ਪਾਲ ਕੇ ਇਵੇਂ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ। ਰਚ ਕੇ ਪਾਲ ਕੇ ਮਤਿ ਦੇਣੀ ਬੀ ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਤੇ ਮਤਿ ਦੇ ਕੇ ਸੁਮਤਿ ਵਿਚ ਰਖਣਾ ਯਾ ਕੁਮਤਿ ਤੋਂ ਸੁਮਤਿ ਵਿਚ ਚਾ ਲੈਣਾ ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਖਾਵਨਹਾਰ ਯਾ 'ਗੁਰੂ' ਬਿਰਦ ਕਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਅੱਖ ਚਕ ਕੇ ਦੇਖ ਲਵੇ ਕਿ "ਜਿਨ ਜੀਉਂਦੀਆਂ ਸੁ ਰਿਜਕੁ ਅੰਬਰਾਵੈ ਪ੍ਰੀਤਮ" ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ "ਸਭ ਘਟ ਭੀਤਰਿ ਹਾਂਦੁ ਚਲਾਵੈ" ਦੀ ਗੁਰਿਆਈ ਵਾਲੀ ਮਤਿ ਦਾਨ ਬੀ ਹਰ ਘਟ ਵਿਚ ਬੈਟ ਕੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੰਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਾਪੀ ਤਕ, ਹਾਥੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੀ ਤਕ ਸਾਂਝੀ ਮਤਿ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਰ ਗਲੇ, ਹਰ ਲੋੜ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਲਹਾਮ ਉਤਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੰਨ੍ਹੇ ਹਰਦੇਮ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਹਰਦੇਮ ਵਿਸ਼ਵ-ਭਰਤਾ-ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਦੇਮ ਹਰ ਛਿਨ. ਚਿਤਾਂ ਪਰ ਇਲਹਾਮ ਉਤਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ' ਕੂਹ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਲੇਖ ਹੈ।

ਪਰ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਯਾ ਦਿਸਟਾ ਵਹਿਗੁਰੂ ਫਲ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸਨਮੁਖਤਾ ਤਧਾਰਾ ਕੇ ਦਿਸਟਮਾਨ ਨਾਲ ਮੋਹ ਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ

ਮੌਹ ਮਾਝਾ ਪਾਈ ਹੈ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਤੇ ਹਰ ਛਿਨ ਵਜਦੀਆਂ ਇਲਹਾਮ ਦੀਆਂ ਚੇਟਾਂ ਸੁਣਾਈ
• ਨਹੀਂ ਸਿੰਦੀਆਂ। ਮਨੁੱਖ ਭੁਲਦਾ ਭੁਲਦਾ ਜਾਂਦਾ ਇਥੋਂ ਤਕ ਗਿਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ
ਗਿਲਾਨ ਉਪਜਦੀ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਕ ਮੁਕੰਮਲ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਗੁਰਖਾਈ ਦਾ ਬਿਰਦ ਪਾ ਕੇ
ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਸ਼ਟਮਾਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਘੱਲਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਸੇ, ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਪਯਾਰਾ
ਲਗੇ, ਅਰ ਕੰਨਾਂ ਥਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਅਰ ਮੇਹਰ ਨਾਲ ਮਨ ਪਲਟ ਕੇ ਸਚੇ ਮਾਰਗ ਲਾ
ਦੇਵੇ। ਇਸ ਦਾ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਹੈ, ਅਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ "ਗੁਰੂ" ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਦ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਰਦ ਦਾ
ਭਲਕਾ ਸਾਂਦੀ ਨੇ ਕਈਆਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਦੇ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ। ਇਹ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਦੀ ਥਾਵੇਂ
ਕੈਮ ਕਰਦੇ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਅਸਲੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁਕਾਬਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲ ਭਾਈ
ਸ਼ੰਕਰ ਦਖਾਲ ਜੀ ਦੇ ਜਪ ਸ਼ਟੀਕ ਦੇ ਦੀਬਾਰੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਜੋਤਿ ਗੁਰਯਾਈ ਦੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲੇਸ਼ਾਵਿਦਯਾ
ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਜੋਤਿ ਲੇਸ਼ਾਵਿਦਯਾ ਤੋਂ ਬੀ ਖਾਲੀ ਸੀ
'ਹੋਂਦਾ' ਫੜੀਅਗੁ ਨਾਨਕ ਜਾਣੁ ॥ ਨਾ ਹਉ ਨਾ ਮੈਂ 'ਜੂਨੀਪਾਣੁ'। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਜੋਤਿ ਵਿਚ 'ਗੁਰੂ' ਜਥੋਤਿ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬਿਰਦ ਸੀ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ 'ਪੂਰਨ
ਅਵਤਾਰ ਸੇ'—

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜਦ ਸ਼੍ਰੀਸ਼ਟਮਾਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਬੂਲ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵੱਸ ਕੇ,
ਸਾਡੀ ਵਾਂਹੂ ਚਮੀਨ ਤੇ ਟੁਰਕੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸੰਨਬੰਧੀਂ, ਇਸਦੀ ਪੱਤ੍ਰ ਪਰਵਾਰ ਵਿਚ ਵੱਸ ਕੇ
ਦੁਖੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹੇ ਅਗਲਾਨੀਆਂ, ਦੁਰਚਾਰੀਆਂ, ਠੱਗਾਂ ਪਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈ ਪੈ ਤੇ
ਅਪੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੈ ਕਲਾ ਵਰਤਾਈਆਂ, 'ਸਰਿਨਾਮ' ਦੇ ਵਸੇ ਅੰਦਰੀਂ ਕਰਾਏ ਤਾਂ ਗਿਲਾਨ
ਉੜੀ, ਕਲਿਸ਼ਗ ਵਿਚ ਸਭਸੂਗ ਗੋਇਆ। ਮਾਨਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਹੋ ਗਏ। ਤਦ ਸਹਿਜਾਰ ਨੇ
ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਿਰਾਣਾ ਜਣ ਕੇ ਮੁੜ ਮੁੜ ਦਸ ਜਾਮੇ ਧਾਰੇ, ਅਰ ਫੇਰ ਫੇਰ ਆਏ। ਦਸਵੇਂ ਜਾਮੇ
ਮਗਰੋਂ ਫੇਰ ਆਣ ਦੀ ਨਾਂ ਠਟੀ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਬਿਰਦ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਸ਼ਟਮਾਨ ਵਿਚ
ਕਾਯਮ ਰਥਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਤਦ ਉਸ ਸਹਿਜੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਜਗਤ
ਤਾਵਿਆ ਸੀ, ਸਬੂਲ ਅਖ਼ਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਅਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਪਰ ਕੇ
ਦੁਸ਼ਟਮਾਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਾਗਤੀ ਜੋਤ ਥਾਪਿਆ, ਅਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਬੂਲ
ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਤਾਖਿਆ ਪੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰਚ ਕੇ
ਵਿਚ ਰਸੀ ਜੋਤ ਵਸਾਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰ (ਇਕ ਸਿੱਖ, ਦੁਇ ਸਾਧ ਸੰਗ, ਪੰਜੀ ਪਲਮੇਸਰ)।
ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਰਤਖ ਤੇ ਵਿਚਤ ਬਿਰਦ ਕਾਯਮ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਥੇ ਤਕ ਮੈਂ ਗੁਰੂ
ਮੰਡਲ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।

(2) ਦੁਸਰੇ ਪਸੇ ਸਿਖੀ ਦਾ ਮੰਡਲ ਹੈਂ। ਜੋ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਚਲ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੜਾਰ
ਨਾਲ ਕਿ ਖਿੱਚ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਡਿਨਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਹਰ ਹੋਈ ਤੇ 'ਮਾਣਸਿ' ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ
ਕਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਵਾਰਂ ਦੇ ਵਾਕ ਮੁਜ਼ਬ ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮਾਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉੱਵਤਾ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਅਰਥਾਤ ਗੁਰਮੁਖ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣੇ ਪਹਰ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਵਿਸਰਦਾ, ਜੋ ਨਾਮ ਮਹਾਰਸ ਦੇ ਰਸੀਏ ਹਨ। ਏਹ ਲੋਕ ਸਿਖੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਹਨ।

ਜਦ ਗੁਰੂ ਦੇਹ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਗਾਯਸੂ, ਜਿਸ ਦਾ ਦਿਲ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹਰਦਾਸ ਦਿਲ ਪਰ ਪੈਂਦੇ ਇਲਹਾਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਤੇ ਵਿਦਤ ਗੁਰੂ (ਗ੍ਰੰਥ) ਦੀ ਓਟ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਸਿਖ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਆਏ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ।

ਫੇਰ ਜੇ ਦਸ ਸਿਖ ਰਲ ਬੈਠਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮੁਹਰੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਦਾਸੀਆਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਅਰ ਉਹ ਬੀ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਜੇਕਰ ਜਗਯਸੂ ਦਾ ਜੀ ਕਰੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਆਪ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਐਸੇ ਬੁਧੀਮਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ 35 ਅਖਰ ਤੇ 12 ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਗਯਾਨ ਕਰਾ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਸਹਾਯਤਾ ਬਿਨਾ ਉਹ ਪੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਬੁਧੀਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸਿਖ ਹੀ ਹੈ। ਜਦ ਪਾਠ ਸਰਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਦ ਕਠਨ ਪਦ, ਪੁਰਾਣੀ ਤੇ ਅਨੇਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਡਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਪਰ ਜਗਯਸੂ ਅਟਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਚੱਸੇ ਸਕੇ ਕਿ 'ਕਡੀਵੀ' ਚਕਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਮੁਸਨਾ' ਚੌਂਚੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਰੈਨਾਇਰ ਸਾਰੁਦਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਮੌਰੁ" ਪਰਬਤ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਿਨਾ ਐਸੇ ਸਿਖ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਾਮਰਥ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਇਹ ਅਰਥ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਇਹ ਕਾਰਜ ਸੈਰ ਗਿਆ ਤਦ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਂਦੀ ਹੈ 'ਭੁਕ ਆਖਦੀ ਹੈ 'ਹਉ ਖੜੀ ਨਿਹਾਲੀ ਧੰਧੇ ਮਤੁ ਸਜਣੁ ਆਵਦੇ' ਤੇ ਜਗਯਸੂ ਘਬਰਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਈ ਆਖਦੀ, ਤਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਗਯਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਚੱਸੇ ਕਿ ਇਹ ਪੈਮਾ ਭਗਤੀ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਈ ਨੂੰ ਏਕੋ ਭਾਕੁਰ ਚੱਸ ਕੇ, ਸਭ ਜਗਤ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਰੂਪ ਦੱਸ ਕੇ, ਆਪ ਇਸਦੀ ਭਾਵ ਵਿਚ ਪਤੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਵ, ਤਾਤ ਪਰਜ, ਵਯੋਗ ਤੇ ਧਵਨੀਆਂ ਖੇਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਗਯਾਨੀ ਜੀ ਬੀ ਸਿਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਛ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੀ ਮਤ ਆ ਕੇ ਸਿਖ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਉਛਾਲੇ ਦੀ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਰਾਸ ਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਨਜ ਕਰਨਾ ਹੈ। 'ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਦਿਉਹੜੀ ਸਦਵਾਰ, ਜਿਨਿ ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ ਕਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਵਾਲ ॥' ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਰਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਦੇਵ ਜਾਮਾ ਦੇਵੇ ਯਾ ਸਾਫ਼ ਲਡਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜੋ ਮਤਿ ਦਿਤੀ ਸੀ ਨਾਮ ਜਪ, ਹੁਣ ਨਾਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਕਮ ਰਾਸ ਰੂਪ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਨਾਮ ਧਨ ਦਾ ਵਧਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ, ਉਹ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਸ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਪੰਜ ਗੁਰਮੁਖ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਬੀ। ਗੁਰਮੁਖ ਉਹ ਸਿਖ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਅੱਠੇ ਪਹਰ ਗੁਰੂ ਵਲ ਹੈ, ਜੋ ਉਠਦਾ ਬਹਿੰਦਾ, ਟੁਰਦਾ, ਫਿਰਦਾ, ਜਾਗਦਾ ਸੁੱਤਾ ਸਦਾ ਸਨਮੁਖ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕਢੇ ਨਾਮ ਹੋਗ ਨਾਮ ਰਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਰਮ ਨਾਲ ਨਾਮ ਵਿਚ ਆਇਆ

ਤੇ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ 'ਦੰਮਿ ਦੰਮਿ ਸਦਾ ਸਮੁਲਦਾ ਦੰਮੁ ਨ ਬਿਰਥਾ ਜਾਏ ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਾ ਭਉ ਗਇਆ ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਪਾਇ' ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਏਹ ਗੁਰਮੁਖ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਕਤ ਭਯਾਰ ਕਰਦੇ ਤੇ ਛਕਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਡਲ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਵਿਚਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ, ਪੰਜਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਸਮੁਦਾਇ ਵਿਚ ਬੱਝਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਜੋ ਕੰਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮਾਨਸ ਤੋਂ ਦੇਵਤੇ ਕਰਨੇ ਦਾ ਆਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਅਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਮੰਡਲ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਏਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾਰਜ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਪ ਸਾਖਜਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਯਾਂ ਦਾਤ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਛਕਣੇ ਵਾਲਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਮੱਤ ਲੈ ਕੁੱਕਾ ਹੈ ਹੁਣ ਜਾਮਾ ਪਲਟਦਾ ਹੈ।

'ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਜਨਮੇ ਗਵਨੁ ਮਿਟਾਇਆ' ਦੇ ਅਸੂਲ ਮੁਜਥ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਗਿਰੂ ਜਨਮ ਧਾਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਜੋ ਆਦਮੀ ਦੀ ਰੂਹ ਸੀ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਉਚੇਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਰਥਾਤ ਦੇਵ ਰੂਹ ਹੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੌਈ' ਦਾ ਬਿਰਦ ਆਪਣਾ ਕਰਮ ਕਰ ਵਿਖਾਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭੰਖ ਰੂਪ ਕੀਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਗਾਯਾਸੂ ਸਿਖ 'ਨਾਮ ਦੇ ਮੰਡਲ' ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮੱਘਮ ਵੇਗ ਦਾ ਰਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਗਤ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਇਕ ਥੇੜੇ ਤੇ ਰਸ ਵਿਚ, ਮੱਘਮ ਜੇਹੇ ਰਸ ਵਿਚ ਤੇ ਛਿਣ ਛਿਣ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀਅਦਾਨ ਥੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਕਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਰਸ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਮਨ ਨਹੀਂ ਖਿੜਿਆ, ਤਦ ਜਗਯਾਸੂ ਦੀ ਤਯਾਰੀ ਵਿਚ ਕਸਰ ਸੀ ਉਹ ਅਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਯਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਯਾ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੈਰ ਵਾਲਾ ਸੀ। 'ਗੁਰਮੁਖਿ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਗਵਾਵੈ ।'

(ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ—3)

ਅਰ ਗੁਰਮੁਖ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਪਰ ਗੁਰਮੁਖ ਸੀ ਨਹੀਂ ।

ਹੁਣ ਮੰਗਯਾਦ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਇਸ ਦੂਸਰੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤੀਸਰੇ ਜਨਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਿਵਾ ਚਾਰ ਮਹਾਂ ਕੁਰਿਹਿਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇ। ਪੰਜਵੀਂ ਕੋਈ ਸੂਰਤ ਮੁੜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ।

ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕੁਛ ਵੀਚਾਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਹ ਮੈਂ ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਦੂਬ ਲਈ ਸੀ, ਕਿ ਜੋ ਵਿਆਹੀ ਗਈ ਪਰ ਛੁਟੜ ਰਹੀ, ਪਰਲਾਈ ਗਈ ਪਰ ਲਾਹੂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਹ ਹੁਣ ਪਤੀ ਰਿਣਾਣ ਦਾ ਵਿਕਰ ਕਰੇ ਅਰ ਉਹ ਇਉਂ ਹੈ :—

ਕਿ ਸਿਖੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਢੂੰਡ ਕਰੀਏ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਪਿਆਨ ਰਸੀਆ ਹੈ, ਜੇ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਜੀ ਵਿਚ ਦਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗ ਟੱਲੀ ਏ 'ਆਇ ਮਿਲ੍ਹ ਗੁਰਸਿਖ ਆਇ ਮਿਲ੍ਹ ਤ੍ਰੁ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ॥'

ਏਸੇ ਸਿਖ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰੀਏ, ਉਹ ਜੋ ਆਪ ਜਪਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਹਥਤ
ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਬੀਜਪਣ ਦਾ ਚਾ ਉਪਜੇਗਾ।

ਸਤਿਸੰਗਤ ਆਦ ਸੁਗਾਦ ਨਿਸਤਾਰੇ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਪਹਲੇ
ਸਾਰਾ ਚੱਜ ਆਕਾਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸਿਖਾ ਦੇ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਸਿਖੀ ਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ
ਮਗਰੋਂ ਬੀ ਸਾਧਸੰਗ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਕਰੀਦਾ ਹੈ।

‘ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਪਾਈ ਪਰਮ ਗਤੇ’ ॥

ਤੇ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੇ ਨਾਮ ਰਸ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਆਠ ਪਰ ਨਿਰੰਤਰ ਨਾਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ
ਤਾਂ ਬੀ ਘਾਟ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਸੋ ਕੀਰਤ ਕਰਦੇ :—

ਸਤੀ ਪਹਰੀ ਸਤ੍ਰ ਭਲਾ ਬਹੀਐ ਪੜਿਆ ਪਾਸਿ ॥

ਓਥੇ ਪਾਪੁ ਪੁੰਨੁ ਬੀਬਾਰੀਐ ਕੂੜੈ ਘਟੈ ਰਾਸਿ ॥’

ਨਾਮੀ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਨਾਮ ਰਸੀਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰਾ
ਪਣਾ ਹੈ ਕਦੇ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ। ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਸਵਾਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਸ਼ਾਮ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਦੇ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਬਣੇ। ਹਰੇਕ ਨਾਮ ਦੇ ਪਯਾਰੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਿੱਥੇ
ਹੈ, ਓਹ ਸਿਖੀ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸੰਗ ਐਉਂ ਲਾਡ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਦੂ
ਖਰਬੁੜੇ ਨੂੰ ਖਰਬੁੜਾ ਦੇਖ ਕੇ ਰੰਗ ਫੱਦਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਐਥ ਕੁਸੰਗੀ ਦੀ ਸੁਹਥਤ
ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ। ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਮਹਿੰਮਾ ਲੋੜ ਤੇ ਅਸਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਠੇ ਕਹੇ ਹਨ। ਜੇ
ਅਸਾਂ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੈ, ਤੇ ਨਾਮਰਸ ਮਾਣਨਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ
ਸੁਹਥਤ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਵਿਕ ਨਾਮ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅਭਯਾਸ ਰੰਗ ਤੇ ਖੇਡਾ ਹੈ, ਉਸ ਸੁਹਥਤ ਵਿਚ
ਜਾ ਕੇ ‘ਸੂਤਾ ਮਨ ਜਗਾਈ’

‘ਮੇਰੇ ਮਾਧਉ ਜੀ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲੇ ਸੁ ਤਰਿਆ ॥’

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ੴ

5-3-10

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਜੇ ਬਾਹੁਲਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਜਰ ਕੇ ਵਰਤੀ ਤੇ ਜੀਉਗੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੋਟੇ ਸਮੇਂ ਘਾਟ ਘਾਟ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਤੋਟੇ ਥੈਂਕੇ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ :—

(1) ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਗੈੜ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਚੜ੍ਹੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਅਕਾਰਣ ਹੋਣ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(2) ਪੰਜਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ, ਯਾ ਕਿਸੇ ਬਿਕ ਦੋਹਾ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਸਹਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਜਕਾਂ (Passion) ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕੁਸੰਗ ਕੀਤਿਆਂ ਸੁਰਤ ਹਿਠਾਂਹਾਂ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(3) ਜੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗੀ ਤੇ ਐਬਦਾਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸਮਾਈਏ to come in contact with unclean minds ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੇ ਆ ਕੇ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਹਿਠਾਂਹਾਂ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਇਲਾਜ :—

(1) ਧਯਾਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਤੇ ਨਾਮ ਉਚਾਰ ਦਾ ਗੇਝਾ ਵਧੀਕ ਤ੍ਰਿਖਾ ਕਰਨਾ।

(2) ਇਸ਼ਨਾਨ, ਮਾਲਸ, ਕਪੜੇ ਬਦਲਨੇ। ਏਕਾਂਤ ਜਾ ਕੇ ਗਜ ਕੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ, ਕਿਸੇ ਨਿਜਦੇ ਸਤਿਸੰਗੀ ਦੇ ਦਰਸਨ (ਕੁਸੰਗ ਦਾ ਤਯਾਰ)।

(3) ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਉੱਜੱਲ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਰਗੜਨਾਂ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਠਨ ਦਾ ਗੇੜ ਅਤਿ ਤ੍ਰਿਖਾ ਕਰਨਾ ਚਥ੍ਹਾਏ। ਲਹਾ ਚੜ੍ਹਾ ਵਾਰੋਵਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਨੀਯਤ ਰਾਸ ਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਹੋਵੇ ਤਦ ਹਰ ਲਹਾ ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ ਉਚਿਆ ਕਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਉਤਰਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਚੜ੍ਹਾਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੀਉਣਾ ਕਲਨ ਹੈ। ਅਜਰ ਵਸੜ੍ਹ ਜਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ, ਫੇਰ ਗਿਰਾਉ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਦੱਸ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਉਂ ਆਦਮੀ ਟੁਰਦਾ, ਸਿਖਦਾ ਤੇ ਉਨਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਦੇਵ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਲੌੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਤ ਟਿਕਾਣੇ ਰਖਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਪਚਵੀਂ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਦੇਣ। ਜਦੋਂ ਸੁਰਤ ਗਿਰੇ ਤਦੋਂ ਦਿਲ ਹਾਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਦੋਂ ਜੁਧ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਨੋਂ ਰਾਖਸ਼ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਆ ਵੜੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਜੰਗ ਦਾ

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

ਹੈ, ਦਬਾ ਦਬ ਤੱਪਖਾਨਾ ਬੀੜ ਕੇ ਗੋਲੇ ਚਲਣ। “ਵਾਤ ਵਜਾਨਿ ਟੰਮਰ ਭੋਰੀਆ॥
ਮਲ ਲਬੇ ਲੈਂਦੇ ਵੇਰੀਆ॥ ਨਿਹਤੇ ਪੰਜਿ ਜੁਆਨ ਮੇ ਗੁਰਿਥਾਪੀ ਦਿਤੀ ਕੰਡੀ ਜੀਉ॥”
ਵਹੀਕ ਸੋਰ ਨਾਲ ਗੋੜ ਚਲੇ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਾਮ ਲੈਣਾ ਆਸੂਰੀ ਸੰਪਦਾ ਉੱਚੇ ਗੁਲਾਬਾਰੀ
ਕਰਨੀ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਫਤਹਿ ਤੁਹਾਡੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਏਹੋ ਰੋਜ਼ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਫਤਹਿ ਆਖਦਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਫਤਹਿ ਪਾ ਲਈ ਰਾਖਸ਼ ਉਡ ਗਏ, ਫੇਰ ਹੈਲੇ ਹੁੱਲ, ਆਨੰਦ, ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ।
ਇਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜੋ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੈ, ਸੌ ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਜਪ,
ਬ੍ਰਹਮ ਆਨੰਦ ਹੈ। ਰਾਮ ਰਸ ਹੈ, ਸੁਖ ਛਲ ਹੈ, ਪਿਰਮ ਰਸ ਹੈ। ਨਿਮਖ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਸਨ
ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਦ ਵਿਤ ਗਿਰਾਓ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਨਭ ਤੱਪਖਾਨਾ ਹੈ, ਜਦ ਫੇਰ ਚੜ੍ਹੇ ਤਦ
ਫੇਰ ਆਨੰਦ ਦੀ ਅਠਾਰੀ ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ, ਸੁਖ ਵਲ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੯੪

24-1-11

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

1. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੋਸ਼ਟ ਕੰਮ ਹੈ ।
2. ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਟ੍ਰੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀਚਾਰ ਪੂਰਬਕ ਪਛ੍ਚਾਅ ਕਰੋ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ ।
3. ਆਪਣੇ ਨਿਤਨੇਮਾਂ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਪਯਾਰ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਅਤੀ ਲਾਭਦਾਯਕ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਖਣ ਲਗ ਜਾਈਏ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਖਿਆਲ ਕਰੀਏ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ 'ਹੈ' ਮਾਤਰ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਭੱਲਣ ਨਾ ਦੇਣੀਏ ਤਾਂ ਚਿਤ ਭਿੱਜਦਾ, ਖੁੱਡਦਾ ਤੇ ਲਗਦਾ ਹੈ । ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਨਮ 'ਲਾਹੇ' ਵਾਸਤੇ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਭ 'ਤੋਂਟੋਂ' ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਿਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਛੁੜ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਲ ਵਿਚ ਕੈਲ ਫੁਲ ਵਾਂਝੂ ਨਾ ਰਹਿਣਾ ਕੇ ਸਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ, ਸਦਾ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਸਦ ਚਾਈ ਦੇ ਦਾਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਲ ਨਾ ਲਗਾਣਾ ਤੱਟੇ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਲਾਹੇ ਵਲ ਓਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਦਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਹਰ ਸੇਸਾਰ ਦੇ ਛਲ੍ਹੜ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਸਤਿਸੰਗ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਦਿ ਇਸ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹਨ ।
4. ਸਿਖ ਦਿਹਾੜੀ ਗਿਹੁਸਤੀ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੰਨਯਾਸੀ ਹੈ । ਰਾਤ ਜਦ ਸਾਰਾ ਪਰਵਾਰ ਸੌਂ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਪ ਬੈਠ ਜਾਵੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲੇ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਸ਼ੁਭੂ ਕਰੋ ਤੇ ਕਰਦਾ ਕਰਦਾ ਉਘਾ ਆਵਦੇ ਸੌਂ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਦ ਜਾਗੋ, ਜੇ ਨਾਮ ਜਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝੇ ਕਿ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਮ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਾਗਣ ਵਿਚ ਸਾਂਤ-ਸੁਖ-ਬਾਣੀ ਯਾਂ ਨਾਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸਮਝੇ ਕਿ ਨਾਮ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ।
5. ਜਪ, ਤਪ, ਹਨ, ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਅਰ ਸਥੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ 'ਰਸ' ਕਠਨ ਹੈ, ਜੇ ਰਸ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਤਦ ਕੀਹ ਬਣਿਆ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ 'ਰਸ' ਦਾ ਝਟਕਾ ਵਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੁਭਾਗੀ ਹਨ, ਪੰਨ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ । ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਸਵੇਰੇ ਦਾ ਉਠਣਾ ਤੇ ਨਿਤਨੇਮ ਥਾ-ਕਾਇਦਾ ਕਰ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਚਿਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਆਸ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੯੫

28-2-1911

ਪਿਆਰੇ ਸਜਣ ਜੀ,

ਆਪਦਾ ਛੂਪਾ ਪੱਤ੍ਰ ਪਹੁੰਚਾ। ਆਪਦੇ ਸੂਭ ਬਿਆਲੀ ਲਈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਪੁਗਣ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਆਪ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਪੁੱਛੀ ਹੈ, ਆਪ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਆਏ ਹੋ, ਮੈਂਹੋਂ ਵਧੀਕ ਸਿਆਲ੍ਹ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ, ਸੋ ਜੇਕਰ ਸੂਭ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਵਰਤ ਲੈਣੀ।

ਵਰਤ ਦੀ ਵੰਡ

ਗੁਰਸਿਖੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਰਨੇ ਦੀ ਆਗਜਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸਦਾ ਫਲ ਸੁਰਤ ਦਾ ਥੱਕ ਜਾਣਾ ਯਾ ਸਰੀਰ ਦਾ ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ। ਆਰਾਮ ਦੀ ਨੌਜੂਨੀ ਖਾਣ ਪੀਣ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਰੀਰਕ ਅਰੋਗਤਾ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੁਚਗਾਰ ਲਈ ਜਿਤਨਾ ਵਕਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਲਗਾਣਾ। ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਕਸਰ ਵੇਰ ਬਹੁਤ ਵਕਤ ਬਚਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਰਥ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਤਬਾਅਤ ਬੱਚਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਕਤ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਜਾਹੀਏ ਕਿ ਰਾਤ ਦਸ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸੌਂ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸਾਰ ਵਜੇ ਉਠ ਬੈਠੋ। ਚਾਰ ਤੋਂ ਸੱਤ ਵਜੇ ਤੱਕ ਯਾ ਸਾਢੇ ਛੇ ਤੱਕ ਇਹ ਵਕਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਭਯਾਸ ਵਿਚ ਖਰਚ ਹੋਵੇ। ਸਵੇਰ ਦਾ ਜੋ ਇਹ ਵੇਲਾ ਸੰਭਾਗਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਧਰ ਸ਼ਾਮਾ ਦਿਨ ਤਬਾਅਤ ਤੇ ਛਾਇਆ ਰਹੇਗਾ। ਫੇਰ ਸੰਝ ਨੂੰ ਕੁਛ ਵਕਤ ਰਹਿਗਾ ਲਈ ਤੇ ਸੈਣ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲੇ ਲਈ ਕੁਛ ਵਕਤ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕ੍ਰੈ ਵੇਲੇ ਸੰਭਾਲੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੁਛ ਸਮਾਂ ਪਾਕੇ ਮਾਇਆ ਵਿਚੁ ਮਨ ਤੋਂ ਘਟਦਾ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੂਆਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸੂਆਦ ਵਧਦਾ ਤੇ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਫੇਰ ਵਕਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਿਆਨ

ਨਿਤਨੇਮ ਵੇਲੇ ਪਿਆਨ ਜੋੜਨ ਲਈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਜਹਾਂ ਲੇਂਬੇਰਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਸਮਝਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਆਪ ਲਈ ਦਿਤਨਾ ਕਾਢੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਵੇਲੇ ਜਦ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੋ, ਏਕਾਂਤ ਬੈਠ ਕੇ ਪੜ੍ਹੋ ਪਠ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਰੋ ਕਿ ਸੈਂ ਬਾਣੀ Void (ਸੁਣ) ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਹਾਂ, ਤੇ ਉਹ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਆਤਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਜੇ ਬੈਦ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਰ ਮੇਰੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਦੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਬੱਖੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਤਦ ਮਨ ਖਿਲਾਰ ਤੋਂ ਕੱਚਾ ਹੋ ਕੇ ਇਕ point (ਨੁਕਤੇ) ਵੱਲ ਰੁਥ ਕਰੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਕੁਛ ਪਿਆਰ ਤੇ ਭੈ ਵਾਲਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਠ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹਜੂਰੀ ਦਾ ਪਾਠ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਨਮੁਖ ਉਸਤਤੀ ਕਰਨੀ ਤੇ ਆਤਮ ਸਹਾਇਤਾ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਜੋ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ address (ਸੰਬੋਧਨ) ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਦ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਕੁਛ ਸੁਆਦ ਹੋਵੇ, ਜਵਾਬ ਦੀ ਉਮੌਦ ਹੋਵੇ, ਅਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੁਛ (ਪ੍ਰਯੋਗ) ਸਫਲ ਹੋਵੇ, ਐਵੇਂ ਜੋ ਕੁਛ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ Voice in the wilderness (ਉਜਾਡ ਵਿਚ ਵਾਜਾਂ ਮਾਰਨ) ਵਾਂਝੂ Void (ਸੁਣ) ਵਿਚ ਖਿਲਾਵਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਬਾਣੀ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਸੁਣੇਗਾ, ਓਹ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਹੈ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਨੀਵੇਂ ਹਾਂ ? ਬੇਸ਼ਕ ਅਸੀਂ ਨੀਵੇਂ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਪਾਪੀਆਂ, ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਆ ਕੇ ਖੇਦ ਪਾ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸੁਖ ਦੇਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੁਣੇਗਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਪੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਰਸ ਆਵੇਗਾ, ਉਸ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਗੋਕਾ ਬਾਣੀ (ਪਾਠ) ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ 'ਅਨੰਦ' ਹੈ, ਜਦ ਬਾਣੀ ਆਨੰਦ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਤਦ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦਾ ਫੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਮੀਂਹ ਸਾਡੇ ਪਰ ਵਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਹੈ :

"ਗੁਰ ਕੀ ਮੁਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨ ॥"

ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਗੇ ਤਾਂ ਧਿਆਨ ਟਿਕੇਗਾ ਅਰ ਰਸ ਥੀ ਪਵੇਗਾ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਸੰਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਕਰਨਾ, ਬੁਰੇ ਸੁਰਖਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਅਰ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਵਾਹ ਚੱਲੇ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਬੁਰਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਕੁਛ ਵਕਤ, ਚਾਹੇ ਪੰਦਰਾਂ ਹੀ ਮਿੰਟ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਏਣੇ।

ਭੁਪਤਾ

ਤੀਸਰੀ ਗੱਲ ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੂਪੱਖੇ ਦੇ ਬਹਰਚ ਬਾਬਤ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਕਿਥਾ ਨਾਲ ਆਪ ਅਮੀਠ ਘਰ ਜਨਮੇ ਹੋ ਅਰ ਰੂਪੱਖੇ ਤੋਂ ਗਨੀ ਹੋ।

ਅਸਲ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਰੂਪਦੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਜਿਸ ਸੌਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੀਏ, ਉਸੇ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਰੂਪੋਂ ਇਕ ਮੁਰਦਾ ਸੈਂਹੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਪਿਆਰ ਰੂਹ ਵਿਚ ‘ਆਤਮ ਜੀਵਨ’ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਮੁਰਦਾਪਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਰ ਰੂਪਦੇ ਦਾ ਪਿਆਰ ਐਨਾ ਮੁਰਦਾ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁੱਖ ਦੇ ਕੇ ਬੀ ਰੂਪਦੇ ਕੱਢੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਲੀ ਪੀੜ੍ਹੇ ਤੋਂ ‘ਪੀੜ੍ਹਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਦਮੀ ਨਾਂਗ ਹੋਕੇ ਸੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਪਰ ਇਹ ਰੂਪਦੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਨਾ ਥੀ ਦੇਵੇ।

ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਇੱਜਤ ਤੇ ਰੂਪੋਂ ਅੰਤ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤਗਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਾਏ ਰੂਪਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਿਰਧਾਰ ਕਰਕੇ ਜੋ ਬਚੇ ਸਾਰਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਣੋਂ ਤੇ ਉਸਦਾ ਜਾਣਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵੀਰ ਹਨ ਵੰਡ ਕੇ ਵਰਤੋਂ। ਪਰ ਜੇ ਅਜੇ ਤਬਦੀਅਤ ਐਤਨੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਰਸਤੇ ਪਾਓ ਕਿ ਸਨੋ ਸਨੋ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਉਤੇ ਆ ਜਾਵੇ।

ਆਮਦਾਨ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖੇ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਤੋਂ ਉੱਕੋ ਪ੍ਰਹੋਤ੍ਰ ਰਹੇ। ਜੋ ਆਪਣੀ ਕਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਵੇ ਉਸਦਾ ਦਸਵੰਧ ਗੁਰੂ ਅਰਪਨ ਕਰੋ। ਬਾਕੀ ਰੂਪਦੇ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸਰ ਦੇ ਛੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸ੍ਰਾਵਤਨੀ ਨਾਲ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਭਲਿਆਈ ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੁਖ ਲਈ ਵਰਤੋਂ। ਖਾਲਾ ਪੀਣਾ ਖਰਚਾ ਐਸਾ ਰਖੋ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਨ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮਨ ਵਿਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹੁਗਮ ਹੈ:—

ਬਾਬਾ ਹੋਰੁ ਖਾਣਾ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰੁ ॥ ਜਿਤੁ ਖਾਧੇ ਤਨੁ ਪੀਝੀਐ ਮਨ ਮਹਿ ਚਲਹਿ ਵਿਕਾਰ ॥

ਦਸਵੰਧ faithfully ਕੱਢਣਾ ਤੇ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਅਰ ਹੋਰ ਖਰਚ ਤੇ ਬੰਦੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ (ਕਾਟ) ਕਰਨੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਏ ਜੋ ਆਪਣੀ Pleasure (ਮੋਜ) ਵਾਸਤੇ ਰੋਣ।

ਮੈਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਲੋਂ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਮਤੀ ਹੈ, ਆਪ ਸਿਆਣੇ ਹੋਏ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ੴ

23-3-1911

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ,

ਜੁਸੀਂ ਆਪ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਲਗੇ ਰਹੇ ਹੋ, ਪ੍ਰੇਕੱਥੇ ਜੋ ਆਪ 'ਮਹਿਜ' ਬਾਬਤ ਪ੍ਰਵਾਦੇ ਹੋ, ਸੋ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹੀ ਗੱਲ ਆਖਸਾਂ ਕਿ ਸਹਿਜ ਜਿਥੇ ਬੈਠੇ ਹੋ, ਉਥੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਏਸ ਦੀ ਸੜਕ intellect (ਬੁਧੀਮਤਾ) ਨੂੰ ਚੌਰ ਕੇ ਅਰੋਰੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, Intellectually (ਅਕਲ ਨਾਲ) ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਦੀ ਹੈ ਸੋ realise (ਪ੍ਰਤੀਤ) ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ। ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਡੋਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਸਤਵ ਉਸ ਤੋਂ ਚੁਰੋਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਆਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਲਈਏ, ਪਰ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 24 ਘੰਟੇ ਹਰ ਛਿਨ ਸਾਡਾ ਮਨ ਗੌਰੀਅਤ ਦੇ ਵਹਿਣਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਿ ਲਗਭਗ ਹਰ ਛਿਨ ਤੇ ਹਰਦਮ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਣਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਾ ਆ ਵਸੇ। ਸਾਰੇ ਖਿਆਲ ਨਿਰੇ ਖਿਆਲ ਹੀ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ—

ਚਿੰਤਤ ਹੀ ਦੀਸੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥ ਦੇਤਹਿ ਏਕੁ ਤਰੀ ਸੁਖ ਹੋਇ ॥

ਅਰ ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਅਗਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ :—

ਦ੍ਰਿਮੁ ਦ੍ਰਿਮੁ ਸਦਾ ਸਭਾਲਦਾ ਦੰਮੁ ਨ ਧਿਰਦਾ ਜਾਇ ॥

ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਾ ਭਉ ਗਇਆ ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਪਾਇ ॥ (ਵਾਰ ਬਿ: ਮ: 3)

ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਲਈ ਦਮ ਦਮ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਸਾਧਨਾ ਹੈ, ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਰ ਦਮ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸੁਰਤ ਬੇਅਰਥ ਹੁਗਨਿਆ ਵਿਚ ਜਾਇਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਦੇ ਤਰੱਕੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ? ਇਸ ਗੋੜ ਵਿਚ ਪਈ ਬਿਨਾਂ ਮਨ ਜੋ ਇਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ Generator (ਤਾਕਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯੰਦੂ) ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਵ ਵਾਲੂ generate (ਬੁਰਾਈ ਪੈਦਾ) ਕਰਨੋਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਛਿਨ ਛਿਨ evil (ਬੁਰਾਈ) ਜਾਂ useless (ਨਿਕੇਮੀ ਪੈਸੀ) ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਤੋਂ ਗੈਰ ਸਾਮਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ, ਸਾਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੋਵੇ, ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਬੰਦ ਰਹਿਆ ਹੈ ਉਸਦੀ Current (ਤਾਕਤ ਦੀ ਲਹਿਰ) ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ stop (ਬੰਦ) ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਏਸ ਕੀਕੂੰ ਜਾਵੀਏ? ਮਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਛਿਨ ਸਿਵਾ Good (ਚੰਗਾਈ) ਦੇ ਗੈਰ ਕੁਝ generate (ਪੈਦਾ) ਨਾ ਕਰੇ ਤੇ Good ਸਾਰਾ relative ਹੈ Absolute Good (ਨੈਕੀ ਕੁੱਲ) ਕੇਵਲ Good ਹੈ। ਸੋ ਜੇ ਮਨ ਸਰਬ ਰਿਤਨ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਇਕ (ਨੈਕੀ ਕੁੱਲ ਵਹਿਗੁਰੂ) ਦਾ ਚਿੰਨ ਕਰਨਾ ਅੰਦਰ ਵਸਾਵੇ,

ਅਰਥਾਤ ਮਨ ਸਿਵਾਏ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੀ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਯਾਦ ਸੁਖਦਾਈ ਗੁਣਾਦੁਹਾਦ ਦੇ ਸਿਵਾ ਹਰ ਛਿਨ ਹੋਰ ਕੁਝ generate (ਪੈਦਾ) ਨਾ ਕਰੇ, ਤਦ ਉਹ ਦਿਨ ਆ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਵਿਅਰਥ ਚਿੰਠਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਕੂਝ ਸੈਨਾ ਕਰੋ ਯਾ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਮਖੀਰਵਾਦ ਕਰੋ, ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਆਪ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਅੱਗੇ ਆਪ ਹੀ objective (ਮਫ਼ਤਿਲ, ਦੀਨ) ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਓਹ ਸਾਰਾ annihiliate ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਰ ਸਾਡੀ ਰੂਹ ਦੇ ਉਦਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚਿੰਠਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ Good (ਚੰਗਿਆਈ) ਦਾ Sacred Holo (ਪਵਿੰਦੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਘੇਰਾ) ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਹਰਦਮ ਸੁਖ ਵਿਚ ਰਖੇਗਾ ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਜੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜੇ ਨੌਜੇ ਕਰਦਾ ਜਾਏਗਾ। ਇਹ ਰਸਤਾ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਲ 'ਜਮ ਤੇ ਉਲਟਿ ਭਏ ਹੈ ਰਾਮ' ਵਾਲਾ ਮੁਆਮਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਮਝ ਤੇ ਤਰੱਦੂਦ ਕੇਵਲ ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਨੁਕਤੇ ਉਪਰ ਹੈ ਕਿ ਦਮ ਦਮ ਵਿਚ Absolute Good (ਪੁਰਮਾਤਮਾ) ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਹੋ ਹੈ ਜੋ ਕੂਝ ਹੈ। ਯਾਂ ਇਉਂ ਕਹਾਂ ਕਿ ਹਰਦਮ ਹਰ ਛਿਨ ਸੱਤੇ ਜਾਗਦੇ, ਭਰਦੇ ਫਿਰਦੇ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹੀਏ, 'ਤੁ ਭਰਪੂਰ ਜਾਨਿਆਂ ਮੈਂ ਦੂਰਿ ਨੂੰ inverse (ਉਲਟਾ) ਕਰ ਦੇਵੀਏ। ਹਰਦਮ ਧਾਦ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਸੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਂਦੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹਾਂ ਅਰ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਕਰੋ : ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ; ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਕਰਨ ਸ਼ਰਨ ਹਾਂ। ਹੋ ਦਾਤਾ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਸੋ, ਮੈਂਹੁੰ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਖੋ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਹਾਂ, ਪਿਆਰੇ ਜੀ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਹਾਂ। ਗੱਲ ਕੀਹ, ਕੋਈ ਸੁਆਸ 'ਗੈਰ ਹਜ਼ੂਰੀ' ਵਿਚ ਨਾ ਆਵੇ। ਉਠਣਾ ਬੈਠਣਾ, ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ, ਟੁਰਨਾ ਫਿਰਨਾ, ਬੋਲਣਾ, ਸਭ ਕੂਝ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇ। ਸਭ ਭੁੱਲ ਜਾਵੋ ਪਰ 'ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹਾਂ' ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਨਾ ਭੁਲੋ। ਇਸ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਬਕ ਨੂੰ ਪਕਾਇਆ ਸਹਿਜ ਅਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬਕ ਵਿਚ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਨਾਮ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਗੁਣ, ਪਿਆਰੇ ਵਲ ਖਿੱਚ, ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਬਿਰਹੋ, ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਇਸਤਗਤਾਵਾਕ ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਖਿੱਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਅੰਤ 'ਬਿਸਰਤ ਨਾਹਿ ਮਨ ਤੇ ਹਰੀ' ਵਾਲੀ ਮੰਜ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਆਰੇ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਲੰਬੇ ਲਿਖੇ ਤੇ ਖਿਮਾ ਕਰਨੀ, ਮੈਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਸਬਕ ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਪਛ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਅਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬਕ ਵਿਚ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਲੱਭਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪੁਛਣੇ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸੇ ਸਬਕ ਦਾ ਪਤਾ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਅਰ ਸੁੱਚਾ ਪਾਇਆ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

14-7-1911

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

'ਗਿਆਨ' ਕਿਸੇ ਸੋ ਦਾ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਸਮਝ, ਦਲੀਲ ਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣਕੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਕਾਗ੍ਰਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਨ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਅਸਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ।

ਅਸਲੇ ਤੋਂ ਜੋ ਪਸਾਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਰਜੇ ਮਾਇਆ ਰੂਪ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਾ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਚੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਾਖ ਦੇ ਤਰਕ ਤੇ ਮਨ ਦੇ ਹੋਰ ਫੁਰਨੇ ਰੁਕਦੇ ਹਨ ਅਰ ਬਿਤੀਆਂ ਠੱਲਾ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਪਸਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਰੁਕ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਪ੍ਰੇਮ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਇਸ ਮਾਯਕ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲੀ ਬੁੱਧੀ ਜੋ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਤੇ ਨਮਿਤ ਦੇ ਖਿਆਲ ਬਿਨਾਂ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਮਰਦੀ ਮਰਦੀ ਸਿਧਿ ਤਕ ਅੱਡੇਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕਿ ਆਪਣਾ ਅਸਲੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।

ਤਦੋਂ ਇਕ ਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਆਪਣਾ ਚਾਨਣਾ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਮਗਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਪਿਆਰੇ ਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਮਗਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਏਹ ਤਾਂ ਰਹੀਆਂ ਨ ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਲੇਖੇ, ਸਾਨੂੰ ਲੇਖੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੰਮ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਨਿੱਗਰ ਦੇਲਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਨਿੱਗਰ ਦੇਲਤ 'ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ' ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਗਿਆਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਸੌ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਸਤ ਤੋਂ ਅਮੋਲਕ ਹੈ ਤੇ ਅਸਲੀ ਹੈ, ਅਥ ਸਾਡੇ ਗਉਂ ਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਸੌ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਨਾਮ, ਉਸ ਵਸਤੂ ਦਾ ਹੁੱਥ ਭਰਿਆ ਨਾਮ ਤੇ ਉੱਤੇਮ ਨਾਮ ਹੈ 'ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ'। ਇਸ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ ਜਿਸ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਰਤੀ ਭਰ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਹਿਰਦਾ ਧੰਨ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਿਆਰਾ ਲਗੇ ਭਾਵੇਂ ਰਤੀਂ ਕੁ ਪਿਆਰਾ ਲਗੇ ਪਰ ਲਗੇ ਪਿਆਰਾ, ਅਰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮਾੜੀ ਮਾੜੀ ਧੁੱਖ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਉਠਦੀ ਰਹੇ। ਰਾਤ ਜਾਗ ਧੁੱਲੇ ਤਾਂ 'ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ' ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਹੋਵੇ। ਫੁਰੇ ਫਿਰੇ, ਜਾਵੇ ਆਵੇ, ਕੰਮ ਕਾਰ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹ ਵਜ ਜਾਵੇ। ਧੰਨ ਉਹ ਸਰੀਰ ਤੇ ਧੰਨ ਹੈ ਉਹ ਮਨ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਇਹ ਕਿਣਕਾ ਵਸਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਛਿਨ ਲੀ ਐਸੀ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੁੰਹ ਕਰੇ 'ਧੰਨ ਗੁਰੂ

ਨਾਨਕ ਦੇਵ' ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਜਲ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣ ਤੇ ਸਰੀਰ ਲ੍ਹੋ-ਕੰਡੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਕਲੋਜੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖਿੱਚ ਢੁਣਕਾ ਦੇ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਜਨਮ ਸਫਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਟ੍ਰੈਨ ਇਕ ਵਾਰ ਐਸਾ ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਿਆਰਾ ਚੜ੍ਹਤ ਵੱਸੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀਵਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜੀਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੈ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮਨੁੱਖ ਬਣਕੇ ਸੰਸਾਰ ਤਾਰਨ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਚੁਣ ਬੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਨੇਹੁੰ ਜਿਸ ਦਾ ਲੋੜਾ ਗਿਆ :—

ਸੋ ਸੁਖੀਆ ਧੰਨ ਉਸੁ ਜਨਮਾ ਨਾਨਕ ਤਿਸੂ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥ (ਟੈਡੀ ਮਹਲਾ 5)

ਜੇ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਲੋੜ ਲੋੜ, ਜੇ ਤਾਂਘ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਤਾਂਘ ਤਾਂਘੋ, ਅਹ ਉਹ ਕੀਹ ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਰਿਦਾਮ ਅੰਦਰ ਵਸਾਓ।

ਕਾਸ਼, ਉਹ ਘੜੀ ਆਵੇ ਤੇ ਆਈ ਹੋਈ ਫੇਰ ਨਾ ਖੁੱਸੇ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁੱਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਕੂ ਜਾਗ ਪਵੇ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਐਸਾ ਰਸ ਬੱਸ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਏ ਖੀਵੇ ਹੋਵੀਏ ਤੇ ਗਾਵੀਏ :—

“ਮੂ ਲਾਲਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤ ਬਨੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਤੋਰੀ ਨ ਢੂਟੇ ਛੌਰੀ ਨ ਢੂਟੇ ਐਸੀ ਮਾਧੋ ਖਿੱਚ ਤਨੀ । ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਿ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਸੜ੍ਹ ਹੈ, ਤੂ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ॥੩॥” (ਬਿਲਾਵਲ ਮ: 5, 114)

ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੋ, ਅੰਦਰ ਵਸਾਓ :—

‘ਜਾ ਤੂ ਅੰਦਰਿ ਤਾ ਸੁਖੇ ਤੂ ਨਿਮਾਣੀ ਮਾਣੀਆ ॥’ (ਸੂਹੀ ਮ: 5—ਆਸਟਪਦੀ ੧)

ਅਥੇ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ! ਧੰਨ ਜਗ ਦਾਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੋਕੇ ਵੱਸਿਆ ਤੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਲੋਲਗਾ ਕੇ ਲੁਕ ਬੈਠਾ। ਜੇ ਲੋਲਗੀ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦੇਹ ਛੱਡ ਕੇ ਬੀ ਨਹੀਂ ਲੁਕਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਰਖਤ ਬਣਾ ਕੇ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਉਤੇ ਵਿਰਾਸਦਾ ਹੈ। ਧੰਨ ਹੈ ਐਸਾ ਪ੍ਰੀਤਮ। ਹੋਰ ਬੀਹ ਲੋੜ ਹੈ ? ਜੋ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿਸ ਅਰਥ ਹੈ ? ਜੋ ਨਾ ਦਿੱਸਣ ਵਾਲਾ ਅਮੇਲਕ ਪਦਾਰਥ ਹੈ, ਉਹ ਬੀ ਕਿਸ ਅਰਥ ਹੈ ? ਸਭ ਤਰਵਰ ਕੀ ਛਾਇਆ ਹੈ। ਮੁਕਤ ਬੀ ਕੁਛ ਵਸੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸੁਰਗ ਬੰਕੂਠ ਝੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟਕ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਉਚੇ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਬੀ ਮਾਇਆ ਦਾ ਜਲ ਹੈ। ਸਾਰ ਵਸੜ੍ਹ ਏਹੋ ‘ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ’ ਹੈ।

ਜੇ ਇਹ ਲੱਭ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਪੁਨਿ ਮਗਨ ਰਹੋ ਤੇ ਸਾਰੀ ਅਪਣੀ (ਮੈ ਮੇਰੀ) ਤੇ ਸੋਚੋ ਛੱਡਕੇ ਇੱਕੋ ਲੁਗਨ ਵਿਚ ਲੁਗਨ ਰਹੋ ! ਆਉ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀਏ :—ਹੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ! ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ! ਆਪਣਾ ਪਿਆਰ ਲਾ ਦਿਓ ‘ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ’ !

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੬੮

13-3-12

ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਜੀਓ,

ਕਲਹਾ ਤੇ ਸੁਖ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਲਗੀਆਂ ਹੈ, ਠਿਤ ਦੇ ਪਾਣ ਜੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਨਾ
ਹੋਣ ਤਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਰ ਲਏ ਅਰ ਦਿਨ ਨੂੰ ਕੁਛ ਵਕਤ ਸੌਂ ਲੀਤਾ।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੈਲੋਂ ਵਿਚ ਮਨ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਖਣਾ ਇਹੋ ਹੀ ਤਾਂ
ਸਿਖੀ ਦੀ ਟਕਰਾਲ ਵਿਚ ਘੱਢੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮੂੰਹੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਾੜੀ ਮਾੜੀ ਹੋ ਰੋ ਕਰ ਛੱਡੋ,
ਚਿਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾ ਰਹੇ। ਜਦ ਖਿਲ ਯਾ ਰੰਜ ਦਾ ਸਥਾਨ
ਬਣੇ ਪੰਜ ਇਸ਼ਨਾਨਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੌਂ ਗਏ ਅਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਮਨ ਲਾ ਦਿਤਾ।
ਸੁਆਸ ਜ਼ਰਾ ਮੱਧਮ ਕਰ ਦਿਤੇ ਤੇ ਸਰੀਰ ਚਿੱਲਾ ਛੋੜ ਦਿਤਾ। ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਮਲਕੜੇ ਮਲਕੜੇ ਲੰਮਾ ਕਰਕੇ ਲੀਤਾ, ਬਸ ਕੁਛ ਚਿਰ ਵਿਚ ਮਨ ਹਲਕਾ
ਹੋ ਕੇ ਚਰਖੇ ਗੋੜ (ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਰੰਗ) ਸਾਫ ਟੁਰ ਪਈਗਾ। ਇਹੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰ ਵਿਚ
ਨਹੀਂ, ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਠਦਾ ਦੇਹ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੋਗੇ, ਤਦ ਤੁਸਾਡੇ ਇਸ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਆਸ ਪਸ ਥੀ ਅਸਰ ਕਰੋਗੀ।

ਬੀਮਾਰੀ ਕੌਝੀ ਤਕਲੀਫ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਕੱਢ
ਦਿਓ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਿਥੇ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਥੋਂ ਸੁਖ ਸੂਰ ਭਜਦੇ ਹਨ। ਇਲਾਜ ਥੀ ਕਰੋ
ਪਰ ਟੇਕ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਧਾਰੇ ਅਰ ਹੋਗ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਓ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਢੂਰ
ਹੋ ਜਾਵੇ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ੴ

14-5-1912

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਖਤ ਪਹੁੰਚਾ, ਆਪ ਦੇ (ਨਵੀਨ) ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਦਾ ਹਾਲ ਪੱਤ੍ਰੂਆ ਹੈ। ਸਚਿਲਾਉ
ਦੇ ਚੇਜ਼ ਹਨ :—

ਦਾਤੀ ਸਾਹਿਬ ਸੰਦੀਆ ਕਿਆ ਚਲੈ ਤਿਸ੍ਥੁ ਨਾਲਿ ॥

ਇਕਿ ਜਾਰੀਦੇ ਨਾ ਲਹੌਨ ਇਕਨਾ ਸੁਭਿਆਂ ਦੇਇ ਉਠਾਲਿ ॥

(ਵਾਰ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮ: ੧—੨)

ਪਿਆਰ ਤੇ ਖਿੱਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰੀ ਚੱਲੋ। ਸੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸਾਨ੍ਹੂ ਇਕ
ਸਤਿਸੰਗੀ ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ ਸਾਥੀ ਲੱਭ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਜ਼ਿਮਲਾ ਓਪਰਾ ਨਹੀਂ ਲਗੇਗਾ।
ਹਜੂਰੀ ਦਾ ਫਾਠ ਸਿਖਲਾ ਦਿਓ। ਜਪੁ ਦੇ ਪਾਠ ਬੈ-ਹਜੂਰੀ ਕੌਤੇ Voice in the
wilderness ਹਨ, ਜੇ ਤਾਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਪਾਸ ਖਿਆਲ ਕਰ ਕੇ ਸੁਣਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀਏ ਤਾਂ ਉਹ
ਵਜ਼ਪਕ ਜੰਤਿ ਸੁਣਸੀ ਤੇ ਕਦੇ ਬੈਰ ਪਾਸੀ।

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਏਗਾ, ਨਿੰਦਕਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਆਪ
ਹੀ ਘਟ ਜਾਏਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਪਿਆਰ ਸਿਖਾਈ ਜਾਓ।

ਤੁਸੀਂ ਐਪਣੇ ਥਾਰੇ ਤੱਖਲਾ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਕਾਘਲੀ ਦਾ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰਿਆ
ਕਰੋ। ਬੋੜ੍ਹ ਦਾ ਦਰਬਤ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਉਗਿਆ ਕਰਦਾ। ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਥਾਣੀ, ਯਾਦ,
ਪਿਆਰ, ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਇਸ ਪਰ ਸੁਕਰ, ਇਹ ਸਭ ਢੁੰਬੀਆਂ ਹਨ। ਸੁਕਰ ਕਰੋ ਤੇ
ਚਾਲ ਨਾਲ ਟੁਡੀ ਚਲੋ। ਨਾਮ ਵਿਦਿ਷ਾ ਹੈ ਜੋ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਦੀ ਹੈ।

ਹਰਿ ਦਾ ਬਿਲੋਵਨਾ ਬਿਲੋਵਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥

ਸਹੀਜਿ ਬਿਲੋਵਹੁ ਜੈਸੇ ਤਤੁ ਨ ਜਾਈ ॥

(ਅਸਾ ਕਬੀਰ ਜੀ ੧੦)

ਫਿਕਰ ਨ ਕਰੋ, ਗੁਰੂ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੂਸਰੇ ਮਿਤ੍ਰ ਥਾਥਤ Hopeless ਨਹੀਂ
ਹੋਣਾ। ਜਿਸ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਉਹ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਡਾਉ ਨਾਲ “ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ” ਦਾ
ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਨਾਣਾ ਹੈ।

ਆਤਮਾ ਨਿਰਥਲ ਤੇ ਹਲਕੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ free ਮੇਲ ਜੇਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ
ਮੇਲ ਆਪ ਲਈ ਮਾੜਾ ਲਈ ਰਹੇਗਾ, ਮਦਦ ਦਿਓ ਜੇ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਭਯਾਸ

ਵਿਚ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ। ਅੱਲ੍ਹੜ ਹੈ ਪਰ Confiding ਹੈ। ਕਿਆ Life wave ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ? ਸਜਣਾ, ਅਸਾਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮੁਰਦਾ ਰੂਹਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਰੋਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਬਸ ਇਹੋ ਹੀ ਸੁਆਦਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਜਨਮ ਜਨਮ ਦੀਆਂ ਮੈਲਾਂ ਸਨੇ ਸਨੇ ਕਟੀਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭੁਸੀਂ ਜਦ ਰਲ ਕੇ ਲਗੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ, ਕੀਹ ਤਅੱਜਥ ਹੈ ਕਿ ਮੌਲ ਘਟੇ ਅਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਆਤਮ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ Dark cell ਵਿਚ ਬੀ ਪੈ ਜਾਣ। Go on working steadily and slowly.

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬੀ ਆਪ ਪਾਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, Be kind and show him, what an amount of pure love a sikh of Guru Nanak has got in himself.

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿਖ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਬੇ-ਬਵਾਂ ਤੇ uncentred ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਜੋ ਨਿਖਸਮੇਂ ਤੇ ਨਿਗੋਸ਼ਾਏ preach ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਰੂ ਨੂੰ centre ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ centre ਠਾਲ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਇਹ ਅੰਦਰ ਮਹਿਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਹਰ ਸੂਝਾਂਦਾ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

16-5-1912

ਪਿਆਰੇ ਸਜਣ ਜੀ,

ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ, ਆਤਮਾ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਰਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾ ਲਵੇ ।

ਆਪ ਦੇ ਪੱਤ੍ਰ ਵਿਚ ਜੋ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਲਕੜ ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਕੀਹ ਕਰਾਂ ਕੇਵਲ ਇਤਨਾ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਅਰ ਮੇਰੇ ਚਿਤ ਵਿਚ ਆਪਦਾ ਖਿਆਲ ਅਕਸਰ ਵੇਰ ਫੇਰੇ ਪਾਂਦਾ ਹੈ । ਮੇਰੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਹੀ, ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਆਪਦਾ ਖਿਆਲ ਆ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਕੁਛ ਸੰਕੋਚ ਜੇਹੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਜੀ ਵਿਚ ਸੁਰਤ, ਮਚਿ, ਮਨ, ਸੁਧਿ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਜੋ ਸਾਮਾਨ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਨੌਂਹ ਸੱਕ ਪਰ ਹੈ । ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਵਾਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਿਧੀ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਅਕਲ ਦੇ ਖੰਬੇ ਸੜਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਿਧੀ ਬੀ ਇਕ ਮੁਕੰਮਲ ਅਕਲ ਹੈ ਜੋ ਅਪਣੇ ਕਾਰਜ ਲਈ deductive ਤੇ Inductive logic ਦੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ । ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਆਪ ਦੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਅਰ ਆਪ ਦੀ gloom ਦਾ ਚਿਕਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਅਤ੍ਯਪਤ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਇਹ ਇਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਕਾਬ 'ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ' ਦੀ Continuous current ਆਪ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛਿੜ ਪਏ ਅਰ ਆਪਦੇ Divine ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੇ uprushes ਜੋ ਸਾਂਝੀਂ ਵਲੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਆਪ ਲਈ ਸਚੀ ਮੁਚੀ 'ਪ੍ਰੀਤਮ' ਜੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਲੈ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਣ ।.....

ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਡਿੱਠਾ ਹੈ ਕੇਵਲ ਆਪਦੀ ਆਤਮਾਂ ਦੀ ਨਿਰੋਲਤਾ; ਇਹ ਭੁੱਲ ਕੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੰਡਤ ਹੋ, ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੋ, ਖਿੰਚ ਕਰਦੀ ਹੋ ਤੇ ਚਿਤ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਦੇ ਆਤਮਾਂ ਵਿਚ 'ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ' ਦੀ ਠੰਡੀ, ਪਿਆਰੀ, ਰਸ ਭਰੀ, ਮਿਠੀ ਤੇ ਆਨੰਦੀ ਰੰਗ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਮੇਰੀ ਸੁਭ ਇਛਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਤਾਂਧ ਚਿਹ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੁਰਦੇ ਹਾਂ—

ਸੰ ਜੀਵਿਆ ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਸੋਇ ॥

ਨਾਨਕ ਅਵਰੂ ਨ ਜੀਵੈ ਕੋਇ ॥

ਤੇ ਚਿੰਦਨੀ spormodic ਸੰ ਨਹੀਂ, ਚਿੰਦਗੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋਣੀ ਤਾਹੀਏ Life must be Continuous.

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੱਧਮ ਵੇਗ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ Wave (ਲਹਿਰ) ਸਿਖਾਈ। ਮੱਧਮ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸੈ Life ਕਹਿਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਨਾਂ ਦੇਹ ਨਿਕੇਮੀ ਹੈ 'ਸੱਚੀ ਲਿਵੈ ਬਿਨ੍ਹ ਦੇਹਿ ਨਿਮਾਣੀ' ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਉਡਾਰ ਉਠਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਹਿਨਾਹਾਂ ਸੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿੱਛੇ ਨਸੇ ਟੁੱਟਣ ਵਰਗੀ ਟੋਟ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਉਦੇ ਪਰਬਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰ (Base) ਖੱਡਾਂ ਤੇ ਸੰਗਲਾਂ ਦੇ ਹਨੋਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਢੂੰਘਾਣਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਚੀ ਸੁਰਤ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨੀਵੇਂ ਥਾਂਓਂ ਅਰ ਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਝੇ ਹੋਏ ਦਿਮਾਗ intellectual advancement ਵਾਲੇ, ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਨਜ਼ਰ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ।

ਤੁਸੀਂ ਡਿੱਠਾ ਹੋਉ ਕਿ ਪੱਥਮ ਵਿਚ ਕਈ ਲੋਕ ਅੱਜ ਕੱਲ inner life ਦੇ ਮੁਡੱਲਕ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਉਥੀਆਂ ਹਨ, ਸਭ ਵਿਚ Modus oparandi ਦਾ ਘਾਟਾ ਡਿੱਠਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਉਸਦਾ analysis ਅਰ ਸਾਰਾ ਹੋਜ ਪਿਆਜਾ ਤਾਂ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਅਰ ਦਿਮਾਗੀ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਸਲ ਨਿਰੋਲ ਸਾਧਨ ਜੋ ਅਨਪੜ੍ਹ ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਕੋਗੀ ਰੂਹ ਤੇ ਅਰੋਗ ਰੂਹ ਹਰ ਤਬਕੇ ਤੇ ਹਰ ਦਰਜੇ ਦੀ ਤੁੱਕੀ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਰੂਹ ਪਾ ਕੇ ਲੈ ਉਠੇ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਦਸਦੇ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ ਲਾਭਵੇਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। Mind broad ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੇ ਭਾਂਤਿ ਕਿ ਉਹ ਉਸ Broadness ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਥੱਥ ਬਹਿੰਦੇ ਹੈਨ।

ਸੋ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਦਾਤ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੰਡ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਤੇਰੇ ਫੁਰਨੇ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ' ਪਰ ਇਹ ਵਿਦਾਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ Soul ਆਪਣੀ evolution ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਕ ਵੇਰ ਤਾਂ ਹੇਠਲੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤਕ ਹਰ ਸੂਨ ਦੀ ਅੱਸਤ ਉਮਰ 10 ਵਰ੍਷ ਕੱਢ ਲਈਏ ਤਾਂ ਅੱਠ ਕਰੋੜ ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਵਰਾ ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਫੁਰਨੇ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗੋਯਾ ਬੜਾ ਹੀ ਲੰਮਾਂ ਸਮਾਂ ਥੰਜ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਫੁਰਨੇ ਦੇ ਅਭਯਾਸ ਵਿਚ ਬੀਤ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਅਭਯਾਸ ਨਾਲ ਖਿਆਲ ਸਥੁਲਤਾ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਕਿਤਨਾ ਕਰਨ Crystal ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜੇ ਹੁਣ ਫੁਰਨਾਂ ਹੀ ਕਲਯਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਟੁੱਟਕੇ ਕਿਸੇ ਪੁੱਠੇ ਖਿਆਲ ਦਾ ਅਭਯਾਸ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ Crystal ਪੰਘਰੇ ਦ੍ਰਵੀ, ਫੇਰ ਹਵਾ ਬਣੇ ਫੇਰ ਆਤਮ ਰੂਪ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਸਹਜ ਖਿਆਲ ਉਸਦੀ ਟੋਟ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਫੇਰ ਉਹ ਖਿਆਲ Continuous ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਕਦੇ ਆਇਆ ਕਦੇ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਖਿਆਲ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅੰਦਰਲਾ ਦੁੜਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤਿਗੁਰ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ :—

'ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਕਰਿ ਆਤਮ ਨਹੀਂ ਦੂਵੈ ॥ ਹਰਿ ਰਚਗਹਿ ਕਹੁ ਕੈਸੇ ਗਵੈ ॥'

ਇਸ ਤੋਂ ਮਲ੍ਹਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਾਂ ਕਿਸੇ ਨੀਵੀਂ ਖੱਡ ਤੋਂ ਪਹਾੜ ਦੀ ਨੀਂਹ ਧਰਨੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਢੂੰਘੇ ਵਿਚ ਸਤਹ ਤੋਂ ਉਚੇਰੇ ਜ਼ਜ਼ੀਰੇ ਦੀ ਖਾਤਰ ਹੇਠਾਂ Coral ਦੀ ਨੀਂਹ ਧਰਨੀ ਹੈ ਅਤ ਓਹ ਨੀਂਹ ਕਿਸੇ ਨਿਮਾਲੇ ਕੀਝੇ ਨੇ ਧਰਨੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਸਾਂ ਪਾ ਕੇ ਮਹਾਂ ਦੀਪ ਬਣ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

“ਕਿਨਕਾ ਏਕ ਜਿਸ ਜੀਅ ਬਸਾਵੈ ॥ ਤਾਕੀ ਮਹਿਮਾ ਗਨੀ ਨ ਆਵੈ ॥”

ਕੋਈ Evolution Progress ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ; ਜਦ ਤਕ ਪਹਿਲੇ ਕੋਈ ਕਿਣਕਾ nucleus ਨਾ ਬਣੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਆਖਦੇ ਹਨ :—

ਗੁਰਮੁਖ ਕੋਟਿ ਉਧਾਰਦਾ ਭਾਈ ਦੇ ਨਾਵੈ ਏਕ ਕਣੀ ॥

ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ : ਕਿ ਇਹ ਜਿੰਦਗੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ, ਏਹ ਲਿਵ ਲਗਣ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਮਨ ਦੇ ਮੰਡਲ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ; ਏਸ ਕਰਕੇ ਸਿਖਯਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਸਿਖਯਾ ਤਾਂ ਕੁਚੀ ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਪਿਆਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਸੁਰਤਾ, ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਸੁਰਤ ਸਿਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤਾ ਦੇ ਉਦਰ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਦਾ Circulation ਥੱਚੇ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ Circulation ਵਿਚ ਸਾਝੇ ਗੋੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ

ਵਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਹੇਠੋਂ ਸੁਰੂ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸੁਰਤ ਤੱਥ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਪੁਰੋਕੇ ਪਰਾਉਣੇ ਤੱਥ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ‘ਚਿਤਾਹਿ ਚਿਤ੍ਤੁ ਸਮਾਇ ਤ ਹੋਵੈ ਰੰਗੁ ਘਨਾ’। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪਿਆਰੇ ਜੀ, ਕੈਸਾ ਆਨੰਦ ਦਾ ਸਮਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਲਾਹਿਰ ਅਠ ਪਹਿਰ ਉਠੇ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਹੁਲਾਰੇ ਹਤ ਵਕਤ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਖਣ। ਅਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਭੁੱਲ ਦੇ ਬਿਧਨ ਕੱਟੋ, ਸਾਡੀ ਆਤਮਾ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਯਾਦ ਦੀ ਡੋਰ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਹਰ ਛਿਨ ਉਸ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਚਜ਼ਮੇ ਵਿਚੋਂ ਜਿੰਦਗੀ ਬਖਸ਼ ਹੁਲਾਰੇ ਤੇ ਜੀਵਨ ਰੰਦੇ ਲਾਹਿਰੇ ਆ ਆ ਕੇ ਵੱਜਣ। ਚਜ਼ਮੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੋ ਜੇਹੇ ਸਜ਼ਰੇ ਤਾਜੇ ਤੇ ਅਨੰਦੀ ਹੋ ਜਾਣ।

ਪਿਆਰੇ ਜੀ, ਮੈਂ ਦਲੀਲਾਂ ਹੋਰ ਕੀਹਾਂ ਲਿਖਾਂ ਚੁਸ਼ਾਂ ਆਪ ਕਾਢੀ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਧਮ ਵੇਗ ਦੀ Continuous ਲਾਹਿਰ ਜੋ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਦੀ ਹੈ ਉਹ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ sposmodic ਨਾ ਰਹੇ। In other words ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪ ਜ਼ਰਾ ਹੈਠ ਉਤਰੋ, ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਲੀਨਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਆਓ ਅਤ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਹੁਲਾਰਾ ਲਵੀ। ਅਨੇਕ ਪਹਿਰ ਰਸ ਦੀ ਝਰਨਾਟ ਅਨੰਦੀ ਛਿੜੇ, ਲੂੰ ਲੂੰ ਵਿਚੋਂ ਪਿਆਰੇ ਜੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੁਣੇ। ਪਿਆਰ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਉਮਾਹ ਲਵੇ ਤੇ ਉਮਾਹ ਤਰੀ ਰਖੋ। Gyan is to know him, love is to have him.

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

23-5-22

ਗੁਰੂ ਸੰਵਾਰੇ ਜੀ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਰਹੋ । ਇਹ ਮਾਰਗ ਬੜਾ ਕਠਨ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਨਾ ਕੇਂਦ੍ਰ (Centre) ਲੱਭ ਪੈਣਾ ਤੇ ਜੀਵਨ ਨੇ ਉਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਕ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਕੌਣੀ ਥੋੜੀ ਨਹੀਂ । ਜਨਮ ਜਨਮ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕਰਮ ਦਸ਼ਾ ਅਰਥਾਤ Objectiv ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਅਰਥਾਤ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸ਼ੈਟਲਬਾਕ (ਚਿੜੀ) ਵਾਹੂ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਪਾਸਿਓ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਢੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਈ ਮਾਰੀ ਮਾਰੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ । ਸਾਡਾ ਮਨ ਆਪਣੀ ਟੇਕ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਾਮਾਂ, ਵਹਿਮਾਂ, ਰਾਵਾਂ, ਨੁਕਤਾਚੀਨੀਆਂ, ਉਸਤਤ ਨਿੰਦਿਆ ਅਰ ਹੇਚ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਗੇ ਐਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੰਮਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਟੋਕਰ ਮਾਰਦੀਆਂ ਹਨ । ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਮਾਨੋ ਭੂਤ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਣੇ ਭੂਤਾਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਹਿਮਾਂ ਖਾਮਾਲਾ ਦੇ ਅਗੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਕਹੇ ਹਾਂ । ਫੇਰ ਤਮਾਸਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਫਸੇ ਬੰਦੇ ਪਦਾਰਥ, ਇੰਜਤ, ਜੁਆਨੀ ਆਦਿਕ ਦੇ ਨਸੇ ਵਿਚ ਆਕਤਦੇ ਤੇ ਦਾਨੇ ਬਣ ਬਣ ਬੈਠਦੇ ਹਨ । ਬੇਖਵੇਂ ਹਨ, ਦੁਖੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੇ ਜਨਵਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ । ਜਾਨਵਰ ਬੀ ਖਾਏ ਪੀਂਦੇ ਸੰਚੇ ਮਰ ਜਾਏ ਹਨ, ਇਹ ਆਦਮੀ ਬੀ ਟਿਰੋ ਕੁਛ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਰ ਜਾਏ ਹਨ । ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਇਸ ਸੁੰਦਰ ਸਰੀਰ, ਪ੍ਰਯਾਰੇ ਮਨ, ਸੁਚੀ ਸੂਧ ਤੇ ਉਚੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਕੀਹ ਪ੍ਰਕਿਸ਼ਨ ਹੈ । ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਤਕਦੇ ਤੇ ਮਖੇਲ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਸ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਗੁੰਡਲਦਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਧੇ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਗਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਾਗ ਵਸ ਤੇ ਕੁਛ ਕ੍ਰਿਪਾ ਆਸਰੇ ਜਿਥੋਂ ਗੱਲ ਦੀ ਸੋਝੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਇ ਮੇਨੂੰ ਸੁਖ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਠੰਡ ਪਈ ਹੈ, ਅਮੇਲਕ ਖੜਾਨਾ ਲੱਭਾ ਹੈ । ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬੀ ਲੱਭ ਪਵੇ ਤੇ ਉਹ ਬੀ ਮੇਰੇ ਵਾਛ ਸੁਖੀ ਹੋ ਜਾਣ । ਏਹ ਵਾਸ਼ਨਾ ਤਾਂ ਸੁਭ ਹੈ ਪਰ ਹਰੇਕ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਲਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਰਸਤਾ ਆਸਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਸਤੇ ਦੇ ਵਣਜਾਤੇ ਸੂਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਦਾਤ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਤਾਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਪਰ ਵਿਹ ਵ੍ਰਹਾਰੇ ਦੀ ਤਰਾਂ ਹਰ ਵੇਲੈ ਦਾਤ ਦੀ ਛੁਹਕਰ ਲਾਈ ਰਖਦੇ ਹਨ । ਏਸ ਸਾਰੇ ਮਿਲਸਿਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਆਪ ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦ੍ਰ ਬਨਾ ਕੇ ਅਪਨੇ ਅੰਦਰ ਅਪਨੀ ਟੇਕ ਤੇ ਰਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਸ਼ੈਟਲਬਾਕ ਨਹੀਂ ਬਣੀਦਾ

ਬਾਕੀਆਂ ਤੇ ਵਿਡ ਮੁਜਬ ਰਹਮ ਕਰੀਦਾ ਅਰ ਸਹਾਜਤਾ ਦੇਈਦੀ ਹੈ । ਜਿਸਦੇ ਭਾਗ ਉੰਦੇ ਹੋਣੇ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹ ਲਾਭ ਹੋ ਜਾਏਗਾ । ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰਾ ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਲਿਵ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਾ ਟੁਟੇ, ਜਿਸ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਤਖੌਲਕ ਚਸ਼ਮੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟ ਜਾਏਗਾ, ਉਹ ਸਰੋਵਰ ਤਰੋਂ ਕੇਗਾ, ਜਿਸ ਆਤਮਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਵ ਟੁਟ ਚੁਕੀ ਹੈ ਉਹ ਬਦਬੂਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਲਿਵ ਛੜਕੀ ਲਗੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਮਾਇਆ ਅਮਰੁ ਵਰਤਾਇਆ ॥

ਲਿਵ ਟੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਮਾਇਆ ਹੇ, ਹੇਠ ਲਗੇ ਗੁਲਾਮ ਹਨ, ਓ ਗਦੀਆਂ ਤੇ ਬੈਠੇ, ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ, ਕੁਜੀਆਂ ਸਾਂਭਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹਨ । ਸੁਰੰਗ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਆਤਮਾ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਾਈ ਚੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਲਿਵ ਸਾਨ੍ਹੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਬਲਵਾਨ ਤੇ ਦਾਨੇ ਬਣਾਂਦੀ ਹੈ । ਲਿਵ ਵਾਲਾ ਚੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਚੰਗੇ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ, ਹਰਦਮ, ਅਪਨੇ ਚਸ਼ਮੇ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਖਸ਼ ਲਹਿਰੇ ਤੇ ਤਜ਼ਗੀ ਦੇ ਹੁਲਾਰੇ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੁਲਾਰੇ ਮਾਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਤ੍ਰਿਸਨੀ ਆਤਮਾ ਟਿਕੀ ਹੋਈ, ਖਿਡੀ ਹੋਈ, ਰਸ ਭਿੰਨੀ ਤੇ ਅਨੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।

ਪਰ ਬੀਬਾ ਜੀ, ਇਹ ਮਖੈਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪੜ੍ਹਕੇ ਦੇਖੋ ਇਹ ਕਿਤਨੀ ਢੁਰਲਭ ਤੇ ਆਸਲਕ ਹੈ, ਜੇ ਮਿਲ ਜਾਇ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਕਦਰ ਇਹੋ ਪਾਈਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਨਪਕੇ ਛੜੀਦਾ ਹੈ, ਘੁਟ ਕੇ ਰਖੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖਿਸਕਣ. ਨਹੀਂ ਦੇਖੀਦੀ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਸੁਆਦ ਆਸਕੇ ਜਪਦੇ ਹਾਂ । ਸੁਆਦ ਤਾਂ ਅੱਸੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣ ਖੁੱਝ ਕੇ ਪਾਪ ਕਰਵਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਕਦੇ ਪਾਪ ਵਿਚ ਰਸ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪਾਪ ਕੇਣ ਕਰਦਾ ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਨਾਮ ਦੇ ਆਇ ਵਿਚ ਰਸ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੈਣ ਨਾ ਜਪਦਾ ? ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ “ਸਿਲਾ ਅਲੂਣੀ ਚੱਟਣੀ ਭੁਲਿ ਨ ਲਖ ਅਮਿਅ ਰਸ ਇਧੀ !”

ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਅਲੂਣੀ ਸਿਲਾ ਦੇ ਚੱਟਣ ਦਾ ਸਮਾ ਹੈ, ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ, ਕਸੀਸ ਵੱਟਣ ਨਾਲ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਰਸ ਕਿਤੇਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਜਪ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ? ਜਦੋਂ ਰਸ ਟੁੱਟੇ ਤਦੋਂ ਜੱਪੇ, ਕਸੀਸ ਵੱਟ ਕੇ ਜੱਪੇ, ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਜੱਪੇ, ਤਦੋਂ ਤਾਂ ਸੁਆਦ ਹੈ । ਤਦੋਂ ਸ਼ਰੀਰ ਵਿਚ ਗੁਬਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਗੁਬਾਰ ਨਾਲ ਨਾਮ ਦਾ ਸੂਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸੂਧ ਵਿਚ ਸੁਖ ਕਿਥੋਂ ? ਸੂਧ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਤੇ ਇਕਾਗ੍ਰ ਹੋ ਕੇ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਕਰੀਦੀ ਹੈ । ਹਰ ਸੁਆਸ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦਾ ਫਾਇਰ ਕੀਤਿਆਂ ਗੜ੍ਹ ਗੜ੍ਹ ਵੈਰੀ ਦੇ ਕਿੰਗਰੇ ਢਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੌਰਚੇ ਬਾਦ ਮੌਰਚਾ ਫਤਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹੱਤਕਿ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਫੇਰ ਰਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰਸ ਫਿਰ ਅਪੇ ਨਾਮ ਜਪਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਕਠਨ ਹੈ ਪਰ ਇਹੋ ਹੈ ਜੇ ਰਸ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ : ਇਸ ਵਿਚ ਫਤਹ ਦਾ ਨੁਕਤਾ ਇਕ ਹੈ ਕਿ ਜਪੀ ਜਾਓ ਤੇ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ । ਜੇ ਸੋਚ ਨੈੜੇ ਆਵੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰੋ ਤੇ ਜੀਤ ਨੂੰ ਖਲੋਣ ਨਾ ਦੇਵੇ । ਦੁਗਾੜੇ ਛੌਂਕੋ, ਨਾਮ ਅਸਲ ਕਲਿਆਣ ਕਰਤਾ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਚਾਰ ਕੁਦਿਨ ਰਸ ਆ ਕੇ ਜੇ ਫੇਰ ਗੁਬਾਰ ਪਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਸ ਦੇ ਇਸਕ ਵਿਚ ਬਾਵਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸੁਸਤੀ ਤੇ ਘਬਰਾ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਬਲ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਸੀਸ ਵੱਟ ਕੇ ਸੁਆਦ ਤੋਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਮੌਰਚਾ ਗੱਡ ਦਿਤਾ ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਫਤਹ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੭੩

20-1-13

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਦਰਜਾਏ ਪ੍ਰਵਾਣ ਦਾਈ ਗੱਲਾਂ ਹਨ :—

ਇਕ ਅੱਖਰ, ਪਠੋਸ਼ਵਰ ਦਾ ਨਾਮ, ਬਾਣੀ, ਕੀਰਤਨ ਸਮੇਤ । ਦੂਜਾ ਅੱਖਰ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਇਆਨ । ਅੱਧਾ ਅੱਖਰ, ਮਿਤਰਾਂ,
ਵੇਰੀਆਂ ਸਥ ਦੇ ਅਗੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਹੋਠੀ ਕਰਕੇ ਲਿਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ । ਸੁਰਤ ਉਸੀ
ਕਰ ਕੇ ਰਖਣੀ ਤੱਕ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਆਸ਼ ਨਾ ਪਵੇ ।

ਜਿਸ ਏਹ ਢਾਈ ਅੱਖਰ ਪਕਾ ਲਏ ਉਹ ਤਰ ਗਿਆ । ਢੇਖੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ
ਹਨ :—

੧. ਨਾਮ ਤੁਲਿ ਬਛੁ ਅਵਰੂ ਨ ਹੋਇ ॥

੨. ਸੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਜੀਅ ਕਾ ਲਿਸਤਾਰਾ ॥

੩/੨. ਜੇਸੇ ਜਲ ਮਹਿ ਕਮਲੁ ਨਿਰਾਲਮੁ ਮੁਰਣਾਈ ਨੈਸਾਣੈ ॥

ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਭਵ ਸਾਗਰੂ ਤਰੀਐ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੈ ॥

ਜੋੜ—ਦਾਈ ਅੱਖਰ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

12-4-1913

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਮੇਰਾ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਕ ਮਿਚੂ ਨਾਲ ਰੱਬ ਦੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਖੁਲ੍ਹਣ ਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਚਾਡ ਸਰੀਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈ ਗਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਲੁਕ ਕੇ ਦਿਨ ਕੱਟਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ 35 ਵਰਹੇ ਚੁਪ ਚਾਪ ਲੰਘਾ ਚੁਕਾ ਸਾਂ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਅਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਮੇਰੀ ਚੁਪ ਚਾਪ ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲੰਘ ਜਾਵੇ।ਜੀ ਦੇ ਚੁਪ ਟੁਚਨ ਮਗਰੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਰਤਾਉ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਕੋਚਿਆ ਹੈ, ਅਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਰ ਵੀ ਸੰਕੋਚਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੋਟ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਮਰਥ ਹੀ ਚੁਕ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਮੈਂ ਤੁਸਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਬਾਲ ਜਾਣ ਕੇ ਮੈਂ ਖਿਡਾਵੇ ਵਾਂਗੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹੋ, ਹੀਰਾ ਜਨਮ ਪਾ ਕੇ ਬਾਪੂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਜਾਓ, ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਸੁਖ ਪਾਓ। ਦਰਬਾਰ ਏਥੇ ਇਥੇ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਸਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਵਸੇ ਅਰ ਕੋਈ ਦਮ ਕੁਝ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਬਿਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਝਲਕੇ ਵੱਜਦੇ ਹਨ, ਸੁਰਤ ਖੋਡਾ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਨੌ ਸਨੌ ਮੁਰਦਾਪਨ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਮਨ ਜਾਗ ਉਠਦਾ ਹੈ, ਮੇਈ ਗੁਹ ਜੀਉ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੁੱਕੇ ਆਨ ਹਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਿਉਂ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਵ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ? ਇਸ ਦਾ ਉਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਜਨਮ ਦੇ ਕਰਮ ਸਿਰ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਰਸ ਚੁਕੇ ਲੋਂਦੇ ਹਨ। ਛਿਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਫੀਰਖਾ ਜਾਂ ਸਾਡਾ ਉਠ ਖੜ੍ਹੇਂਦਾ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਦਾ ਤੇ ਚਿਤ ਤੇ ਧੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਲ ਮੋਹ ਪ੍ਰਬਲ ਧੈ ਕੇ ਧੂਹ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਚਿੱਤ ਤੇ ਮੇਲ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਜੂਰੀ ਦਾ ਰਸ ਉਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਤਾਂਥੀਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅਸਥਾਂ ਹੇਠ ਲਗਣੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ, ਡਿਗਦਾ ਢਹਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੇਰ ਹੋਕੇ “ਹੋਉ ਪਰੋ”, ਸਿਖ ਲਵੇ ਤਾਂ ਰਸ ਘਟ ਉਡੇ। ‘ਸੇਰਾਂ’ ਤੇ ‘ਰਸ’ ਦਾ ਵੈਰ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਆਪ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਦਮ ਲੈਸੇ ਤੇ ਵਿਸਿਮਰਣ ਵਿਚ ਨਾ ਪੈਸੇ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਸੁਖ ਵਧੇਗਾ, ਸੰਕੋਚ ਵਿਚ ਸੁਖ ਬਾਹਲਾ ਹੈ।

“ਪਰਵਿਰਤਿ ਮਾਰਗੁ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਹੋਈਐ ਤੇਤਾ ਲੋਗ ਪਚਾਰਾ” ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਹਾਂ, ਜੋ ਕੁਛ ਮੈਥੇਂ ਸਰੇ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾਣੀਆਂ ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ।

ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਾਉਣੇ ਦਰੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹੋਰ ਕਿ ਅਠੇ ਖਹਿਰ ਦਿਤ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਖ, ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ “ਸਿਰ ਉਪਰਿ ਠਾਢਾ ਗੁਰ ਸੁਰਾ ॥ ਨਾਨਕ ਤਾਕੈ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ” ਵਾਲਾ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਲਿਖਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਭਰ ਕਾਹਦਾ ਤੇ ਤੇਖਲਾ ਕਾਹਦਾ :—

‘ਜਿਨਾ ਨ ਵਿਸਰੇ ਨਾਮੁ ਸੇ ਕਿਨੇਹਿਆ ॥
ਭੇਟ੍ਟ ਨ ਜਾਣਹੁ ਮੂਲਿ ਸਾਈਂ ਜੇਹਿਆ ॥’

ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ “ਜਿਨੀ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਗਏ ਮਸਕਤਿ ਘਾਲਿ ॥” ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਘਾਲਣੀ ਹੈ, ਰਸ ਪਿਛੋਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਰਸ ਦੇ ਚਾਹਵਾਲ ਹੋ ਕੇ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਘਾਲਣੀ ਛੱਡ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਕੁਰਸਤਾ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

“ਸਾਚਿ ਨਾਮਿ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲਾਗਾ ॥
ਲੋਗਨ ਸਿਉ ਮੇਰਾ ਠਾਠਾ ਬਾਗਾ ॥”

ਸਾਡਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੌਹ, ਵੇਰ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭੈ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਪਰ ਭਰਮ ਹੈ, “ਠਾਠਾ ਬਾਗਾ” ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਆਸਾ ਤੇ ਅੰਦੇਸਾ ਵਧਸਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ : “ਆਸਾ ਅੰਦੇਸਾ ਦ੍ਰਾਇ ਪਟ ਜੜੇ”। ਯੂਣ ਰਸ ਤਾਂ ਪਵੇ : “ਆਸ ਅੰਦੇਸੇ ਤੇ ਨਿਹਕੈਵਲੁ ਹਉਮੈ ਸਥਾਦਿ ਜਲਾਏ”। ਰਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਪਵੇ ਤਾਂ ਭਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਖੇਤੀ ਜਦ ਛੁਟਦੀ ਹੈ, ਉਠਦੀ ਹੈ ਤਾਂ “ਚੌਤੀ ਮਿਰਗੁ ਅੰਗੂਰੀ ਖਾਇ”। ਭਾਵੇਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਸਾਨ੍ਹੇ “ਗੁਰਿ ਦਿਖਲਾਈ ਮੌਰੀ ॥ ਜਿਤੁ ਮਿਰਗ ਪੜਤ ਹੈ ਚੌਤੀ”, ਪਰ ਆਸਾ ਅਜੇ “ਮੁੰਦਿ ਲੀਏ ਦਰਵਾਜ਼ੇ” ਵਾਲਾ ਕੰਮ-ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿਚ “ਬਾਜੀਅਮਲੇ ਅਨਹਦ ਬਾਜੇ” ਵਾਲਾ ਫਲ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਤਾਂ ਤੇ ਹਰਦਮ ਸਿਮਰੋ, ਹਰਦਮ ਉੱਚੀ ਖਿੱਚ ਵਿਚ ਰਹੋ, ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਲਪਤ ਵਰਤੋਂ, ਫੇਰ ਰਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਚਸ਼ਮੇ ਸਮਾਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ। ਹਿੰਮਤ ਕਰੋ :—

ਆਗਾਹਾ ਕੁ ਦ੍ਰਾਇ ਪਿਛਾ ਵੌਰਿ ਨਾ ਮੁਹਫਤਾ ॥
ਨਾਨਕ ਸਿੱਖਿ ਇਵੇਹਾ ਵਾਰ ਬਹੁਤਿ ਨ ਹੋਵੀ ਜਨਮੜਾ ॥

—ਵੌਰਿ ਸਿੰਘ

ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਾਗਰ ਜੀ,

ਆਪ ਨੇ ਜੋ ਸ਼ੁਭ ਸੰਕਲਪ ਮੈਨੂੰ ਮੌਰੀ ਬਾਬਤ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਆਪ ਦੀ ਸ਼ੁਭ ਇਛਾ ਸਤਿਕਾਰ ਜੋਗ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸੋਭਾ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਸੱਜਣ ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਸੁਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਦੀਵ ਪਥਾਰ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਜਿਹਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਪ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ? ਸਾਡੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਰਸਤਾ Royal road ਹੈ, ਅਰ ਬਹੁਤ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਮਸਲੇ ਬਾਜ਼ੀ ਤੇ Obstruse ਵਹਿਮਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫਸਾਇਆ।

ਸਿੱਧੀ ਘਾਤ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਦਿਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛਜੂਲ ਚਿੰਤਨ ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਲਪ ਸੋਚਦਾ ਹੈ। ਮਨੋਗਾਜ ਉਠਾਂਦਾ ਹੈ, ਗੋਯਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮਨ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਐਸਾ ਕਰਨੇ ਵਿਚ ਮਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰਲੀ ਤਾਕਤ ਜਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਸ਼ਾਨ ਵਿਅਕਤ ਚਲਦੀ ਰਹੇ, ਉਹ ਘਸਟੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਆਪਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ Waste ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਏ। 24 ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਫੇ ਸੱਤੇ ਘੰਟੇ ਸੌਣ ਲਈ ਤੇ ਅੱਠ ਕੁ ਰੱਜੀ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਖਰਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਬਾਬੀ ਵਕਤ ਸਾਰਾ ਯਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਫਜ਼ਲ ਰੁਝੀਵਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਐਵੇਂ ਗੁਜਾਰੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਨ ਹਰ ਖਿਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ :—

“ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਦੀਸੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥ ਚੇਤਹਿ ਏਕ ਤਹੀ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥”

ਅਰਥਾਤ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਜੋ ਨਾਨਾ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੇ ਛਜੂਲ ਹੈ, “ਏਕ ਚਿੰਤਨ” ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੁਖ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਗੋਯਾ ਸੁਖੀ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਅਸਾਂ ਏਸ ਟਿਕਾਣੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮਨ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਬੇਤਿਆ ਕਰੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਛੇਤੀ ਹੋਣੀ ਵਠਨ ਹੈ। ਅਰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਜਦ ਇਸ-ਨੂੰ Intellectually ਸੋਚੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਐਉਂ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਦਾਂ ਕੋਈ ਪਿੱਟਣਾ ਗੱਲ ਪਾਣਾ ਹੈ, ਯਾ ਅਲੂਣੀ ਸਿਲਾ ਚੱਟਣ ਵਾਲੂ ਅੰਖਾ ਕੰਮ ਸਹੇਵਨਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਦ ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਦ ਸਾਡੇ ਮਨ ਅਨੇ ਪਹਿਰ Blissful ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਸੌ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ Attitude Subjective ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੇਡਾ ਰਸ ਤੇ ਟਿਕਾਉ ਬੱਚ ਜਾਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭੋਗਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਸੁਆਦੀ ਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਤਰੱਦਦ ਹੈ, ਉਹ ਸਨੇ ਸਨੇ ਲਾਲਾ ਲੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਏਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਬ ਨੂੰ ਸੈਣ ਲਗਿਆਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ। ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਮਨ ਗੁਰੂ ਵਲ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਧਿਕ ਮਨੋਰਾਜਾਂ ਦੇ Wide Range ਵਿਚੋਂ ਛੋਟੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਤੇ ਠੰਡੇ ਅਰ ਸਤੋਗੁਣੀ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਰ ਜਿੰਨਾ ਵਕਤ ਇਸ ਵਿਚ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਕਤ ਰੋਜ਼ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲਾਉਣ ਵਲ ਆਦਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਵਧਾ ਕੇ ਇਥੇ ਆਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨੀਂਦ ਅਰ ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਘਰੂੰਹੀ ਵਕਤਾਂ ਤੋਂ ਛੁਦ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਵਕਤ ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ। ਰਸ ਨਾਲ ਪੈਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪੂੰ ਜੀ ਸਾਰੇ ਬਚਦੇ ਵਕਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲਾਉਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਟੇਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਹੈ; ਅਰ ਉਹ ਸਰਬ ਬਯਾਪੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ Personal ਗੁਰੂ ਬਨਾਉਣਾ ਤੇ Feel ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਹਿ ਵਿਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਚ ਲੋਕਿਂ Personal relation feel ਕਰਦੇ ਸਨ, Loving Feelings ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਜੂਦ ਵੱਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਏ। ਛੇਰ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਰਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਰਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਖ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਸਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸੁਆਦ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਬਾਣੀ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਢੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਕੁਛ ਵਧਾਉਣੇ ਚਾਹੀਏ ਤੇ ਫੇਰ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਦਾ ਪਾਠ, ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਨਾਮ ਤੇ ਪੰਜਾਬਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਨਾਮ ਤੇ ਸੁਰਤ ਲਗ ਗਈ, ਵਿਚ ਲਿਲ ਲਗ ਗਈ। ਲਿਵ ਇਕ ਮਨ ਦੇ Bliss ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਰਸ ਬੱਝ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਰੋਜਾਨਾ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਛ ਸੁਆਦਲੇ ਬਣਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਮੁਢ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਟੇਕ ਲੈ ਕੇ, ਉਸ ਵਿਚ Loving Sentiments feel ਕਰ ਕੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਜਾਣ ਕੈ, ਮਨ ਦਾ ਰੰਗ ਸੁਕਰ ਦਾ Cheerful ਰਹਿਣੇ ਦਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹੱਸੂਰੀ Feel ਕਰਨੀ ਹੈ।

1. ਰੋਜ ਦੇ ਵਿਹਾਲੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ Idle away ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਯਾ ਨਿਸਫਲ ਰੋਕੋਵਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਨਾਲੋਂ, ਬਾਣੀ ਯਾ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲਾਉਣਾ।

2. ਚਿਤ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਾਂਕੂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਭੀੜ ਭੜੱਕੇ ਦਾ ਗਹਗਚ ਨਾ ਬਨਾਉਣਾ, ਪਰ ਸਾਫ ਰਖਣਾ। ਸੰਸਾਰਕ ਲੋੜ ਦੀਆਂ ਵੀਚਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟ ਇਸ ਵਿਚ Idle thoughts ਦੀ ਅਸਪਟ ਵਟਾਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵਲ Love ਦੇ Sentiments ਦਾ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਯਾ ਯਾਦ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਯਾ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਨਾਮ ਦਾ ਉਚਾਰਨ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪਿਆਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਯਾਰ ਵਾਲੇ ਰਸ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਹੋਣ :

3. ਸੁਹਖਤ ਨੈਕ ਤੇ ਨਾਮ ਰਸੀਆਂ ਦਾ ਤਰਲਾ ਕਰੋ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

18-11-13

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਸੁਖਦਾਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਕਰੋ। ਅਜ ਕਲ ਰਾਤਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਨ। ਸਵੇਰੇ ਉਠਣਾ, ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ, ਟੁਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਏਹੀ ਸਾਈਂ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਲੋਕ ਸੁਖੀ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲੇ ਜਾਣੀਦਾ ਹੈ।

ਨਾਮ ਦਾ ਰੰਗ ਇਕ ਵੇਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤਦੇ ਰਹਿ ਮੁਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਤ ਕਦੇ ਕੁਸੰਗ ਨਾ ਕਰੋ। ਸੁਰਤ ਦੇ ਕੁਸੰਗ ਤੈ ਹਨ :—

1. ਕਿਸੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਣਾ;
2. ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮੌਹ ਕਰਨਾ,
3. ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਰਨਾ,

ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਹੈ :—

4. ਸੰਸੰਭਰਮ ਵਿਚ ਜਾਣ।

ਜਦੋਂ ਸੁਰਤ ਸੌਸਾਰ ਝਮੇਲਿਆਂ, ਹਾਨਾਂ ਤੇ ਲਾਡਾਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਸ ਅੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੁਖ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੁਰਤ 'ਹੋਉ ਪਰੋ' ਦਾ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹੇ, ਉਚੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕਦੇ ਇਕ ਵੈਰ ਦਾ ਆਇਆ ਰਸ ਜ਼ਾਖਲ ਨਾਂ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਇਸ ਅੰਦੀਵ ਕੁਸੰਗ ਦੀ ਗਤੀ ਕਠਨ ਹੈ ਅਤ ਬੜੇ ਪ੍ਰਵਲ ਸਤਿਸੰਗ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਕਰੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੁਰਤ ਰਸ ਵਿਚ ਰਹਵੇ। ਸੌਚਾਂ ਅੰਦੇਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਕਰੋ, ਫੇਰ ਰਸ ਨਹੀਂ ਤੁਟ ਸਕਦਾ, ਗੁਰੂ ਚਿਤ ਆਵੇ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

....., 1913

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਜਦੋਂ ਬਾਣੀ ਤੇ ਨਾਮ ਲਿਵ ਪੇਸਾ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਅਮਰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਆ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।

ਲਿਵ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਖਿਆਲ ਅਠਬਾਤ ਮਨ ਦੀ ਤਾਰ ਜਾਂ ਸੁਰਤ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਾਈਂ ਦੇ ਅਨ੍ਤੇ ਕਬੂਲ ਬਰਨ ਵਾਲੀ ਹੋ ਕੇ ਖੁਲ੍ਹੀ ਰਹਵੇ। ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੇ ਥੂੰਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਆਤਮ ਹੁਲਾਰਿਆਂ ਅੱਗੇ, ਜੋ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਜਾਣ ਅਰ ਦਮ-ਬਦਮ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਆਤਮਾਸੱਤਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੇ। ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਆਕਤਾਂ ਦਾ ਆਵੇਸ਼ ਅਸਾਂ ਵਿਚ ਰਹੇ। ਜਾਂ ਸੰਖੇ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾਮ, ਰਿਆਨ, ਪਹੇਲ ਤਿੰਨੇ ਇਕ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਤਾਰ ਬੰਚ ਜਾਣ। ਮਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਦ ਸਾਂਈ ਨਾਲ ਇਉਂ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੀਉ ਪਈਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੀਵਨ ਅਮਰ ਜੀਵਨ ਹੈ।

ਫੇਰ ਅੱਠੋਂ ਪਹਿਰ ਦੇਸ਼ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਮਾਲਕ ਵੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਇਕ ਜੌਤਿ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਕਠਨ, ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਰ ਜਿਥੋਂ ਸੁਰੂ ਹੋਏ ਹੋ ਨਾਮ ਤੋਂ ਇਥੋਂ ਹੀ ਟ੍ਰੀਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਦਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਭਯਾਸ ਕਰੀਦਾ ਹੈ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਵੇਰ ਜੀਤੀ ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ, ਆਤਮਾਂ ਵਿਚ, ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਸਿੰਜਰਦਾ ਹੈ ਐਸਾ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਥੋੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਸ ਦੇ ਫੁਹਾਰੇ ਫੁਟਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭ੍ਰੀਕਾ ਅਮਰ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਦਾ ਸਬਕ ਪਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਖਿੱਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਸ ਦੀ ਖੇਤ ਨਹੀਂ, ਦਾਤ ਹੈ; ਖਿੱਚ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਸ਼ਬਦ ਪਕਾਉਣ ਤੋਂ ਹੈ, ਇਹ ਅੰਦਰ ਉਸਤਾਦ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

ਨਾਮ ਦਾ ਦਾਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਪ੍ਰਲਾਭ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਹਨ; ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਤਿਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖਿੱਚ ਕੁਪਤ ਗੁਰੂ ਅੰਦਰ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਘਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਮਦਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤੋਂ ਨਾ ਵਿੱਸਣ ਵਾਲੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਗੋਬ ਦੀ ਮਦਦ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਹੀ ਦੁਸਰਾ ਦਰਜਾ ਹੈ ਤੇ ਉਚੇਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਰੁਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਜਦ ਤਕ ਕਣੀਵਿਹੁਣਾ ਹੈ ਜੀਵਨ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਣੀਂ ਅਕਸਰ ਦਾਤ ਨਾਲ ਲਕਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਕਣੀਂ ਲੱਭ ਪਈ, ਚਰਖਾ ਟੁਰ ਪਿਆ, ਫਿਰ ਸੁਰਤ ਸਦਾ ਉਚੀ ਤੇ ਲਿਵ ਵਿਚ ਰੱਖੀ। ਕਿਸੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ

ਉਸ ਉਪਰ ਰਾਵੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਤਾ । ਲਿਵ ਟੁਟੀ ਰਹੇ । ਜੋ ਕੁਝ ਆ ਬਣ੍ਹ ਉਸ ਪਰ 'ਚਹੂ ਪਰੈ' ਕੀਤੀ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ । ਵੇਰ, ਮੋਹ, ਦਬਾਉ, ਖਾਲਾ ਭਰਨ ਕੇ, ਵਿਚ ਪੇ ਜਾਣਾ, ਈਰਥ ਕਰਨੀ, ਗੱਲ ਕੀਹ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿਣਾ ਹੋਵੇ, ਲਿਵ ਨੂੰ ਮਾਰਦੀ ਹੈ । ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਚ ਸੁਰਤੇ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਵਸੀਏ । ਹਰ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨੋਂ ਨਾ ਫੁਟੀਏ । ਹਰ ਵੇਲੇ ਦਿੜ੍ਹ ਬਣੀਏ ਕਿ ਦਾਤਾ ਜੀ ਵਿਚੋਂ ਰਸ, ਆਨੰਦ, ਪਰੇਮ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਪਵਿੰਦ੍ਰਾਂ ਦੀ ਨਿਝਰ ਪਾਰ ਸਰਧਾ ਤੇ ਠੰਡੇ ਲਹਿਰੇ ਮੌਰੀ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਉਚਿਅਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹ ਸਥਕ ਭੁੱਲ ਭੁੱਲ ਜਾਈਦਾ ਹੈ । ਇਹੋ ਮੁੜ ਮੁੜ ਪਕਾਈਦਾ ਹੈ । ਹਰ ਨੁਹਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਤਕਜ਼ਿਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਹੈਰ ਦੁਖ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਠਾਲੋਂ ਉਚ-ਸੁਰਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲਗ ਪਏ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹਰ ਦੁਖ, ਸੁਖ ਦੀ ਪਉੜੀ ਦਾ ਉਚੇਰਾ ਫੰਡਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪ੍ਰਤੰਖ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਦੁਖ ਦੇ ਮਕਾਰੋਂ ਸੁਰਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ ਤੇ ਉਚੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ।

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸੁਕਰ ਵਿਚ ਰਹੀਏ ਤੇ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਸੀਚ ਨਾ ਪੈਣ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਕਰਮ ਬਲ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ, ਦੁਖ ਦੂਰੋਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਛਕੀਰੀ ਨਹੀਂ, ਸੱਚੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਫਲ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਦਾ ਸੁਖ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ । ਇਸ ਰੰਗ ਜਾਲਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ।

ਫਰੀਦਾ ਜੇ ਤੂ ਮੇਰਾ ਹੋਇ ਰਹਹਿ ਸਭੁ ਜਗੁ ਭੇਰਾ ਹੋਇ ॥

ਇਹ ਵਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਇਕਾਰ ਹੈ, ਉਚੇ ਰਹੋ । ਉਚੇ ਵਸੋ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ-ਲਾਹਿਰਾ ਅਸਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੁਲਾਰੇ ਮਾਰਦਾ ਆਵੇ । ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਸ ਲਈ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰਹਿਣ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਆਤਮ ਹੁਲਾਰਾ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇ ਤੇ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਸਮਾਵੇ । ਪ੍ਰਰਥਨਾ ਕਰੋ : ਹੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਿਤਾ, ਪੁਰਦੇ ਜਿਵਾਣ ਵਾਲੇ, ਦੇਮ ਦੀ ਛੂਕ ਮਾਰ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜੀਉ ਪਈਏ ਤੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਇਕ ਜੋਤਿ ਹੋ ਜੀਵੀਏ । ਹੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅੰਦਰ ਆ ਵੱਸੋ ਤੇ ਫਿਰ ਨਿਕਲਣਾ ਭੁੱਲ ਜਾ । ਤੂ ਜੀਅ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਵੱਸੋ : ਐਸਾ ਵੱਸ ਕਿ ਫਿਰ ਨਾ ਨੌਜਾਂ । 'ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ' ਹਨ ।

ਸੁਕਰ ਕਰੋ ਅਰ ਸੁਕਰ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਆਚਮਾ ਸਾਡਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰਖੋ । ਖੁਸ਼ੀ ਪਚਾਊਣ ਦਾ ਚੂਰਨ ਸੁਕਰ ਹੈ । ਪਚੀ ਹੋਈ ਕੈ ਫਿਰ ਅੰਦਰ ਦਿਨਾਂ ਤੀਕ ਨਸ਼ਾ ਬਖਲੀ ਹੈ । ਖੁਸ਼ੀ ਵੇਲੇ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਬੋਕਣਾ ਨਹੀਂ, ਰੇਤ ਬਲੇ ਚਾਕੂ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੀਉਗੀ ਜਾਣਾ । ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ, 'ਹਾਰਿ ਰੰਗ' ਇਸੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੈ, ਸਭ ਆਖੋ :

"ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ।"

—ਗੀਰ ਸਿੰਘ

੭੮

ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਸਿਵਾਰੇ ਜੀਓ ।

ਭਲਾ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੋਚ ਨਾਲ ਕੀ ? ਤੇ ਹੋਰ ਹਾਣ ਲਾਭ ਦੀ ਕੀ ਪਰਵਾਹ ? ਸਰੀਰ ਪਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਅਰਪਨ ਤੇ ਮਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਦੇ ਧਯਾਨ ਵਿਚ ਮਗਨ, ਤੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਇਹ ਦਾਤ ਨਸੀਬ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਅਗੇ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਆਵੇ ਤਦ ਉਹ ਆਪਣਾ ਆਪ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਤਮ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲੀਨ । ਬਸ ਫੇਰ ਕੀ ਹੈ,

“ਮਿਟਿ ਗਏ ਗੁਫਨ ਪਾਏ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ॥
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨ” ॥

(ਸੁਖਮਨੀ 11-8)

ਸਾਨੂੰ ਹਾਨ ਲਾਭ ਨਾਲ ਕੀ ਹੈ ? ਸਾਨੂੰ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ ਨਾਲ ਕੀਥ ? ਅਸਾਂ ਤਾਂ ਤਨ ਪਦੀ ਹੈ, ਮਨ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਤੇ ਆਤਮਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਾ ਹੈ, ‘ਅਣਹੋਦੇ ਆਪ ਵੈਡਾਏ’ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ । ਸਾਡੀ ਨਚਰ ਤਾਂ ਇਸ ਸਦਕੜੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਤੀ, ਗੁਰੂ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਤਾਂ ਸਤੀ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਵੈਗਨਾ ਹੈ । ਸਦਕੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਘੋਲ ਘੁਮਟੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮ ਕਦੇ ਮਾਨ, ਵਡਯਾਈ, ਉਲਟਵੇਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ । ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਦਾਗਾਰ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਸੇਵੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮ ਤਾਂ ਆਪ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾ ਹੈ ।

ਪਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰ (ਹਉਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ) ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਨ (ਹਉਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ) ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਆਤਮਾ (ਹਉਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ)	ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨੇ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਕੇ ਸੁਖਲੈ ਹੋ ਸੁਤੇ ।
--	---

ਪਤੰਗਿਆਂ ‘ਨੇ ਕਦੇ ਦੀਵੇ ਤੋਂ ਅਪਨੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਆਦਰ ਨਹੀਂ, ਮੰਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਅਨਾਦਰ ਤੇ ਆਪਾ ਸਤਵਾ ਲੌਂਦੇ ਹਨ, ਫੇਰ ਸਦਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਇਕ ਦਿਸ਼ਟਾਂਚ ਹੈ । ਅਸਲ ਗਲ ਇਹ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਹੀ ਦੇਣਾ, ਕਦੇ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਉਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ । ਹੋਰ ਤਾਂ ਰਖਣਾ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਇਆ । ਕਿਉਂਕਿ ਹੁੰਦਾ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਤੋਂਦ ਛੱਡੀ ਤਾਂ ਜੰਜ਼ਾਲੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਏ ।

ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ

ਆਨੰਦ ਰਿਹਾ ਕਰੋ 'ਹਸਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿਵੁ, ਸਾਈ'

ਨਾਲ ਲਾਵੀ 'ਨੇਹ੍ਹੁ' ਬਸ ਐਨੀ ਗਲ,

ਤਨ-ਮਨ-ਤੇ ਆਚਮਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਆਨੰਦ, ਪੂਰਨਾਨੰਦ, ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਹੋ ਗਿਆ !
ਐਥੇ ਨਜ਼ਰ ਰਖਯਾ ਕਰੋ ਤੇ ਹੋਰਥੇ ਨਾਂ ਤੱਕਿਆ ਕਰੋ,

"ਸਿਰ ਉਪਰਿ ਠਾਈ ਗੁਰੂ ਸੂਰਾ" "ਠਾਠਕ ਤਾਕੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ"

(ਸੁਖਮਨੀ 22-7)

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੨੯

22-10-23

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਇਹ ਜਗਤ ਸਭ ਰਾਮ ਕੀ ਲੀਲਾ ਹੈ ।
ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਉਂ 'ਲੀਲਾ' ਹੈ, ਉਹ 'ਰਾਮ ਕੀ' ਹੈ ।
ਜੋ ਰਾਮ ਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਮ ਵਾਂਝੂ ਖਿੜੀ ਲੋੜੀਏ, ਖੁਸ਼ ਲੋੜੀਏ ।
ਸਾਂਦੀ, ਰਸ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੂੜੀ ਲੋੜੀਏ ।
ਤੈਨੂੰ ਰੱਖ ਨਾ ਬੁੱਲੋ
ਦੂਆ ਫਕੀਰਾਂ ਦੀ ਏਹਾ ।

— ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਦੁੱਧ ਪੀਣਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸੁਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਰਾ ਖੋਜਾ ਅਲਪਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਦਾ ਸਹਿਜੇ ਘਟਣਾ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਵਧਣਾ ਐਉਂ ਜੇ ਸਨੋ ਸਨੋ ਤਬੀਅਤ ਪੱਕਦੀ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਹੈ। ਜੋ ਇਕੋ ਵੇਰ ਹਉਮੈ ਦਾ ਮਾਰਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਰਦੀ ਨਹੀਂ। ਫੁਨਰ (ਘੜੀ ਦੇ ਸਪ਼ਰਿੰਗ) ਵਾਂਡ੍ਹ ਕੱਠੀ ਹੋ ਕੇ ਫੇਰ ਮਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ (ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਾਮ) ਅਭਯਾਸ ਬੁਸ਼ਕ ਯੋਗ ਮਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਤਰਸ ਤੇ ਦਯਾ ਕਰਨੀ, ਪਸੀਜਣਾ, ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰਨੇ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਦ੍ਰਵੀਂਡ੍ਰ

ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਾਮਾਨ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ ਜੋ :

1. ਹੱਕ ਰਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੱਕ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਫਰਜ਼ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਥੀ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਐਸਾ ਸਿੱਖ ਨਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

2. ਜੋ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਏ ਦੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਫਰਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਦੂਏ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਖ ਦੂਏ ਨੂੰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੈ।

3. ਜੋ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵਾਰਦਾ ਹੈ, ਐਸਾ ਸਿੱਖ ਸੰਨਿਆਸੀ ਹੈ।

ਮਰੁੱਖ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਇਕ ਪੈਂਦਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸਿਵਾ ਨੌਕੀ, ਦਾਇਆ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਹੋਰ ਕੁਛ ਪੈਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਨੀਦਾ। ਜੋ ਹਿਰਦਾ ਅੱਕਦਾ ਹੈ, ਬੱਕਦਾ ਹੈ, ਛਿੱਥਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਘਰਹੁਂਦਾ ਹੈ, ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੁੜਦਾ ਹੈ, ਕ੍ਰਿੱਛਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਿਰਦਾ ਜੇਤੇ ਪੁਰਾ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਆਪ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪ ਕਰਦੇ ਹਿਰਦਾ ਰਾਹੀਏ, ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਨਾਲ ਤੇ ਤਰਸਾਂ ਦੀਆਂ ਹਿਲਦੀਆਂ ਤਰਬਾਂ ਦੇ ਝੁਗਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਫੇਰੇ ਪਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਉਂ ਸਦਾ ਪਰਖ ਦੇ ਫੁਰਨਾ ਲੋੜੀਏ, ਜਿਥੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਕੁਛ ਕਸਰੇ ਦਿੱਸੇ ਫੇਰ ਕੱਢ ਸਿੱਟੀਏ : “ਚੂਰਿ ਮਰੇ ਦੇਖੋ ਪਰਮਾਦੂ”

ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਅੰਗ ਸੰਗ ਜਾਣਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਬਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸੂਣਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਨੀ।

—ਚੀਰ ਸਿੰਘ

੯

5-2-13

ਪਿਆਰੇ ਸੱਜਣ ਜੀ,

ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਹੈ ਨਹੀਂ । ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਤੋਖਲਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ । ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲਾਲ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਇਉਂ
ਆਖਿਆ ਹੈ :—

ਮਿਠਬੋਲੜਾ ਜੀ ਹਰਿ ਸਜਣੁ ਸੁਆਮੀ ਮੌਰਾ ॥

ਹਉ ਸੰਮਲਿ ਬਕੀ ਜੀ ਓਹੁ ਕਦੇ ਨ ਬੋਲੈ ਕਹਿਤਾ ॥

ਸੋ ਸਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰੇਸ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਏ । ਉਸ ਦੇ ਦਰ ਦੇ ਉਮੈਦਵਾਰ
ਭੀ ਇਸੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਫੁਰਨ ਦਾ ਧਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸੋ ਹਰ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਖੁਸ਼, ਸਦਾ
ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ, ਸਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸਿਮਰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਸ਼ੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਸੁਧ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਵਿਚ ਰਖੋ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੮੨

ਪਵਿੱਚ੍ਚਾਤਮਾ ਜੀਓ,

ਇਨਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਇਕ ਖੁਬਸੂਰਤ ਅਮੋਲਕ ਵਸ੍ਤੂ ਹੈ । ਸੰਸਾਰ ਯਾਦਾ ਤੇ ਗਿਰਸਤ
 ਆਸੂਮ ਬੀ ਇਕ ਬਰਕਤ ਹੈ । ਸਰੀਰ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਭਾਰਥ ਪਵਿੱਚ੍ਚ ਕਾਰਖਾਨਾ ਹੈ । ਇਹ ਸਾਰੇ
 ਹੀ ਦਰਮਤ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਦਰਮਤ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸੁਖ ਆਰ ਆਨੰਦ ਵਧਦਾ ਹੈ । ਜੀਵਨ ਦਾ
 ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਹੈ । ਦਰਮਤ ਖੁਸ਼ੀ ਤੱਤੇ ਲੱਭਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ
 ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਕਰਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬਜੈਕਟਿਵ (ਆਤਮਕ,
 ਮਾਨਸਿਕ) ਤਾਮੋਲਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਰ ਸਭ ਕੁਛ ਤੇ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਲਦੀ,
 ਸੁਖ ਦੇਂਦੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਮਾਨੁਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਹੌਲ ਕਰਕੇ ਥੜੀ ਉਚੀ ਸੀ ਹੈ ।
 ਇਠੇ ਤਿਆਗ, ਹਠ, ਵੈਗਗ ਤੇ ਸਾਧਨ ਫਜੂਲ ਹਨ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ, ਉਚਾ
 ਪਵਿੱਚ੍ਚ ਜੀਵਨ ਬਨਾਣਾ ਤੇ ਕੁਝ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਸਦਾ ਜੀਉਂਦਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਰਸ
 ਲੇਣਾ, ਇਹ ਸਬਜੈਕਟਿਵ ਸੰਬੰਧ ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਸੋ ਸੁਕਰ, ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਅਭਦਾਸ ਵਿਚ
 ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਏ । ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ (ਨਾਮ) ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ : ਹਜੂਰੀ ਤੇ ਸਿਨਰਨ ਨੇ ਹੀ ਕਲਖਾਨ
 ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਥੇ ਆਨੰਦ ਤੇ ਅਗੇ ਸੁਖ ਦੇਣਾ ਹੈ ।

ਮਨ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਰੋਸ਼ਨ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਏ । ਸਰੀਰੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅੰਦਰ ਚਾਨਣਾ
 ਨਹੀਂ ਪਾਂਦੀ, ਅੰਦਰ ਚਾਨਣਾ ਹੋਵੇ, ਘਟ ਦੌਪ ਜਗੇ, ਮਨ ਮਨ ਵਿਚ ਮਗਨ ਰਹੇ । ਮਨ
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਦਾ ਮੰਦਰ ਹੈ, 'ਮਨ ਮੰਦਰ ਤਨੁ ਵੇਸ ਕਲੰਦਰੁ ਘਟ ਹੀ ਤੀਰਥਿ ਨਾਵਾ ॥
 ਇਕੁ ਸਥਦੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨਿ ਬਸਤ੍ਰੁ ਹੈ ਬਾਹੁੜ ਜਨਮਿ ਨ ਆਵਾ ॥' ਅੰਦਰ ਸ਼ਬਦ, ਰਸ ਦੀ ਥਾਈ,
 ਚਸ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਰਸ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਵੇ, ਅੰਦਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਲਿਵ
 ਲਗੀ ਰਹੇ, ਇਹ ਸੁਖ ਦਾ ਅਸਲ ਥਾਂ ਹੈ । ਜੋ ਮਨ ਅੰਦਰ ਟਿਕਿਆ ਹੈ, ਰਖ ਨਾਲ ਹੈ, ਸੁਖੀ
 ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਥੀ ਸਾਰੇ ਖੇਤ੍ਰਾਂ ਦੀਹਦਾ ਹੈ । ਸਿਖਣਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਹਰ ਦੀ ਭਾਲ ਤੇ
 ਹਾਡ ਸਾਨੂੰ ਬਾਉਰਿਆਂ ਕਰੋ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਮਨ ਮਨ ਤੌ, ਮਨ ਦੇ ਵਿਚ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਹਜੂਰੀ
 ਵਿਚ ਖੀਵਾ ਰਹੇ । ਰਸ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਉਹ ਲੇਂਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਨ ਦਾ ਬੁਹਾ ਉਸ ਨੂੰ
 ਖੋਲ੍ਹੀਏ । ਪਰ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਤੱਕਦੇ ਤੇ ਮਨ ਮੰਦਰ ਦੇ ਬੁਰੇ ਮਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ
 ਖੋਲ੍ਹਦੇ । ਸਦਾ ਖੁਸ਼ ਆਨੰਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹਜੂਰ ਵੱਸੀਏ । ਅੰਦਰ ਸੁਖ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਹਰ
 ਸਰੀਰ ਪਵਿੱਚ੍ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਰਮ ਸੂਭ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੀਵਨ ਨਿਸ਼ਪਾਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

੮੩

6-7-12

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਵਧੀਕ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਧੀਕ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨਾਲੋਂ ਵਿੱਥ ਪਦੇਗੀ ।

ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਇਸ ਲਈ ਕਰੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਹੋਰ ਤਰੰਗ ਘਟ ਜਾਣ ਤੇ ਫੁਰਨੇ ਹਟ ਜਾਣ ।

ਮਨ ਭਾਰਾ ਤੇ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬੇਸੂਆਂਦ ਤਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਨ ਵਿਚ ਪਿਆਰੇ ਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਕੈ, ਤੈਖਲਾ, ਭਰਮ ਯਾ ਕਿਸੇ ਨਾਮ-ਹੀਨ ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਪਿਆਉ ਵਾੜ ਲਈਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹੀਏ, ਤਦ ਫੇਰ ਰਸ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ । ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਰਸ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬੜਾ ਦਿਆਲੂ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਗੁਰੂਰੀ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਿਆਰੇ ਜੀ,

ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ :—

“ਬਿਖੈ ਕਉਤੁਲਿ ਸਗਲ ਮਾਹਿ ਜਗਤਿ ਰਹੀ ਲਪਟਾਇ ॥

ਨਾਨਕ ਜਨਿ ਵੀਚਾਰਿਆ ਮਿਠਾ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਉ ॥”

(ਵਾਰ ਗਊੜੀ ਮ: 5-11)

ਇਸ ਕਉਤੁਲਿ ਨੂੰ ਮਿਠਾ ਜਾਣ ਕੇ ਜਗਤ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਿਠਾ ਪਾਮੋਸ਼ਵਰ ਦਾ ਨਾਉ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕਉਤੁਲਿ ਤੋਂ ਛੁਡਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਲਾ ਲੋਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਸੁਆਦ ਮਿਠਾ ਮਿਠਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਉਤੁਲਿ ਥੇ ਨੂੰ ਫੇਰ ਮਿਠੀ ਨਹੀਂ ਲਗਣ ਦੇਂਦਾ। ਇਸ ਮਿਠਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਯਾਸ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਲਵੇ, ਜੋ ਸਬਦ ਆ ਜਾਵੇ ਸਮਝੇ ਕਿ ਅਜ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਤੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰੋ।

ਇੱਸਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਮਨ ਨੂੰ ਮੌਜੂ ਮੌਜੂ ਕੇ ਅੰਦਰ ਵਾਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਮਨ ਨੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਲ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਰੀਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਲੋੜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿੱਚ ਹੈ। ਤੇ ਸਦਾ ਧਿੱਬ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੋਣਾ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਧਿੱਚ ਸੁਭਾਵ ਭੂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਤੜ ਬਿਲੋਤੇ ਮਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਪਾਂਵਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਜੋ ਸੁਭਾਵ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਲਟ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਲ ਧਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰੋਕ ਕੇ ਜੇ ਸਾਂਝੀ ਵਲ ਪਾਉਣਾ। ਇਉਂ ਇਹ ਅੰਦਰਵਾਰ ਨੂੰ ਰੁਖ ਕਰਦਾ ਆਪੇ ਵਿਚ ਟਿਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪੇ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।

“ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੁ ਹੈ ਆਪਣਾ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣੁ”

ਇਸ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਨਾਮ ਨਾਮ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਮਨ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਜੀਓ ਵਿਚ ਟਿਕਦਾ ਹੈ।

ਦੁਸਰਾ ਹੈ ਵੈਰਾਗ ਦਾ ਅਭਿਆਸ। ਇਸ ਮਨ ਨੂੰ ਵੀਚਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝ ਦੇਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਕਿ ਜਿਤਨੀ ਕੁ ਲੋੜ ਜੇਰੇ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਪੰਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਹੈ ਸਾਂਝੀ ਨੇ ਇੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਾਧੂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਲ ਸੁਭਾਵ ਵਸ ਹੋ ਕੇ ਭਜਦੇ ਰਹਿਣਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੇ ਵਾਸਨਾ ਵਿਚ ਉਡੇ ਰਹਿਣਾ ਆਪਣੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਪੱਲੇ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਬੱਝਦਾ।

ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਹਾਂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਕਾਨ ਪੱਲੇ ਥੈਂਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਕਿਸ਼ਨਾ ਦੇ ਮਗਰ ਉਡਣਾ ਛੜੋ।
ਫੇਰ ਪ੍ਰਯਤਨ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਲੱਭੇ ਪਦਾਰਥ ਸਹੇ ਅੰਤ ਛੁਡਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ,
ਨਾਲ ਨਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਗਾਰ ਨਾ ਧਾ ਤੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਕਰ ਪਿਆ ਰਹ੍ਯ। ਨਾਲ
ਜਾਣੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ। ਸੰਭਉ ਚਉਂ ਕੇ ਇਸੇ ਤੇ ਆ ਕੇ ਟਿਕ। ਇਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀਚਾਰ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਆਪੇ
ਵਿਚ ਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸਾਈਂ ਤੇ ਟਿਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

—ਵੀਰ ਸਿੰਘ